

T. C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEZÂİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE GELECEK
TASAVVURU

RUMEYSA CANSEVER
140101011

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. M. FATİH ANDI

İSTANBUL 2018

TEZ ONAY SAYFASI

FSMVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek lisans programı 140101011 numaralı öğrencisi Rumeysa CANSEVER'in ilgili yönetmeliklerin belirlediği tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “SEZAI KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURU” başlıklı tezi aşağıda imzaları olan jüri tarafından **26/01/2018** tarihinde oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M. Fatih ANDI

(Jüri Başkanı-Danışman)

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK

(Jüri Üyesi)

İstanbul Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Mesut KOÇAK

(Jüri Üyesi)

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Rumeysa CANSEVER

İmza

SEZAI KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURU

ÖZET

Bu çalışmada, Sezai Karakoç’un gelecek tasavvuru şiirlerinden hareketle ortaya konmaya çalışılmıştır. Sanatçının gelecek tasavvurunun temelini teşkil etmesi sebebiyle geçmişe ve bugüne dair düşüncelerine de yer verilmiştir.

Çalışmada şiir metinleri üzerinde yapılacak değerlendirmelerde ve yorumlarda tematik okuma yöntemi kullanılmıştır. Şiirleri incelenirken imgelerin, göndermelerin ve kavramların daha iyi anlaşılması için Karakoç’un düz yazı metinlerinden de faydalanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümde “eskatoloji” bilimi konuya açıklık getirmesi için genel mahiyetiyle izah edilmiştir. İkinci bölüm, Sezai Karakoç’un düşünce ve sanatında etkilendiği isimler olan Mehmet Âkif Ersoy ve Necip Fazıl Kısakürek’e ayrılmış, bu isimlerin gelecek tasavvurları düşünce yazıları ve şiirleri ele alınarak incelenmiştir. Üçüncü bölümde sanatçının geçmişe ve bugüne dair düşüncelerine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde Sezai Karakoç’un geleceğe hangi pencerelerden baktığı üzerinde durulmuştur. Beşinci bölümde ise sanatçının geleceğe bakışındaki psikolojik tezahürler ve bu bakış açısının bireysel mi yoksa toplumsal mı olduğu izah edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç; Gelecek; Diriliş; Umut; Medeniyet

ENVISIONING FUTURE IN THE SEZAI KARAKOÇ'S POETRY

ABSTRACT

In this study, the Sezai Karakoç has tried to reveal the future conception of poetry movement. Due to constitute the basis of the artist's vision of the future and the past are also included to thinking about today.

Work on the text of the poem in evaluating and thematic reading method is used in comments. Poem examining the imagery, the Seza Karakoç prose texts for a better understanding of the concept of sending and well utilized.

The first part of operation "eschatology" science are set forth the general nature for clarification. In the second part the influencers in the Sezai Karakoç, Mehmet Akif Ersoy and thought and art Necip Fazıl Kısakürek separated, en vision the future of these names thoughts, writings and poems were examined. In the third part of the artist it is given to thinking about the past and today. In the fourth chapter Sezai Karakoç's which focused on the look of the window to the future. In the fifth chapter psychological manifestations in the artist's view of the future and this point of view has tried to explain that individual, or do social m.

Keywords: Sezai Karakoç; The future; Resurrection; Hope; Civilization

ÖNSÖZ

Sezai Karakoç; İslam inancından ve geleneğinden beslenen, kendi kültürel değerlerini benimsemiş bir şair ve düşündürdür. Geçmiş, bugünü detaylı ve objektif bir biçimde inceleyerek yaşanan olayları sağlıklı yorumlamaya çalışmış; gelecek tasavvurunu onlardan çıkardığı derslerle ve ciddi bir bilinçle oluşturma gayreti içerisinde olmuştur. Bu bilinç onun diriliş düşüncesini ortaya çıkarmasını sağlamıştır.

Karakoç, ülkenin ve tüm İslam âleminin zaman zaman içine düştüğü kötü durumlar karşısında hem azami duyarlılık göstermiş hem de serinkanlılığını korumuştur. Onun serinkanlı olmasının en önemli sebebi İslam medeniyetinin ve diğer medeniyetlerin tarihine vâkıf olmasıdır. Karakoç bilmektedir ki, birçok medeniyet ağır çöküşler yaşamış fakat buna rağmen pes etmeyip sabırla yükselişe geçebilmiştir. Bu durumun İslam medeniyeti için de geçerli olmaması için hiçbir sebep yoktur. Yeter ki; bilinçli olunsun, uyanık olunsun, şer güçler iyi tanınsın ve onların oyunlarına gelinmemesi için gayret sarf edilsin.

Bu çalışmamızda, İslam medeniyetine sahip çıkan, onu her yönüyle değerlendiren ve canlandırmaya çalışan Sezai Karakoç'un geleceğe bakışında inancı sebebiyle hiçbir zaman umutsuzluğa yer vermeyişi farklı cephelerden ele alınmıştır. Bunu yaparken şiirleri ön planda tutulmuş, şiirlerinin ve bakış açısının izahında nesirlerinden faydalanılmıştır. Bu bağlamda tez giriş, beş bölüm, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Sezai Karakoç'un düşünce ve sanatı hakkında genel anlamda bilgi verilerek tezin mahiyeti, sınırlılıkları ve tez yazarken kullanılan yöntem belirtilmiştir.

Birinci bölüm, “eskatalogi” biliminin kapsamına ve “eskatalogi mitleri”ne ayrılmıştır. Amaç, gelecek tasavvurlarını bilimsel bir düzlemde inceleyip çeşitli gelecek tasavvurlarıyla Sezai Karakoç'un arasındaki benzer ve farklı yönleri tespit edebilmektir.

İkinci bölüm, “Sezai Karakoç'un Etkilendiği İsimlerin Şiirlerinde Gelecek Tasavvuru” adını taşımaktadır. Bu bölümde sanatçının etkilendiği isimlerden olan

Mehmet Âkif Ersoy ve Necip Fazıl Kısakürek'in gelecek tasavvurlarına yer verilmiştir. Bu şahsiyetlerin gelecek tasavvurları şiirleri temel alınarak izah edilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölüm, “Geçmişten Bugüne Bugünden Geleceğe” şeklinde adlandırılmıştır. Bu bölümde sanatçının geçmişe ve bugüne dair tespitleri anlatılmış, geçmişten faydalanarak geleceği inşa etme düşüncesine yer verilmiştir.

Dördüncü bölüm, tezin ana bölümünü oluşturmaktadır ve “Gelecek Düşüncesine Hangi Pencereden Bakıyor?” şeklinde başlıklandırılmıştır. Bu bölümde Sezai Karakoç'un medeniyet, kültür, inanç, sanat ve edebiyat, medeniyetimizi temsil eden isimler, diriliş düşüncesi ve “diriliş nesli” cephesinden geleceğe bakışı incelenmiştir.

Beşinci bölüm, “Sezai Karakoç'un Geleceğe Bakışındaki Psikolojik Tezahürler” adını taşımaktadır. Bu bölümün bir başlığında Karakoç'un şiirlerinde ve düşünce yazılarında ortaya koyduğu gelecek tasavvurunda “umut, karamsarlık, muştu, korku, direniş, bilinç ve azim” gibi duygulara ne ölçüde yer verdiği tespit edilmeye çalışılmış, diğer bir başlığında da Karakoç'un gelecek tasavvurunun bireysel mi yoksa toplumsal mı olduğu incelenmiştir.

Sonuç bölümünde çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Karakoç'un şiirlerinde ortaya koyduğu gelecek tasavvurunun genel manada umuda ve muştuya dayalı olduğu açıklanmıştır. Kaynakçada da kullanılan kitaplar, süreli yayınlar alfabetik olarak sıralanmıştır.

Çalışmam süresince verdiği fikirlerle ufkumu açan, karşılaştığım müşkül durumları aşmamı sağlayan, bana desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve azami sabır gösteren değerli danışman hocam Prof. Dr. M. Fatih ANDI' ya tüm içtenliğimle teşekkürü ederim. Ayrıca tüm samimiyeti ve sevgisiyle beni kuşatan, attığım her adımda arkamda duran değerli aileme de teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
1. ESKATOLOJİ	5
1.1. ESKATOLOJİ MİTOSLARI	7
1.2. SEZÂİ KARAKOÇ'UN GELECEK TASAVVURU VE ESKATOLOJİ... 9	
İKİNCİ BÖLÜM	13
2. SEZÂİ KARAKOÇ'UN ETKİLENDİĞİ İSİMLERİN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURLARI.....	13
2.1. MEHMET ÂKİF ERSOY'UN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURU.....	13
2.2. NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURU	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	31
3. GEÇMİŞTEN BUGÜNE BUGÜNDEN GELECEĞE.....	31
3.1. SEZÂİ KARAKOÇ'UN GEÇMİŞE DAİR DÜŞÜNCESİ.....	31
3.2. SEZÂİ KARAKOÇ'UN BUGÜNE DAİR DÜŞÜNCESİ.....	43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	61
4. SEZÂİ KARAKOÇ, GELECEK DÜŞÜNCESİNE HANGİ PENCERELERDEN BAKIYOR?	61
4.1. MEDENİYET.....	61
4.1.1. Medeniyet Kavramına Genel Bir Bakış.....	61
4.1.2. İslam Medeniyetinin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği.....	64
4.1.3. İslam Medeniyetinin Krizi ve Batı'nın Buna Etkisi.....	71

4.1.4.	Medeniyet-Şehir İlişkisi.....	76
4.2.	KÜLTÜREL CANLANMA.....	84
4.2.1.	Kültüre Genel Bir Bakış.....	84
4.2.2.	Kültür-Din İlişkisi.....	85
4.2.3.	Kültür-Eğitim İlişkisi.....	88
4.2.4.	“Kültür Seferberliği” ve Gelecek.....	90
4.3.	SANAT VE EDEBİYAT.....	95
4.3.1.	Sanat ve Edebiyatın Bugünü.....	95
4.3.2.	Sanat ve Edebiyatla Dirilmek.....	103
4.4.	İSLAMİ DÜŞÜNCE.....	109
4.4.1.	İslam’a Genel Bir Bakış.....	109
4.4.2.	20. Yüzyılda İslam.....	114
4.4.3.	İslam’la Dirilmek.....	118
4.5.	İSLAM MEDENİYETİNİ TEMSİL EDEN İSİMLER.....	124
4.5.1.	İslam Medeniyetinin “Diriliş Sütunları”.....	124
4.5.2.	“Diriliş Sütunları” ile Bugünü ve Geleceği Aydınlatmak.....	130
4.6.	DİRİLİŞ DÜŞÜNCESİ.....	139
4.6.1.	Dirilişin Tanımı.....	139
4.6.2.	Diriliş Düşüncesi ve Gelecek.....	144
4.7.	GELECEĞİ İNŞA EDECEK KADRO “DİRİLİŞ ERLERİ”.....	146
4.7.1.	“Diriliş Erleri”nin Genel Özellikleri.....	146
4.7.2.	“Diriliş Erleri” ve Gelecek.....	149
	BEŞİNCİ BÖLÜM.....	160
5.	SEZAI KARAKOÇ, GELECEĞE NASIL BAKIYOR?.....	160
5.1.	SEZAI KARAKOÇ’UN GELECEĞE BAKIŞINDAKİ PSİKOLOJİK TEZAHÜRLER.....	160
5.1.1.	Umut.....	160
5.1.2.	Karamsarlık.....	169
5.1.3.	Muştu.....	179
5.1.4.	Korku.....	189
5.1.5.	Bilinçlilik.....	195
5.1.6.	Direnış.....	199

5.1.7. Azim.....	202
5.2. SEZAI KARAKOÇ'UN GELECEK TASAVVURUNDA BİREY VE TOPLUM.....	205
KAYNAKÇA	212

KISALTMALAR

a.e.	Aynı eser/yer
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.y.	Yazara ait son zikredilen yer
bkz.	Bakınız
bs.	Basım sayısı
C.	Cilt
ed. veya haz.	Editör/yayına hazırlayan
H.z.	Hazret, Hazreti
S.	Sayı
s.	Sayfa/sayfalar
vb.	Ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
v.d.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
vs.	Vesaire
y.y.	Basım yeri yok

GİRİŞ

Sezai Karakoç, geçmiş ve gelecek zaman arasında bir köprü olma gayretindedir. İslam medeniyetinin, inancının ve kültürünün derinliklerinde gezinir, kendisini ve milletini bu değerlerle beslemeye çalışır. Bu değerlerden nitelikli ve gayretli bir insan tipi oluşturur. Bu insanın ön plana çıkan özelliği her çağa hitap etmesi, güncelliğini hiç yitirmemesidir.¹

Sezai Karakoç hem düz yazılarında hem de şiirlerinde insanı, kâinatı, eşyayı yaradılış mahiyetine uygun bir biçimde ele alır. O, insan yaşamını sadece bu dünyayla sınırlandırmaz. İnsanı, dünyayı ve olayları farklı cephelerden yorumlar. Sanatçı için iki dünya vardır. Bunlardan birincisi yaşadığımız fizik âlem yani bu dünya hayatı, ikincisi de metafizik âlem yani ahiret hayatı. Düşünce yazılarında, hikâyelerinde, piyeslerinde ve en önemlisi şiirlerinde hep bu iki dünyayı anlatmaya çalışır.²

Karakoç'un şiiri öz şiiirden beslenir. Kimi zaman Kur'an ayetleri arasında dolaşır, kimi zaman peygamberler tarihinde kimi zaman da yaşadığı diyarlarda. Ali Haydar Haksal, bu durumu *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı* kitabında şöyle izah eder:

“Sezai Karakoç, öz şiirin ruh damarında durur. Köklü bir soydandır o. Şiir akrabalığı farklı kanallardan gelse de ruhu medeniyetimizin ruhudur. Bir yanılla Hasan bin Sabit'e bir yanılla Hızır'a ve asıl özü ve ruhuyla Sevgililer Sevgilisine dayanır soyu.

---

¹ Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, İstanbul, İz Yayıncılık, 2012, s.55.

² Hilmi Uçan, “Sezai Karakoç'un Günlük Yazılarında İnsana, Türkiye'ye, Orta Doğu'ya, Batı'ya ve Dünyaya Bakış Açısı”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.76.

O soylu soluğuyla hayatın yumaklarını çözer. Peygamberler tarihinin izleğinde gizlerde kalan ve giz olan damarlarda gezinir. Şifrelere nüfuz eder, çözer. Simgelere sığmaz. Simgelerin soyutluğunu aşar.

Yüzyılların sıradanlaşan, kanıksanan ve içinden çıkılmaz olan yumaklarını asıl ruhuyla buluşturur. Nasipleri olanlar sadece kendilerini beslemezler, başkalarına karıncaların ve arıların çalışkanlığında rızık taşırlar oradan oraya. Ruhun beslenmesi güçtür, oranın insanları da özeldir.”³

Sezai Karakoç, şiirleriyle sadece yaşadığı döneme hitap etmemiş; geleceği de kuşatmaya çalışmıştır. Onun şiiri muştulayıcıdır ve İslam medeniyetinin yeniden dirileceği inancına dayalı diriliş düşüncesini hep ön plana çıkarır. Gerek Türkiye’de gerekse tüm İslam coğrafyasında yaşanan onca trajediye, yıkıntıya, zulme karşı bilge bir duruş sergilediği görülmüştür. Her üzüntüyü, her sarsıntıyı, her ölümü diriliş için bir ivme olarak değerlendirmiştir. Müspet olsun menfi olsun yaşanan her olay şiirinin beslendiği bir kaynak olmuştur.⁴ Medeniyet ruhunun zihinlerden ve gönüllerden kazanmaya çalışıldığı, umutsuzluğun ve bezginliğin bir virüs gibi her yanı sardığı dönemlerde Karakoç, medeniyetin köklerine sınıksız sarılmış, ondaki zenginlikleri Türk milletine aktarmaya çalışmıştır. Böylelikle onun diriliş ruhlu şiiri doğmuştur.⁵

Sezai Karakoç’un şiirini aynı dönemi paylaştığı II.Yeni şiirinden ayıran en önemli özellik; şairin şiir dünyasında kültür ve medeniyet perspektifi ile kazandırmış olduğu *Hızırla Kırk Saat*, *Taha’nın Kitabı* ve *Leylâ ve Mecnun* gibi epik özellikleri olan uzun ve hacimli şiir kitapları ve ait olduğu medeniyetin izlerini, imkânlarını ve estetiğini taşıyan *Gül Muştusu*, *Zamana Adanmış Sözler*, *Çeşmeler*, *Ayinler* ve *Ateş Dansı* adlı çalışmalarıdır. Sanatçının hemen bütün eserlerinde geleneksel şiirle metafizik bir “ruh akrabalığı” içerisinde olduğu görülmektedir. Şiirlerinde çoğu zaman tahkiyeye dönük bir evrilme söz konusudur.⁶

Sezai Karakoç, geçmişi günümüz gerçeklikleriyle şemalandıran ve yorumlayan bir şairdir. Estetiği bulmak adına yönünü geçmiş zamana çeviren Yahya

---

³ Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, s.19.

⁴ **A.e.**, s.97-98.

⁵ **A.e.**, s.94.

⁶ İhsan Deniz, “Sezai Karakoç’un Şiir Mirası”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.433.

Kemal'e karşılık o, geçmiş ve şimdiki zamanı içine alan estetikle kuşatılmış bir dünyanın ihyası için çalışır. Karakoç'a göre, estetiğin kaynağı paha biçilemez bir hazine olan geçmiştir; o, bu olguyu yeni şeylerle zenginleştirerek onun geleceğe doğru harekete geçmesini sağlar.⁷

Seza Karakoç için şair, köşesine çekilip hayattan kopuk yaşayan ve sadece şiirleriyle haşır neşir olan kişi değildir. O, şaire ciddi bir misyon yükler. Şair; toplumu bilinçlendirmeli, düştüğü bunalımlardan kurtarmalı, ileriye taşınmalı, yani toplumun dirilişini sağlamalıdır.

“Şair, halkın içinde parlayan ve doğan yeni bir şair, yeni doğan günün, eşyaya yeni bir ruh haliyle bakışını getirir. O, insana, eşyaya bakışı için yeni bir ışık, bütün iç sıkıntılarını dağıtan yeni bir umut, yeni bir sevinç, her fecre yeni bir horoz, her çiçeğe yeni bir usâre getiren tılsımcıdır.

Toplulukların tam bir depresyona düştüğü, ruhlardan bir havaî fişek hızıyla çıkan melankoli dairesinin tam kapanmak üzere olduğu anda yetişen şair, insanı, hedefine giden bir ok haline getirir; ileriye, ufuklara çevirir. Ona, dışa doğru hücum aşkını verir. Onu yeniler, tazeler. Dirilişinin harcını yoğurur, kıvamlaştırır.”⁸

Son birkaç asırdır hem Türk toplumu hem de tüm İslam coğrafyası olarak, özellikle Batı'nın etkisiyle, ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu hâl ister istemez Türk milletini zaman zaman umutsuzluğa sevk etmekte, hareketsiz bırakmaktadır. Bir de bunun üzerine bilinçsizlikler ve tembellikler de eklenince durum iyice içinden çıkılmaz bir hâl almıştır. Bu çalışmayla yaşanan bu durumun sebeplerini ortaya koymak ve geleceği sağlam bir biçimde inşa etmek adına şiirin topluma gelecek tasavvuru inancı ile ilgili ne verebileceği / söyleyebileceği düşüncesinden hareketle Sezai Karakoç'un örneği ortaya konmuştur.

Sezai Karakoç'un düşünce yazıları ve şiirleri incelendiğinde hiçbir yerde karamsarlığa yer vermediği görülmüştür. Hâlbuki, o, yaşanan sıkıntıların ve yapılan

---

⁷ Şakir Diclehan, **Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Lim Yayınları, 2015, s.413.

⁸ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir**, 5.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012, s.46.

yanlışlıkların hepsinin farkındadır ama yine de pes etmez, ümidini yitirmez. İnancın vermiş olduğu kuvvetle, gayretten ve sabırdan aldığı ivmeyle olaylara sorun adaklı değil, çözüm odaklı yaklaşmış; toplumu da bu şekilde yönlendirmek istemiştir. Düşünce yazılarını ve şiirlerini toplumun geleceğini inşa etmek için birer vasıta kılmıştır. Bu çalışmada, onun bu duruşu sebebiyle, şiirleri temel alınmak kaydıyla düşünce yazılarından da istifade ederek “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Gelecek Tasavvuru” incelenmiş ve izah edilmeye çalışılmıştır.

Yaptığımız bu çalışmanın Sezai Karakoç’un şiirleri ve düşünce yazıları üzerine yapılan araştırma ve incelemelere katkı sağlayacağını umarız.

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışmamız “gelecek tasavvuru” zemininde gerçekleşeceği için gelecekle, dünyanın sonuyla ve sonrasıyla ilgili bir bilim dalı olması sebebiyle “eskatoloji”ye ve bu bilim dalıyla alakalı mitleri içine alan “eskatoloji mitleri”ne değinmek yerinde olacaktır.

1. ESKATOLOJİ

“Eskatoloji, son şeylerle ilgili öğretiler bilimidir.”⁹ Yunanca bir kelime olup “eschatos” (son) ve “eschata” (en son şeyler) terimlerinden türetilmiştir. İngilizcede 19. yüzyılın öncesinde böyle bir kelimeye rastlanmamıştır fakat sonrasında özellikle Hıristiyan teolojisinde genel bir düşünce ve kavram hâline geldiği görülmüştür.¹⁰

Eskatoloji, günümüzde sistematik teolojinin bir alt dalı olarak kabul edilir ve dünyanın sonunda olacak olaylar onun kapsamı içerisinde yer alır. Dünyanın sonunda gelecek olan kurtarıcı, iyilikle kötülüğün son savaşı, tanrının dünyanın egemenliğini sıra dışı bir şekilde ele geçirmesi, ölüm, ölüm sonrası, yargılama, hesap, ceza, cennet, cehennem vb. eskatolojinin incelediği ve üzerine yorumlar yaptığı konulardır.¹¹

Dinler; dünyanın kuruluşu, hayatın düzenlenmesi, tarihin işleyişi ve evren, dünya ve tarih karşısında tanrı ve insanın konumu gibi konularda kendilerine intisap edenlere genel olarak bilgiler sunar. Dinî bilgilerin ve inançların temelini oluşturan bu bilgiler daha ziyade ilk insan ve hayatın başlangıcı üzerinde durmaktadır. Bunun sebebi, insanların başlangıca dair yoğun bir merak duymalarıdır. Bununla birlikte, insanlar başlangıcı merak ettiği kadar sonu da merak etmişlerdir. Sonun ne zaman ve nasıl gerçekleşeceği, son yaşanırken neler olacağı en çok sorulan sorular arasında yer

---

⁹ Cengiz Batuk, **Tarihin Sonunu Beklemek Ortadoğu Dinlerinde Eskatoloji Mitosları**, İstanbul, İz yayıncılık, 2003, s.48.

¹⁰ R.J. Zwi Weblowsky, “Eschatology”, **E:R.**, C.5, y.y., s.149.

¹¹ Cengiz Batuk, **a.g.e.**, s.48.

almaktadır. Eskatoloji, farklı dinsel geleneklerin bu sorulara verdiği cevapların yanı sıra modern ideolojik ve düşünsel hareketlerin sonla ilgili düşüncelerini de araştırır, sistematize eder, benzerliklerini veya farklılıklarını ortaya koyar, bunları mukayese eder ve bunlara dair çözümlenelerde bulunur.¹²

Eskatoloji, kapsam olarak öncelikle “bireysel eskatoloji” ve “genel, kozmik eskatoloji” olmak üzere ikiye ayrılır. Bireysel eskatoloji, tek tek şahısların kaderini yani, kişinin kendi ölümünü ve ölüm sonrasında onu neler beklediğini konu edinir. Kimi dinlerde kişinin öldükten sonra hesaba çekileceğine, cennet veya cehenneme gideceğine; kimileri ruhun reenkarnasyon sonucu tekrar geri geleceğine ya da başka varlıklara geçeceğine; kimileri de kral ya da önde gelen kişilerin ölümsüz olduğuna inanır. İşte tüm bu konular bireysel eskatolojinin kapsamındadır. Genel, kozmik eskatoloji ise; şu anki dünyanın sonunu ortaya koyar ve açıklar, hem evrenin hem de toplumların durumlarıyla ilgilenir. Bazı dinsel gelenekler dünyanın gitgide kötüleştiğini, dünyanın yaşanmaz bir hâl aldığını, sonunun geldiğini düşünür. Onlara göre dünya dönüşecek ve kötülüklerden uzak tertemiz bir hâle bürünecektir. Bazı dinsel gelenekler ise dünya hayatının başlangıçta mükemmel bir şekilde yaratıldığını fakat sonradan gittikçe kötüleştiğini ve bu şekilde de yaşamın son bulacağını düşünür. Bu geleneklerin kimilerine göre dünya yenilerek devam edecek kimilerine göre de tamamen ortadan kalkacak ve başka bir âlemde bir yaşam başlayacaktır. Bahsi geçen yeni yaşam “ahiret” yaşamıdır.¹³

Kozmik eskatolojiye göre toplumun gelecekte müreffeh bir şekilde yaşam sürmesinin hem kıyamet sonrası hem de kıyamet öncesi dünyanın sonuyla ilgisi vardır. Bu noktada eskatoloji kavramında ikinci bir ayrıma gitmek gerekir: “Kıyamet öncesi ve kıyamet sonrası eskatolojisi.” Çünkü dinlerin dünyanın sonu hakkındaki düşünceleri sadece öteki dünya ile ilgili değildir. Birçok dinî inanç, bu dünya kıyamette yıkılsa bile bu yıkımdan önce mensuplarına son bir mutluluk vaadi sunmaktadır.¹⁴

---

¹² A.e., s.49.

¹³ A.e., s.49-50.

¹⁴ A.e., s.50.

“Kıyamet öncesi ya da gelecek dönem eskatolojisi” grubunda yer alan düşünce ve inançlar genel olarak bu dünyaya yöneliktir. Dünyanın ve tarihin sonunda bir kurtarıcının geleceği düşüncesi, mehdi ve mesih inançları, tanrının yeryüzünde bir krallık kuracağı düşüncesi, altın çağ veya bin yıllık muhteşem bir dönemin geleceğine dair beklenti, şeytanın veya kaos ejderinin zincire vurulması, iyilik ve kötülük güçleri arasında son savaş, birinci diriliş gibi düşünceler bu gruba dahil edilecek eskatolojik düşüncelerdir. “Kıyamet sonrası ya da öteki dünya eskatolojisi”nin kapsamında ise bu dünyanın sonrası vardır. Kıyamet sonrasında yargılanma, hesap, cennet ve cehennem hayatı, ebedî hayat gibi düşünceler de bu grubun inceleme alanına giren eskatolojik düşüncelerdir.

1.1.ESKATOLOJİ MİTOSLARI

Eskatoloji ile mitoslar arasında yakın bir ilişki vardır. Bu ilişki sebebiyle mitoslara “ritüel mitosları, köken mitosları, kozmogoni ve antropogoni mitosları” şeklinde bölümlere ayrılırken bunların yanına eskatoloji mitosu da eklenmiştir. Tez konusuyla bağlantısı olması hasebiyle bu bölümde sadece eskatoloji mitosunun anlatımına yer verilecektir.¹⁵

Eskatoloji mitosları, mitosların içerisinde içeriği en geniş olan başlıktır. Bu gruba dâhil edilecek olan mitoslar, kâinatın ve dünyanın sonu, insanın gelecekteki durumu, kurtuluşa erme vb. konuları içine alan mitoslardır.¹⁶

Bu mitosların içerisinde tufanlara fazlaca yer verilir. Canlıların yok oluşu, bir çift ya da birkaç canlı dışında dünyanın nasıl son bulduğu, insanların nasıl ortadan kalktıkları anlatılır. Depremler, yangınlar, dağların parçalanması, salgın hastalıklar gibi sebeplerle dünyada ve evrende düzen bozulur ve bir kaos ortamı oluşur. Bu kaos sebebiyle de evren yok olur. Bazı mitoslar, bunu “yokluk” olarak değerlendirirken bazıları içinse bu, yeniden doğuşun bir başlangıcıdır.¹⁷

Dünyanın sonunda gelerek toplumu refaha kavuşturacağına, dünya yaşanan her türlü düzensizliğe son vereceğine, nizamı sağlayacağına inanılan “kurtarıcı”

---

¹⁵ A.e., s.45.

¹⁶ A.e

¹⁷ A.e., s.47.

tasavvuru eskatoloji mitosları içerisinde önemli bir yere sahiptir. “Maniheizm’deki muhteşem İsa, Sabiilikteki Praşai Siva, Yahudilik ve Hıristiyanlıktaki ‘Mesih’, Zerdüştlükteki ‘Saoşyant’ ve İslam’daki ‘Mehdi’ eskatolojik kurtarıcı mitosunun önde gelen figürleridir.”¹⁸

“Tanrı Krallığı” bu grupta yer alan diğer bir eskatolojik mitostur. Bu mitos, genel anlamda Ortadoğu’daki dinler içerisinde yer almaktadır. Mitolojik bir söylem olarak Yahudilikte gelişmiş ve oradan Hıristiyanlığa geçmiştir. Yahudilikten ziyade Hıristiyanlıkta daha çok kabul görmektedir hatta gerçekleşmemesi sebebiyle de hayal kırıklıkları da yaşanmaktadır.¹⁹

“Altın çağ” beklentisi de bu grupta yer alan eskatolojik mitoslardandır. Bu mitos, bir yandan geçmişte yaşanan mutluluk günlerine dönüşü ifade ederken diğer bir yandan saadet asrını geleceğe, özellikle de dünyanın sonuna koyar. “Altın çağ” beklentisi Hıristiyanlıkta “binyılcılık” olarak karşımıza çıkar ve bu dinin mensuplarının bekledikleri bin yıl sürecek bir altın çağdır.²⁰

Dünyanın sonunda şeytanın ya da kötülük kaynağı güçlerin yanında yer alıp iyiliğin yayılmasına engel olacağı düşünülen birtakım varlıklara yönelik tasavvur da eskatoloji mitlerinin arasında yer alır. Bu tasavvura göre “Mesih Karşıtı(Antikrist) ve Gog Magog” gibi varlıklarla bir “son savaş” (armagedon) yapılacaktır.²¹

Daha bunlar gibi birçok eskatoloji miti sıralanabilir. Bu durum göstermektedir ki geleceğin bilinmez oluşu insanlarda ciddi bir merak uyandırmış, onların geleceği esrarengiz bir biçimde algılamasına ve geleceğe dair çeşitli kurgular üretmesine neden olmuştur.

“Gelecek insanlar için tarih boyunca hep gizemlerle dolu olmuştur. Nedense tüm insanlar bir gelecek kaygısı taşımış ve geleceğe dair çeşitli düşünceler üretmişlerdir. Genel olarak gelecek hakkında ileri sürülen tüm düşünceler, ortaya konan tüm tasavvurlar geçmişten ve özellikle yaşanan andan izler taşımaktadır. Bir anlamda ‘gelecek’ düşüncesini içinde yaşanan an oluşturmaktadır. Şayet toplumlar İsrailoğulları gibi sürgün, acı, kıtlık, yokluk vb. felaketlerle karşı karşıya iseler

---

¹⁸ A.e., s.46.

¹⁹ A.e.

²⁰ A.e.

²¹ A.e., s.46-47.

gelecekte her şeyin düzeleceği umudunu taşımışlar ve kendilerini kurtaracak güzel günlere ulaştıracak bir kurtarıcı, Mehdi ya da Mesih beklemişlerdir. Bazen insanın yeryüzünü ahlaki, kültürel, ekolojik vs. olarak yaşanmaz hale getirdiğini düşünerek tanrıların dünyadaki hayatı, geleceği karartacağını düşünmüşler ve bunlarla ilgili mitolojik tasavvurlar oluşturmuşlardır.”²²

Bahsi geçen tasavvurlara benzer tasavvurları günümüzde de görmek mümkündür. Günümüz modern insanı ekolojik dengeyi, toplumsal düzeni, ahlaki yapıyı bozduğu için çeşitli kıyamet senaryoları üretilmekte, bu durum tıpkı ilkel kabul edilen eski toplulukların ortaya koyduğu biçimde mitlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.²³

1.2. SEZAI KARAKOÇ’UN GELECEK TASAVVURU VE ESKATOLOJİ

Yaptığımız araştırmalar neticesinde Sezai Karakoç’un gelecek tasavvuru ile eskatoloji bilimi arasında bir bağlantı olduğu tespit edilmiştir. Eskatolojinin dünyanın sonu hakkında ortaya konan senaryoları, dünyanın sonunda gelecek olan kurtarıcıyı, ölümü, ölüm sonrasını, kıyameti, yargılamayı, hesabı, ahiret hayatını, cezayı, mükâfatı, cenneti, cehennemi vb. konuları içine alan bir bilim olduğunu daha önce de ifade etmiştik. Sezai Karakoç da düşünce yazılarını ve şiirlerini kaleme alırken bu konular üzerinde sıklıkla durur çünkü bunlar, İslam inancının en temel konularındandır. İnsanın bu gerçekliklere dikkat ederek hayatını sürdürmesi hem dünya hayatını anlamlı kılacak ve güzelleştirecek hem de ebedi hayatında kurtuluşuna vesile olacaktır.

Eskatoloji bilimine göre kimi dinsel gelenekler geleceğe dair kötü senaryolar düzerken kimileri de iyi senaryolar düzer. Buradan hareketle, Sezai Karakoç’un gelecek tasavvuru incelendiğinde hiçbir zaman karamsarlığa, felakete, çaresizliğe ve yokluğa yer vermediği görülmüştür. O, yaşanan sıkıntılar hangi boyuta ulaşırsa ulaşsın ümidini hiçbir zaman yitirmez. Bu, Müslümanca bir duruştur. Kur’an’ın

---

²² A.e., s.47.

²³ A.e., s.48.

birçok ayetinde ancak kafirlerin Allah'tan ümidi keseceği dile getirilir.²⁴ Karakoç, bu bilinçte olduğu için geleceğe dair muştular verir ve hep umuda vurgu yapar.

Eskatolojinin kapsadığı bir konu olan ahiret inancı, İslam inanç sisteminin Allah'a ve peygambere imandan sonra en önemli ilkesidir, denilebilir. İslam'ın sunduğu bakış açısının doğasını belirleyen temel bir unsur olan bu inanç, insanın yeryüzünde varlığını anlamdirmasını sağlar. Muhatap olduğu her şeyin arkasında bir hikmet olduğu bilincini uyandırır, yaşadıklarına karşı sabır gücünü artırır.²⁵ Sezai Karakoç için ölümden sonra diriliş bir müjdedir.²⁶ İnanan insanın öleceğini, öldükten sonra dirileceğini ve ebediyen var olacağını bilir. Bu sayede bu dünyada yaşanan hayat bir anlam kazanır.²⁷

Karakoç, Kur'an'da "saat" ve "kıyamet" kelimelerinin birçok yerde geçtiğini dile getirir ve insanın olduğu gibi evrenin de bir sonunun olduğunu kabul etmenin imanın ayrılmaz bir parçası olarak sunulduğuna dikkat çeker. Allah, evreni yoktan var ettiği gibi yok etme gücüne de sahiptir. Yaratılan her varlığa bir son tayin edildiği gibi kâinata da bir son tayin edilmiştir ve bunun adı kıyamettir. Eskatoloji biliminin de bir konusu olan kıyamet, İslam inancına göre bir son değildir. İnsan, kıyametten sonra Allah'ın huzuruna çıkacak ve hesap verecektir.²⁸

Sezai Karakoç'a göre, bir suç işlenmişse mutlaka onu dengeleyen bir ceza olacaktır. İnsan, ister farkında olsun ister olmasın suçu çağırdığı müddetçe cezayı da çağırmakta ya da tam tersi iyiliğe koştuğu müddetçe mükâfata da koşmaktadır. Karakoç, iyiliğin cennetten bir öz kötülüğün ise cehennemden bir öz taşıdığını düşünmektedir. İleride cehennem özünün çekişiyle kötülükleri çektiği zaman, kötülük yapanları da kendine çekecek; cennet de iyilikleri ve güzellikleri kendine çekerken bu hâl üzere yaşayanları da kendine çekecektir. İnsan, iyiliklerle kötülükler arasında gidip gelmektedir. Eğer iyilikleri ağır basarsa cennete, kötülükleri ağır basarsa cehenneme gidecektir. Yani yaptığı kötülüklerin hesabını verecek iyiliklerin

---

²⁴ Bkz. Yusuf 12/87, Hicr 15/ 56, Ankebut 29/23 ve 36, Mümtehine 60/13.

²⁵ Münire Kevser Baş, **Diriliş'in Yapı Taşları: Sezai Karakoç'un Düşünce Sanatında Temel Kavramlar**, 2.bs., Ankara, Lim Yayınları, 2015, s.209.

²⁶ Sezai Karakoç, **Ruhun Dirilişi**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1979, s.92.

²⁷ **A.e.**, s.94.

²⁸ **A.e.**, s.107-108.

mükâfatını görecektir.²⁹ Sezai Karakoç'un eskatoloji bilminin incelediği cennet ve cehennem konularına inancı gereği bakış açısı budur.

Eskatolojinin içerisinde geniş bir yer tutan eskatoloji mitoslarının en önemlisi dünyanın sonunun gelerek toplumu refaha kavuşturacağına, dünyadaki kaosa son vereceğine ve nizamı sağlayacağına inanılan "kurtarıcı" tasavvurudur. Her dinin gelecekte beklediği "kurtarıcı"sı farklıdır. "Mehdi" İslam dininde beklenen kurtarıcının adıdır ve eskatolojik kurtarıcı mitosunun önde gelen figürlerinden biridir.³⁰ Bununla birlikte, Kur'an'da Mehdi'nin geleceğiyle ilgili hiçbir ayet yoktur, sadece bu konuda oldukça fazla sayıda hadis bulunmaktadır.³¹ Sezai Karakoç da yazılarında ve şiirlerinde Mehdi'ye yer vermektedir. Ona göre Mehdi, son peygamberden sonra da karanlığa batan ve İslam düzenini terk ederek umutsuzluğa batan insanlığı yeniden gün ışığına çekip çıkaracak bir görevlidir. Geldiği çağda, Son Peygamber'in izinden giderek İslam'ın dirilişini sağlayacaktır.³² Karakoç, Müslümanların Doğu'nun ve Batı'nın zulmünden kurtulmalarına vesile olacak Mehdi'nin ruhani bir varlık olmadığını ve insanların arasından çıkacağını düşünmektedir.³³

"Bir gül ansızın patlayıp açılacak bir saksıda
Ve kalkacak bir insan ayağa
Ve ışık ışık ışık
Arkasında solunda ve sağında
Ve uzatacak ellerini dışarıya
Ah bu ne beyaz ne beyaz
Musa'nın elleri
Ve yüzü İsa yüzünün benzeri
Sonra bir değişim daha
Bir değişim daha
Kendinde özetleyen bütün peygamberleri
Son Peygamber'in kendisi sanki
Hızır da işi bitip de aradan çıkan köprülerin en yükseği
Mehdi"³⁴

²⁹ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015, s.319.

³⁰ Cengiz Batuk, **a.g.e.**, s.46.

³¹ **A.e.**, s.328.

³² Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.596.

³³ **A.e.**, s.597.

³⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, 18.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015, s.292.

Sonuç olarak Őunu söyleyebiliriz ki, eskatolojinin içinde yer alan birçok konu Sezai Karakoç'un Şiirlerinde ve yazılarında yer almış hatta onların temelini teşkil etmiştir. O, geleceğe dair tasavvurunda umuda ağırlık vermiş ve toplumu bu Şekilde yönlendirmeye çalışmıştır; karamsarlıktan hep uzak durmuştur. Bu konulara ve bu konuların geçtiği mısralara çalıŐmamızın ilerleyen kısımlarında yer verilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SEZAI KARAKOÇ'UN ETKİLENDİĞİ İSİMLERİN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURLARI

2.1. MEHMET ÂKİF ERSOY'UN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURU

Mehmet Âkif 'in hayatı ve *Safahat*'ı incelendiğinde milletini ne kadar sevdiği ve ona ne kadar değer verdiği görülmektedir. Milletiyle o derece hemhâl olmuştur ki onun geleceği kendi geleceğinden önemli hâle gelmiştir. *Safahat*'ın yazıldığı dönem, ülkenin son derece sıkıntılı süreçler yaşadığı bir döneme denk gelmektedir. Hâl böyle olunca ülkesinin geleceği için endişelenen Mehmet Âkif, kurtuluş çareleri aramakta; inancı çerçevesinde çözüm önerileri geliştirmeye çalışmaktadır. Bütün bunlar onun gelecek tasavvurunu oluşturmaktadır.

Mehmet Âkif, geleceği tarihiyle hesaplaşarak inşa etmek istemektedir. Tarih onun için sadece yaşanmış olaylardan ibaret değildir. Bu sebeple güçlü bir tarih bilinci olmadan geleceğin inşa edilmesini imkân dahilinde görmez.³⁵ Bu anlayışta olan Âkif'in kastettiği şey ise hiçbir zaman tarihi körü körüne yüceltmek değildir; onun kastettiği, tarihi objektif bir şekilde değerlendirerek ondan ders almak ve geleceğe bu pencereden bakmaktır. Bu yönüyle dönemindeki birçok şairden de ayrılmaktadır.

Mehmet Âkif'in gelecek tasavvurunun anlaşılması, onun tarih anlayışının kavranmasıyla mümkün olabilir. Yaşanılan karanlık günlerde topluma bir umut ışığı gösterebilmesi; yığınlığın, ait olduğu medeniyetin değerler sistemine karşı güven sarsıntısının devletten topluma yansıdığı zamanlarda çelik iradeyle sesini

---

³⁵ Âkif Emre, "Bir İslâm Şairinin Gelecek Tasavvuru", **Hece Karakter Âbidesi ve Bir Çılgık Olarak Mehmet Âkif Özel Sayısı**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı: 15, 2008, 40.

duyurabilmesi ancak tarihle kurduğu sağlıklı ilişkiyle açıklanabilir.³⁶ Burada bahsedilen tarihi ise sadece Türk tarihi ya da Osmanlı tarihi diye sınırlandırmak doğru olmaz, İslam tarihi de onun için incelenmesi gereken önemli bir dönemdir.

Âkif'in yaşadığı dönemde Balkan Savaşları, Birinci Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı, Kurtuluş Savaşı gibi önemli olaylar cereyan etmiştir. lke maddi ve manevi ağır sarsıntılar geçirmiştir. Bu durum halkı karamsarlığa itmiş, halk geleceğe ümitsizlikle bakar hâle gelmiştir. Âkif ise "Onlar korkarak ve mit ederek Rablerine dua ederler."³⁷ ayetinden hareketle hiçbir zaman ümitsizlik bataklığına srklenmemiştir. Gücünü Allah'tan, tarihten, milletinden alarak hep gayret göstermiş ve geleceğin ancak bu azim ve inançla inşa edileceğine inanmıştır.

Âkif'in gelecek tasavvurunu anlayabilmek için *Safahat* adlı eserini ve "İstiklâl Marşı"nı incelemek çalışmanın bu kısmı için yeterli olacaktır. Sezai Karakoç, *Safahat*'ı bölümleriyle birlikte şöyle yorumlamıştır:

"Safahat'a panoramik bir bakış attığımızda, birincisinde, toplumun alelde günlerini cepheleri, ikincisinde(Süleymaniye Kürsüsünde) cemiyette çarpışan ve ergeç ona biçim verecek olan alternatif fikir ve görüşlerin tenkidi ve kurtuluş yolunun ifadesi, nc Safahat'ta(Hakkın Sesleri) idealinin, islmin, Kur'an yolunun açıklanması yer alır. İslâm gerçek cephesiyle halka anlatılır. IV. Safahat'ta(Fatih Kürsüsünde) halkın ve aydınların genel bir incelenişini buluyoruz. V. Safahat(Htralar) gezi intibalarıdır. Buna Doğu ve Batıya bakış da diyebiliriz... VI. Safahat(Âsım), yazılış zamanları aynı olduğu için, içine İstiklâl Marşı ve Bülbül' de katacak olursak, bir yandan bir nevi bir destan şiiri, öte yandan da şairin özlediği geleceğin şiiridir. Zaten Destanlar, bir bakıma gelecek zamana bakışlardır. VII. Safahat(Gölgeler)se artık ötelere bakış şiirleridir..."³⁸

Âkif, *Safahat*'ın birinci bölümünde "Tevhd yhud Feryd" şiirinde gelecek tasavvurunu ifade ederken ahiret hayatını kastetmiştir. İman nuruyla hayatını nurlandıran bir insanın dünya hayatı ne kadar sıkıntılı olsa da ebedi hayatının sonsuz mutlulukla talanacağını ifade etmiştir.

---

³⁶ A.e., s.41.

³⁷ Secde 32/16

³⁸ Sezai Karakoç, **Mehmed kif**, 10.bs., İstanbul, Diriliş, 2007, s.43-45.

“İmandır o cevher ki İlâhî ne büyüktür...
İmansız olan paslı yürek sîne de yüküttür!
...
Ferdâdaki ezvâkı o ettikçe te’emmül,
Eyler bugün âlâma nasıl olsa tahammül.
Bir mülhidi lâkin kim eder tesliye heyhât?
Sığmaz bunun âfâkına ferdâ-yı mükâfat!”³⁹

Yine bu bakış açısıyla bağlantılı olarak “Durmamalım” şiirinde de Sa’dî’nin bir hikâyesinden hareketle azmi elinden bırakmayan ve bir hedefi olan insanın her türlü zorluğu bir şekilde aşabileceğini anlatır. Varılacak ve felaha erilecek asıl menzilin de öte âlem olduğunu vurgular. Bununla birlikte Âkif, geçmişten aldığını hâle ve geleceğe taşıyarak da kendi devrinin insanını geleceği hazırlamakla vazifelendirir.⁴⁰

“İşte âtîdir o ser-menzil denen ârâmgâh;
Kârbân akvâm; çöl mâzî, atâlet sedd-i râh.
Durma, mâzî bir mugaylanzâr-ı dehşetnâktir;
Git ki, âtî ne korkusuzdur, hem ne kudsî hâktir!”⁴¹

İkinci bölümü “Süleymaniye Kürsüsünde”yi ise Âkif, kendini İslamiyet’e hizmete adanmış, dostu Abdürreşid İbrahim Efendi’nin ağzından, Süleymaniye Camii’nden verilmiş bir vaaz şeklinde kaleme almıştır. Bu vaiz, önce bütün İslam alemini dolaşmış daha sonra Rusya, Türkistan, Hindistan ve Japonya’yı gezmiştir; bu ülkeler hakkındaki gözlemlerini de camaate aktarmaktadır. Bu ülkelerle kendi ülkesi arasında önemli farklar görmüştür. O dönemde Osmanlı aydınları dinî, millî her şeyi bırakıp Avrupa’nın izinden gitmeyi istemiş, halk ise faydalı bile olsa yeniliklere karşı çıkmış ve dini yanlış yorumlamıştır.⁴² Özellikle Hindistan gezisini anlatırken gelecek tasavvurundan da bahsetmiştir. Oradaki âlimlerin dinlerin ruhunu gören, Kur’an’ın

³⁹ Mehmet Âkif Ersoy, **Safahat: Orijinali ve Günümüz Türkçesi**, Haz.: A.Vahab Akbaş, İstanbul, Beyan Yayınları, 2007, s.50.

⁴⁰ Şerif Aktaş, “Mehmet Âkif ve İnsan”, **Hece Karakter Âbidesi ve Bir Çılgık Olarak Mehmet Âkif Özel Sayısı**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:15, 2008, s. 37.

⁴¹ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.62.

⁴² M. Ertuğrul Düzdağ, **M. Akif Ersoy**, 2.bs., Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996, s.157-158.

hikmetini bilen, Batı'nın bile önünde eğildiği âlimler olduğunu; gençlerin ise birçoğunun Batı'da eğitim gördüğünü fakat hiçbir zaman onları taklit etmediklerini, İslam'ın özünü kavrayarak ve manevi değerlerinden taviz vermeyerek hayatlarını şekillendirdiklerini anlatmıştır. Evlatları bu şekilde ilim öğrenen milletlerin gelecekte bağımsızlığı hakkedeceklerini de dile getirmiştir.

“Böyle evlâd okutan milletin istikbâli,
Haklıdır almaya âgûşuna istiklâli.
Yarın olmazsa, öbür gün olacaktır mutlak...
Uzak olmuş ne çıkar? Var ya bir âtî ona bak!”⁴³

Safahat'ın üçüncü bölümü olan “Hakkın Sesleri”nde Âkif, Kur'an ayetlerini dayanak göstererek gelecek tasavvurunu bizlere açıklar. Bir manzumesi “Oğullarım! Gidiniz de Yusuf'la kardeşini araştırınız; hem sakın Allah'ın inayetinden ümidinizi kesmeyiniz; zira, kâfirlerden başkası Allah'ın inayetinden ümidini kesmez.”⁴⁴ ayetiyle başlar. Bu manzumede geleceğe karşı ümitsizlikle bakıp azmi bırakmayı şiddetle reddeden şair; bunun alçakça bir ölüm olduğunu ifade eder ve böyle bir ölümü imanlı bir kimseye yakıştıramaz. Hayatta her ne kadar türlü imtihanlara muhatab olunup çaresiz kalınsa da mutlaka bir çıkış yolu bulunabileceğini fakat bunun için ciddi bir çaba içerisinde olmak gerektiğini söyleyen Âkif, ümitsizlikle şirki bir kefeye koyar. Allah'ın rahmetinden ümidi kesmeyi bir ziyanlık olarak görür ve insanların hem bugünü hem de geleceği için çalışıp çabalamasının zorunlu olduğunu söyler.

“Âtîyi karanlık görerek azmi bırakmak...
Alçak bir ölüm varsa, emînim, budur ancak.
Dünyadâ inanmam, hani, görsem de gözümle:
İmânı olan kimse gebermez bir ölümle.

...
Âtîyi karanlık görüvermekle apıştın?
Esbâbi elinden atarak ye'se yapıştın!
Karşında ziya yoksa ya sağından ya solundan,
Tek bir ışık olsun buluver...Kalma yolundan.

...

⁴³ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.342.

⁴⁴ Yusuf 12/87

Bir seyyie yoktur sana; ey unsur-i îman,
Nevmîd olarak rahmet-i mev'ûd-i Hudâ'dan,
Hüsârâna rızâ verme...Çalış...Azmi bırakma;
Kendin yanacaksan bile, evlâdını yakma!"⁴⁵

Manzumenin son kısmında ise Türk halkına seslenir şair. Balkan Savaşları sebebiyle ülke, oldukça zor bir dönem geçirmektedir. Eğer ümit ve azim elden bırakılıp vatan kurtarmak için mücadele edilmezse Türk milletini kötü bir sonun beklediğini üzülenek söyler.

"Sahipsiz olan memleketin batması haktır;
Sen sahip olursan bu vatan batmıyacaktır."⁴⁶

Safahat'ın dördüncü bölümü olan "Fatih Kürsüsünde"de şair; halkın gayretsizliği, düşman saldırıları ve ülkenin içinde bulunduğu kötü durum karşısında canı yandığı için zaman zaman karamsarlaşır. Batı, azami derecede çalışarak dünyaya hükmetmekte; Doğu ise gitgide miskinleşip yanlış bir tevekkül ve kader inancına saplanmaktadır. Bunun en önemli sebebi ise cehalettir. Burada Âkif, yine halkı, konuşturduğu vaizin ağzından çalışmaya davet eder.

"Bekayı hak tanıyan sa'yi bir vazîfe bilir;
Çalış çalış ki, beka sa'y olursa hakkedilir."⁴⁷

Üzerine Bulgar bayrağı çekilmiş Edirne Kalesi, Meriç'le Tunca'nın üzerinde yüzen cesetler, kana bulanmış Arda Nehri, Gümülcine'de vahşice katledilen Müslümanlar, Vardar'da boğulan masumlar, kandan kızaran Selânik Ovası ve daha birçok zulüm vaizi ve cemaati yasa boğar ve bu bölüm bir dua ile bitirilir.⁴⁸ Bu tablo karşısında geleceğe bakışı karamsarlaşan şair, dualarıyla Allah'a sığınıp bu karamsarlığı ortadan kaldırmaya çalışır.

⁴⁵ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.404-406.

⁴⁶ **A.e.**, s.406.

⁴⁷ **A.e.**, s.468.

⁴⁸ M. Ertuğrul Düzdağ, **a.g.e.**, s.160

“Yetmez mi celâlinle göründüklerin artık?
Kurbân olayım, biz bu tecelliden usandık!”
Bir fecr-i ümîd etmeli ferdâları te'min...
Göster bize yâ Rab o güzel günleri...
— Amin!”⁴⁹

Beşinci bölüm olan “Hatıralar”ın giriş kısmında Birinci Dünya Savaşı'nın ülkeye verdiği zararlar sebebiyle bunalan Âkif'in karamsarlığı devam eder ve bu durumu milletin hâlini gözlemleyerek anlatır.

“Kâm aldı cihan, biz yine ferdalara kaldık...
Artık bize göster ki o ferdâyı: Bunaldık!
...
Hüsran yine biçârenin âmâlini sardı;
Âtisi nigâhında karardıkça karardı.
Balkan'daki yangın daha kül bağlamamışken,
Bir başka cehennem çıkıversin...Bu ne erken!”⁵⁰

Ardından gelen “Uyan” şiiriyle Âkif özüne döner ve ümitsizliği bir kenara bırakır. Milletine geçmişten ders alarak geleceğini inşa etmesini önerir, bunun özellikle çocuklar için yapılması gerektiğini dile getirir. Şaire göre, Doğu'nun miskinliği böyle devam ederse gelecekte Batı'nın elinden çekilmeyen kötülük kalmayacaktır. Bu sebeple ümitsizlik bir kenara bırakılmalı ve gayrete yapılmalıdır.⁵¹

Safahat'ın altıncı bölümü olan “Âsım” Mehmet Âkif'in gelecek tasavvurunun yoğun bir biçimde işlendiği kısımdır. Burada gelecek nesiller “Âsım'ın nesli” olarak ifade edilir. Âkif'in alkışladığı “Âsım nesli”, savaş içinde birdenbire olağanüstülüğe yükselen, kahramanlaşan günün neslidir. Bu nesil, sulh içinde de aynı başarı, üstünlük ve fazileti gösterecek geleceğin nesli olarak ifade edilir. Böylelikle bir realitenin içinden ideal bir nesil ortaya çıkar ve bu nesil, şimdiki zamanda yaşamakla

---

⁴⁹ A.e., s.562.

⁵⁰ A.e., s.572.

⁵¹ A.e., s.578.

birlikte geleceğin de nesli olacaktır.⁵² Bu manzumede dört karakter yer alır. Bunlar: Köse İmam, Hocasâde, Köse İmam'ın oğlu Âsım ve Hocasâde'nin oğlu Emin. Köse İmam ve Hocasâde'nin konuşmaları eserin büyük bir kısmını teşkil eder ve burada yaşanan dönem türlü yönleriyle eleştirilir. Köse İmam muhafazakârdır, dönemi fazlazıyla eleştirir; Hocasâde ise daha müsamahalıdır devrine karşı ve yeniliklerden yanadır.

Hocasâde ecdadını sevmekle birlikte onlara güceniktir çünkü onlar gençlere hiçbir zaman ümidi aşılammışlardır. Onlar yeni nesli yüreklendirecekleri yerde, korkutarak ve gelecek konusunda hep karamsar bir tablo çizerek yetiştirmişlerdir. Bu şekilde yetişen bir neslin ise geleceği inşa etmesi mümkün değildir.

“Bir ışık gösteren olsaydı eğer, tek bir ışık,
Biz o zulmetleri bin parça edip çıkmıştık.
İki üç yüz senedir serpemiyor bizde şebâb,
Çünkü biçarenin âtisine îmânı harâb.”⁵³

Şaire göre, eğer Türk milleti İslam dininin yasakladığı ye'se yapışmasaydı ve Allah'ın rahmetine sarılabileseydi; vatan düşman işgallerinden kurtulabilir, İslam dini yine dört bir tarafa yayılabilirdi. Bu da Türk milletinin kurtuluşu olurdu. Ümitsizlik gayretsizliği getirdi, vatan ve onun geleceği tehlikeye girdi. Hâl böyle olunca yeni nesil miskinliğe sürüklendi. Âkif, bu tabloyu çizdikten sonra hemen bu hâlden kurtuluş reçetesini vermeyi de ihmâl etmez: Çalışmak ve ümit. Ona göre millete yakışan bunlardı. Belki bir anda toparlanmak güç olabilirdi ama azimde sebat edilirse her türlü güçlüğü yenmek mümkündü. Aynı bölümde Müslüman'ın görevinin elinden geleni yapıp gerisini Allah'a havale etmek olduğunu ifade eden şair, tevekkül inancına da vurgu yapmıştır.

Manzumenin ilerleyen kısmında Köse İmam, o dönemin insanı hakkındaki gözlemlerini anlatır. Millet, İslami yaşam tarzından kopmuş ve ahlaki bir çöküntü içerisindedir. Bu durum karşısında gelecekte ümit kesen Köse İmam, bizi nasıl bir

⁵² Sezai Karakoç, **Mehmed Âkif**, s.44.

⁵³ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.790.

nesil kurtaracak diye Hocâzade'ye sorar. Hocaâzâde kendinden emin bir şekilde kurtuluşun “Âsım'ın nesli”yle olacağını söyler ve bu neslin özelliklerini anlatır. Bu özellikleri Âkif Emre şöyle dile getirmiştir:

“Bu anlamda onun gelecek tasavvurunu biçimlendirmek üzere öne çıkan insan tipi ‘Âsım’ın nesli’dir...Âsım’ın neslinde aradığı iki temel vasıf vardır: Fazilet ve marifet.

Geleceğin nesli için önerdiği bu insan tipinde bu iki boyut olmadan eksik kalacaktır. Özellikle ‘Âsım’ tiplemesine baktığımızda model insan ve toplum bu iki özellik üzerinde inşa ediliyor. Müslüman ahlakını, kişiliğini özümsemeyen, faziletin donanımını kuşanmayan bir toplumun geleceği olamazdı ona göre. Aksi durumda kokuşmaya, çürümeye mahkûmdur.

Ahlakilik tek başına yeni bir medeniyetin diriltilmesi için kâfi değildir. İlim, teknik, hikmet, tefekkür sahibi olmadan İslâm toplumu inşa edilemez. Bunun için marifet, Âsım’ın neslinde aradığı temel özelliktir. İhlas ve marifetin bulunduğu bir İslâm toplumu özlemine hayatı boyunca dillendirdi; öylece yaşadı.”⁵⁴

Safahat’ın bu kısmından sonra “Çanakkale Şehidleri” şiiri başlar ve burada şair, Âsım’ın nesline olan inancını bir kez daha vurgular.

“Âsım’ın nesli... diyordum ya.. nesilmiş gerçek :
İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmeyecek.”⁵⁵

Safahat’ın son bölümü “Gölgeler” başlığını taşır. Şair, bu bölümde daha ziyade tasavvufi ve kendi iç alemini anlatan şiirler kaleme almıştır. “Yeis Yok” şiirinde şairin gelecek tasavvurunu ifade eden mısralar göze çarpar. Şiir “Dalâlete düşmüşlerden başka kim Tanrı’sının rahmetinden ümîdini keser?”⁵⁶ ayetiyle başlar ve eğer Allah’tan ümit kesilirse yarınların karanlık olacağını ifade eden şu mısralarla devam eder.

“Lâkin, hani bir nefhası yok sende ümîdin!
‘Ölmüş’ mü dedin? Âh onu öldürmeli miydin?
Hakkın ezeli fecri boğulmazdı, a zâlim,

⁵⁴ Âkif Emre, **a.g.m.**, s.45.

⁵⁵ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.828.

⁵⁶ Hicr 15/56

Ferdâların artık göreceksin ne muzlim!”⁵⁷

Yine bu bölümde yer alan “Azim ve Tevekkül” şiiri de şairin geleceğe bakışını özetler niteliktedir. “Bir kerre de azmettin mi, Allah’a dayan...”⁵⁸ ayetiyle başlayan şiirde yanlış tevekkül anlayışı eleştirilmektedir. Dünya terakki edip ilerlerken Türk milleti o dönemde “Allah’a dayandık” diyerek azmi bıraktı, tembellik etti. Oysaki, Allah’a dayanmak, ancak ve ancak elinden geleni sonuna kadar yaptıktan sonra olabilirdi fakat millet bunu yanlış yorumladı. Bunun sonucunda da gerilemekten kurtulamadı. Âkif, bu tespiti yaptıktan sonra milletine seslenerek onu sert bir dille uyarır, onu âdeta silkeler. Milleti çalışıp gayret göstermeye ve tarihine sahip çıkmaya davet eder. Zira bunlar olmadan iyi bir gelecek tasavvur edilemez.

“Müstakbeli bul, sen de koşanlarla bir ol da;
Mâzîyi, fakat, yıkmaya kalkışma bu yolda.
Ahlâfa döner, korkarım, eslâfa hücumu:
Mâzîsi yıkık milletin atîsi olur mu?
Ey yolcu, uyan! Yoksa çıkarsın ki sabâha:
Bir kupkuru çöl var; ne ışık var, ne de vâha!”⁵⁹

Son olarak Türk milleti için paha biçilemez bir değeri olan “İstiklâl Marşı”na değinerek bu bölümü nihayete erdirmek yerinde olacaktır.

“...İstiklâl Marşı, bir ‘İstikbâl Marşı’dır; her hâli ‘şu ân’ içinde saklı geleceğin marşıdır. O yüzden her ân tazelenmekte, özgürlüğün ve umudun şiiri olarak, ‘ölümsüz yeni’ söz hâlinde yinelenmektedir. O yüzden şair, ‘Korkma!..’demektedir; o ‘söz’ de sönmeyecektir!..”⁶⁰

Âkif’e göre eğer Türk milleti ve tüm İslam coğrafyası, İslam dininin hükümlerini hayatının merkezine oturtursa, doğru bir tevekkül inancıyla Allah’a

⁵⁷ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.898.

⁵⁸ Âl-i İmrân 3/159

⁵⁹ Mehmet Âkif Ersoy, **a.g.e.**, s.904-906.

⁶⁰ Hasan Akay - M. Fatih Andı, “Sunuş”, **İstiklâl Marşı İstikbâl Marşı 41 Dize 41 Yorum**, haz.: Hasan Akay, M. Fatih Andı, 5.bs., İstanbul, Hat Yayınevi, 2016, s.11.

yaslanırsa, tarihinden ders alıp ona sahip çıkarsa, azmi elinden bırakmayıp ümitsizlikle savaşırsa, marifeti ve fazileti hayatının merkezine alıp mücadele edebilirse artık bu millet ve bu coğrafya için korkulacak bir şey yok demektir. O zaman geleceğin kurtuluşundan bahsedilir ve felaha erilir.

2.2.NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN ŞİİRLERİNDE GELECEK TASAVVURU

Necip Fazıl Kısakürek'in hayatı incelendiğinde fikir sancılılarıyla dolu bir ömür geçirdiği görülmektedir. Onun hayatı iki bölümde değerlendirilebilir. 1934 yılına kadar geçen dönem hayatının birinci dönemidir. Bu dönemde, Doğu kültüründe yetişmiş bir insan olmasına rağmen eğitim hayatı Batı'da geçtiği için Avrupalı bir hayat yaşamış, bu hayat tarzı onu bohemliğe sürüklemiş, bunun sonucunda da daha ziyade iç âlemiyle alakalı sancılar çekmiştir. 1934 yılında Abdülhâkim Arvasî Hazretleri'yle tanıştıktan sonra hayatı yeni bir zemine oturmuş, bu zemin hayatının ikinci dönemini oluşturmuştur. Bu dönemde İslami bir hayat tarzını benimsemiştir. Bununla birlikte ülkesinin sorunlarına eğilmiş, Türk milletinin tarihi ve yaşadığı dönemin aksaklıkları hakkında sorgulamalarda bulunmuş; bunlara İslami bir bakış açısıyla çözümler üretmeye çalışmıştır. 1943 yılında *Büyük Doğu* dergisini çıkarmaya başlamıştır. Necip Fazıl'ın gelecek tasavvurunu, bu dergide yayınlanan yazılarından oluşan bazı fikir kitaplarından ve şiirlerini derlediği *Çile* adlı eserinden hareketle inceleyebiliriz. Bu incelemeler sonucu görülecektir ki Kısakürek, ülkesinin geleceğini her daim kendine dert edinmiştir.

Batılılaşma hareketinin en yoğun hissedildiği Tanzimat, aynı zamanda bir medeniyet krizinin de yaşandığı dönemin adıdır. Bu hareketin ülkeyi yaşadığı sıkıntılardan kurtarması ve ileriye götürmesi beklenirken ülke - hazırlıklı olmadığı için- derin bir kaosun içine düşmüş, çelişkiler içinde, pek çok kavram kargaşası yaşar hâle gelmiştir. Kimileri her şeyiyle Batı'yı savunmuş, kimileri Doğu konusunda ısrarcı olmuş, kimileri ise bu ikisi arasında bir orta yolu takip etmeyi tercih etmiştir. Necip Fazıl'ı bu üçüncü gruba dahil etmek yanlış olmaz. Bu konuda Necip Fazıl'ı

ayrıcalıklı kılan özellikse Batı'nın en köklü üniversitesinde eğitim görme ve o devir Batı'sını yakından tanıma şansına sahip olmasıdır. Kendisi Doğu ve Batı medeniyeti konusunda kuru bir muhakeme yapmamıştır. Doğu ve Batı medeniyetlerini şahsında yaşamış ve ikisi arasındaki derin çelişkileri de müşahede etme fırsatı bulmuştur.⁶¹ Bu müşahede sonucunda da ülkesini toparlayabilmek ve onun geleceğini sağlıklı bir şekilde inşa edebilmek adına Büyük Doğu Hareketi'ni başlatmış ve *Büyük Doğu* dergisini çıkarmış, bu dergideki yazılarını kitaplaştırmış, ülkenin çeşitli yerlerinde büyük katılımlı konferans düzenlemiş; milleti, özellikle yeni nesli uyandırmaya ve harekete geçirmeye çalışmıştır.

Necip Fazıl, *İdeologya Örgüsü* kitabının başında “Büyük Doğu”nun çeşitli niteliklerini verir. Kimi zaman onu “...çizmeli ayaklarla dışımızdaki iklimlere doğru kaba ve nefsanî bir yürüyüş olmaktan ziyade, rüzgârdan hafif topuklarla içimizdeki iklimlere doğru ince ve ruhanî bir sefer...”⁶² olarak tanımlar, kimi zaman “...hem bir mâna, hem bir madde, hem bir zaman, hem bir mekân ismi; ve belli başlı bir ruhun, kendisiyle beraber bütün insanlığa örnek halinde donatacağı Doğu âlemine remz...”⁶³ olarak, kimi zaman da “...İslâmiyetin emir subaylığı...Büyük Doğu, İslâm içinde ne büyük bir mezhep, ne de yeni bir içtihat kapısı...Sadece ‘Sünnet ve Cemaat Ehli’ tabirinin ifadelendirdiği mutlak ve pazarlıksız çerçeve içinde, olanca saffet ve asliyetiyle İslâmiyet’e yol açma geçidi...”⁶⁴ olarak tanımlar. Bu düşünce tarzından hareketle de ülkesinin bugününü ve yarınını şekillendirmek ister. Bu düşüncelerin ışığında büyük bir arzuyla iyi bir gelecek arayışına giren Necip Fazıl, bunu “Büyük Doğu” şiiirinde Türk milletine seslenerek şöyle dile getirmiştir:

“Yürü altın nesli, o tunç Oğuz’un!
Adet küçük, zaman çabuk, yol uzun.
Nur yolu izinden git, KILAVUZ’un!
Fethine çık, doğru, güzel, sonsuzun!”⁶⁵

⁶¹ Dursun Ali Tökel, “Bir Medeniyet Eleştirmeni Olarak Necip Fazıl”, **Hece Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Özel Sayı: 9, 2004, s.64.

⁶² Necip Fazıl Kısakürek, **İdeologya Örgüsü**, 19.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2012, s.10.

⁶³ **A.e.**,s.12.

⁶⁴ **A.e.**

⁶⁵ Necip Fazıl Kısakürek, **Çile**, 35.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1998, s.396.

“Büyük Doğu” ideali; Türk milletinin geçmişini de geleceğini de kuşatır, bu milleti medeniyetin en ileri seviyelerine taşımaya çalışır, bunu yaparken de Batı hayranlığından ve taklitçiliğinden uzak kalma iddiasındadır. Bununla birlikte İslamiyet’i yanlış yorumlayan “yobaz” kesime de şiddetli tepki gösterir. Bu ideal gerçekleştirilirken İslam, en önemli dayanak noktasıdır, Necip Fazıl’ın buna inancı tamdır. Bunu “Muhasebe” şiirindeki şu mısralarla ifade eder.

“Bekleyin, görecektir, duranlar yürüeni;
Sabredin, gelecektir, solmaz, pörsümez Yeni!”⁶⁶

Büyük Doğu dergisinde bölümler halinde yayınlanan, daha sonra kitaplaştırılan ve yazarı tarafından en ehemmiyetli eseri olarak kabul edilen *İdeologya Örgüsü*’nde de Necip Fazıl, gelecek tasavvuruna geniş çapta yer vermiştir. Bunu yaparken tarihle, yaşadığı sistemle, onun ideolojisiyle ve bu ideolojinin dayattığı resmî tarihle de büyük ölçüde hesaplaşmıştır. Tarihten neyin alınıp neyin alınmaması gerektiğini dile getirmiştir. Kısakürek, dönem içinde yaşanan sıkıntılardan kurtulma reçetesini de vermeyi ihmal etmez.

“...sağ elimizde Allah’ın kul parmağı girmemiş biricik kitabı ve sol elimizde insanoglunun olanca fikir ve iş kütüphanesi, âni bir şahlanışla, kendi kendimizi bulma!...Kurtuluşumuzun ve dünya çapında kurtarıcılığımızın reçetesi sadece budur: Ve bu reçetenin temel unsuru İsmâmiyet’tir...”⁶⁷

Kısakürek, bu düşüncelerini “Düzen” şiirinde İslamiyet’in ezeli ve ebedi oluşunu vurgulayarak dile getirmiştir.

“Doğan güneşler her gün aynı her gün yeni;
Ezelden ebededek, işte İslâm düzeni!”⁶⁸

---

⁶⁶ A.e., s.404.

⁶⁷ Necip Fazıl Kısakürek, *İdeologya Örgüsü*, s.92.

⁶⁸ Necip Fazıl Kısakürek, *Çile*, s.459.

Necip Fazıl, *İdeologya Örgüsü* kitabının “Beklediğimiz İnkılâp” başlıklı bölümünde neyi beklediğinin işaret taşlarını göstermiştir. Özlediği, idealize ettiği Müslüman tipinde bir inkılap beklemektedir ve İslam anlayışında bir inkılap gerçekleştirmek istemektedir. Hâkim olduğu modern dile rağmen modernist bir İslam anlayışından uzak durmayı tercih etmiştir. Donmuş bir geleneksellik anlayışına karşı çıkarak geleneğin içinde yenilenme anlayışını savunmuştur. Onun için gelecek, geleneğin içinde yeni bir formdur.⁶⁹ Kısakürek, İslam’ı işine geldiği gibi yorumlayan, sadece nefsi istekleri doğrultusunda hareket eden, okuyup kendini geliştirmeyen, ülkenin gerilemesine neden olan “yobaz”ların şiddetle karşısında durur, İslamiyet’in bu olmadığını onlara adeta haykırır zira ona göre İslam, tedenni değil terakki dinidir.

Necip Fazıl, Türk milletinin geleceği düşünmeyen ve göremeyen; gelecekle ilgili büyük tasarılar, plan ve projeler geliştiremeyen, yapıcı düşünceden uzak bir millet olduğunu iddia eder. *İdeologya Örgüsü*’nde Türk milletinin “dünya çapında düşünür” ler çıkaramamış bir millet olduğunu dile getirir. Ancak bunun farkına varır ve elden gelen yapılırsa Türk milletinin dirilişi gerçekleşir.⁷⁰ Kısakürek, bu mefkûreyi gerçekleştirebilmek adına tüm zorluklara, devrin baskılarına ve engellemelerine rağmen *Büyük Doğu* dergisini çıkartmaktan vazgeçmemiş; ülkenin dört bir yanında verdiği konferanslarla da halkı uyanışa davet etmiştir. Ona göre, bu uyanış için yegâne unsur, azimle çalışmaktır.

İdeologya Örgüsü, Necip Fazıl’ın yaklaşık otuz yılda yazdığı ve onun fikirlerini özetleyen en önemli eseridir. Bu eseri anlamak Türk milletinin tarihini, dinini ve geleneğini anlamak demektir. Bu eserde İslam, hem bir tarih muhasebesinin ölçüsü hem de geleceğin kurtarılmasında bir rehber olarak ifade edilmiştir. Eser, İslam’ı tüm yönleriyle ortaya koyar ve benzeri olmayan bir devlet tasarısını teklif eder. Doğu ve Batı’yı değerlendirişi ve gelecek hakkındaki önerileriyle son derece cesur bir tavır sergiler.⁷¹ Bu idealini gerçekleştirmeye çalışmanın, yaşadığı devir

---

⁶⁹ Âkif Emre, "Büyük Doğu ve Gelecek Tasavvuru", **Hece Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Özel Sayı:9, 2004, s.55.

⁷⁰ Abdurrahman Karadeniz, "Büyük Doğu'nun Siyaset, Toplum ve Devlet Tasarımı", **Hece Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Özel Sayı:9, 2004, s.19.

⁷¹ Mustafa Miyasoğlu, **Necip Fazıl Armağanı**, 9.bs., Konak Yayınları, İstanbul, 2011., s.98

açısından düşünülduğünde, ne kadar zor olduğu anlaşılmaktadır. Bu uğurda büyük fedakârlıklar gösteren Necip Fazıl; hapislerde yatmış, türlü engellemelere muhatap olmuş fakat yine de Türk milletine ve onun geleceğine karşı ümidini yitirmemiş, davasından vazgeçmemiştir. Bu ümidini “Gelir” şiirinde şöyle dile getirmiştir:

“Gam çekme, böyle gitmez bu devran,
Nihayet sonuncu durağa gelir.

Hasretle beklenen gelir mutlaka;
Sultan fikir şanlı otağa gelir.

Yırtılır güneşin kapkara zarı,
Dünyamız yepyeni bir çağa gelir.”⁷²

Necip Fazıl, kendisinin ve “Büyük Doğu” düşüncesini destekleyen insanların karşılaştığı engelleri ilerleme anlamında bir kamçı olarak görür ve hiçbir zaman bu ilerleyişin durdurulamayacağını savunur. Çünkü ona göre bu ilerleyiş inanca, azme, ihlase ve ilme dayalı bir ilerleyiştir. O, gelecek tasavvurunu ve zorluklara bakışını Allah’a seslenerek şöyle ifade eder:

“Rabbim, Rabbim; bize ne güzel bir yol nasip ettin! Sırlarının ve nimetlerinin hazinesi olan bir saraya, elbette ki, bundan daha kolay şartlarla gidilemezdi. Madem ki zorluk bu kadar müthiş, o halde yolun üzerindeyiz, o halde yürüyeceğiz ve erişeceğiz! Çünkü biz, her türlü bedavacılık ve lüpçülükten uzak, senden, nimetinle mütenasip ebedî devleti istiyoruz; o halde her çileyi çekeceğiz ve sonunda -yalnız senin dilemen şartıyla- bu devleti kazanacağız! Mademki ıstırap bu kadar büyük, mazhariyet ve devlet de o nisbette azim olacaktır.”⁷³

Bu fikriyatını mısralarında da gösteren Necip Fazıl, “Şarkımız” şiirinde kaybetmediği ümidini şu dörtlüklerle dile getirmiştir:

“Yokuşlar kaybolur çıkarız düze,
Kavuşuruz sonu gelmez gündüze,
Sapan taşlarının yanında füze,

⁷² Necip Fazıl Kısakürek, **Çile**, s.408.

⁷³ Necip Fazıl Kısakürek, **İdeologya Örgüsü**, s.544.

Başka âlemlerle farkımız bizim.

Kurtulur dil, tarih, ahlâk ve iman;
Görürler, nasılmış, neymiş kahraman!
Yer ve gök su vermem dediği zaman,
Her tarlayı sular arkımız bizim.

Gideriz nur yolu izde gideriz,
Taş bağırdı, sular dizde, gideriz,
Bir gün akşam olur, biz de gideriz,
Kalır dudaklarda şarkımız bizim...”⁷⁴

Tüm bunlardan hareketle Necip Fazıl’ın hayalini kurduğu nizamı şöyle özetleyebiliriz: Her türlü teknolojiyi kendisi üretebilen, gerekirse Garp’tan ilim alan fakat ruhi boyutta ve yaşam tarzı açısından onu taklitten uzak duran, ülkeyi geriye götüren ve ahlaki anlamda çöküşüne sebep olan meyhane, kumarhane vs. gibi unsurları ortadan kaldıran, hem dinî ölçülere düşman olanlara hem de bunlara dost görünüp bu ölçüleri anlamayan “yobaz”lara hayat hakkı tanımayan, öncelikli amacı halkı değil Hakk’ı razı etmek olan; sanatı, tiyatroyu, edebiyatı, fikriyatı millileştiren ve daha sonra bunu dünyaya ulaştırabilen, Garp’tan aldığı ilmi özümseyebilen bir nizam. Ona göre, bunları da ancak “İslam” çatısı altında bir arada bulabiliriz.⁷⁵

Necip Fazıl, ülkesinin geleceği hakkındaki düşüncelerini şekillendirirken en büyük desteği gençlerden beklemektedir. Gençleri, idealini fiiliyata dökerek, bunu ileriki nesillere aktaracak ve vatanına sahip çıkacak taze bir kan olarak görmektedir. Ona göre, bu gençliğin göğsü iman nuruyla doldurulmalı, fikri aydınlatılmalıdır. “O, sonsuz hayat kanıdır ve imanın cevheridir.”⁷⁶ Bu taze kan; Batı taklitçiliğinden, onların yaşam tarzlarından uzak durmayı bilmeli, İslam dinini ihlasla ve tüm bağınazlıklardan uzak bir biçimde yaşayabilmelidir. Ayrıca tarih ve gelenek konusunda da nitelikli bilgi birikimine sahip olmalıdır. Tüm bunların yanında davasına sınıksız sarılmalı, azmini ve aşkını hep diri tutmalıdır. Kısakürek, bu

⁷⁴ Necip Fazıl Kısakürek, **Çile**, s.412.

⁷⁵ Necip Fazıl Kısakürek, **İdeologya Örgüsü**, s.547.

⁷⁶ Necip Fazıl Kısakürek, **İman ve Aksiyon**, 24.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2016. s.93.

düşüncelerini “Zindandan Mehmed’e Mektuplar” şiirinde dile getirmiştir. Şair, bu şiirde oğlu Mehmet’in şahsında tüm Türk gençliğine hitap etmektedir.

“Mehmed’im, sevinin, başlar yüksekte!
Ölse de sevinin, eve dönsek de!
Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!
Yarın, elbet bizim, elbet bizimdir!
Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!”⁷⁷

“Genç adam” ıstırap çekebilme kabiliyetine sahip olan adam demektir. Çünkü oluş bir hummadır. Nasıl tohum çatlamadan önce sancı çekiyorsa ya da toprağın altında kömür milyonlarca sene yanıp kavrularak elmasa dönüşüyorsa “genç adam” da bu süreçlerden geçecek, olgunlaşıp güçlenecektir.⁷⁸ “Kâbus” şiirinde bu düşüncelerinden hareketle şair, özlediği nesle hitap etmekte ve onları “Hakka” çağırmaktadır.

“Bir nesil özlüyorum
Doğrultsun yatıkları!
Somunları taş olsun,
Zehir de katıkları!
Yorganları devirsin,
Dişlesin yastıkları!
Bir damla göz yaşına,
Sonsuzluk, sattıkları.
Hakka dönünüz Hakka,
Hakkın yarattıkları!”⁷⁹

Necip Fazıl; geçmişi hakkında derin araştırmalar yapmış, dönemini kapsamlı bir şekilde analiz etmiş, karşılaştığı sorunlara da çözüm odaklı yaklaşmış, ülkesinin geleceğini dert edinmiş bir mütefekkir olmakla birlikte sanatını ve yeteneklerini de bu doğrultuda kullanmayı amaç edinmiş bir şairdir. Şiirleri, derdini ve davasını ortaya koyma konusunda kendisine hız kazandırmıştır. Bu konuda ön plana çıkan

⁷⁷ Necip Fazıl Kısakürek, **Çile**, s.422.

⁷⁸ Necip Fazıl Kısakürek, **İman ve Aksiyon**, s.100.

⁷⁹ Necip Fazıl Kısakürek, **Çile**, s.431.

şiiirlerinden biri de “Meydan”dır. Burada şair, şiiirine Türk milletinin istikametini belirleyerek başlamıştır.

“Tek istikamet Kâbe;
Ve tek örnek sahabe...
Böyle yükseldi sütun
Böyle kuruldu kubbe.”⁸⁰

Şiiirin devamında dönemin aksaklıklarını sert bir dille eleştiren şair, beklediği neslin ve bu neslin kuracağı düzenin özelliklerini anlatır. Beklediği nesil; “Rabbi”nin emir ve yasaklarına riayet eden, madde bataklığından kurtulmuş, manaya ehemmiyet veren bir nesildir.

“Bir nesil bekliyoruz,
Büyük nizamı gebe.
Nedir o nizam nedir?
Boyun eğmektir Rabbe!
Milliyet ruha bağlı
Kıymet sadece kalbe
Fatih’te erimiştir,
Cengiz Han ve Kurt Cebe.”⁸¹

Şiiirin son kısmında ise Türk milletini benliğinden koparan, gerilemesine neden olan, onu oyalayan ve yolundan alıkoyan esaretlerden kurtulup bir an önce harekete geçmesini isteyen şair, milletine şöyle seslenir:

“Bizde, kutsi emanet
Bizde yarın galebe
Gün geldi, saat çaldı;
Yetmez mi esaretin;
Ey Türkoğlu, davran be?”⁸²

---

⁸⁰ Necip Fazıl Kısakürek, **Öfke ve Hiciv**, 8.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2011,s.49.

⁸¹ **A.e.**, s.52.

⁸² **A.e.**

Sonuç olarak görülmüştür ki, Necip Fazıl sanatıyla, fikirleriyle ve mücadelesiyle idealist bir insandır. Onun gelecek tasavvurunu, ideali üzerinden okumak mümkündür. O, Türk milletinin geleceği konusunda fikir sancıları çekmiş, tüm çabasını bu yönde harcamıştır. Bunu gerçekleştirirken de en güçlü dayanak noktası olarak İslam'ı görmüştür. Kısakürek, Türk milletinin geleceğinden yaşadığı dönemin tüm aksaklıklarına rağmen ümitvardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GEÇMİŞTEN BUGÜNE BUGÜNDEN GELECEĞE

3.1. SEZAI KARAKOÇ'UN GEÇMİŞE DAİR DÜŞÜNCESİ

Sezai Karakoç'a göre tarih, özellikle köklü bir geçmişe sahip toplumlar için hayatı anlamlandıran önemli bir unsurdur. Tarihle birlikte kültür ve medeniyet dinamik hâle gelir. Tüm değerli şahsiyetleriyle insanlığın geçmişini bireyde yaşatan ve geleceğe aktaran, tarihtir.⁸³

Yaşanılan dönemde tarihin tekrarı diye bir durum söz konusu olamaz çünkü tarih sürekli yaşamakta ve toplumun içerisinde çeşitli değişimlere uğrayarak bir akış gerçekleştirmektedir. Böylelikle tarih, kimi zaman insanları birbirine bağlamakta kimi zaman ise birbirinden ayırmaktadır. Karakoç'a göre bu durum, tarihin mahkûmu olduğumuzu göstermez. İnsanoğlu bazen tarihin tacını başında taşır bazen de çamurlarını omzunda, bazen tarihe mağlup olur, bazen tarih elinde keskin bir silaha dönüşür. Tarihi kimi zaman yumuşak bir yastık ya da insanoğlunu izleyen bir gölgeye benzeten Karakoç, kimi zaman da onun önünde bir köleye dönüşüldüğünü ifade etmektedir.⁸⁴

Köklü bir tarihe sahip ülkelerin insanların tarihle olan problemlerini çözmesi gerektiğini düşünen Sezai Karakoç, tarihle öz benlik içinde bir uzlaşmaya ve bağdaşmaya gidilmesini gerekli görür. Ona göre, tarihin esiri olunmamalı fakat onu Batıcıların ve Marksistlerin yaptığı gibi de küçümsememeli veya yoksaymamalıdır. Toplum, makul ölçüde tarihle öğrenmeli, onu anlamlandırmaya çalışmalı ve onun üzerine derin araştırmalar yapmalıdır. Bununla birlikte Allah'ın insanoğluna vermiş olduğu “yeryüzü halifeliği” yetkisi unutulmamalı, tarihe bir şeyler katılmaya çalışılmalıdır. Karakoç'a göre, ancak bu şekilde tarih diriltir, ondaki derin anlamlar

---

⁸³ Sezai Karakoç, *Kıyamet Aşısı*, 8.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2005, s.98.

⁸⁴ A.e., s.99.

ortaya çıkarılır.⁸⁵ Şair, böyle davranmayanlara karşı duyduğu üzüntüyü *Çeşmeler* kitabında şöyle ifade eder:

“Eski zamanların durmuş saatlarıdır
Ne zaman durdurdular
Kim durdurdu onları
Kim kesti bu neşeli çocukların sesini
Kim susturdu o canım çeşmeleri

Ruhun ve kaderin güneş saatleri
Sesleri ayarlıydı bir uygarlığın
Tükenmek bilmez bir çağdaşlığın
Gecelerine oynayan gölgelerine”⁸⁶

Yaşanılan zamanı geçmişe eklemenin tarihi tazelemek olduğunu düşünen Sezai Karakoç, düşüncelerini şu şekilde devam ettirir:

“Yeni zamanı, eski zamana, tohumu bir tarlaya eker gibi ekmeli ve bahar mevsiminin, tarihle insanın kaynaşmasından doğacak yemişi, başağı umutla beklemeli. Aynı tecrübeyi her insan her an zihninde, gönlünde ve ruhunda da yaşamalı. Ruhunu tarihin bir diriliş laboratuvarı yapmalı insan.”⁸⁷

Karakoç’a göre, Türk milleti tarihe değer vermekle ona karşı nankörlük etmeyi birbirinden ayıramadığı için bugün içinde bulunulan hâli sağlıklı yorumlayamamakta, böylelikle geleceği de tasarlamakta sıkıntılar yaşamaktadır. Eğer Türk milleti din, tarih, düşünce, sanat, edebiyat gibi unsurlara İslami açıdan ve onları hakikat süzgecinden geçirerek bakabilseydi birikimlerine yaslanıp doğrulabilir ve geleceği bu bakış açısıyla inşa edebilirdi. Karakoç, diriliş düşüncesini, bu doğrultuda çaba gösterenlerin savaş ve çağrısının adı olarak tanımlar.⁸⁸ Ona göre, bunları yerine getirecek olan “diriliş savaşçıları” ise hiçbir zaman tarihin mahkûmu olamaz. Onlar, tarihi büyük bir tecrübe alanı olarak görürler. Amaçları, tarihi yeniden

---

⁸⁵ A.e., s.100.

⁸⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, 18.bs. , İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015, s.467.

⁸⁷ Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s.100.

⁸⁸ Hüseyin Su, “Bir Tecdit Hareketi Olarak Diriliş Düşüncesi”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.10.

yoğurmak ve hakikat yörüngesine sokmaya çalışmaktır.⁸⁹ Bu sebeple tarihi eleştirebilir, çeşitli konular üzerinde tartışabilir ve değerlendirmelerde bulunabilirler. Bu özgür düşünmenin olmazsa olmazlarındandır.⁹⁰ Diriliş düşüncesine göre şartlar hiçbir zaman görmezden gelinmez fakat bu şartların putlaştırılması da doğru kabul edilemez. Tarihi veriler karşısında insanlar dikkatli davranmalı ve kimi zaman onlardan yararlanmalı kimi zaman da onlarla savaşmayı bilmelidir. Sezai Karakoç'a göre, insan tarih karşısında olanca gücü ve özgürlüğüyle kendini "Hakikat Uygarlığı Anıtı"nı ve "Hakikatin Egemenliği Anıtı"nı dikmeye adanmalıdır. İnsan, bu anıtın yapımında hem mimar hem usta hem de işçidir. Ona yakışan her zaman için "Hakikat Ehramı" nı inşa etmek ve kendini buna gömmektir.⁹¹

İnsanın zihni planda gerçekleştireceği diriliş ideali, tarih ve uygarlıkla desteklenir. Bu, aynı zamanda tarihin ve uygarlığın da diriltmesi demektir.⁹² Diriliş inancı ve düşüncesine kendisini adayan insan "diriliş eri, ereni, piri" planlarını kısa vadeli yapmaz. O, içinde bulunduğu anın bilinciyle sonsuzluğa gözünü diker, geçmiş zamanı kurcalarken şimdiki zamandan kopmaz ve gelecek zamandan da gözünü ayırmaz. Tarih, demek "diriliş erleri" için aynı zamanda yarın demektir. Onlar, geçmişini yorumlarken içinde bulunduğu zamanı da kurar ve geleceğin temellerini de atar.⁹³

Diriliş düşüncesine göre tarihe yönelmek önemli bir görevdir çünkü tarih toplum için bugünü ve yarını anlamayı sağlayan bir okuldur. İnsanlar, geleceği kurarken bir tecrübeler alanı olan geçmişe dönüp dönüp bakmak zorundadır. Bu, özellikle toplumsal ve kültürel anlamda sarsıntılar yaşanan dönemlerde yapılmalıdır.

"Diriliş metinlerinde 'geçmiş', daima uygarlık perspektifinden bakılarak yorumlanır. Geçmiş, (yani artık tarihin alanına ait olan) sağlam kalmış hücreleriyle bugüne doğru uç veren, bugünde yaşayan devamlılıktır. Bugün, yani şimdiki zaman ise kökleriyle geçmişten akıp gelen, geçmişe yaslanan ve geleceği an be an inşa ettiğimiz kritik

---

⁸⁹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1998, s.28.

⁹⁰ **A.e.**, s.29.

⁹¹ **A.e.**

⁹² Hüseyin Su, **a.g.m.**, s.16.

⁹³ **A.y.**, s.19.

zemindir. Bu, kritik zemine medeniyet perspektifini yerleştirdiğimizde, düşünce dünyasında ve eylemler alanında güvenli bir yere, sağlam bir kaideye ulaşmış oluruz. ‘Medeniyet perspektifi’nin önemi, bir varoluş problemi haline gelişi bu sebeptir. Üstat’ın eserlerinde, ‘medeniyet perspektifi’nin bir başka ifadesi ‘tarihi-sosyolojik bakış’tır. Yani tarihe medeniyet bakış açısıyla, o perspektiften bakmaktır.’⁹⁴

Karakoç’a göre toprağın altında nasıl su, petrol ve değerli maden yataklarının damarları bulunuyorsa bir insanın ve toplumun ruhunda, bunun yansıması olan tarihte, uygarlığın tarihinde ve tarih felsefesinde de nice diriliş damarları bulunmaktadır. Bir toplum ancak toprağın altında çürümeğe yüz tutmuş bu damarları bularak ve ondan beslenerek çöküşten kurtulabilir.⁹⁵ *Taha’nın Kitabı* adlı şiir kitabında bunu şöyle ifade eder:

“Taha anladı birden bunu
Çarpıklık şimdiki zamandan gelmiyordu
Yarasalar yok değildi elbet vardı
Ama şartlar değişse yarasarlar da susardı
Onları yaşatan özü bulmalı
Ortamını düzeltmeli doğrultmalı
Yüzünü birden geçmiş zamana döndü Taha”⁹⁶

Eğer bir toplum düşüşe geçmişse ve yeniden yükselmek amacını taşıyorsa “tarih otokritiği” yapması gerektiğini düşünen Sezai Karakoç, aynı zamanda bu otokritiğin bir amaç değil bir araç olduğunu ileri sürmektedir. Otokritik, hiçbir zaman sadece geçmişle öğünmekten ibaret olmamalıdır; bu öğünme ancak geçmişin inşa edenlerin hakkıdır ki onlar böyle bir şeye meyletmemişlerdir bile. Topluma düşen geçmişin derinlemesine bilmektir. Ancak bu şekilde düşüşe geçmiş bir toplum öz değiştirir ve yükselmeye doğru yol alır. Karakoç, “Tarih bir seremoni aracı değil, bir

---

⁹⁴ Mustafa Kirenci, “Diriliş Akımı: Düşüncenin ve Şiirinin Çağrısı”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.316.

⁹⁵ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, s.63.

⁹⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, 18.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015, s.347.

çıkış noktası fidelîğidir. Ego şişiricisi değil, erdem öğreticisidir.” diyerek bu düşüncesini desteklemektedir.⁹⁷

Yaşadığı çağın sıradanlıklarına takılmayan Karakoç, gerektiğinde gündelik olanı evrensel boyutta tüm zamanlara yayabilen bir bakış açısına sahiptir. Geçmişle geleceğin arasında her zaman için dönüşümü sağlamaya çalışmış ve geçmişini yorumlarken gelecek zamana da ufuk açmayı bilmiştir. “Geçmiş, onda ölü bir zaman değil”⁹⁸ dir.

Sezai Karakoç, geçmişe dair dikkatini, düşüncelerini İslam uygarlığı ve bunun kuvvetli bir uzantısı olan Osmanlı uygarlığı üzerine yoğunlaştırır. Bunu yaparken de Batı uygarlıklarıyla kıyaslamalarda bulunmayı da ihmal etmez. Batı uygarlıkları ele geçirdikleri toplumların kültürlerine dair her şeyi yakıp yıkip yok etmiş, onları tarih sahnesinden silbilmek için ellerinden geleni yapmaya çalışmışlardır fakat İslam uygarlığı ve onun önemli bir parçası olan Osmanlı uygarlığı hiçbir zaman uygarlıklara karşı yağmacı olmamıştır. Tam aksine bilinçli bir şekilde önceki uygarlıkların kendilerine has özelliklerini kendi yaşamı içerisinde eritip devam ettirmeyi sağlamıştır. “İslâm uygarlığı hiçbir zaman öldürmeden yana olmamış hep diriltmeyi tercih etmiştir.”⁹⁹ Bu bakış açısından yola çıkan Karakoç, şu ifadeyi kullanmıştır: “Evet, tarihi şöyle yorumluyorum: hakikat savaşı ve hakikate karşı savaşlar, başkaldırmalar.”¹⁰⁰

Geçmişe bakıldığında Müslüman toplumların tüm çabalarıyla inançlı, saf ve temiz yaşantılı, şuurlu bir toplum olmayı başarabildiği görülmektedir. Onlar, bilime büyük katkıda bulunmuşlar, büyük din bilginleri ve maneviyat önderleri yetiştirmeyi ihmal etmemişlerdir. Cami, medrese ve bu yapıları tamamlayan müesseselerin yapımına ve işleyişine özen gösterdikleri için kendilerinden önceki toplumlardan daha dindar bir toplum olma özelliğini göstermişlerdir. Bu toplumlarda halk dindar, saf ve temiz yürekli, hoşgörülü ve mütevazidir. Aynı zamanda önemli ölçüde

⁹⁷ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.135-136.

⁹⁸ Ali Haydar Haksal, *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı*, İstanbul, İz Yayıncılık, 2012, s.8.

⁹⁹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1998, s.24.

¹⁰⁰ Sezai Karakoç, *Diriliş Neslinin Âmentüsü*, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1978, s.12.

fedakârdır. Tarikatlar da böyle bir toplumun oluşması hususunda önemli katkılar sağlamıştır. ¹⁰¹ *Leylâ ile Mecnun* adlı kitabında bu durumu Sezai Karakoç, şu mısralarıyla dile getirir:

“Eskiler yaşıyorlardı olgun bir toplumda
Herkesin hemen Tanrı’yla olacağı bir makamda
O yüzden
Kitaplarının başında yer alır
Tevhitler münâcatlar
Onlar esere Tanrı’yı ululamakla başlar
Hazır bulmuşlardır her şeyi önceden
Ve herkes her an dolu saf İslâmla
...
Eskiler mutlu kişilerdi her an ve her zamanda
Tanrı’ya yakaracak bir halde ve bir durumda
Bir çağdayız ki eskilerin başladığı bizim sonumuzdur
Sonumuz olsa yine ne mutluyuzdur”¹⁰²

Sezai Karakoç, bu tespitlerinin yanında Müslüman toplumlarda zaman zaman meydana gelen bozulmaları da görmeyi ihmal etmez. Fakat, ne olursa olsun, bu toplumların her düşüşten sonra tekrar dinine sarılarak toparlanmayı başarabildiklerini ifade eder.¹⁰³ İslam toplumlarının yaptığı her atılımda iman ve Kur’an’la olan bağlantısının büyük tesiri olmuştur. Toplum, inancın zayıflamasıyla birlikte ilhamını ve enerjisini esere çeviren gücünü de kaybetmiş; imanın her güçlenişiyle birlikte ise beklenmedik yeni hamlelerle gücüne güç katmış, medeniyetini zenginleştirmiştir.¹⁰⁴

Sezai Karakoç, geçmişini değerlendirirken bunu objektif bir biçimde yapmayı ihmal etmez. Geçmişin hatalarından ve günahlarından ders çıkarıp güzellikleri, iyilikleri, adaleti ve azmi örnek almayı kendisi ve ülkesi için bir amaç bilir. Osmanlı uygarlığı üzerine dikkatleri çekmeye çalışır. Karakoç’a göre, Osmanlı Devleti büyük bir tecrübe kaynağıdır. Bugün bu uygarlığın aynen diriltilmesi söz konusu olamaz, üstelik de bu gereksizdir. Bununla birlikte Osmanlı Devleti, gelecekte oluşacak İslam

---

¹⁰¹ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi: I Perde Devrildiği An*, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012, s.131.

¹⁰² Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.574-575.

¹⁰³ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.131.

¹⁰⁴ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, 6.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1999, s.36.

devletleri için belgeleriyle, tarihteki izleriyle, kurumlarıyla faydalanılacak önemli bir hazinedir; bunu unutmamak gerekir.¹⁰⁵

“Osmanlı bilim seviyesi, Osmanlı şiiri, Osmanlı tarihçiliği, Osmanlı adaleti, Osmanlı musikisi, Osmanlı mimarisi incelenmeli, aydın kadro, bu bilgilerle donanmalı ki, geleceğe daha hazırlıklı çıkalım, tüm İslâm dünyası olarak. Elbet çağın devlet uygulamaları da gözlemlenmeli. Bu durum diriliş için geleceğimize yeni bir kapı aralayacaktır.”¹⁰⁶

Sezai Karakoç *Çeşmeler* kitabında bu bakış açısını şu şekilde şiirine yansıtır:

“Doğ kendi çeşmenden kendi uygarlığından
Ağacın topraktan
Çiçeğin ağaçtan
Suyun dağdan doğduğu gibi)

Çeşmenin şahdamarını
Bir kere daha zorluyor
Tarihin çeperi”¹⁰⁷

Tarihte önemli bir yer teşkil eden Osmanlı uygarlığının çöküş sürecini ve bunun önemli bir sebebi olan Batı etkisini detaylı bir şekilde değerlendiren Karakoç, bu uygarlığın inançta ve dinde zayıflamasının, toplumun çöküşünün şiddetlenmesinin en önemli sebebinin dış etkilerin zorlaması olduğunu düşünmektedir. Ona göre, Osmanlı döneminde halk dinine bağlı, kötü alışkanlıklardan uzak, yüksek ahlaklı ve saf bir ruha sahipti. Yine bu dönemde yöneticiler, ulema, askerler ve halk arasındaki ilişki ufak istisnalar haricinde yüzyıllarca güzel bir şekilde devam etmişti. Ne zaman ki dışarıyla olan temas içeriye etkilemeye başladı, bu refah hâlinde ciddi krizler oluştu. Bu krizler büyüdükçe de devlet yıkılış sürecine girdi ve toplum kökten sarsıldı, yıkımlara açık hâle geldi.¹⁰⁸ Karakoç, Osmanlı'nın çöküşüne dair duyduğu üzüntüyü “Gazel” başlıklı şiirinde hüznü bir biçimde dile getirmiştir.

---

¹⁰⁵ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar*, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.67.

¹⁰⁶ A.e., s.68.

¹⁰⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.471-474.

¹⁰⁸ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.132.

“Ne çam dayandı ne kestane ne kavak ne nar
Bin yıllık çınar gürül gürül düştü

Geçti mi ki yeşilin sonsuzluk yüklü çağı
Kader yanardağından kızıl kara kül düştü

Vakit görmemişti böyle bir kıyamet
Akıl sarardı karardı ruh gönül düştü”¹⁰⁹

Sezai Karakoç, Ortadoğu ve İslam ülkelerinin bugünkü hâline gelmesinin sebeplerini geçmişte aramıştır. Osmanlı Devleti yüzyıllarca Müslümanları bir bayrak, bir devlet altında toplamıştır. Bu devlet, Batı'nın olumsuz etkisine karşı Müslümanları ve Asya'yı koruyabilmek için büyük çaba harcamıştır. Yüzyıllarca kuzeyde Ruslarla, batı'da Avrupa'yla, doğuda İran'la zorlu mücadeleler vermiş ama yine de bunları bertaraf edebilmiştir. Osmanlı, tüm dünyaya âdeta insanlık dersi vererek ahlak, adalet ve merhamet timsali olmuştur. Yine de düşmanları onu en zayıf anında güçlü saldırılarıyla yıkmış ve bunun etkisiyle de bugün Ortadoğu ve İslam ülkeleri büyük sıkıntılara düşmüştür.¹¹⁰ Karakoç, *Gündönümü* adlı kitabında İslam uygarlığının ve onun son muhteşem abidesi olan Osmanlı açılımının yüce bir ahlakla, bilinçle ve aşkla davaya adanma yoluyla ortaya çıktığını, bu ahlakı Türk milletinin ruhunda diriltmeden İslam coğrafyasının içine düştüğü büyük sıkıntılardan kurtulamayacağını da altını çizmiştir.¹¹¹

Geçmişe değer veren, bu konuda araştırmalar yapan ve tespitlerde bulunan Sezai Karakoç, bu birikimini ve bakış açısını şiirlerine de fazlasıyla yansıtmıştır. Onun şiirlerinin içeriğinde geçmiş, önemli bir malzemedir. Kültür tarihinden, eski medeniyetlerden birçok veri kimi zaman açık bir şekilde kimi zaman da üstü kapalı olarak imgelerle şiirlerinde bulunabilir.¹¹²

¹⁰⁹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.615

¹¹⁰ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, 6.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.36.

¹¹¹ Sezai Karakoç, *Gündönümü*, 9.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.64.

¹¹² Turan Karataş, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, İstanbul, Kaknüs, 1998, s.341.

“Çağı geride bırakan
Ve yosun
Ve mağara
Çeşme bir pencere uygarlığa

Çeşme kapalı kapıları eski günlerin

Ağa Camii'nin yanındaki
Baklava biçimi
Dışa doğru bombeli
Direniş bu
Bir velinin kerâmeti gibi
Çağ dışı değil
Çağ açan çağ aşan
Çağı geride bırakan
...
Haber getirirler
Diplerinden dağların

Sesten lâmbalardır
Sihirli lâmbaları tarihin

Alınlarında tuğraları sultanların
Sultan Ahmed-i Sâlisin
Sultan Hâmid-i Sâninin”¹¹³

İnsanlığın geçmişini daha çok ulvi ve ürpertili taraflarıyla şiirine aktaran şairin şiirlerinde tarih, “dinamik bir rol” üstlenir. Şairin çoğu zaman geçmişe bakışı romantik değildir. Dinî kıssalara, efsanelere, menkıbelere şiirlerinde yer veren Karakoç, birçok tarihî şahsiyeti geçmişteki vasıflarıyla ve tarihî misyonlarıyla ele alır.¹¹⁴

Ferit Öngören, *Şiir Sanatı* dergisinde “İrdeleme” başlıklı yazısında Sezai Karakoç’un geçmişe bakışını ve bunu şiirlerine yansıtışını şu şekilde dile getirmiştir:

“Bu çağdaş sağcı şairi diğer tutucu şairlerden ayıran özellik gene geçmiş zamana bakış ve yorumlayış biçimindedir. Sezai, diğer tutucular gibi, geçmiş zamana özlemlerle bakan, marazî, edilgen, esef eden bir tavrı denememektedir: Tam tersine, saldırgan, etkin bir eylemin şairidir. Nitekim onun için geçmiş zaman bitmiş kapanmış bir devri saadet değil, yeniden yaratılması mümkün ve gerekli bir geçmiş zamandır. Ayrıca Sezai için geçmiş zaman Y. Kemal’de olduğu gibi belirli bir dönem, örneğin divan edebiyatı ya da Osmanlı haşmeti hiç değildir: Fakat beşeri

¹¹³ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.469-470.

¹¹⁴ Turan Karataş, *a.g.e.*, s.341.

değerlerin bir bütünüdür. Geçmiş zamanı yaratan bu değerler bütününe dönüş pekala mümkündür ve onca bir uyanış ve diriliştir. Geçmiş zaman ile bilinçli ve bir eylem içinde ilintiler kurma yolunda olan S. Karakoç ilgi ile izlenmeye değiyor.”¹¹⁵

Sezai Karakoç, şiirlerinde sadece Dicle’ye, Fırat’a, Sakarya’ya yer vermez. Hem Anadolu’nun hem de İstanbul’un geçmişı bir bütün şeklinde onun şiirlerinde yer alabilir. Kaynağının cennetten çıktığına inanılan nehirlerin sularıyla İstanbul’un çeşmelerinin sularını bir noktada birleştirip özdeşleştirebilmektedir şiirlerinde. Şaire göre tarih sadece geçmiş zamanla sınırlı değildir, gelecek zamanı da zorlar¹¹⁶, onu kuşatır ve sonsuzluğa ulaşır. Böylelikle umut kapıları zorlanır ve diriliş de gerçekleştirilmiş olur. “Fırtına” isimli şiirinde bunu şu şekilde dile getirmiştir:

“Ben her taşı beş yüz yıl önce konmuş
Bir camiye tutunarak buluyordum kendimi
Bir yağmadan böyle kurtarıyordum kendimi”¹¹⁷

Karakoç’a göre gelecek zamanlar için umut kaynağı dışarıda aranırsa hata edilir, Türk milleti onu kendi tarihinde ve medeniyetinde aramalıdır. Türk milleti kendi toprağından, kendi tarihinden ve kültüründen bir umut ortaya çıkarmak konusunda gecikmektedir. Onun umut şartları Batı’nınkine benzemez. O, Ortadoğuludur ve Ortadoğu’nun özelliklerine uygun olarak umut şartları ortaya koymak zorundadır. Ortada ölüme terk edilmeye çalışılmış bir İslam medeniyeti vardır, Türk milleti bunu yeniden canlandırabilir mi, bunun üzerine kafa yormalıdır.¹¹⁸ Tarih, sadece istekler doğrultusunda gerçekleşme şansına sahip değildir. O, şartlar ve gerçekler doğrultusunda vücut bulur. Kim bu gerçeği görmeyip hayalî kazançlar, ilerlemeler ve umutlar peşine düşerse gün gelir realitenin sert taşına

¹¹⁵ Ferit Öngören, “İrdeleme”, **Şiir Sanatı**, y.y., Mart, 1967, s.17.

¹¹⁶ Şakir Diclehan, **Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Lim Yayınları, 2015, s.202.

¹¹⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.162.

¹¹⁸ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015, s.143.

alnını mutlaka çarpar. Bu toplumu uyandırabilir ama iş işten çoktan geçmiş olur.¹¹⁹

Sezai Karakoç, *Zamana Adanmış Sözler* kitabında bu bakış açısını şöyle ifade eder:

“Anılar demirden alçısı zamanın
Şair kollarını çarmıha geren

Ve mısralar boyu kireçleşen
Gençlik hayalleri
Ah eski kemik ah eski deri
Ve kemikle deri arasına gerilen
Ruhumun şenlik günleri
Ah eski kemik ah eski deri
Yenilgi sanılan zafer saatleri

Bana ne Paris'ten
Avrupa'nın ülkü mezarlığından
Moskova'dan Londra'dan Pekin'den
Newyork
Bütün bu türedi uygarlıklar umrumda mı
Birazcık Roma'yı hesaba katabilirdim
Ama Roma
Kendi kendini inkâr edip durmakta
Buz gibi eriyerek
Bir kokakola
Veya bir votka bardağında”¹²⁰

Görüldüğü gibi kurtuluşu veya onun ifadesiyle söyleyecek olursak dirilişi kendi kültür ve tarihinden gelen sentezci bir bakış açısıyla ele alan Karakoç, çıkış yolunu yine bu tarihte ve zengin kültür mirasında aramaktadır. Şaire göre, Tanzimat Dönemi'nden beri milletin geçirmiş olduğu ahlak, kültür ve düşünce bunalımı toplumu bugünkü olumsuz şartlara sürüklemiştir. Bunun bir an önce farkına varılması ve uygun çıkış yolları tespit edilerek bu yolda yürümeye çalışmalıdır.¹²¹

Sezai Karakoç, *Çeşmeler* kitabında çeşmelerin ve şairlerin kaderini birbirine benzetir. Her ikisi de insanlığa faydalı olmalarına rağmen tıpkı eski uygarlıklar gibi unutulmaya mahkûm olmuşlardır.

---

¹¹⁹ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağırısı II: Başyazılar*, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.125.

¹²⁰ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.425-436.

¹²¹ Şakir Diclehan, *a.g.e.*, s.200.

“Ölümsüz bir uygarlığın
—Ah ne çelişki—
Ölümsüz kitâbeleri
Sonsuzluğun mezartaşları
Çeşmeler
...
O insanların susuzluğunu giderir
Arıtır ellerini ayaklarını
Şair de giderir ruh susayışını
Yıkar çirkefe batmış insan ruhunu

Ama ikisinin de alinyazısı en son
Unutulmak terk edilmek
Sırrolmak
Ait sayılmak eski uygarlıklara”¹²²

Bu şiirde “çeşme” imgesiyle kastedilen bir uygarlıktır. Bu uygarlığın unutulması toplumu ciddi anlamda hasara uğrattır. Bu durumu Karakoç, şu şekilde anlatmaktadır:

“Kim, geçmişini unutmuşsa, geleceğini de unutsun. Kim, geçmişi değerlendirip anlamlandıramıyorsa, geleceğin amansız sislerinin gerisindeki silüeti de fark edemeyecek ve ona nasıl hazırlanılması gerektiğini bilemeyecektir. Sadece gününü yaşayan, geçmişini unutmuş ve geleceğine ilgisiz toplumların yaşama şansları yoktur.”¹²³

Böylelikle, umudu artırmanın, karamsarlık ve kötümserlik bulutlarını aralamanın ve yeniden aydınlığa çıkmanın anahtarının sadece bugünde ve gelecekte olmadığını altını çizen Sezai Karakoç, geçmişe de canlı ve dikkatli bir biçimde bakmanın isabetli olacağını düşünmektedir.¹²⁴

---

¹²² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.466.

¹²³ Sezai Karakoç, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar**, s.153.

¹²⁴ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013, s.102.

3.2.SEZAI KARAKOÇ'UN BUGÜNE DAİR DÜŞÜNCESİ

Sezai Karakoç'un gelecek tasavvurunu incelerken geçmişe dair düşüncelerine ve tespitlerine başvurmak ne denli elzemse bugüne dair düşüncelerine ve tespitlerine başvurmak da o denli elzemedir. Bunun en mühim gerekçesi, Karakoç'un geçmişin ve şimdiki zamanın geleceğin temelini teşkil ettiği düşüncesidir. Şair, "Leylâ Köşesi" şiirinde bu düşüncesini destekleyen mısralara yer vermiştir.

"Yarına güvence olamayan
Neye yarar böyle bir şimdiki zaman"¹²⁵

Bununla birlikte kimi zaman Karakoç'un, zamanı; geçmiş, bugün ve gelecek diye bölümlere ayırmayıp bir bütün olarak değerlendirdiği de görülmüştür. Biz bu bölümde, bugüne dair değerlendirmelerinden yola çıkarak geleceği nasıl tasavvur ettiği üzerinde duracağız.

Sezai Karakoç, 20. yüzyılı kastederek, bu dönemde değerlerin bir depremlerle yerle bir olmuşçasına darmadağın olduğunu, bunun neticesinde de toplumun kendini saldırdığını dile getirir. Onu yeniden toparlayacak umut ışığı, sağlıklı düşünen ve yanlış ideolojilerin batağına hapsolmemiş kişilerin "İslam sağduyusu" ile hareket etmeleriyle parlayacaktır.¹²⁶ Şair, bu çağın insanlığını gözlemleyerek "Festival" adlı şiirini yazmış ve değerlerden uzak kalıpla birlikte gelen noktayı şöyle ifade etmiştir:

"Ne acımak ne sevmek
Bildiği insanların
Gidelim bulmaya gerçek insanlığın
Çocukluğun sergilerinde ölüleri ve fareleri"¹²⁷

Karakoç, "Samanyolunda Veba" şiirinde ise "anne" ve "çocuk" imgelerinden hareketle geçmişi ve bugünü kıyas etmiştir. O, geçmişin evladını tüm samimiyetiyle

¹²⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.595.

¹²⁶ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, s.44

¹²⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.90

sarıp sarmalayan ve onun geleceğinden endişe eden “zarif lâtif anneler” ini ve gece yarılarında sonra “Samanyolu”na bakan ve “işleri güneşin doğuşunu yayınlamak” olan çocuklarını özlemle aramaktadır. Bugün, bütün bunları artık bulamayacağını fark edince çok üzülür.

“Ve bağbozumları bizden bozulan
Artık kendimize bile bu kadar yakın değiliz
Gece yaraları samanyolu yok
Gün doğmuş doğmamış

Bütün elmalar çürüdü
Çocukluğumuzun dürbünleri içinden
Geçen siyah halkalı şehirlerden
Birini bulamadım gezdim bütün karaları”¹²⁸

Karakoç’un nesirlerine ve şiirlerine bakıldığında genel manada umuda sarılan bir bakış açısı sergilediğini görülür. Bunu da inancına yaslanarak yapar fakat yine de bazen tablo o kadar olumsuzdur ki karamsarlık kaçınılmaz hâle gelir. İçinde bulunulan çağ, yani 20. yüzyıl, bir gün tutulması yaşamakta, âdeta kıyameti işaret etmektedir Karakoç’a göre. “Kötü” ve “yanlış” o kadar cesur bir şekilde hücum etmekte ve baskın gelmektedir ki, “iyi”nin ve “doğru”nun sesi çıkamaz olmuştur. Bu durum doğru ve güzel olanı haksız pozisyona düşürmektedir.¹²⁹ Tam da bu noktada Sezai Karakoç, şu karamsar yorumları yapar:

“Kendi kendimize, bu geçicidir diyorsunuz. Güneşin kararması bitecek, yeniden gümüş gibi aydınlanış, fecr gibi ışıyış başlayacaktır sanıyorsunuz, öyle umut ediyorsunuz ya da umut etmek istiyorsunuz. Fakat, kararma artıyor, bulut üstüne bulut geliyor.”¹³⁰

Şair, bu karamsarlığı ve çaresizliği şiirine şu şekilde taşımıştır:

“Toprak sağırdır yağmur mezmuruna artık

---

¹²⁸ A.e., 99-100.

¹²⁹ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.7.

¹³⁰ A.e.

Sen son iz, son işaretsin
Ateş yiyen, ateşin yiyemediği semenderden.
Ateş büyüsünü çözen sabır köprüsü semenderden.
Matematik metafiziktir, metafizik matematik değil.
Döl metafiziği çağı sona erdi, son buldu insan artışının teorigi.
Çoban sürüsünü müzikle erdirirken tabiatüstü yüceliğe
Zaman, çevirdi insan kitlesini karılmış ve yıkılmış bir
hayvan çerisine.
Ah! Taş olsak, toprak olsak; denecek çağ geldi;
Cennet trajedyasından bir yaprak döndü.
Tükrüksüz çevrilmiyor sayfalar. Anlamsız, kahvaltıdan
öte zeytin taneleri.
Zekeriya saklayan ağaç yok, ortasından biçilmek için bile.
Gürül gürül kapılarını örttü mucize.
Kilitlendi mi açılmamak üzere çile panjurları.
Hileyle mi lehimledi Tapınak göz kapaklarını?
Ağır ağır kapadı mı göz kapaklarını?”¹³¹

20. yüzyılın ikinci yarısında kötü alışkanlıklar ve yıkılan yuvalar öylesine yaygın bir hâl almıştır ki, geçmiş zamanın güzel etkileri toplumun üzerinden silinme noktasına gelerek toplum, bir felakete sürüklenmiştir. Eğer, bu menfi gidiş müspete çevrilmezse toplumu büyük bir ceza beklemektedir.¹³² Sezai Karakoç, “Taha’nın Ölümü” şiirinde bu durumu bir tablo gibi gözler önüne sermiştir.

“Ölen şehirlerdir Taha değil
Kuruyan nehirlerdir
Lâmbadır sönen kış dökülmüş içine
Sonbahar yaprağı ırmağı emmiş
Asfalttır çekilen sıva bereket toprağının
Bu Taha’nın ölümü değil yürüyüşü mezarların
Kabirlerin şamarıdır çağın yüzüne
Geceye batışıdır taş bakışların
Tarihle öpüşme bitmiş demektir”¹³³

Yolların tuzaklarla dolu olması ve toplumu doğru yoldan çevirmeye çalışanların çabaları sebebiyle doğru yolda ilerlemenin oldukça zor olduğuna dikkati çeken Sezai Karakoç, tüm bunları aşmanın büyük bir şans olduğu kanaatine varır. Şeytani unsurların melek kılığına bürünerek toplumu aldattığını ifade eder.

¹³¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.483-484.

¹³² Sezai Karakoç, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar**, s.105.

¹³³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.351.

Son dönemlerde kadim kültürün izleri silinmeye, “mucize ruhu” ve “vahiy diriliği” sökülüp atılmaya çalışılarak insan, madde karşısında köle hâline getiriliyor. Aslında bunu kendi böyle istiyor da denilebilir. Yaşananlar, sorgulanmadan kabul edilirken emek sarf etmek gereksiz görülüyor. İnsanı değerli kılan unsurlar hiçe sayılarak insan, istenilen doğrultuda kullanılan bir malzeme hâline geliyor. Bu gidişatın toplumu tarih sahnesinde hiç de hoş olmayan bir noktaya taşıyacağı ise muhakkaktır.¹³⁴

Karakoç, *Körfez* adlı şiir kitabında “Çocukluğumuz” şiirinde çocukluğuna dair güzel anılarından bahseder. Annesinin ona Allah’ı ve peygamberi güzel bir üslupla tanıttığını, Yunus’un şiirlerinden mısralar okudukça hüznlendiğini, babasının uzun kış gecelerinde Hz. Ali’nin cenklerini onlara okuduğunu ve ailecek bundan çok etkilendiklerini anlatır.

“Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşırdı, güneş ve ay mahpus

Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asya’da, Afrika’da geçmişte gelecekte

...

Babam lâmbanın ışığında okurdu
Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
Fetihlerde bayram yapardık
İslâm bir sevinçti kaplardı içimizi”¹³⁵

İslam inancına ve medeniyetine ait değerlerin toplumu ne derece mutlu ettiğini anılarından yola çıkarak ifade eden şair, şiirin devamında ise son dönemlerde bu değerlerden uzaklaşılmasıyla hayatın dağıldığını ve tatsız bir hâle geldiğini söyler.

“Şimdi hiç birinden eser yok
Gitti o geceler o cenk kitapları
Dağıldı kalelerin önündeki askerler

¹³⁴ Sezai Karakoç, *İnsanlığın Dirilişi*, 11.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.39-40.

¹³⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.97.

Çocukluk güzün dökülen yaprak gibi”¹³⁶

Sezai Karakoç, *İnsanlığın Dirilişi* adlı kitabının “Put” başlıklı yazısında bu çağda insanlığın en büyük yanılığının ne olduğunu izah eder. Sevgi ve saygının yanlış yerlere, ölçüsüzce sarf edilmesidir insanlığı yanılığa sürükleyen. İnsan, kalbini hakiki bağlanılacak merci olan Allah’tan ayırıp eşyaya, güçlü olduğuna inandığı insanlara, düşüncelere ve sistemlere bağlamış, hatta bunları putlaştırmıştır. Mütemadiyen gönlüne putlar dikip bunlara tapar hâle gelmiştir. Bununla birlikte, kendi benliğini de putlaştırmayı ihmal etmemiştir. Karakoç’un tespitine göre ise Allah’tan gayrı putlaştırılan her ne varsa hepsinin kaynağında “aşağılık duygusu” yer almaktadır.¹³⁷

Karakoç’a göre, bugün insanlık kadim uygarlıkların temeli olan peygamberler uygarlığından uzaklaşmış ve dolayısıyla büyük ölçüde vahiy çizgisinden çıkmıştır. Yunan uygarlığının hukuk sistemi genelleştirilmiş ve akıl ön planda tutularak ilerlenmek istenmiştir.¹³⁸ Kendi kültür ve medeniyetini “yitirilmiş bir cennet” olarak değerlendiren Karakoç, bu kültür ve medeniyetten uzak kalarak iyi bir konumdan aşağılara düşüldüğünü üzümler ifade eder. Bu asırda şeytan insana içten ve dıştan fazlasıyla zarar vermektedir. Bu zarar daha fazla büyümeden bertaraf edilmelidir, aksi hâlde toplum olarak sağlıklı düşünemez duruma gelinecektir.¹³⁹

Hızır’la Kırk Saat’te, toplumun İslam kültür ve medeniyetinden uzakta kalışı neticesinde bu asra uyum sağlayamayan şair “yeşil sarıklı ulu hocalar” a sitem eder. Çünkü onlar, gelinen bu noktada nasıl yaşanılacağını, bu hâlin nasıl üstesinden gelineceğini insanlığa öğretmemişlerdir.

“Ey yeşil sarıklı ulu hocalar bunu bana öğretmediniz
Bu kesik dansa karşı bana bir şey öğretmediniz
Kadının üstün olduğu ama mutlu olamadığı
Günlere geldim bunu bana öğretmediniz
Hükümdarın hükümdarlığı için halka yalvardığı
Ama yine de eşsiz zulümler işlediği vakitlere erdim

¹³⁶ A.e., s.98.

¹³⁷ Sezai Karakoç, *İnsanlığın Dirilişi*, s.97.

¹³⁸ A.e., s.36-37.

¹³⁹ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.48.

Bunu bana söylemediniz
İnsanlar havada uçtu ama yerde öldüler
Bunu bana öğretmediniz
Kardeşim İbrahim bana mermer putları
Nasıl devireceğimi öğretmişti
Ben de gün geçmez ki birini patlatmayayım
Ama siz kağıttakileri ve kelimelerdekini ve sözlerdekini
nasıl sileceğimi öğretmediniz”¹⁴⁰

Şair, bu kentte yalnızca “atlar” ı samimi bulur ve onların yelelerinden öperek çaresizce orayı terk eder.¹⁴¹

Hızır’la Kırk Saat’in bir başka bölümünde ise yine “ulular” a seslenen şair, onların öğretmediklerini zamandan, kaybolmaya yüz tutmuş İslam medeniyetinin çeşitli unsurlarından öğrendiğini ve bunları insanlığa öğrettiğini anlatır.¹⁴²

Karakoç, 90’lı yılların başında kaleme aldığı *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II: Başyazılar* adlı kitabında yer alan bir yazısında, İslam dünyasının merkezinde yer alan Arap halkının ve her şeye rağmen tek umut olarak görülen Türkiye’nin kendisinden beklenen atılımı o dönem için gerçekleştiremediğini; varlıkla yokluk, korkuyla ümit arasında çabaladığını dile getirmiştir.¹⁴³ Bu durum Sezai Karakoç’u derinden yaralamıştır çünkü onun en büyük hedefi benimsediği ve büyük değer verdiği kadim İslam uygarlığının bu çağda yaşatılmasıdır. Bunu sadece ülkesi için değil, tüm dünya için arzu etmektedir. Doğru olan bu uygarlığın çağa uydurulması değil, çağın ona uydurulmasıdır.¹⁴⁴

Karakoç, bugüne dair tespitlerde bulunurken en çok Batı’nın Türkiye’ye ve genel olarak İslam coğrafyasına zarar verdiği iddiası üzerinde durur. Kendisi hiçbir zaman Batı’yı samimi bulmaz ve onun her adımında çıkarıcı ve yıkıcı hareket ettiği görüşünü savunur. Bugün Batı çeşitli fikir akımlarıyla, gerçekleri ve hayalleriyle Türk toplumunu ruhuna kadar zehirlemiş durumdadır.¹⁴⁵ Şair, “Kış Anıtı” şiirinde

¹⁴⁰ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.177.

¹⁴¹ *A.e.*, s.177.

¹⁴² *A.e.*, s.178-179.

¹⁴³ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II: Başyazılar*, s.167.

¹⁴⁴ Turan Karataş, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, s.125.

¹⁴⁵ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.37.

Batı'nın Müslüman coğrafyaya ve önemli şehirlerine vermiş olduğu zararı şu mısralarla anlatır:

“Şam ve Bağdat kırklara karışmıştır
Elde kala kala bir Mekke ve Medine kalmıştır
O da yarım kalmıştır
Urfa ufala ufala
Bir pul olacak çarpık balıklar üstünde
Belki bir toz bulutu
İstanbul'a küflenmiş
Bir Avrupa akşamı dadanmıştır
Eski şehirlerin kimi göğe çekilmiş
Kimi yedi kat yerin dibine batmıştır
Yavaş yavaş çiseleyen yaz yağmuru Babil'dir
Lût şehri ansızın gelen gök sesidir
Bardaktan boşanan İskenderiye'dir
Isparta bir güz kırağısı Kudüs bitmeyen bir kış”¹⁴⁶

Batı tarafından genç nesillerin İslam kültür ve medeniyetiyle bilinçli bir şekilde ilgisi ve alakası kesilmiş, onların gözünde bu medeniyete ait olan zenginlikler değersizleştirilmiştir. Türk toplumunun yaşam tarzı, duruşu, giyimi Batı tesiriyle hiç de kendisine uygun olmayacak bir hâle dönüşmüştür.¹⁴⁷ Karakoç'a göre bu menfi dönüşümden “ölüm” bile nasibini almıştır.

“Değişe değişe bozulmuş ölüm bile
Nerde ölümün o ak o yeşil
O siyah kırmızı keskin rengi
Artık ölüm ne gri ne kahverengi
Ne gök rengi ne yer rengi
Ölüm bir grev gibi kaplamış ülkemizi
Ta can evimize kast eden bir grev gibi
Batı bu karanlık grevin gözcüleri
Doğu sonsuz bir grevin
Çocuk düşüren bir anne gibi
Güneşi düşürmüş son seheri
Taşlar birer birer minarelerden düşmede
Geceler bir inme gibi inmede
Bir felç geldi gökten ve topraktan
Doğudan batıdan
...

¹⁴⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.160-161.

¹⁴⁷ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.40.

Kalp Yakup ve Yusuf öyküsünden boş
Kafa bütün karıncalarla sarhoş
Dudağı kesen şarap gibi
...
Ateş sönmüş kervan batmış
Kervana yol gösteren yıldız yanmış
...
Ölen şehirlerdir Taha değil
Taşlarını fırlatan minareler
Veriyor son felç hıncından bir haber”¹⁴⁸

Batı, elbette ki, sadece bununla da kalmamıştır. En büyük zararı İslam coğrafyasının arasına nifak sokarak, çeşitli düşmanlıklar türeterek ve İslam’la bağdaşmayan ırkçılık tohumlarını ekerek vermiştir. Bunların hepsi büyük planlarla işletilmektedir. Şu an Batı’nın kendi ülkeleri arasında oluşturmaya çalıştığı birlik ve beraberliğe İslam coğrafyası yüzyıllarca sahipti. O, da bunun farkında olduğu ve bu birlikteliği tehlikeli gördüğü için elinden ne geliyorsa yapıp bu birliği bozma amacını taşımaktadır.¹⁴⁹

İçinde yaşanan yüzyılla geçmiş zaman arasında fark gitgide artmaktadır. Bunun en önemli sebebi Batı tesiridir. Sezai Karakoç, bunu *Taha’nın Kitabı*’nda şöyle ifade eder:

“Bu gece yarasalar baskın yapacaktı kente
Taha farkına vardı birdenbire
Ne yapsaydı kavisin bir oyunu muydu bu
Seslense sesini yarasa sesleri bastırıyordu
İkinci yoktu ki suları çağırsın
Kuşluk yoktu ki kuşları çağırsın
Ne sabah ne öğle ne güneş
Gece cinsinden bir dert bu köpürmez
Kalbini sararak Kur’an muşambalarına
Bütün benliğini verdi yarasa duvarına
Sonra birden hatırladı çocukluğunda öğrendiği o uranyum
kelimelerini”¹⁵⁰

¹⁴⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.352-353.

¹⁴⁹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.41.

¹⁵⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.307-308.

“Taha”nın bu çağda ciddi bir sorumluluğu vardır. Kötü niyetli “yarasalar” kenti basacaklar ve onu yerle bir edeceklerdir. Şartlar gitgide zorlaşmaktadır. Karakoç’un “yarasa” imgesiyle kastettiği Batı etkisidir. Bu etkinin karşısında insanı güçlü kılacak, Allah’la beraber olunan kutlu vakitler ise Batı tarafından İslam coğrafyasına unutturulmuştur. Ama yine de “Taha” şöyle bir silkelenip kendine gelir ve Kur’an kalesine yaslanır. Çocukluğunda öğrendiği “uranyum” kadar etkili kelimelerle “yarasa”nın yani Batı’nın karşısında durmaya çalışır.¹⁵¹ Sezai Karakoç, “Taha”nın bakışını düşünce ekseninde ortaya koymaya çalışmıştır. Bunun sebebi, Batı’nın kültürel anlamda İslam coğrafyasının çöküşüne neden olmak istemesidir. Çeşitli ideolojilerle bu coğrafyayı kuşatıp güçsüz hâle getirmeye azmetmiş Batı, bu konuda kendini başarısız hissettiği anda savaşlarla ve tuzaklarla insanlığı yok etmeye çalışır.¹⁵² Şair, bu durumu *Hızır’la Kırk Saat*’te şöyle dile getirir:

“İsa adına İsa
Akşamın kristali katedrallerde
Çarmıha gerilmektedir boyuna
İki bin yıl önce değil
Asıl şimdi
Bir zeytine ve bir sulha
Götürmek isteyen Musa
Adına asıl şimdi
Kan ve savaş öpüşüyor
Filistin’de İsrail
Ve ekmek adına toprağa atılan oç tohumu
Doğudan başlayarak
Büyütüyor karamuğunu
Buğday susuyor
Konuşuyor karamuk kuşağı”¹⁵³

Karakoç’a 20. yüzyılda zor bir dönem yaşanmaktadır. Güçlü olanlar, zulmü kendine bir dayanak yapmış insanlığa fütursuzca saldırmakta ve insanlığı maddi manevi köleleştirmeye çalışmaktadır. Böylece insan, kendi anlamını yitirerek bir nevi kukla hâline gelmiştir. Batı, türlü oyunlarla insanlığı umutsuzluğa sürüklemiştir. Bu sayede planlı bir şekilde ne Doğulu ne de Batılı olabilen, gayreti elinden alınmış

¹⁵¹ Ali Haydar Haksal, *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı*, s.58.

¹⁵² *A.e.*, s.60.

¹⁵³ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.285-286.

ve yaşadıklarını sorgulamayan bir nesil ortaya çıkarılmıştır. Aslında tüm dünya bu hâlden kurtulmak istemektedir ama bunun bir hayal olduğu düşüncesiyle “ruhî, ahlâkî ve ekonomik sefalet” geri dönmektedir.¹⁵⁴ Sezai Karakoç, asrın bu durumunu mısralarına da yansıtmıştır.

“Su tuz ve kemik ateşin çılgınlığında
Yeni bir düş kurarlar 20. yüzyıl kızgınlığında
Yıkım çürüyüş ve çöküş dumanlarının ve sislerinin ardında
Toprak bir kez daha gebe kalır ütopyalar panayırında
Tabiatın kalbine kurşun sıkıp durmada
Altın arayıcısı serüven avcısı gangsterler
Sonra oyları darmadağın edilir özgür tutsakların
İşler eksiksiz kanunu gizli odalar logaritmalarının”¹⁵⁵

Karakoç’a göre, içine düşülen en büyük yanlış ise bu çöküşü ortadan kaldırmak adına elden geleni yapmak yerine “tüm suçu vahye yüklemek” tir. Toplum, Batı’nın neden bu kadar güçlü olduğunu araştırmak ve kendi medeniyetini de iyi bir seviyeye getirebilmek adına çabalamak yerine suçlayıcı bir tutumla yükü üstünden atmak istemiştir. Kişiliğini yitirmiş, panik olmuştur. Bunun bedeli ağır bir şekilde ödenmektedir çünkü Batı’nın eline düşülmüştür.¹⁵⁶ Şair, *Alinyazısı Saati* kitabının birçok bölümünde bu konuya yer verir ve bu konu hakkındaki üzüntüsünü dile getirir.

“En büyük acı şu: insanlık hadım edildi
Hakiki düşünceden gerçek duyarlıktan ve öz bilgiden
Bayrakların ve sancakların gerisindeki sancak söndürüldü
Karanlıktaki sunî ışık yapıldı ve gerçek ışık öldü”¹⁵⁷

Sezai Karakoç, birçok kitabında Batı’nın insanlığa çeşitli cephelerde vermiş olduğu zararı gündeme getirmiştir. *Unutuluş ve Hatırlayış* kitabında ise bunu şöyle ifade etmiştir:

¹⁵⁴ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.23.

¹⁵⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.498.

¹⁵⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.37.

¹⁵⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.677.

“Bütün dünya ve insanlık, kan içinde, acımasız bir savaşın içinde. Politik, ekonomik ve kültürel bir baskı ve terör havası, dünyayı sarmış durumda. Aynı kaynaktan doğmuş iki zulüm sistemi olan kapitalizm ve komünizm, ülkeleri ve ruhları parsellemiş, cehaletin karanlığında yüzen kişileri ve ülke insanlarını birbirine kırdırmakta, suni ayrılıklarla aralarına uçurumlar sarkıtmakta, sonra da arkadan onları köleleştirmenin düzenlerini kurmaktadırlar. Tarih, geçmiş zaman, kültür, medeniyet, edebiyat ve bilim konularında yeterince bilgiye kavuşmamış ve asgari de olsa belli bir direnme ruhuna ermemiş bulunanları da tuzaklarına düşürüp emellerine alet edebilmektedirler.”¹⁵⁸

Bu durum Karakoç’un mısralarında da yer almıştır.

“Yağmurun kapandığı sesle birlikte
İnci ve güneş. Deniz, kuş seferlerinin depremin yerle bir ettiği anıtı.
Nerede Kent’i ve ölüleri havaya dağıtan İsrail sûrları, güller?
Ve eski kasidelerde unutulmuş menekşeler?
Leylâk, mâtemin bereketi midir gönüller ülkesinde?
Tarihin asmalarında kırağı, ceylan gözlerinde şiddet çiği.
...
İnsanlara alışık hayvanlar için güz.
Mevsim döndü. Son güz. Yok olarak ödüllendirecekler
insanlık sevgilerini.
Zulûm bir hayat tarzıdır artık insana mahsus;
İnsan, şeytanın sinekkâğıdına yakalanmış melek keleşbeği.”¹⁵⁹

Batı, o derece kurnaz davranmıştır ki, Doğulunun geçmişini ve bugününü tarumar etmekle kalmayıp geleceğini de kendi elleriyle yok etmeyi bilmiştir. Asıl acı olan Doğulunun bunun farkına varmamış olmasıdır.¹⁶⁰ Karakoç, bu durumu *Taha’nın Kitabı*’nda da anlatır.

“Yukarda bir yanardağ
Kızgın küllerini savuruyor
Bu ölü şehrin üzerine
İşte bu şehre alıştı Taha
Kırağı çalmış evlerine
Kahvelerinde dayanılmaz bir çağrıyla

¹⁵⁸ Sezai Karakoç, **Unutuş ve Hatırlayış**, 3.bs., İstanbul , Diriliş Yayınları, 2008, s.60-61.

¹⁵⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.483.

¹⁶⁰ Sezai Karakoç, **İnsanlığın Dirilişi**, s.64.

Çağırın gecelerine alıştı Taha
Geceye bir alkol gibi alıştı
Kışlarında terlediği üşüdüğü yazlarında
Bu şehre alıştı Taha
Gül açmayan baharlara
Yaprak düşmez sonbahara
Kurbansız bayramlara
Öğle öten horozlara
Ancak geceleri rastlanılan köpeklere
Tütün kokan kedilere
Kesin kesin alıştı
Yalnız sahaflarında grev yok
İşçiler lâğımları akar bırakmış
Kurumuş kitabelerdir artık çeşmeler
Bir semtine yerleşti
Özler durur öbür semtini
O nerdeyse cehennem orası sanki”¹⁶¹

Karakoç, *Gül Mustusu* kitabında yer alan “Masal” şiirinde de Batı’nın topluma verdiği zararlar farklı cephelerle anlatmıştır.¹⁶²

Sezai Karakoç’un en büyük arzusu İslamiyet’in yeniden İslam coğrafyasında eskisi gibi hüküm sürmesini sağlamaktır. Bugün İslam’ın durumuna bakıldığında tablo pek de iç açıcı değildir. Hem maddi hem manevi anlamda zorlu bir savaşın içerisinde mücadele etmektedir, İslam. Karakoç, bu savaşı şöyle izah eder:

“Bu savaş, doğruyla eğrilerin, güzelle çirkinlerin, iyiyle kötülerin, sağlamla yozlaşmışların, soyluyla(ruh soyluluğuyla) dejenerelerin savaşdır. Bu savaş, ilk insandan başlayarak kıyamete kadar sürecek, kimi zaman, yanlış ve yoz olan, kazanmış gibi görünecek, fakat hakikatte her zaman hak, üstün gelecektir.”¹⁶³

Karakoç’a göre, günümüzde insanlık İslami yaşam konusunda ifrat ve tefrit arasında bocalamakta, tefrit batağına saplanmaktan kendini alamamaktadır. Hâl böyle olunca yaşanılan dönem puslu ve sisli bir havaya bürünmektedir. Durum ne kadar kötü olursa olsun karamsar olmamakta fayda vardır çünkü imanın gönüllerde

¹⁶¹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.343-344.

¹⁶² *A.e.*, s.409-413.

¹⁶³ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.43.

yer alacağı güzel günler yeniden gelecektir. Bu karanlıkları aydınlığa dönüştürecek nesil mutlaka çağın ufkunda belirecektir.¹⁶⁴

Taha'nın Kitabı'nın bir bölümünde “Taha”, yani bu çağın karanlıklarını aydınlığa çevirmeye çalışan mücadeleci insan, Batı'nın yıkıcı etkisine karşı var gücüyle direnir ve savaşını tamamlar. Bununla birlikte Batı pes etmez ve Doğu insanını aldatmaya, ikna etmeye çalışır.

“Aldı soytarıların en soytarısı ve dedi:

Uyumak gerek uyumak
Kırpıkların kıyısında
Kımıldamaksızın durmak

Arabistan Arabistan
Örtüler örtüler örtüler
Göç etmeli buradan

...
Yeni çağ yeni zaman
Geldi ve geçiyor zaman
Kurtulur ona yapışan
Kurtulur ona yapışan
Kurtulur yeniye koşan”¹⁶⁵

Bu bölümün hemen devamında ötelere bir ses gelir. Bu ses metafizik âlemden, yani ahiret aleminden güzel haberler vererek “soytarı” olarak imgelenen Batı zihniyetinin insanlığı ayartmasına müsaade etmez.

Karakoç'a göre, bir toplum iyiden ve doğrudan ayrılmadığı sürece Allah da o toplumu saptırmaz fakat toplum İslam'a sahip çıkmayıp, Kur'an'ın nurlu yolunu bırakıp karanlığa gitmeyi tercih ederse artık o toplumun cezalandırılmaması için bir sebep kalmaz. Güzel ve doğru olan insanlığı terk ederse çirkinlikler bir karabasan gibi üste çöker.¹⁶⁶ Toplum bunu çok iyi idrak etmeli ve bir an önce kendine çekidüzen vermelidir. Aksi hâlde olan kendisine olur çünkü İlahî nizam her koşulda

¹⁶⁴ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.38.

¹⁶⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.313.

¹⁶⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.12.

ebediyen hükmünü sürecektir. Karakoç, Kur'an'dan ayrı kalmanın nelere mâl olduğunu şu dizelerle anlatır:

“Kırılmış kırılmış aynalar bezmiş
Kırılmış kırılmış aynalar kırılmış
Kırılmış yarasaların soluğundan
Baharı kalmamış ondan kırılmış
Ortasından çatlayan bir zamandan kırılmış
...
Duvar yanmış bir Kur'an sağlam kalmış duvarda
Fırlayacak kuvvet yok kol yastığa dayandığında
Ayakları şimşek yakmış
Ezmiş bir gök gürültüsü kaburgaları
Yatak yapışmış vücuda nasıl koşacaksın Taha
Nasıl koşacaksın taş araya girmiş Kur'ana”¹⁶⁷

Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'te bir şehirden geçmektedir. Bu şehirde “yarasalar”dan başka onu kimse tanımamaktadır. Şair, bu şiirde *Taha'nın Kitabı*'nda da yer verdiği “yarasa” imgesini, Batı için kullanmıştır. Şehirde kutsal kitaba ehemmiyet verilmeyişi, onun okunup anlaşılmayışi şairin dikkatini çeker. Gezisinin devamında ise “gözü açılmamış kedi yavrularından başka” kayda değer hiçbir şeye rastlayamadığını söyler. Burada “şehir” imgesiyle bugünkü, dininden uzaklaşan ve fazlasıyla Batı tesirinde kalan Türk toplumu anlatılmak istenmiştir.

“Her evde kutsal kitaplar asılıydı
Okuyan kimseyi göremedim
Okusa da anlayanı görmedim
Kanunlarını kağıtlara yazmışlar
Benim anılarım gibi
Taşa kayaya su çizgisine
Gök kıyısına çiçek duvarına değil
Kedi yavrularından başka
—O da gözleri açılmamış olanlardan başka—
El uzatmaya değer
Soluk alır bir nesne bulamadım
Bir gün daha öldü
Ey batıdaki mağaralar
Beni afyonunuz bağlasaydı da
Uyusaydım

¹⁶⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.351-354.

Bu katı bu sert kente gelmeseydim

...

Aradığım bu ülkede de yok

Taşlar hâtıra yazılamayacak kadar
Fazla kararmış”¹⁶⁸

İslam, insanlığa her çağda olduğu gibi bu çağda da iyinin, doğrunun, hakikatin, erdemin yolunu göstermekte ve kurtuluş için reçeteler sunmaktadır. Bunlar, hem bu dünyanın hem de ahiretin selameti için gereklidir. Türk toplumu, ahiret inancına sahip olmasına rağmen son dönemlerde bu bilinci yitirip hayatı sırf bu dünyadan ibaretmişçesine yaşadığı için, yani “metafizik gerilim”den uzaklaştığı için, yenilgiler ve alçalışlar yaşamaya mahkûm olmuştur.¹⁶⁹ Karakoç, bu durumu ilk şiir kitabı olan **Monna Rosa**’da şu şekilde kaleme almıştır:

“Yağmur duasına çıksaydık dostlar,
Bulutlar yarılr, hava açardı.
Şimdi ne ihtimal, ne de imkân var.
Göğe hükmetmekten kolay ne vardı,
Yağmur duasına çıksaydık dostlar!

Ben geldim geleli açmadı gökler;
Ya ben bulutları anlamıyorum,
Ya bulutlar benden bir şeyler bekler.
Hayat bir ölümdür, aşk bir uçurum
Ben geldim geleli açmadı gökler.”¹⁷⁰

Bu mısralarla şairin anlatmak istediği şudur: İnsanlar, dua nimetinin ne derece ehemmiyetli ve tesirli olduğunun farkına varabilselerdi onu hiç elden bırakmazlardı. İnsanoğlu, bu çağda çoğu zaman aklı ön planda tutup fizik şartlarına dayandığı için kolu kanadı kırık bir hâlde asrın zorluklarına ve hücumlarına direnmeye çalışmaktadır. Oysaki önce Allah’a dayanıp sonra mücadele edebilseydi işi çok daha kolay olurdu.

Çağımızda metafizik inançların bir varoluş krizi yaşadığı doğrudur fakat yine de bunların tamamen ortadan kalkacağını düşünmek doğru olmaz.¹⁷¹

¹⁶⁸ A.e., s.175-176.

¹⁶⁹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I:Metafizik Gerilim Şartı**, s.96-97.

¹⁷⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.12.

Sezai Karakoç, bugüne dair tespitlerde bulunurken toplumun genel durumu, Batı tesiri ve İslam coğrafyasının geldiği nokta üzerinden değerlendirmeler yapmıştır. Tablo ona göre, pek iç açıcı değildir. Bunu görmekle birlikte çözüm önerileri sunmayı da ihmal etmez. Bugün yaşanan sıkıntılar ne kadar aşılmaz gibi görülseler de azimle ve bilinçle hareket edilip İslam kültür ve medeniyet hazinesinden yola çıkılarak şimdiki zamanın yaralarının tedavi edileceğini söyler fakat bu eskiyi olduğu gibi taklit etmek şeklinde anlaşılmalıdır.

“Bugün, gerekli yöntem, Osmanlılar için fevkalâde verimli olan eski kurumları aynıyle taklit değil, belki onlardan fikir ve aynı cevherlerden öz alıp yeniden ruhumuzu, toplumumuzu, medeniyetimizi diriltmek yoludur.”¹⁷²

Karakoç’a göre, geçmişe değer vermeyen, onu yaşanmış ve bitmiş olaylar silsilesi olarak gören toplumların varlıklarını uzun süre koruması söz konusu olamaz. Eğer Türk toplumu geçmişi sağlıklı bir şekilde yorumlayarak bugüne bakmayı başarabilirse kültür ve medeniyetinin uzun süre devamlılığını sağlayabilir. Şimdiki zaman geçmişle ve gelecekle bir bütün hâlinde değerlendirilmelidir, aksi hâlde o yok olmaya terk edilmiş olur.¹⁷³ Türk toplumu bugün dirilişe ermek istiyorsa geçmişte ve bugünde yer alan iyiliklere, güzelliklere ve doğruluğa sahip çıkmak zorundadır. Bu toplum, hakikatlerin gerçek anlamını idrak edip hayatına aktarırsa aşamayacağı hiçbir güçlük yoktur.

Sezai Karakoç’un bugün yaşanan sıkıntılara önerdiği bir diğer çözüm ise “metafizik gerilim” dir. Ona göre “metafizik gerilim” bugün Müslüman coğrafyanın yaşadığı bunalımlardan kurtulabilmesi için yegâne çıkış yoludur. Bu çıkış yolu sayesinde sahip olunan medeniyet tekrardan canlanacaktır. Bununla birlikte “metafizik gerilim”i akli ve tedbiri bir tarafa bırakıp aksiyondan uzak kalmak olarak yorumlamak son derece yanlıştır. Sezai Karakoç, “metafizik gerilim”in tanımını tam

---

¹⁷¹ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An**, s.25.

¹⁷² **A.e.**, s.35-36.

¹⁷³ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham IV: Kuruluş**, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2008, s.66.

olarak şöyle yapmıştır: “Aklı aşan kudretin ürperişiyile dolu olmak ve onun getireceği zaferin sevincini dünyaya değişmemektir.”¹⁷⁴

Sezai Karakoç, şiirlerini kaleme aldığı döneme dair değerlendirmelerde bulunurken sadece ülkesini düşünmez. O, aynı zamanda tüm İslam coğrafyasını kendine dert edinmiştir. Bu noktada tüm İslam coğrafyasına yönelik çözümler üretmeye çalışmıştır. Bu coğrafyayı ilk olarak batıda Avrupa’ya ve kuzeyde Rusya’ya karşı uyarır ve Batı’nın bu coğrafyaya hiçbir zaman dost olamayacağını söyler çünkü tarih bunun örnekleriyle doludur. İkinci olarak parçalar hâlinde bulunan İslam toplumlarını daha güçlü hâle gelebilmek adına birlik olmaya çağırır. Bilindiği gibi halat tek tek iplerden oluşur ve onu koparabilmek tek bir ipi koparabilmekten kat be kat daha zordur. Üçüncü olarak ise, İslam dünyasının kültürel ve manevi değerler hususunda, teknik ve güç alanında kendini koruyabilecek noktaya gelmesinin elzem olduğunu düşünmektedir. Tüm bu tespitlerinin içersinde birlik ve beraberliğin altını ise ısrarla çizmiştir.¹⁷⁵

Netice olarak, çeşitli görevlerde yer alan insanlar ve gençlik, dünyada neler olup bittiğini Batı’nın Türk toplumuna telkin ettiği şekilde değil de tüm gerçekliği ve çıplaklığıyla bilmek zorundadır. Bu toplum dünyayı politik, kültürel ve ekonomik gelişmeler cephesinden takip etmelidir. Suni problemlerle boğuşmak yerine hakiki dertlerle yüzleşerek onlara çözüm bulmaya çalışmalıdır. Taklidi bir kenara bırakmalı, kendi olarak kalabilmeli ve hiçbir değerinden taviz vermemelidir. Gerek Türkiye gerekse tüm İslam coğrafyası, bugün zor bir dönemden geçmektedir.¹⁷⁶ Eğer bu coğrafya kendine olan güveni ve inancı artırabilirse kurtuluşa erebilir. Aksi hâlde, Batı düşünce ve hayatına kapılıp kendi değerlerinden uzaklaşır, böylelikle yok olmaya mahkûm olur.¹⁷⁷

---

¹⁷⁴ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.98.

¹⁷⁵ Sezai Karakoç, **Sûr: Günlük Yazılar III**, s.57-58.

¹⁷⁶ Sezai Karakoç, **Varolma Savaşı I**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013, s.156.

¹⁷⁷ Ali Haydar Haksal, “Üstat Sezai Karakoç’ta İslâm ve Gelecek”, **Medeniyetin Burçları Sezai Karakoç Kitabı**, Kayseri, ed.: Ali Dursun, Medeniyetin Burçları Derneği, 2015, s.235.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SEZAI KARAKOÇ, GELECEK DÜŞÜNCESİNE HANGİ PENCERELERDEN BAKIYOR?

4.1.MEDENİYET

4.1.1. Medeniyet Kavramına Genel Bir Bakış

Kimi düşünce adamlarının isimleri, üzerine kafa yordukları ve kalem oynattıkları alanla o kadar çok bütünleşir ki o konu hakkında bir söz söyleneceği zaman ilk akla gelenler onlar olurlar. Örneğin; sosyolojide ilk akla gelen isim İbni Haldun, tıpta İbni Sina, tarihte Ahmet Cevdet Paşa... Tıpkı bu sayılanlar gibi Sezai Karakoç'un da ismi medeniyetler ve özellikle İslam medeniyeti ile âdeta bütünleşmiştir denilebilir. O, bir "Uygarlık Savaşçısı"dır, zaman zaman çökmeye yüz tutmuş gibi gözükse de kıyamete kadar çökmeyecek olan İslam medeniyetinin bir düşünürü ve şairidir.¹⁷⁸

Ali Haydar Haksal *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gökanıtı* kitabında İslam medeniyetinin ve ruhunun Sezai Karakoç'un şiirine yansımalarını şu cümlelerle ifade eder:

"Sezai Karakoç şiiri İslâm medeniyetinin ve ruhunun şiiridir. Bu, körü körüne bağlanmış tek kanatlı medeniyet düşüncesi değil, sahiplenilmesi bakımından gerekli olan iyi ve güzellikler adına ne varsa içine alıyor. Bir bakarsınız, Yedi Uyurlarla beraberdir, bir bakarsınız ki Roma'nın yanışını hüznle seyrediyor, Hızır ile Musa peygamberlere eşlik ediyor, Nuh Peygamber, Yusuf ve İsmail, Musa peygamberlerle

---

¹⁷⁸ Ferman Karaçam, " 'Bir Uygarlık Savaşçısı' Olarak Sezai Karakoç" , **Sezai Karakoç'u Anlamak**, İstanbul, haz.: Mahmut Bıyıklı, Bahtiyar Aslan, Küçük Çekmece Belediyesi Kültür Yayınları, 2013, s.121.

yolculuk ediyor. Nietzsche'den Goethe'ye, Sartre'den Camus'ya, Heidegger'den Faulkner'a kadar herkes onun dairesi içindedir. Yeryüzündeki bütün büyük olaylar ilgi alanındadır. Dünya medeniyet ve kültür tarihi biliniyorsa, Sezai Karakoç şiiri anlaşılabilir veya algılanabilir.”¹⁷⁹

Sezai Karakoç'un şiirlerinde, günlük yazılarında, hikâye ve piyeslerinde “medeniyet” kavramı üzerinde fazlasıyla durduğu görülmüştür. Bu konu oldukça kapsamlıdır ve bir sürü açmazı içinde barındırır. Buna rağmen kendisi, bir çıkış yolu bulmuş ve herkesi kapsayan, bütünlükçü bir medeniyet projesinden bahsetmiştir.¹⁸⁰ Karakoç'un medeniyet tanımı şu şekildedir:

“Medeniyet, insanoğlunun, asıl amacını gerçekleştirme çalışmalarından, ona varma arayışlarından, onu bulmuşsa kaybetmeme çabasından, onu süsleyip püslemesinden, o yöndeki duygularını ve düşüncelerini ifade etme isteğinden doğan, kaynaklanan ve beslenen niyet ve faaliyetlerinin, teori ve pratiğinin, tasarım ve eserlerinin, reel ve potansiyel güçlerinin tümü demektir.”¹⁸¹

Bu tanımından sonra kültür ve medeniyet kavramları arasındaki farka değinir. Zira bu iki kavram çoğu zaman ya yanlış tanımlanmakta ya da birbirine karıştırılmaktadır. Medeniyet, kültüre göre daha kapsayıcı bir nitelik taşır. Kültürü medeniyetin fizyolojisine benzetmekle birlikte medeniyeti sadece bir “anatomi” olarak görmediğinin de altını çizer. Bunun sebebi, medeniyetin canlı bir organizma gibi anatomik cephesiyle bir bütün olmasıdır. Bu bakış açısıyla Ziya Gökalp'in medeniyet ve kültür tanımından ayrılmaktadır.¹⁸² Sebebini şöyle izah eder:

“O, kültürü, millî, medeniyeti milletlerarası kabul ediyor. Medeniyet ona göre bir grup ulusun ortaya koyduğu ortak eserlerdir. Oysa, bizim görüşümüze göre, her medeniyete bir de onun kültürü tekabül eder. İslâm medeniyeti diyorsak, bir de İslâm kültürü dememiz gerekir. İslâm kültürü, İslâm medeniyetinin bir unsurudur; belki öbür birçok unsurun da kaynağı olan bir unsur. Irkların gerek kültüre, gerek medeniyete katkısı, mizaç katkısıdır. Yoksa tüm kültürü ırklara atfedip, medeniyeti

¹⁷⁹ Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, s.65.

¹⁸⁰ Atilla Mülayim, “Sezai Karakoç'ta Medeniyet”, **Sezai Karakoç'u Anlamak**, s.49.

¹⁸¹ Sezai Karakoç, **Düşünceler I Kavramlar**, 5.bs., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2013, s.9-10.

¹⁸² **A.e.**, s.9.

ırklar arası ortak eserlere indirgemeye imkân yoktur. Bu, medeniyet kavramını daraltma, aşırı nesnelleştirme, dolayısıyla materyalize etmek olur.”¹⁸³

Görüldüğü gibi Karakoç, medeniyeti açıklarken “ırk” kavramından yola çıkmayı doğru bulmamıştır. Çünkü medeniyet, özü itibarıyla tüm insanlığa hitap eden bir “tarih olgusu”dur. Bu olgunun, insanlığın sadece fiziki veya fizyolojik ihtiyaçlarına cevap verdiğini düşünürsek hata ederiz. Medeniyet; ahlaki, kültürel ve metafizik ihtiyaçları da fazlasıyla karşılayabilen bir sistemdir. Bu özelliği ile insanı tüm vecheleriyle ele aldığını görmekteyiz. Kimi medeniyetlerde maddi ihtiyaçlar kimilerinde ise manevi ihtiyaçlar ön plana çıkabilir fakat yine de her medeniyet, mutlaka bir ölçüde bu iki cepheye de hitap etmektedir.¹⁸⁴

İnsanın bu hayattaki en mühim amacı, kendisini yoktan var eden Allah’ın rızası doğrultusunda yaşamaktır. Medeniyetin de bu amaca hizmet etmesi, onu gerçekleştirmesi ve bu doğrultuda kurumlaşması gerekir çünkü onun kaynağı ve en gerçek anlamı vahiydir. Bu sebeple, sahip olduğu medeniyeti diğerlerinden ayırmak için “vahiy medeniyeti, hakikat medeniyeti” ifadelerini kullanan Karakoç, diğer medeniyetlerin de asıl amaçlarına ulaşabilmeleri ve bir değer kazanabilmeleri için bu amaca yaklaşmalarının elzem olduğunu düşünür.¹⁸⁵ Bu bakış açısından hareketle peygamberlerin hayatlarını bütünüyle bir medeniyet, yani “hakikat medeniyeti” olarak gören Sezai Karakoç, *Yitik Cennet* adlı eserinde şu ifadelere yer vermiştir: “Hakikat medeniyetini bir ağaca benzetirsek, o ağacın çekirdeği gibidir peygamber hayatı. Medeniyet bu hayatın açılımından ibarettir.”¹⁸⁶

Bir medeniyet kadim olma özelliğine sahip olmak istiyorsa ölüm ve ötesi düşüncesine yoğunlaşmalı, bunu hayatının merkezine almalıdır. Zira, yüzünü sadece bu dünya hayatına çeviren medeniyetlerin dayanak noktaları sağlam olmadığı için ömürleri hep kısa olmuştur.¹⁸⁷ Karakoç, bu şekilde medeniyet kavramına metafizik bir açılım getirmekle birlikte onun doğayı içine alan, tarihî-sosyolojik özelliklere

---

¹⁸³ A.e., s.9-10.

¹⁸⁴ A.e., s.7.

¹⁸⁵ A.e., s.10-11.

¹⁸⁶ Sezai Karakoç, *Yitik Cennet*, 22.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015, s.82.

¹⁸⁷ Sezai Karakoç, *Gündönümü*, s.46.

sahip, eski medeniyetlere ait çeşitli damarları içinde barındıran özelliklerini de görmeyi ihmal etmez.¹⁸⁸

“Sevgisiz uygarlık, Zakkum Ağacı gibi, insanlığa kötülükler yemişini verir. Sevgi uygarlığı ise, her dalında iyiliklerden altın armağanların salındığı Tûba Ağacıdır.”¹⁸⁹ Karakoç’un *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi* kitabında geçen bu cümleler onun medeniyet hakkındaki düşüncesini özetler niteliktedir.

4.1.2. İslam Medeniyetinin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği

Sezai Karakoç, İslam medeniyetinin geçmişi ve bugünü hakkında önemli incelemelerde ve tespitlerde bulunmuştur. Bunlardan yola çıkarak da gelecek tasavvurunu bizlere aktarmıştır. Onun en büyük derdi ve davası İslam medeniyetinin geleceği olmuştur. Karakoç’a göre medeniyet, tektir. İlk insandan itibaren “medeniyet meşalesi” elden ele taşınarak günümüze kadar gelmiştir. Zamanın akışı içersinde toplumların etkileşimleri sebebiyle dallara ayrılarak çeşitlenen İslam medeniyeti; kimi zaman raydan çıkmış, bozulmuş, yozlaşmış ve yok olmaya yüz tutmuştur. Ne var ki, her defasında Allah, bu çöküşe geçmiş medeniyeti elinden tutmuş ve kaldırmıştır. Bu durum kıyamete kadar da sürecektir. Karakoç’a göre İslam medeniyeti, “Hakikat ve İnsanlık Medeniyeti”nin kemale ermiş hâlidir. Bugün gözle görülür bir medeniyet krizi yaşanmaktadır. Eğer bunun farkına varılıp İslam medeniyetinin üzerindeki tozlar silkelenebilirse hem İslam coğrafyasının hem de tüm insanlığın geleceğini aydınlatılabilmek adına müspet bir adım atılmış olur.¹⁹⁰

O zaman şöyle bir soru akla gelir, “İslam medeniyetinin üzerindeki tozlar nasıl silkelir?” Karakoç’a göre bunun için öncelikle bu medeniyete sahip bireylerin kendine çekidüzen vermesi ve süfli hâllerinden kurtulmaya çalışması gerekir. Bu durum zamanla topluma da sirayet edecektir ve Allah’ın insanoğluna bağışladığı “hakikat medeniyeti” dirilerek huzura erilecektir.¹⁹¹ Allah’ın yolu tüm insanlığı

---

¹⁸⁸ Münire Kevser Baş, *Diriliş'in Yapı Taşları: Sezai Karakoç'un Düşünce Sanatında Temel*

Kavramlar, 2.bs., Ankara, Lim Yayınları, 2015, s.163.

¹⁸⁹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.154.

¹⁹⁰ Sezai Karakoç, *Düşünceler I: Kavramlar*, 5.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013, s.17.

¹⁹¹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.87.

iyiliğe, güzelliğe, doğruluğa, yardımlaşmaya; kin, haset ve adavetten uzak durmaya, maddenin esiri olmaktan ve putlaştırmaktan kaçınmaya çağırıyor. Karakoç'a göre İslam coğrafyası, bu çağrıya kulaklarını tıkamazsa kurtuluşa erebilir ve böylelikle kendi medeniyetini diriltebilir.¹⁹²

Medeniyetler tarihin akışı içerisinde sürekli bir varoluş mücadelesi içerisinde olmuşlardır. Kimi zaman doğup gelişmiş kimi zaman da batıp kaybolmuşlardır. Çoğu zaman bu dalgalanmanın en önemli sebebinin ekonomik olduğu düşünülmektedir fakat bu doğru bir tespit değildir. Sezai Karakoç'a göre medeniyetler hakikate, tazelenişe, iyiye ve güzele bağlı olduğu sürece gelişmiş; bunlardan uzaklaştığı sürece de çöküşe geçmişlerdir.¹⁹³

Geçmişe bakıldığında, İslam medeniyeti de tıpkı diğer medeniyetler gibi birçok kez çöküş sürecine girmiş fakat her seferinde ayağa kalkmayı bilmiştir. Kimi zaman Haçlılar kimi zaman Moğollar onu ağır darbelerle sarsmışlar ama yıkmayı başaramamışlardır. Bununla birlikte İslam medeniyetinden kendilerine faydalı olabilecek bir sürü değeri alarak geri dönmüşlerdir. Sezai Karakoç'a göre geçmişte onların yaptıklarını 20. yüzyılda Batı, çeşitli ideolojiler aracılığı ile yapmaya çalışmaktadır. Her ne kadar başarılı olmuş gibi gözükse de durum hiç de zannedildiği gibi değildir. Batı'nın bu çabası İslam medeniyetini daha çok gündemde tutmakta ve güçlendirmektedir.¹⁹⁴

Sezai Karakoç'un *Taha'nın Kitabı*'nda yer verdiği "Taha" karakteri üzerinden bir yönüyle kendisinin bir yönüyle de yaşadığı toplumun serüvenini anlatmak istemiştir. Şair, bu kitaptaki "Savaş" şiirinde geçen "yarasalar" ile Batı medeniyetini sembolize etmiştir. "Yarasalar" "Taha'nın yaşadığı kente aniden baskın yapar ve "Taha" bunun farkına vardığında ne yapacağını bilemez. Çünkü kendisini güçlü kılacak ve kötülüklerden koruyacak hakikatlerden uzak kalmıştır. Daha sonra can havliyle kalbini "Kur'an'ın muşambalarına sarar" ve ayetlerden aldığı güçle "yarasalar"ın istilalarına karşı direnişini gösterir.

---

¹⁹² A.e., s.90-91.

¹⁹³ A.e., s.112.

¹⁹⁴ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham IV: Kuruluş*, s.31.

“Bu gece yarasalar baskın yapacaktı kente
Taha farkına vardı birdenbire
Ne yapsaydı kavisin bir oyunu muydu bu
Seslense sesini yarasa sesleri bastırıyordu
İkinci yoktu ki suları çağırsın
Kuşluk yoktu ki kuşları çağırsın
Ne sabah ne öğle ne güneş
Gece cinsinden bir dert bu köpürmez
Kalbini sararak Kur’an muşambalarına
Bütün benliğini verdi yarasa duvarına
Sonra birden hatırladı çocukluğunda öğrendiği o uranyum
kelimelerini”¹⁹⁵

“Ruh kurutucu, gönül karartıcı sistem ve ideolojiler” in insanlığa bir ölçüde zarar verdiği aşikârdır fakat “Ölmeyen Medeniyet”i öldürmeye güçlerinin yetmesi söz konusu değildir.¹⁹⁶ Sezai Karakoç, İslam medeniyetinin ölmeyeceğine dair inancını *Çeşmeler* kitabında medeniyetin sembolü “çeşme” üzerinden şu şekilde ifade eder:

“Ve koro sesini yükseltir:
Gel! Sen denizsin neden çekildin
İnanamaz hiç kimse senin kuruyuşuna
Senin tükendiğine inanamaz hiçbir kimse”¹⁹⁷

Karakoç’a göre, durum ne olursa olsun, tedbiri elden bırakmamalı ve çeşitli çözüm yolları üretmeyi de ihmal etmemelidir. Medeniyeti; teknik, sanat, estetik ve düşünce alanında geliştirmelidir. Ancak bu şekilde Batı’ya karşı benlik korunur ve onunla olan savaşta galip gelinebilir.¹⁹⁸

İslâm medeniyetinin ölmeyeceğine dair inancını birçok yerde tekrarlayan Karakoç, bunu fiziki değil metafizik şartlara dayandırmaktadır. İslam medeniyeti “aydınlık medeniyeti”dir. İnsanlığı ezeli ve ebedi olan Allah’a inanmaya çağırır. Gücün karşısında titremekten, insana ve eşyaya tapmaktan insanı alıkoyar. İnsanlar arasında dil, din, mezhep ayrımı yapmaz ve insanların birbirine karşı üstün

¹⁹⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.308.

¹⁹⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham IV: Kuruluş*, s.29.

¹⁹⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.163.

¹⁹⁸ Sezai Karakoç, *Diriliş Neslinin Âmentüsü*, s.30.

görülmesine karşı çıkar, en büyük üstünlük olarak Allah'a yakınlığı ve erdemi görür. Bir gün yapılanlardan hesaba çekilinecek bir yerin varlığından, ahiretten, insanlara haber verir. İşte tüm bütün bu sebepler, Karakoç'a göre İslam medeniyetinin ölmeyeceğine dair güçlü kanıtlardır.¹⁹⁹

Sezai Karakoç, *Taha'nın Kitabı*'nin birinci bölümünde "Samanyolu destanı" başlıklı bir şiir kaleme almıştır. Şiirde geçen "Samanyolu" metafizik güçleri olan bir galaksidir. Allah'ın kendisine bahşettiği güçle kâinata yer alan canlı cansız birçok varlığın ihtiyaçlarını giderir. "Samanyolu"nun bu gücünü Hıristiyan dünyanın anlaması ise mümkün değildir. Çünkü onlar maddeye taparlar ve güçlerini ondan aldıklarını zannederler. Bu zan sebebiyle de mutlu olamazlar.

"Sus sus dinlen dinlen ey çan uyumun yok samanyollarına
Cadde sokak ev bütün kent uygun kurulmamışsa
samanyollarına
Mutluluk ne mümkün o kentin insanlarına"²⁰⁰

Bu mısraların hemen ardından şair, Allah'a inanan bir medeniyetin, türlü taarruzlara maruz kalsa bile, bir gün mutlaka zafer elde edeceğine dair inancını şu mısralarla anlatır:

"Zafer takıdır kurulmuş geceden geceye
Babil'den Mısır'dan Kudüs'ten Mekke'den yükselen
Gökyüzünde bir mıknaş gibi dönen"²⁰¹

Sezai Karakoç, sahip olduğu inancın güçlenmesinin ve İslami hayat tarzının yeniden canlanmasının ruhun ve medeniyetin diriliş ile mümkün olacağını düşünmektedir. Medeniyetin dirilişi ise inanç, ahlak, estetik ve bilim gibi her yönden olmalıdır. İslam medeniyetinin kurtuluşu "medeniyet tezi" ne bağlıdır ve onu başka yerlerde aramak son derece yanlış olur. Bunun sebebini ise şu şekilde açıklar:

¹⁹⁹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham IV: Kuruluş*, s.31.

²⁰⁰ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.305.

²⁰¹ A.y.

“Çünkü: söylediğimiz Medeniyet, zaten iman ve İslâm Medeniyetidir. İmân ve İslâm bu medeniyetin merkezi, çekirdeği tohumudur. İslâm Medeniyeti, iman çekirdeğinin, gökleri kaplayacak dallanma ve budaklanmaya varmış ağacıdır.”²⁰²

Karakoç, *Çeşmeler* kitabında yer alan bir şiirinde “çeşmeler”i manevi değerleri korumak için mücadele veren “kahramanlar” olarak görmektedir. Şaire göre “çeşmeler” son dönemde İslam medeniyetinin yaşadığı karanlıkları aydınlığa çevirecek ve dirilişi sağlayacaktır.²⁰³ Onlar toplumun, tarihin ve olayların arkasındaki hakikati gözler önüne sermektedirler.

“Çeşmeler eşyanın arka yüzünün
Fotoğrafını çekerler
Olayların geçmiş zamanın
Toplumun ve tarihin”²⁰⁴

Karakoç, bu bölümün sonunda insanlığa seslenir. Tıpkı kurumuş çeşmelerin yeniden akmaya başlaması gibi yaşadığı toplumu, kaybolmaya yüz tutmuş medeniyetinden yeniden doğmaya, kendi özüne dönmeye çağırır.

“Doğ kendi çeşmeden kendi uygarlığından
Ağacın topraktan
Çiçeğin ağaçtan
Suyun dağdan doğduğu gibi

Çeşmenin şahdamarını
Bir kere daha zorluyor
Tarihin çeperi”²⁰⁵

Sezai Karakoç, İslam medeniyetinde gerçekleşecek canlanmanın diğer medeniyetlere de tesir edeceği ve onların da toparlanmasına vesile olacağı görüşünü savunur. Bununla birlikte başka bir medeniyete adapte olmayı da medeniyetsiz yaşamak kadar imkânsız görür:

---

²⁰² Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.72.

²⁰³ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.471.

²⁰⁴ *A.e.*, s.472.

²⁰⁵ *A.e.*, s.474.

“Kendi medeniyetini diriltmen, en büyük yıkım ve çöküşle karşı karşıya bulunan insanlık medeniyetini de özünden, çekirdeğinden başlayarak yeniden şifaya kavuşturman demek olacaktır. Çünkü: senin medeniyetin insanlığa karşı bir medeniyet değil, nisbî, geçici bir medeniyet değil, insanlık için, Tanrı'nın vâad ve lütfettiği ilâhî ve mutlak medeniyettir. Onsuz, insanlık olmaz. Geçmişte bu böyleydi, gelecekte de bu daha fazlasıyla böyle olacaktır. Medeniyetsiz olman düşünülmemeyeceği gibi, iki yüz yıldır içine girdiğin, denemeye çalıştığın yabancı bir medeniyete adapte olma düşüncen de, gerçekleşmesi mümkün olmayan, aydınlarının kapıldığı, boş bir hayal, saplanılan onulmaz bir yanılıdır.”²⁰⁶

Taha'nın Kitabı' nda yer alan bir şiirinde Batı insanına ve misyonerlere “Doktor” diye hitap eden Karakoç, maddeye ve benliğine tapan, hakikatleri yok etmeye çalışan ve Doğu'nun da en büyük düşmanı olan Batı medeniyetinin gerçek yüzünü ortaya koyar. Bu şiir, Türk toplumunun neden Batılılaşamayacağımızın da kanıtı niteliğindedir.

“Bilirim bilirim İncil'den yola çıktınız
Ama yolu çabuk şaşırınız
İncil'den kendinize bir şeyler katacağımıza
Kendinizden İncil'e çok şey kattınız
Sevdiniz öyle sevdiniz ki sevdiğinizi tutup mermere işlediniz
Ama sonra tutup mermere taptınız
...
Ey oruçsuz tiyatro
Acıkmış iftarsız acıkmışlar
Güneşten başka ne bulmuşsa yemiş olanlar
Doğu'ya hücum demek Doğu'ya hücum var
...
Dün akşamüzeri güneşi siz batırdınız
Başkası değil doktor güneşi siz batırdınız
Ama inandım ki doktorsunuz değilsiniz süryani
Doktorsunuz doktordan başka bir şey değilsiniz yani”²⁰⁷

“Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine” şiirinde ise şair, İslam medeniyetine olan sevgisini ve hayranlığını dile getirirken aynı zamanda tüm dünyanın ihtişamına kapıldığı Batı kentlerini umursamadığını şu dizeleriyle anlatır:

²⁰⁶ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II: Başyazılar*, s.173.

²⁰⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.311-313.

“Gelin gülle başlayalım atalara uyarak
Baharı kollayarak girelim kelimeler ülkesine
Bir anda yükselen bülbül sesi
—Erken erken karlar ortasında
Güneş donmuş ışık saçan bir yumurta—
Bana getirir eski günleri
...Paslanmış demir kapı açılır
Küf tutmuş kilitler gıcırdarken
Ta karanlıklar içinde birden
Bir türkü gibi yükselirsin sen
...
Bana ne Paris'ten
Newyork'tan Londra'dan
Moskova'dan Pekin'den
Senin yanında
Bütün bu türedi uygarlıklar umrumda mı
Sen bir uygarlık oldun bir ömür boyu
Geceme gündüzüme

Gözlerin
Lâle Devri'nden bir pencere
Ellerin
Baki'den Nefi'den Şeyh Galib'den
Kucağıma dökülen
Altın leylâk²⁰⁸

Karakoç'a göre, Batılılaşmak diğer bir ifadeyle başka bir medeniyeti taklit etmek yeni bir medeniyet kazanılacak zannıyla medeniyeti yitirmekten başka bir şey değildir. Medeniyetlerin karşılıklı birbirini etkilemesini bir “varoluş şartı” olarak gören Karakoç, bunun başka bir medeniyeti taklit etmekten tamamen farklı olduğunun da altını çizer.²⁰⁹

Şair, *Çeşmeler* kitabında sahip olduğu medeniyetin Batı'dan etkilenişini ve Doğu'dan kopamayışını şu şekilde işlemiştir:

“Ruhumun içinde durmadan
Açık gibi duran batıya
Fakat doğuyla konuşan çeşmeler
Eski zaman inceliklerinin kapısı
Doğunun batının kapısı çeşmeler
Bir yağmur ruhuma çiseler”²¹⁰

²⁰⁸ A.e., s.427-428.

²⁰⁹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.96.

²¹⁰ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.467.

4.1.3. İslam Medeniyetinin Krizi ve Batı'nın Buna Etkisi

Karakoç, Türk milletini İslam medeniyetine dair farkındalığa çağırır: “İnsanlık, bölüm bölüm, içinde bulunduğu uygarlık olgusunu hakikat önünde sorguya çekmek, geçmiş ve gelecek ilgilerini tazelemek zorundadır.”²¹¹ Aksi hâlde medeniyetin geleceğini sağlama alabilmek mümkün gözükmemektedir. Bu sayede toplum geleceğe bakışını umutsuzluklardan umuda çevirebilir ve yaşanan sıkıntıların sebebini kadere yükleme gafletinden kurtulabilir. Toplum geçmişini doğru yorumlayabilirse bugünün sorunlarını da çözebilir ve geleceği sağlıklı bir şekilde inşa edebilir.²¹²

Karakoç'a göre Müslümanlar, öncelikle Kur'an'ın ve Hazret-i Peygamber'in açtığı yolda ilerlemeye çalıştı. Hakikat kaynağından beslenerek düşünce alanında eserler verdi, şehirler kurdu ve benzersiz bir medeniyet inşa etti. Tüm insanlık ve tarih bu efsane medeniyete tanık oldu. Fakat sonra bu topluluk kendisine ait değerlerden yavaş yavaş ve farkında olmadan uzaklaştı. En önemlisi de düşünce üretmekten, bilinçli hareket etmekten uzaklaştı. Bu durum bozulmaya, değişmeye ve kötü bir duruma düşmeye neden oldu.²¹³ Uzunca bir zamandır yaşanan bu hâl sebebiyle İslam medeniyeti sürekli hasar görmektedir. İslam medeniyetiyle birlikte onun önemli unsurları olan inanç, duygu, düşünce ve duyarlılık da bu hasardan payını almış bulunmaktadır.²¹⁴

Karakoç, İslam medeniyetinin geldiği nokta sebebiyle yaşadığı üzüntüyü *Çeşmeler* kitabında dile getirmiştir. Burada toplumun “çeşme” lere sahip çıkmaması, onlara değer vermemesi ve hatta çoğu zaman onları katletmesi büyük bir utançla anlatılmıştır. Şair “çeşmeler”in başına gelenlerle İslam medeniyetinin başına gelenlerin eş düzeyde olduğunu düşünmektedir.

“Ya ben gidip bir çeşmeye kapansam
Ya çeşme bana açılrsa
Ya çeşme gelip bende kapansa

²¹¹ Sezai Karakoç, *İnsanlığın Dirilişi*, s.37-38.

²¹² Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.61.

²¹³ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.149.

²¹⁴ Sezai Karakoç, *Düşünceler I: Kavramlar*, s.21.

Ya birlikte bir ağıt olsak
Kurumuş bir ağıt
Kurumuş bir kan gibi
İnsana ve kente

Kadıköy’de Osmanağa Camii’nin yanındaki
Buruşturulmuş bir kâğıt gibi
Çürümüş sebzelerle yemişlerle
Ödüllendirilmiş
Ruhumun öz penceresi

...
Kimsenin farkına varmadığı Ulu Çeşme
Lâyık değiliz biz senden af dilemeye bile

...
Ve sen Kanuni Sultan Süleyman’ın adını taşıyan
Onun kadar alçakgönüllü dört yüz yıllık çeşme
Taşıyorsun her yerinde
“Tamir yapılır” levhalarını
Plastik veya naylondan paslı teneke ve ıvırzıvırdan
Bir takım yeni zaman kolyelerini
Esir olana zincirini taşımak yarışır bilirsin sen
Hiç bilmediğin bir hayatı öğreniyorsun
Kölelik ve uşaklık bodrumunun gizli dersi
Yapıştırılıyor çile balmumuyla o kutsal alnına
İdam fermanı gibi”²¹⁵

Sezai Karakoç, ülkesinin düştüğü bu durumdan kurtulabilmesi için acilen bir atılım yapması gerektiği kanaatindedir. Bu atılım da ancak “ruhun dirilişi” ile olacaktır. Ülke, medeniyetinin özünde var olan bilim aşkını canlandırmalı, sahip olduğu vazgeçilmez unsurlarından olan klasiklerini sevgiyle gündemine almalıdır. Bununla birlikte yeni bir aydın tipi geliştirmeyi öneren Karakoç, idealist bir düşünce ve hayat tarzı benimsemenin gerekli olduğunun da altını çizmektedir. Toplum bu bakış açısıyla sorunlarını bir bir ele almalıdır. Kültürünü yeniden canlandırabilmek adına planlı ve programlı adımlar atmayı da ihmal etmemelidir. Sezai Karakoç’un ortaya koyduğu “diriliş tezi” bu yolu açmanın gayreti içinde olmayı ifade eder.²¹⁶

Karakoç’a göre, Batı medeniyeti diğer bir ifadeyle Avrupa medeniyeti insanlık var olalı beri hep Doğu medeniyetinin yani “hakikat medeniyeti”nin karşısında yer almıştır. İslam medeniyetine zarar vermek, onu yok etmek için elinden geleni yapmıştır. Hak ile batıl, kötüyle iyi, güzelle çirkin hep savaşmıştır bugüne

²¹⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.479.

²¹⁶ Sezai Karakoç, **Düşünceler I: Kavramlar**, s.21.

kadar. Âdeta kâinat, bu düzen üzere kurulmuştur. Karakoç'a göre bunların hepsi bir hikmete binaendir. Böylelikle doğrunun, iyinin ve güzelin değeri anlaşılmiş olacaktır.²¹⁷ Şair, Batı'nın İslam medeniyetine ve tüm dünyaya verdiği zararı *Ayinler* kitabında da anlatmıştır.

“Su tuz ve kemik ateşin çılgınlığında
Yeni bir düş kurarlar 20. yüzyıl kızgınlığında
Yıkım çürüyüş ve çöküş dumanlarının ve sislerinin ardında
Toprak bir kez daha gebe kalır ütopyalar panayırında
Tabiatın kalbine kurşun sıkıp durmada
Altın arayıcısı serüven avcısı gangsterler
Sonra oyları darmadağın edilir özgür tutsakların
İşler eksiksiz kanunu gizli odalar logaritmalarının”²¹⁸

Sezai Karakoç, “Şahdamar” adlı şiirinde ise İslam medeniyetinin karşısında duran kesimle İslam medeniyetinin içinde yer alıp bu medeniyete hakkıyla sahip çıkmayan kesimi karşılaştırır. İslam medeniyetine karşı çıkan kesime “siz” diye hitap eder. Onlar acımasızdırlar, kendilerini yüceltirler ve putlaştırırlar, maddeye taparlar, hakikatlerden, değerlerden uzak yaşarlar; aynı zamanda yapıcı değil, yıkıcıdırlar.

“Siz rüyalarınızda yaşayıp durursunuz
Siz güvercinleri gözlerinden vurursunuz
Siz ekmeğin hamurunu, aşkın hamurunu samandan
yoğurursunuz
Siz rüyalarınızda yaşayıp durursunuz
...
Siz kalbe hançer gibi giren
Siz kalpten hançer gibi çıkan
Siz bize şahdamarımızdan yakın
Siz yüzükler içindeki kan
Siz inançların sedef kabuğunu
Ebabil kuşlarının gagalarıyla kıran”²¹⁹

İslam medeniyetinin içerisinde yaşayıp da bu medeniyete hakkıyla sahip çıkmayan kesime ise “biz” diye hitap eder. Bu kesim, gördükleri yıkım karşısında

²¹⁷ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.60.

²¹⁸ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.498.

²¹⁹ *A.e.*, s.42-43.

harekete geçmez, düşünmez ve bu medeniyetin canlanması için gereken çabayı göstermez:

“Biz hayret eder, kuvvet eder, dudağımızı bükeriz;
Dudağımızı kör makaslarla dilim dilim ederiz.

...

Biz mahcup ve onurlu çocuklarız
Başımızı kaldırıp bir bakmayız

...

Ruhumuzun içine kar yağar
Anamızdan doğduğumuz geceden beri
Heybemizi emektar makinelere yükleriz
Fikirlerimizi tıfil vinçlere
İri buğday tanelerinin trenleri yürüttüğünü bilmeyiz
Biz yangında koşuyu kaybeden atlarız
Biz kirlî ve temiz çamaşırları
Aynı zaman aynı minval üzere katlarız
Biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız”²²⁰

Karakoç’a göre, İslam coğrafyası hak ile batıl arasında bir karar vermek zorundadır. Bu kararı doğrultusunda bu coğrafyanın kültür ve medeniyetinin geleceği belirlenecektir. İslam medeniyeti, Ortadoğu ya “ölüm uykusuna” dalacak ya da tüm gayretiyle “diriliş” ini gerçekleştirmeye çalışacaktır. Bu ciddi bir sabır ve mücadele gerektirir. Bu sınavı verebilirse, ki bugüne kadar birçok kez vermiştir, İslam kültür ve medeniyeti kurtuluşa erecektir.²²¹ Karakoç’a göre “Batıl”ı savunan uygarlıklar uçurumun kenarına geldiklerini fark ettikleri zaman öldü zannettikleri İslam medeniyeti yeniden canlanacak ve bir “fecir” gibi kâinatın yüzüne doğacaktır.²²² Bu doğuş sadece Orta Doğu coğrafyasını değil tüm insanlığı kuşatacaktır.

İslam medeniyetinin yeniden dirileceğine ve eski gücüne kavuşacağına inancını hiçbir zaman kaybetmeyen Karakoç, Batı’nın da maddeye dayanan içi boş gücünün bir gün söneceği düşüncesine *Gül Mustusu* kitabında şöyle yer vermiştir:

---

²²⁰ A.e., s.41-42.

²²¹ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.60-61.

²²² Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham IV: Kuruluş*, s.31.

“Büyükannenin eli bulutların içinde
En verimli duanın hasadını biçmede
Eski zamanlarda söylenmiş apaçık
Ama gelecek zamanlarda sırra dönüşen
Yüce erlerin sözlerinden
Sözlerin gençleşen hayallerinden
Kabarmış yeşil damarlı elleriyle
Alinyazısıyla döğmeli gül devşirmede
Araştırıyor gözleriyle kuşlukta biriken
Muştulu kader seslerini
Bir şey olacak biliyor ama ilerde
Aşağıda çarşıda ve şehirde
Tren yolunda lokomotiflerde
Hiç görmediği büyük şehirlerde
Bir şey olacak biliyor ama ilerde
Bağdat’ta Şam’da Kudüs’te
İsmi söyleyemediği
Söylenmesi âdeta yasak olan
Batı illerinde
Güneşin battığı yerlerde
Kaynayan bir cehennem gibi coşarak
Işıklı ve kutlu din topraklarını
Toza dumana ve kana boğan
O yerlerde
Ama şimdi bütün bunlar ilerde”²²³

Sezai Karakoç, Batı’nın algı yanıltmasıyla bitti gibi gösterilen, sona geldiğine inandırılan Asya’nın böyle bir durumda olduğuna kesinlikle inanmamaktadır. Böyle bir durum insanlığın da bittiğini gösterir. Çünkü Asya, tüm insanlığın merkezi ve çekirdeğidir. Karakoç’a göre, hedefinde bütün bir insanlık olan yeni bir Asya doğacaktır. Bu doğuş için ise bazı şartların yerine getirilmesi gerekir. Öncelikle İslam coğrafyası Batı’yı, sanki daha önce tanıyıormuş gibi yeniden tanımaya, incelemeye ve anlamaya çalışmalıdır. Batı hayranlığını aşırılığa götürmekten vazgeçip onların gerçek yüzlerini de görmelidir. Onların empoze etmeye çalıştığı tüm kavramları -“özgürlük, eşitlik, insancılık, bilim, hoşgörü...gibi”- büyük bir dikkatle ve sil baştan incelemeli ve bunları medeniyetindeki esas şekilleriyle değerlendirmeye almalıdır. Bu çaba Batı’nın gerçek yüzünü görmeye yardımcı olacak ve ilerlemeye katkıda bulunacaktır.²²⁴

²²³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.366-367.

²²⁴ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, s.15-16.

20. yüzyılda İslam medeniyetinin geldiği durumu objektif bir biçimde değerlendiren Karakoç, hâl ne olursa olsun pes etmemekte ve sahip olduğu medeniyetin bugününe ve yarımına dair düşüncelerini ifade ederken inancından aldığı güçle umut perdesini aralamaktadır. *Diriliş Muştusu* kitabında bu bakış açısını destekler.

“Her çağın umutsuzluk ufkunda, bir destan titreyişi olacaktır. Hakikat uygarlığının her atılımı, böylesine köklü krizlerin hemen ardından fecrini sükün ettirecek ve havada toplaşan kurşun gibi ağır ve dolu düşünce ve proje bulutlarının altında diriliş erleri, hayata yeni düzeni getiren tomarlar, gelecek zamanın bağına doğru yürüyeceklerdir.”²²⁵

4.1.4. Medeniyet-Şehir İlişkisi

“Şehir” kavramını sadece insanların bir araya geldiği fiziki yapı olarak okumak yanlıştır. Her şehir, âdeta soluk alıp veren ve ruhu olan bir canlı gibidir. Şehir, aynı zamanda bir “bilinç”tir. Bu bilinç sayesinde geçmişle bağ kurulur ve gelecek inşa edilir.²²⁶

Her medeniyetin kendisini sembolize eden şehirleri bulunur. Bu şehirlere bakarak o medeniyetin kültürü hakkında bilgi edinilebilir. Batı medeniyetini temsil eden şehirler insanı objeleştirir, insanı hem kendine hem de diğer insanlara yabancılaştırır. Bu şehirlerde insanlar büyük, estetikten yoksun, boğucu yapılar altında ezilir ve tabiattan uzak kalarak nefes alamaz hâle gelir. Hızlı araçlar sayesinde sürekli bir koşuşturmaca hâlinindedir ve zamanın nasıl aktığını hissedemez. Yaradılış gayesine uygun olmadan, sürekli tüketerek ve tükenerek yaşar ya da yaşadığını zanneder. Doğu medeniyetini temsil eden şehirlerde ise her şeyden önce bir ruh ve estetik vardır. İnsana saygı duyulur, değerler yaşatılmaya çalışılır. Tabiatla olan bağ koparılmaz. Bu şehirler, insana ülküsünü ve yaratılış gayesini hatırlatır.²²⁷

²²⁵ Sezai Karakoç, *Diriliş Muştusu*, s.70.

²²⁶ Âkif Emre, “Sezai Karakoç’ta; Üç Şehir, Üç Sesleniş”, *Sezai Karakoç’u Anlamak*, s.26.

²²⁷ *A.e.*, s.26.

Sezai Karakoç, *Gül Muştusu* kitabının “V.” şiirinde İslam medeniyetini temsil eden şehirleri anlatır.

“Dicle’yle Fırat arasında
İpekten sedirlerinde Kur’an okunan
Açık pencerelerinden gül dolan
Güneşin beyaz köpüklerinde yanmış
Bir şehir bir eski kanatlar ülkesi
Ölüm kıyısında bahar bekleyen
Gül ağacından tabut yapıp içine giren
Ülke
...
Batısına Fırat’ı alıp
Doğu’suna Dicle’yi
Bir diriliş sûru gibi saklayarak geleceklere
Kurumuş bir su yatağı gibi kaynayan
Üzeyr deresini
Bir kutlu yaprak gibi
Doğuda sallayarak
Zülküf’ün tepesini
Göğsünü vakte geren yoksul ülke
Zenginliği baharda çobanların kavallarında çocukların türkülerinde
İğde kokularında üzüm asmalarında güllerde
Zengindir gülleriyle bu ülke her şeyden önce
Kırk yıl öteye gitseler de
Bu yerliler
Gül açar gül kapanır boyuna gönüllerinde
Yaşlısıyla genciyle
Gül taşır dünyanın bütün ülkelerine”²²⁸

Sezai Karakoç, “şehir” kavramına dikkat çeker, İslam şehirlerinin diriltilmesiyle İslam medeniyetinin de dirileceğine inanır. Bu sebeple birçok yazısında şehirlere dair tespitlerde bulunur.

“Karakoç’ta şehirler üç zaman boyutuyla ele alınır. Şair ilkin şehrin tarihine yönelir, bu bir medeniyetin tarihidir ve esas itibarıyla dinî bir tarihtir; ikinci boyut İslâm şehirlerinin şimdiki hâlidir. Bu, yıkılışı imler; böylece şair, şehirlerimizin yıkılışını, tahrip edilmesini, dolayısıyla bir medeniyetin yıkılışını gözler önüne serer; son boyut ise geleceğe ilişkindir ve

²²⁸ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.373-374.

diriliş umudu taşır. Çünkü o, diriliş düşüncesine bağlı bir şairdir. Karakoç, bu aşamada, şehirlerimiz bağlamında İslâm medeniyetinin dirileceğine olan umudunu dile getirir.”²²⁹

“Bize mahsus görüntüler Bursa İstanbul Konya Edirne
Bize mahsus görüntüler Diyarbakir
Ulu Cami Peygamber Cami Süleyman Cami
İçkale Aslanlı Çeşme
Dar sokaklar kapı içinde kapı uygarlık bu
Kendi uygarlığımız
Yenilememiz gereken
Ve diriltmemiz
Kopyadan taklitten dönmek
Ölümden dönmekten daha zor ama
Varolmanın tek şartı
Kaderin kaderle çarpışması
Kaderin kaderi ertelemesi
Kaderin kaderi yenmesi
Yeniden varolmanın sırrı
Dirilmek ve diriltmek görevi
Ölümün çürütemediği güzellik
Ben o güzelliği söylüyorum ölümün ötesindeki güzellik”²³⁰

Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi* kitabında yer alan “İslâm’ın Üç Atlısı” yazısında İslam medeniyetini temsil eden Şam, Bağdat ve İstanbul şehirlerini ele alır. Bu şehirler, canlılığını yitirmiş durumdadır ve “üç metafizik kamçı” ile diriltilerek içlerinde yer alan üç atlının -namaz atlısı, oruç atlısı ve cihat atlısı- harekete geçirilmesi gerekir. İlk kamçısını Şam’ın sırtına vurmak isteyen Karakoç, bunu “medeniyetimizin geleceği için, hakikat adına ve insanlığın alinyazısı için” yapacağını dile getirir. Şam, peygamberlerin hatıraları, ruhaniyetleri ve mucizeleriyle dolu kutlu bir beldedir. Bu beldenin Rusya’nın ve Avrupa’nın karşısında boyun eğmesi tahammül edilebilir bir şey değildir. Vurulan kamçıyla birlikte manevi esaretlerden bir an önce kurtularak “İslâm’ın üç atlısı”ndan biri olan “oruç atlısı”nı

²²⁹ Alâattin Karaca, “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Şehir Coğrafya Medeniyet”, **Medeniyetin Burçları Sezai Karakoç Kitabı**, Kayseri, ed.: Ali Dursun, Medeniyetin Burçları Derneği, 2015, s.399.

²³⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.677-678.

çıkarmasını söyler Şam'a. "Oruç atlısı" sayesinde insanlık yüzünü Allah'a dönecek, madde bataklığından kurtulacak ve ruhundaki kirlerden arınacaktır.²³¹

İkinci "metafizik kamçı" ise Bağdat'ın sırtına vurulur ki içindeki "namaz atlısı"nı harekete geçirebilsin. Bağdat; Hz. Ali, İmam-ı Azam ve Abdülkadir Geylâni gibi uluların yaşadığı kutlu bir beldedir. Bu beldeden çıkacak olan "namaz atlısı" oruçla arınmış olan ruhların içine aydınlığı yerleştirecek ve "namaz mucizesinin mührünü" gelecek zamanın yüzüne basacaktır. Sezai Karakoç, namaza ve oruca dair söylediklerinin sadece ıstılah anlamında anlaşılmasına gerektiğinin de altını çizer. Çünkü kastettiği şey, namazın ve orucun ruhuyla beslenmiş, gelişme göstermiş bir hayattır.²³²

Karakoç, *Alınyazısı Saati* kitabında İslam medeniyetinin önemli başkentlerinden olan Bağdat'ı, zamanında burada yaşamış çok sayıda değerli zatla anar ve bu güzel beldeyi gidip görememiş olmanın hüznünü dile getirir.

"Görmedim Bağdat'ı ne kadar görmek istemişken
Bizi mahrum bırakmışlar birbirimizden
Kendimiz mahrum bırakmışızdır kendimizi kendimizden
Bağdat ki Kerbelâ şehitlerinin kanıdır harcı
İslâm Uygarlığının Başkenti
Harun Reşit Barışı
İmam-ı Âzam adaleti
Cüneyd'in gözleri
Geylâni'nin gönlü
Ve Halid'in zikri
Binbir gece ülkesi
Binbir gündüz gerçeği
Fuzuli'nin günü
Leyli ve Mecnun nefesi
Ve Hallac-ı Mansur'un kanıyla besli
Gece meleği"²³³

Bağdat'ın hemen her köşesinde İslâm medeniyetine ait izler bulunmaktadır. Fakat bu izler, Batı tesiri ve savaşlar sebebiyle silinmeye yüz tutmuştur. Sezai

²³¹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.35-36.

²³² *A.e.*, s.35-36.

²³³ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.632-633.

Karakoç, bu şiirin devamında Bağdat'ın düştüğü durum dolayısıyla hissettiklerini onunla âdeta hemhâl olarak anlatmıştır.

“Ve haberci diyor ki: n’oldu Bağdat
Nerde onu koruyan sur ve perde
İnsan ki yaşar eserde
İnsan nerde eser nerde

Devrilen her taş benim taşım
Yıkılan her ev benim
Benden yıkılıyor hepsi ben yıkılıyorum
Yıkılan benim

...
Her zerrede ölen benim
Ölen Bağdat benim

...
Neden anlamadın bütün bunları sen
Ey Bağdat’ın altın anahtarını küle çeviren”²³⁴

Karakoç, “üçüncü metafizik kamçı”yı İstanbul’un sırtına vurmaya düşünür ki o, üçüncü atlı olan “kutsal savaş atlısı”nı çıkarabilirsin. İstanbul, İslam medeniyetinin son başkentidir. Hayat tarzı, düşünce yapısı, ahlakı ve sanatıyla İslam’ı temsil eden bu belde Batı tarafından geri plana itilerek yok edilmeye çalışılmaktadır. “Kutsal savaş atlısı”ndan beklenen yanına diğer atlıları da alarak Batı’ya karşı cihat etmesi ve İslam medeniyetinin geleceği için mücadele etmesidir.²³⁵ Karakoç’a göre, bu yol ne kadar çetin olursa olsun sebat edilip birlik ve beraberlik korunursa hiçbir güç bu medeniyeti alt edemez.

“Vücutlar bir dönüşle erir bengisudur kayboluş pelerinleri
Selâm safında toplanır kalbimizin müminleri
Eski mimarların avuçlarından akar gibi
Sızır pancurlardan günışığı loş bir âmentü örneği
Bağlarda sarhoşluk üzüm salkımlarından taşar
İnsan doğar bir kere daha doğar sonsuz doğuşu yaşar
Gelecekler yansır kırılmış antik kristallerden
Ses ve çizgi mucizeleri göklerin avizelerinden

²³⁴ A.e., s.634.

²³⁵ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.37.

İner yere yalvaçların uygarlığı halinde
Tufan suları basar her yeri
Ama ıslanmaz dervişlerin etekleri
Şeyhin postu canlıdır şeyh kaybolur o canlanır
Depremde Mekke Medine sallanır
Bağdat ve Şam yerleşir köşelere
İstanbul açılır son define gibi orta yere”²³⁶

Sezai Karakoç *Alınyazısı Saati* kitabında yer alan bir şiirinde İstanbul’u maddi ve manevi değerleriyle anlatmıştır. Şair, âdeta İstanbul’a âşıktır ve onunla bütünleşmiştir. Bu şehri “İslâm ruhunun kristalleşmiş heykeli” olarak görmektedir. “Camileri, mezarlıkları, çeşmeleri ve sebilleriyle” İslam medeniyetini temsil eden İstanbul, aynı zamanda pek çok ulu zatın türbesini de bağrında taşımaktadır. Tüm bu özellikler İstanbul’u huzurlu bir mekân hâline getirmiştir. Fakat bu kutlu şehir de tıpkı diğerleri gibi Batı’nın yıkıcı hamleleriyle sahip olduğu nitelikleri kaybetmeye ve yok olmaya yüz tutmuştur. Şair, her şeye rağmen umudunu yitirmez. Çünkü bu çöküşle birlikte İstanbul yeniden toparlanacak ve dirilecektir. Tıpkı eski günlerde olduğu gibi İslam medeniyetinin parlayan yıldızı olacaktır.

“Yok olduysa da bu şehir ruhu ruhuma sindi
Ben yaşadıkça o yaşayacak bende
Kim bilir belki o da dirilecek benimle
İslâm Milletinin dirilişinde
O yeniden güneşin güneş ayın ay dünyanın dünya
İnsanın insan olduğu o günde
Ölümün biliyorum ey İstanbul diriliş içindir
Öyleyse indir ruhunun teslim bayraklarını indir göm toprağa
Doğrul ve kalk yağa
Kemiklerinle etin arasında
Sonsuz güç topla korku ve muştuyla
Mucize muştusuyla”²³⁷

Batı metafizik unsurlardan uzak yaşar ve gücünü maddeden alır. Bu sebeple her ne kadar güçlü gibi gözükse de yok olmaya mahkûmdur. İslam medeniyeti ise

²³⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.502-503.

²³⁷ *A.e.*, s.659.

gücünü metafizik unsurlardan aldığı için, zahiren çöküşe geçmiş gibi gözükse de bir gün mutlaka toparlanacak, eski değerine ve gücüne kavuşacaktır.

“Ölümümü kutlayan Arz oğullarıyla
Mübarek toprağın anlamından bile yoksun
Taşın demirin mermerin ve tozun metafizik kadrine
bile düşman
Kâbus ruhumu çalmak isteyen hırsız
Madde dönüşür bin bir şeye ama ruh kaybolmaz
Altın madeni gibi pırıl pırıl kalır ve solmaz”²³⁸

Karakoç *Alınyazı Saati*'nin bir başka şiirinin merkezine de yine İstanbul'u koymuştur. Batı'nın çirkin oyunlarına muhatap olmuş Ayasofya'nın durumu şairi öfkeliendirmektedir.

“Ve derken birden karaya sıçradım Ayasofya
Padişah türbeleriyle örtülmüş maskelenmiş şehzade mezarlarıyla
Kayboldu o deniz o kentle birlikte Rabbim bildir bana olup biteni
O yeşil ötesi ışığı o güneşi tahlil eden su çizgisini
Ve sen ey Avrupa yerin dibine batacaksın bitmez tükenmez
suçlarına karşılık
Ve derken Ayasofya yüzüme çarpan karanlık
...
Kalk ve kavra ruhum bir kadavra gibi olan bu göksel yapıyı
Bir kartal taşırken yere düşmüş
Ve kalakalmış kaldığı yerde
Sonra karanlıklardan çıkan kargalar tünemiş üstüne
Yemişler ötesini berisini”²³⁹

Ayasofya'nın düştüğü bu durum üzücüdür fakat şair yine de pes etmez. Ayasofya'yı, yani İslam âlemini, dünyanın tüm şer güçleriyle savaşa çağırır. Burada kastedilen savaş dünyevi hırslarla yapılan yıkıcı savaşlardan çok farklıdır. Bu savaş

---

²³⁸ A.e., s.659-660.

²³⁹ A.e., s.662.

“Evrensel İslâm Barışının zaferi için”, hakikatlerin tekrar yaşanabilmesi için ve her şeyden önce “Allah âşkı” için yapılacak olan bir savaştır.

“Ey kozmiğin kemirdiği bir kent gibi yükselen yapı
Ey Allah’a açılan ve kapanan ulu kapı
Bir at gibi soluyorsun kulelerinle
Deniz öfkenin köpükleriyle benekli
Gel barışın köprüsü ol içimizde dışımızda
Yeniden sularından içelim kana kana
Savaşabilirim bugün bütün dünyayla
Gerekirse
Ruhumuzun susadığı hakikat olan
Evrensel İslâm Barışının zaferi için
Aşk için Tanrı hakikatı aşkı için”²⁴⁰

Şiirin sonuna doğru şair, savaşının arka planındaki hakikati gözler önüne serer. İslam coğrafyasının Allah’tan başka hiçbir şeye boyun eğmeyeceğini ve kul olmayacağını kendinden emin bir şekilde ifade eder. Bununla birlikte şair, İstanbul’un ve dahi İslam medeniyetinin geleceğine dair umut taşır çünkü bu medeniyet, Hakk’a ve Hakk’ın hakikatlerine dayanan bir medeniyettir.

“Savaşırım doğudan daha doğu
Doğrudan daha doğru olanı bulmak için
Zulme karşı savaşabilirim
İnsan başı yalnız Tanrı önünde eğilecektir
Ebedî hakikat budur
Bunun için savaşırım ben
Bunun için kanım helâl olsun
Şehrimin alınına özgür Tanrı aşkını yazmak
İstanbul’u yeniden Tanrı şehri yapmak
Bunun için savaşırım ben
...
Benim güneşimden öteye kimse gidemez
Benim güneşimin üstüne doğmadığı hayat hayat değil
‘Benim duvarımdan yüksek duvar haraptır’
Gerçek özgürlüktür kölelik değil Tanrı’ya kulluk
İstanbul olacak yine gerçek özgürlüğün türküsü
Kıyamete kadar söylenecek türkü”²⁴¹

---

²⁴⁰ A.e., s. 663.

²⁴¹ A.e., s.663-664.

Taha'nın Kitabı'nda yer alan "Savaş" şiirinde ise şair; peygamberlerin yaşadığı dönemlerden, çöllerden ve develerden metafizik bir "esinti" beklemektedir. Bu esinti Batı'nın istila ettiği kutlu beldelerin yaralarını saracaktır. Karakoç, bu kentleri "Fırat, Dicle, Kızılırmak, Sakarya ve Porsuk" gibi tertemiz ve bereket saçan nehirlerde yıkayıp yeniden eski hâllerine döndürmenin hayalini kurmaktadır.

“Getir bir esinti ey yel peygamberlerden
Kentlere doğru altın gibi akan çöllerden
Hurma gölgesinde su düşleri gören
Karnında deve taşıyan develerden
Ben bir deve gördüm Basra'yı köpük köpük saçıyordu
ağzından
Bir deve de Bağdat'ı lokma lokma yutan
Bir hörgücünde Şam bir hörgücünde kızıl bir akşam
Kudüs'ü Mekke'ye taşıyacak bir deve bulsam
Dicle'de suvarsam onu Fırat'ta yıkasam
Kızılırmak toprağında kına sürsem saçlarına
Sakarya'yı zincir gibi şıkırdatsam
Bardak bardak sunsam Porsuk'u kevser gibi
Refref gibi uçuracak zemzem sunsam”²⁴²

Görüldüğü gibi Sezai Karakoç, İslam medeniyetinin gelecekteki durumunu bu medeniyeti temsil eden beldelerden beklediği büyük atılımlara bağlamaktadır. Bu, bir nevi kendine geliş ve harekete geçiş çağrısıdır. Batı'nın bütün yıkımlarına karşı yine de umudunu yitirmeyen, İslam şehirlerinin dolayısıyla da İslam medeniyetinin dirileceğine inanan Karakoç, bu düşüncesini şiirlerinde de sıkça dile getirir.²⁴³

4.2.KÜLTÜREL CANLANMA

4.2.1. Kültüre Genel Bir Bakış

Sosyal bilimler alanında uzman olmuş ya da bu alana ilgisi olup merakı doğrultusunda araştırmalar yapan birçok isim “kültür” konusu üzerinde durmuştur.

²⁴² A.e., s.307.

²⁴³ Alâattin Karaca, “Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Şehir Coğrafya Medeniyet”, a.g.m., s.403.

Bu konu oldukça geniş olmakla birlikte ehemmiyetlidir de çünkü değerleri, inancı, sanatı, mimariyi, edebiyatı ve daha birçok unsuru içinde barındırır.

Kültür hakkında çeşitli tanımlar yapılmıştır. TDK'nin sözlüğünde kültürün ilk tanımı şudur: “Tarihsel, toplumsal gelişme sürecinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.”²⁴⁴ Nurettin Topçu ise kültürü şöyle tanımlar ve açıklar:

“Kültürü şöyle tarif ediyorlar: Okuyan insanın zevkini, tenkit etme ve hükümler verme kabiliyetini inkişaf ettirmesidir. Şu halde bir milletin kültürü, onun bütün fertlerinin sahip olduğu, hadiseleri karşılayan duyuş şekilleriyle, bütün tarihi içinde meydana getirdiği değer hükümleridir. Bu değer hükümleri, ilim, felsefe, sanat ve din tarafından yaşatılmaktadır. İnsanı kâinatının merkezi yapan bütün meseleleri bunlar paylaşmışlardır ve her cemiyet, her millet bunları kendi ruh kabiliyeti ile, kendi iradesiyle yoğurmuş, birbirine kendi karakterini vermiştir. Kültür, onu yaratmış olan milletin malıdır.”²⁴⁵

Kültür üzerine bunlar gibi daha birçok tanım yapılmıştır. Hepsinin değindiği en önemli nokta ise kültürün bir milletin inancını, değerlerini, ideallerini ve sanatını içine alan bir sistem olmasıdır.

Kültürün sahip olduğu birçok unsur vardır. İnsan, bu unsurlarla tabiata nüfuz eder ve tabiatı âdetâ “insanlaştırır”. Nasıl ruhsuz bir insan ölüyse, hayatın ruhu olan kültürsüz bir toplum da ölü hükmündedir.²⁴⁶ Karakoç'a göre, eğer bir millet yaşadığı talihsizlikler sonucu çöküşe doğru meyletmişse onu bu çöküşten kurtaracak, ayağa kaldıracak ve çağın ileri ülkeleriyle eşit duruma getirecek en önemli güç kültürdür. Bu sebeple onun zaman zaman sönmeye yüz tutmuş ateşine odun atıp milleti olması gereken seviyeye getirmek adına büyük bir çaba sarf edilmelidir.²⁴⁷

4.2.2. Kültür-Din İlişkisi

²⁴⁴ Hasan Eren, v.d., **Türkçe Sözlük**, C.1, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1988, s.947.

²⁴⁵ Nurettin Topçu, **Kültür ve Medeniyet**, 9.bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2015, s.20.

²⁴⁶ **A.e.**, s.22.

²⁴⁷ Şakir Diclehan, **Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç**, s.214.

Sezai Karakoç'a göre din, kültürün önemli bir parçasıdır. Bünyesinde yer alan inanç, ahlak, değerler ve düşünce sistemleriyle bir toplumun oluşumuna önemli ölçüde kaynaklık eder. Din, bir milletin malı olamaz ama o milletle âdeta etle tırnak gibi bütünleşebilir. Dünyada bunun birçok örneği vardır. İtalyanların ve Fransızların Katolik inancından vazgeçmesini beklemek boş bir hayal olur. Hele Türk milletinin İslamiyet'ten kopabileceğini düşünmek mümkün değildir. Bunun için Batı uygarlığı yüzyıllardır var gücüyle çalışmakta fakat muvaffak olamamaktadır.²⁴⁸ Nurettin Topçu, bunun sebebini şöyle açıklar:

“... Çünkü İslâm, yalnız secde halinde değil, secdeye eğilen başımızdadır. Yalnız camide değil, ezan sesleriyle dolan evlerimizdedir. Yalnız Kur'an'da değil, onunla nurlanan yüzlerimizdedir. Onu imhaya çalışanlar, bilmelidirler ki bu ev yıkılmaz, bu baş koparılmaz, bu yüz yüzlerimizden çalınmaz.”²⁴⁹

Karakoç'a göre, geçmişten bugüne kalan mirası sadece toprak parçasından ibaret görmek yanlış olur. Bu toprak parçasının yanında inançtan, tarihten ve bunlarla yoğrulmuş olan kültürden oluşan “manevi miras” vardır. Bu miras, üzerinde yaşanan coğrafyayı yurt hâline getirir ve milleti millet yapar. Güçlü olunan dönemlerde yapılan anıt mimari eserler de yaşanan coğrafyanın güzelliklerindedir. İnanç kültüre etki eder, kültür sanata ve böylelikle muhteşem bir estetik güzellik oluştururlar. Tüm bu bahsedilenler toplumu yok olmaktan kurtarır, onun geleceğini inşa etmesini sağlar.²⁵⁰

Medeniyetlerin ve kültürlerin hep ilerleyeceğini düşünmek doğru olmaz. Onlar zaman zaman durgunlaşabilir ya da çeşitli sebeplerle çöküşe geçebilir. Karakoç'a göre, bu durum insanoğlunu umutsuzluğa sürüklememelidir. Çünkü bu, kültürün ve medeniyetin doğasında vardır. Bununla birlikte, koyu karanlıklardan sonra güneşin, kıştan sonra baharın gelişi gibi medeniyetlerin ve kültürlerin de

---

²⁴⁸ Nurettin Topçu, **Kültür ve Medeniyet**, s.22.

²⁴⁹ **A.e.**, s.22.

²⁵⁰ Sezai Karakoç, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar**, s.135.

toparlanması, bir atılımla yükselişe geçmesi mümkündür. Bunun için gerekli olan şeyler ise bilinç ve gayrettir.²⁵¹

Sezai Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'te kültürünü, inancını yitirmiş coğrafyaların ancak İslamiyet'in getireceği güzelliklerle tekrardan canlanacağını müjdelir.

“Kuruyan şehirler vardır
Hızır
Ay bölünüşünden dökülen
Tüveyçler taşır onlara
Ve o kentler
Bir akşam
Gençleşirler”²⁵²

Sezai Karakoç'a göre, İslam kültürünün yaşadığı kötü süreç geçicidir ve insanları yıldırmmamalıdır. Gayreti elden bırakmamak ve bu kültürü sahiplenmek neticesinde kara günler aydınlığa dönüşecektir. Bunun için tüm İslam coğrafyası bir kültür hamlesi yapmalı ve gereken çabayı göstermelidir. İslam kültürüne her fırsatta saldırıda bulunan şer güçleri görmezden gelemeyiz fakat onların karşısında titremek de bu kültürün sahiplerine yakışmaz. Karakoç'a göre, Allah'a yaslanan her varlık karşılaştığı güçlüklerin üstesinden gelebilme potansiyeline sahiptir. Yeter ki, uyanık olsun ve umudunu hiçbir zaman yitirmesin.²⁵³

Sezai Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'te İslam kültürünün canlanması için azimle ve sabırla çabalamak gerektiğini şöyle dile getirir:

“Yak yıldızlarını ayını ey kutlu gece
Bir kurban gibi yeniden başlamak gerekiyor işe”²⁵⁴

Sezai Karakoç, 20. yüzyılı kastederek bu çağın bir teknoloji çağı olduğunu söyler. Bu çağda artık sürekli bir etkileşim söz konusudur. Toplumlar her türlü

²⁵¹ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.150.

²⁵² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.254.

²⁵³ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.150.

²⁵⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.257.

bilgiye rahatlıkla ulaşabilmektedir. Bu ilerleme toplumların temeli olan medeniyetlerin ve kültürlerin de araştırılıp incelenmesini sağlamaktadır. İslam kültür ve medeniyeti gücü ve tesiriyle birçok ülkenin gözünü korkuttuğu için dikkatleri üzerine çekmiştir. Özellikle Batı, bu medeniyetin önüne geçmek istemekte ve onun artık miadını doldurduğuna, çağın ihtiyaçlarına cevap veremez hâle geldiğine tüm dünyayı inandırmak için büyük gayret sarf etmektedir. Karakoç'a göre, böyle bir iddianın elbette ki esaslı bir tarafı olamaz. İslam kültür ve medeniyeti hakikatlere dayandığı için hem tüm zamanları hem de tüm insanlığı kuşatabilecek niteliktedir. Zaman zaman yaşanan çöküşler, ona daha da ilerlemesi yönünde hız kazandıran unsurlar olarak görülmelidir.²⁵⁵

Sezai Karakoç'a göre, kültür ve medeniyet üzerine yapılan etraflı araştırmaların İslam'a büyük katkısı olacaktır. Çünkü bu sayede İslam'ın özündeki cevherler keşfedilecek, bu cevherlerin insanlığa ne büyük faydalar sağlayacağı herkesçe görülecektir ve İslam gitgide daha iyi tanınacaktır. Bu durum kültür ve medeniyetin yeniden canlanması demektir ki, ona göre asıl gaye de budur.²⁵⁶

4.2.3. Kültür-Eğitim İlişkisi

Eğitim ve kültür arasında sıkı bir bağ vardır. Bunlardan birinde görülen ilerleme ya da gerileme diğeri de hemen tesiri altına alacaktır. Sezai Karakoç, 20. yüzyılı kastederek o dönemki eğitim sisteminde ciddi aksaklıklar olduğunu, bunun birçok kişi veya kurum tarafından tespit edildiğini fakat kaynağında yatan asıl sebeplerin bir türlü gün yüzüne çıkarılmadığını söyler. Karakoç'a göre, eğitimin geldiği bu nokta “iki yüzyıllık kültür değişimi maceramız” ın bir tezahürüdür. Bu değişim toplumu her alanda olduğu gibi eğitimde de sarsmıştır. Eğitim sisteminin, kökünü geçmişinden alan ve geleceğe umutla bakan bir ideale şiddetle ihtiyacı vardır.²⁵⁷

²⁵⁵ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.147.

²⁵⁶ **A.e.**, s.148.

²⁵⁷ **A.e.**, s.89.

Sezai Karakoç'a göre, eğitim büyük bir gayretle, sabırla ve fedakârlıkla millî kültürü yaşatma idealini taşımalıdır. Bu ideal zaten İslam kültürünün kendi bünyesinde bulunmaktadır. Batılı gibi olmaya çalıştıkça, Batı'ya kayıtsız şartsız teslim oldukça bu ideallerden toplum olarak kopuldu. Karakoç'a göre, Türk milleti kültürünü temsil edecek ve yaşatacak şahsiyetler yetiştirmek zorundadır, bu varlığını devam ettirebilmesi için temel şarttır. Batı'nın hakikatlerden ve değerlerden uzak insan ideali, kesinlikle Türk milletine uygun düşmez.²⁵⁸

Nurettin Topçu, *Kültür ve Medeniyet* kitabında İslam kültüründen uzak kalışı sorgular. Onu yeniden ihya etmenin çarelerini düşünür ve şu çözüm yoluyla karşımıza çıkar:

“En evvel, bunu duyan insanların eseri olacak bir felsefe sistemi ortaya koyulacak, kültür üniversitelerimizin ruhu olacak, neşriyatın ideal özünü teşkil edecek olan bu felsefe, bizim kâinatımızın, Türk dünyasının bütün değerleriyle toplu bir halde görünüşü olacaktır. Türk halkının, Türk gençliğinin şuurunun altına yerleştirecek ve beyninin, hatta bütün uzvunun hücrelerindeki iradenin tahlilini verecek olan bu felsefe, kumanda halinde ölü ve insanı zorlayan inançları teklif etmeyecek...Dokuz yüz yıllık tarihin harpleri, zaferleri, sefaletleri, isyanları, sevinçleri, secdeleri, mezarları, harabeleri ve saltanatlarıyla nesi varsa, neleri var olmuşsa hepsinden sızan iradenin bir terkip içinde birleşmesinden meydana gelecektir.”²⁵⁹

Karakoç'a göre, üniversiteler doğruyu temsil eden, güvenilir kurumlar olmalıdır. Toplum içersinde iyiliği ve güzelliği yaymayı; ahlakı, hakikatleri, estetiği önemseyen ve yüce ideallere adanmış yeni nesiller yetiştirmeyi kendine düstur edinmelidir. Bu kurumların hiçbiri; inançla, bilgiyle, sanatla, edebiyatla kısacası zengin İslam kültürüyle çelişmemeli, tümü bu değerleri daha da zenginleştirecek faaliyetlerde bulunmalıdır. Ancak bu şekilde güçlü bir millet ve devlet olunabilir, geleceğe umutla bakılabilir. Üniversiteleri bu işleve sahip hâle getirmek devletin önemli bir görevi olmalıdır.²⁶⁰

Kültüre sahip çıkmak sadece üniversitelerin görevi olamaz. Liseler de kendi İslam kültür ve medeniyetini tanıtmalı; inanca, ilme, sanata ve edebiyata ciddi

---

²⁵⁸ A.e., s.90.

²⁵⁹ Nurettin Topçu, *Kültür ve Medeniyet*, s.26.

²⁶⁰ Sezai Karakoç, *Varolma Savaşı I*, s.138.

manada önem veren kurumlar olmalıdırlar. Bu konuda diğer ülkelerle kıyas yapan Sezai Karakoç; İngilizlerin, Fransızların ya da Almanların kolejlerinde okuyan gençlerin bütün klasik yazarları ve şairleri okuyup tanıyarak mezun olduklarını söyler. Bu durum diğer büyük ülkeler için de değişmez fakat Türkiye henüz bu seviyeye gelememiştir.²⁶¹ Karakoç, bu yönde eğitilmemiş gençlerden hiçbir şey beklenemeyeceğini şu cümlelerle ifade eder: “Klasik musikisini her fırsatta duyup ruhuna geçirmemiş, büyük tarihçilerin ve yazarların eserlerini okumamış, şairlerinin şiirlerini ezberlercesine divanlarla haşır neşir olmamış, medeniyet ve fikirler üzerine kafa yormamış ve bütün bu entelektüellik sorunlarıyla gece gündüz sarsılıp gönenmemiş gençlikten ne beklenir?”²⁶²

4.2.4. “Kültür Seferberliği” ve Gelecek

Hayatın her alanında yer alan, toplumu toplum yapan ve ona değer katan millî kültüre sahip çıkılmak zorundadır. Eğer onun topluma çizmiş olduğu istikametten çıkar başka kültürlere özenip onlar gibi yaşamaya kalkılırsa büyük bir toplumsal buhran başlar. Nurettin Topçu, bugün Türkiye’de yaşanan birçok sıkıntının kökeninde aslında bunun yattığını düşünmektedir. Ona göre, problemler doğru tespit edilmelidir ki çözüm üretilebilsin.²⁶³

Karakoç’a göre, bir ülkeyi yıkmak için onun medeniyetini yok etmek, tarihi ve kültürüyle olan bağını kopartmak güçlü silahlar kullanmaktan daha etkili olacaktır. Bugün Türk milletine yapılmak istenen budur. Kendi kültür ve medeniyeti Batı tarafından planlı bir şekilde halkın gözünde değersizleştirilmeye, onu geriye götürecek unsurlar olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Karakoç, kendi kültür ve medeniyetiyle bağını koparan milletlerin ayakta duramayacağını söyler. Ona göre, ayakta duramayan bir milletin de geleceğini inşa etmesi imkânsızdır.²⁶⁴

---

²⁶¹ A.e., s.19.

²⁶² A.e.

²⁶³ Nurettin Topçu, **Kültür ve Medeniyet**, s.29.

²⁶⁴ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham IV: Kuruluş**, s.67.

Sezai Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'te “Şakk-ı Kamer” mucizesine atıfta bulunmuştur. Şair; ancak böyle bir mucizeyle sahip olduğu kültürün, inancın ve değerlerin tekrar canlanabileceğine inanmaktadır.

“Böl ayı yıkalım ayın ve Ev'in içindeki yapıları
Atalardan miras biçimleri
Tazeleyelim beyaz badanayı
Döndürelim üzümü üzüm sınırına
Kanı kan sınırına
Anne diyelim kardeş diyelim çocuk diyelim kadınlara
Sıfır yüzdesinde tutalım faizi
Gömmeyelim toprağa
Varlığından utandığımız kızı
Böl ayı kurtar saralıları
Ay çarpışları”²⁶⁵

Şaire göre, eğer millet inancı doğrultusunda yaşarsa hakikatlerden aldığı güçle hem kendisi hem de tüm insanlık için yapamayacağı şey yoktur.

“Ayı böl parçala dediler
Ayı böl bizi inandır dediler

Ayı bölmek için yeter bir bakışımız
Bir el uzatışımız
Bir kelime söyleyişimiz
Ayı yüreğimizde diriltişimiz
Yankısına dönüşümüz suda
Ölümü anışımız ayışığında
Hızır'la helâlleşmemiz
Bir bengisu mehtabında
Bir deniz buluşumuz altında”²⁶⁶

Bugün insanlık, Doğu başka medeniyetlere özenirken, onun kültür ve medeniyetini didik didik araştırmakta âdeta bunları kendisinden daha iyi tanımaktadır. Karakoç, bu durumu Doğu'nun köleleştiğinin acı bir göstergesi olarak

²⁶⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.250.

²⁶⁶ *A.e.*, s.252-253.

ifade eder. Ona göre, Doğu'nun uzun zamandır Batı karşısında düştüğü durum bundan ibarettir.²⁶⁷

Sezai Karakoç, “Ötesini Söylemeyeceğim” şiirinin çıkış noktası emperyalist Fransa'ya karşı Cezayir ve Tunus'un vermiş olduğu istiklâl mücadelesidir. Bununla birlikte, bu şiirin genelinde İslam inancına sahip Doğu medeniyetiyle seküler Batı medeniyetinin arasındaki zıtlıklara da yer verilmiştir. Şiir, Doğu'yu temsil eden bir kız çocuğunun ağzından Batı'nın acımasız, dünyevi ve gayriahlaki kültürünün eleştirisi şeklinde kaleme alınmıştır.²⁶⁸

Şiirde hitap edilen “Bay Yabancı” modern Batı dünyasını simgelemekte, şair kimi zaman ona “Medenî Adam” diye de hitap etmektedir. Bu küçük kız “Bay Yabancı”nın topraklarında yaşamasından huzursuz olmakta onun buraları terk etmesini istemektedir. Çünkü ona göre “Bay Yabancı” ve yanındakiler; yaşam tarzlarıyla, ahlaklarıyla ve kıyafetleriyle yaşadığı topluma zarar vereceklerdir. Burada şairin anlatmak istediği, Batı dünyasının İslam kültürü üzerindeki yıkıcı etkisidir; bu konuda bir an önce tedbir almak gerekmektedir.

“Gidiniz ve öteki yabancıları beraber götürünüz
Tuhaf ve acaip şapkalarınızı da beraber götürünüz emi
Boynunuzdaki o uzun ve süslü şeritleri de
Kırlı çamaşırları tahta döşemelerin
Üzerinde bırakmamanızı yalvararak isteyeceğim
Yalvararak isteyeceği diyorum Medenî Adam
Siz bilmezsiniz size de anlatmak istemem
Kardeşim Ali gömleğinizi mutlaka giyecektir
Halbuki ben Bay Fransız sizin gömleğinizi
Hatta Matmazel Nikol'un o kırmızı ipekli gömleğini
Hani şöyle etekleri kıvrım kıvrımdır ya
Bile giymek istemem istemeyeceğim.”²⁶⁹

Şair, şiirin sonlarına doğru milletini güçlü kılan, ona huzur veren ve yaşadıklarına anlam katan metafizik unsurlara yer verir; ahiret inancından bahseder.

²⁶⁷ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.148.

²⁶⁸ Murat Sönmez, “Şahdamar”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, s.150.

²⁶⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.47.

Batı bunlardan uzaktır çünkü o, her şeyi maddi boyutla sınırlandırmakta maddenin arkasındaki manayı görememektedir.

“Sizin Matmazel bir ölse siz onu bir daha göremezsiniz
Halbuki bizim ölülerimizi teyzem görüyor
Onlarla konuşuyor onlara ekmek veriyor
Onlar ekmek yiyor anladın mı Bay Yabancı
Matmazel bir ölse ona kimse yemek vermez
Onun için gidin şapkalarınızı da beraber götürün
Melekler bir demir parçasının üzerine oturmuşlar
Her biri bir damla atıyor aşağıya
İşte yağmur bunun için yağıyor
Ben bunun için yağmuru seviyorum
Yağmur bizim için yağıyor
Çalılar için Süleyman’ın tabancası için”²⁷⁰

Şiirin son iki mısraında küçük kız “Bay Yabancı” yı ve etrafındakileri kovar. Kendi kültür ve medeniyetinden uzak durmalarını ister.

“Kalkıp gidin kırmızı kiremitler üzerine
Bizim tahta evin üzerine yağmur yağıyor”²⁷¹

Batı, yaklaşık iki yüz yıldır İslam kültürünü ortadan kaldırmak için düşünce sistemleriyle, tekniğiyle, ekonomik gücüyle, politikasıyla ve sanatıyla büyük çaba harcamıştır, halen de harcamaktadır. Uzun süredir onların bu baskısı altında İslam kültür ve medeniyeti büyük darbeler almış fakat yine de ölmemiştir, yeni yeni kendine gelmeye çalışmaktadır. Karakoç’a göre, bu kıpırdanışlar bilinçle, gayretle ve sabırla artırılırsa; Türk milleti, aydınları ve sanatçıları bu yönde çalışırsa kültür ve medeniyetin geleceği eskisi gibi parlak olacaktır. Bu yöndeki inanç ve aşk hiçbir zaman kaybedilmemelidir.²⁷²

Bir ülke uzun süre ayakta kalmak istiyorsa sadece tarihine yüzünü dönüp onunla ilgilenmesi, tüm çareleri orada araması yanlış olur. Bu durum, değil uzun süre ayakta kalmasına, o ülkenin çökmesine bile sebep olabilir. Karakoç’a göre, buradan

---

²⁷⁰ A.e., s.49.

²⁷¹ A.e.

²⁷² Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.65.

kesinlikle geçmişi unutmak, sadece içinde bulunulan zamana ve geleceğe yoğunlaşmak da anlaşılmalıdır. Ona göre, toplum tarihini çok iyi araştırmak, onu yanlışları ve doğrularıyla değerlendirmek zorundadır. Bu sayede kültürünü, medeniyetini şimdi ve gelecekte canlandırıp yaşatabilir.²⁷³

Sezai Karakoç, birçok kitabında “insanlığın dirilişi” ne çareler aramıştır. Batı toplumlarının tek yanlı, maddeye dayanan ve erdemden yoksun sistemleri insanlığı büyük bir yıkılışa sürüklemiştir. Bu yıkılışı durdurmak için en sağlam ve doğru yol Doğu kültürünün, estetiğinin ve değerlerinin yeniden canlandırılmasıdır. Bu, hem Doğu hem de Batı insanı için elzemdir. Sezai Karakoç, bu konunun önemini şöyle izah eder:

“...İnsanlığın yeniden kendini bulmasında, yani yeni bir ruh dirilişinde, politik, ekonomik ve teknik ağın maddî duvarını aşması, materyalizmin kısırlaştırıcı etkisinden sıyrılması, bugüne değin, ortaya konulan metafizik, ahlâk ve bunları da içine alan din ve kültür planında, yaşayan değerlerin yeni bir derleniş toparlanışından yeni bir ufuk çıkarması, zaruretlerin zarureti gibi kendini gösterecektir.”²⁷⁴

Sezai Karakoç, *Hızır’la Kırk Saat*’te değerlerin yaşadığı toplum için ne kadar ehemmiyetli olduğundan, bu değerlere uygun hareket etmenin topluma şimdi ve gelecekte ne gibi güzelliklere getireceğinden şöyle bahseder:

“Suyu arayan adam değil
Suyun aradığı adam ol sen de
Sen doğru olursan güneş sana gelecektir
Sen kuşluk olursan kuş sende ötecektir
Sen kuyuda oturacak bir ders taşı bulursan
Bir kabri dışından oyan yontan değil
İçinden insan biçiminde kışkırtan olacaksın
Her lâmbanın bir kuyusu vardır
Ordan aldığıyla aydınlanır”²⁷⁵

²⁷³ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.97.

²⁷⁴ *A.e.*, s.101.

²⁷⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.209.

Karakoç'a göre, İslâm dünyası istenilen dirilişi gerçekleştirebilmek için toplu hâlde hareket etmek ve bir "kültür seferberliği" yapmak zorundadır. Zengin bir kültüre, güçlü bir medeniyete sahip olmasına rağmen İslam dünyası böyle bir "seferberlik" bilincinden çok uzaktadır; ne tarihçileri tarihinden ne mimarları mimarisinden ne de sanatçıları kendi alanlarına ait klasik eserlerden haberdardır. Şairleri için de durum pek farklı değildir. Onların da çoğu, geçmişinde yer alan ve nitelikli şiirler yazmış şairlerin sahip olduğu divanları okumuş değildirler.²⁷⁶

Herhangi bir konuda sorunu tespit etmek o sorunun çözülmesinde önemli bir adım atmak demektir. Karakoç'a göre, Türk milleti kültürünün almış olduğu hasarın farkına vararak bozulan noktaların düzeltilmesi için gayret sarf etmelidir. Bu millet ruhunda hasara yol açan putları yıkıp hakikatlere sarılan, sanatını, mimarisini, ilmini daha iyi noktalara taşıyacak; okuyan, araştıran, gayretli ve erdemli bir nesil yetiştirmeyi amaç edinmelidir. Ancak böyle bir nesil, İslam dünyasının ihtiyacı olan "kültür seferberliği" hareketini başlatabilir ve sahip olduğu kültürün dirilişini gerçekleştirebilir.²⁷⁷

4.3.SANAT VE EDEBİYAT

4.3.1. Sanat ve Edebiyatın Bugünü

Ülkeler kuruldukları günden itibaren bir varoluş savaşı verirler. Sürekli ayakta durabilmek ve ilerleyebilmek ciddi bir inanç, bilinç, sabır ve gayret ister. Güçlü bir medeniyetin güçlü dayanak noktaları vardır. Kültür ve onun önemli unsurlarından olan sanat, edebiyat bu dayanak noktalarındandır. Sezai Karakoç; canlılığını yitirmiş bir ülkeyi tekrar ayağa kaldırmakta, onu çağın önde gelen ülkeleriyle aynı güce, enerjiye sahip kılmakta kültürün, sanatın ve edebiyatın payının "ruhun vücuttaki payı" kadar büyük olduğunu söyler.²⁷⁸

²⁷⁶ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.69.

²⁷⁷ *A.e.*, s.69-70.

²⁷⁸ Sezai Karakoç, *İslâmın Dirilişi*, 13.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.40.

“Şehzadebaşı’nda Gün Doğmadan” şiirinde İslam sanatının eşsiz güzelliklerinden olan ve İslam geleneğini temsil eden Şehzadebaşı Camii’nden bahseden Karakoç, bu camiin avlusunda ve içinde dolaşır. Camii yapan mimarı, onun yapıldığı dönemi ve o dönemde yaşayan insanları düşünen şair, bu yapıdan çok etkilenmiştir. Cami, âdeta bir ruh taşımaktadır ve bu ruh topluma kimliğini kazandıran bir ruhtur.

“Yerleşecek yer aramak
Camiinin avlusunda
Soğuk bir taşa oturmak
Gün doğmadan Şehzadebaşı’nda

Başı avuçlara almak
Kuşların kanatlarını toplamak
Gecenin çatıkatından
Gün doğmadan Şehzadebaşı’nda

...
Yoldan geçen bir kaç çocuk
Kubbeyi tutan aydınlık
Mezarlarda yeni sesler
Gün doğmadan Şehzadebaşı’nda

Lâle gibi çeşmeleri
Menekşeden sebilleri
Türebeleri bir şelâle
Gün doğmadan Şehzadebaşı’nda

Külâhıyla Yunus Emre
Sarığıyla Akşemseddin
Kavuşuyla Mimar Sinan
Gün doğmadan Şehzadebaşı’nda”²⁷⁹

Yaptığı gezinti neticesinde tüm karamsarlıklarını bir kenara bırakıp içi huzurla dolan şair, şiirini umut dolu mısralarıyla sonlandırır.

“Gün de doğar gün de doğar
Bir gün mutlaka gün doğar
Gün doğmadan neler doğar
Gün doğmadan Şehzadebaşı’nda”²⁸⁰

²⁷⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.117.

²⁸⁰ **A.e.**, s.118.

İslam medeniyeti 13. yüzyıldan sonra inanç, düşünce, sanat ve edebiyat alanında durgun bir hâl almaya başladı. Artık İmam Gazzali, Mevlâna, Yunus Emre, Muhyiddin İbnü'l Ârabi, İbn-i Haldun gibi önemli ve değerli şahsiyetler yetişemez oldular. Karakoç'a göre, bu oldukça normaldi çünkü İslam medeniyeti yüzyıllarca tüm dünyayı kültürüyle, sanatıyla, edebiyatıyla ve bilimiyle aydınlatmıştı. Bir duraklama ve ortaya koyduğu eserleri sindirme sürecine girmesi kaçınılmazdı. Ona göre, sıkıntılı olan şu ki bu süreç çok uzun sürdü ve son iki yüzyıldır toplumu gerilemeye götürdü. Bu hâl sebebiyle, toplum olarak Batı kültür ve medeniyetinin daha fazla tesiri altında kaldı, Batı taklit edilmeye başlandı. Çünkü Batı medeniyeti elindeki tüm imkânları kullanarak her alanda gelişip ilerledi. Sonuç olarak İslam dünyası çöküşe geçti ve maddi, manevi epey sarsıldı. Karakoç'a göre, ülke olarak son dönemlerde bu hâlden kurtulmak için az da olsa bir gayret sarf ediliyor. Eğer, Türkiye, Batı hayranlığını ve taklidini bırakıp kendi değerlerine dönebilirse İslâm kültür ve medeniyeti tekrardan canlanacaktır, yükselişe geçecektir.²⁸¹ Karakoç, buna dair inancını *Ayinler* kitabının dile getirmiştir.

“Değişmek mi bir mahkûmluğu başka bir mahkûmlukla?
Ay ve yıldızların elleriyle onamaz dünya.
Parlaklıklarda değil senin iksirin, şifan.
Karanlıklarda gizli Büyük Derman.
Gökgürültüsü, şimşek ve yıldırımlarda...
Silâhlarınla göğsümde doldurulmaz bir boşluk açtın.
Dağıldı ayın aynalarındaki musikinin sırrı.
Toparlamak görevini yok ettin şelâleler çılgınlığını.
Yakacağın ışık hâlâ uzak değil.
Muştı, konukluk günlerini doldurmuş değil.
Ud ve Keman, asılı o meşhur duvarda
Sise batık elleri aramakta.”²⁸²

Bugün birçok alanda ileride görülen Batı medeniyeti, sanata ve edebiyata önemli ölçüde değer vermektedir. Sanatın ve edebiyatın gelişmesi için bilinçli çalışmalar yapmaktadır. Kendi sanatçılarının ve eserlerinin özellikle yeni nesil

²⁸¹ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.143-144.

²⁸² Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.487.

tarafından tanınmasını sağlamak adına her türlü gayreti göstermektedir. Batı'nın liselerinde okuyan bir genç yaşadığı ülkenin klasik sayılabilecek eserleriyle ve onları ortaya çıkaran sanatkârlarla hemhâl olarak mezun olmaktadır. Sezai Karakoç, 20. yüzyılı kastederek bizde durumun çok farklı olduğunu söyler. O dönemde, ülkede ne öğrenciler ne de öğretmenler ilim ve sanat hayatında yer etmiş değerli isimlerle bu ölçüde haşır neşir olmuştur. Türk milleti onları ne tanıyabilmiş ne de tanıttırabilmiştir.²⁸³ Okul kitaplarında klasiklere bir ölçüde yer verilmiş ama bunlar sadece kuru bilgiden ibaret kalmıştır. Karakoç'a göre, klasik eğitimi bu şekilde olmaz, onların biraz daha hayatın içersine sokulması gerekmektedir ki geçmişten, değerlerden uzak kalınmasın.²⁸⁴

Sezai Karakoç, toplumun bilinçlenmesi gerektiğini her fırsatta dile getirir. Ona göre, bu bilinç sanatın ve düşüncenin beslenmesiyle olur ve toplum ancak böyle ilerleyebilir.

“Düşünce ve sanat
Senin için kanat
Senin için hayattır dedi
Bir eski zaman pîri
Bir eski zaman pîrinin hayali”²⁸⁵

İslamiyet, 20. yüzyılda bir uyanış sürecine girdi. Bunda edebiyatın önemli bir etkisi oldu. Bu etkiyi çeşitli isimlerle somutlaştırmak mümkün. Örneğin, Mehmet Âkif Ersoy, hem bir şair hem de bir dava adamıydı. Onun en büyük davası İslam'ı, ülkesini korumak ve onları layık olduğu noktaya taşımaktı. Bu uğurda Allah'ın ona bahsettiği şairlik yeteneğini kullanmış ve şiiriyle mücadelesini vermeye çalışmıştı. Aynı durum Necip Fazıl için de geçerliydi. O da İslam'ın bir kalemi oldu. Şiiriyle ve yazılarıyla toplumda bir bilinç oluşturmaya, değer verdiği kültür ve medeniyetini Batı tesirinden kurtarmaya çabaladı. İslam coğrafyasının farklı ülkelerine bakacak olursak oralarda da böyle örnekler görebiliriz. Muhammed İkbal, hem bir düşünür hem de bir şairdi. Seyyid Kutup, din ve sosyoloji alanlarında uzman olmakla birlikte

²⁸³ Sezai Karakoç, **Düşünceler I: Kavramlar**, s.39-40.

²⁸⁴ **A.e.**, s.47.

²⁸⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.578.

edebiyatta da söz sahibiydi. Bu isimler, edebiyatı İslam'ı koruma davasında bir araç olarak başarıyla kullanabildiler.²⁸⁶ Sezai Karakoç, ismi geçen bu değerli şahsiyetlerin çabalarını takdir etmekle birlikte sayılarını az bulmaktadır. Ona göre, İslam'ın canlanması için edebiyat alanında daha fazla sese ihtiyaç vardır.²⁸⁷ Şair, bu ihtiyacı *Leylâ ile Mecnun* adlı şiir kitabında birçok yerde dile getirmiştir.

Mesnevi türünü tekrardan canlandırmak amacıyla yazdığı *Leylâ ile Mecnun* öncelikle *Diriliş* dergisinde kaleme alınmış daha sonra kitap hâline getirilmiştir.²⁸⁸ Kitabın ilk kısmı, tiyatro şeklinde yazılmıştır. Bu tiyatrodaki “Baba” ve “Yolcu” olmak üzere iki karakter vardır. Yolcu, bilge bir kişiliktir. “Baba”, geleceği anlayabilmek adına çok yer gezmiş ve güngörmüş “Yolcu” ya sorular sorar. Bunun üzerine “Yolcu” güzel bir beldede geçen bir öykü anlatmaya başlar. Ne var ki, gün gelecek bu belde de zor zamanlar geçirecektir. Eğer sabredilirse zorluklar aşılabilecek, “kevserler içilecek” ve “ebedilik çiçekleri” derilecektir. Bu güzellikler ise şairlere nasip olacaktır.

“Yolcu:
Evet sonu iyi
Kararmış ocak taşları
Çadır paçavraları
Kırışmış alımlar
Bir köşeye sığınmış meczuplar
Sonsuzluğa eğilmiş hurmalar
Kartalların çaldığı çalgılar
Batıya yüklenen kargalar
Ve gelecek zamanın kentlerinde
Çölün saf özlemini
İnsanı aşan sevgi sesini
Duyan işiten şairler
İçin”²⁸⁹

Bunun üzerine “Baba” hakikatlerden güç alıp insanlığın geleceğini aydınlatmak uğruna büyük gayretler sarf eden şairlere destek olmak için onların yolundan ilerlemek istediğini söyler.

²⁸⁶ Sezai Karakoç, *İslâmın Dirilişi*, s.41-42.

²⁸⁷ A.e., s.42.

²⁸⁸ Şakir Diclehan, *Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç*, s.426.

²⁸⁹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.521.

“Baba :
Öyleyse biz de içelim çöllerin kevseri
Koyunların sıcak sütlerini
Öykünüz haberleriniz
Ve gelecek zamanda
Bizi anıtlıştırmak için
Gözyaşlarını ve terlerini
İçlerine akıtan şairler için
Gönüllerinin menekşelerini
Artık sade bir ses uğuldayan
Bizden unutulmaz yankılarla çınlayan
Boşalmış ıssızlaşmış çöllere doğru fırlatan
Şairler için”²⁹⁰

Karakoç’ göre, Türk milleti sanat ve edebiyat alanında yeterli ölçüde kendi kültür ve medeniyetini yansıtabiliyor demek yanlış olur. Türk milleti, her iki alanda da tarihten, metafizikten uzak kalınmış durumdadır. Ona göre, şiirde de hakikatlerden beslenildiğini söylemek güç. Batı’yı taklit etmek her alanda olduğu gibi mimaride de kendini göstermiş durumda. Geçmişinde yer alan İslam mimarisinin etkileyici örnekleriyle şimdikiiler arasında gözle görülür farklar var. Resim, tiyatro, sinema ise İslam kültürünün içerisinde yer alan türler değildi, bu kültüre sonradan dâhil oldular fakat onlar da İslami bir şahsiyet kazanamamış, sahip olunan değerleri henüz yansıtamamıştır.²⁹¹

Karakoç, “İstanbul’un Hazan Gazeli” şiirini bir arkadaşına hitap eder gibi kaleme almıştır. Aslında hitap ettiği Türk toplumdur. Şair, bu şiirde toplumu geleneklerine, sanatına, edebiyatına, mimarisine değer vermeye ve onlara sahip çıkmaya çağırır.

“Ne yapacaksın plaj yerlerini
Gidelim Kâğıthane’ye Sâdabat harabelerine

Şad etmek için Nedim’in ruhunu
Ağzımızı dayayalım kurumuş çeşmelerine
‘Sinemaya gidiyorum’ de annene

²⁹⁰ A.e., s.519-522.

²⁹¹ Sezai Karakoç, **İslâmın Dirilişi**, s.42-43.

Cuma namazına gidelim onun yerine

Bakalım hayranlıkla Süleymaniye'ye
Sultanahmed kubbe ve minarelerine

Sahaflarda kitapların sonbaharında
Ereğim geçmiş baharların menekşelerine

İstanbul'un kaybolan geçmiş tarihini tabiatını
Son kez tadalım başlamadan ahret seferine

Dünyadan daha dünya ahretten ahret
Bir kent ki benzer divan şairi kasidelerine"²⁹²

Sezai Karakoç'a göre, edebiyat önyargılardan ve taklitten uzak kalmalı, içinde geliştiği toplumun hayatını ve insanını ön planda tutmalıdır. Türk insanının yaşam tarzını, hayata bakışını ve yorumlayışını, hüznünü, sevincini, ilişkilerini, giyim kuşamını, geleneğini, törenlerini, ahlakını; kısacası onu diğer toplumların insanlarından ayıran özelliklerini kaleme alan bir edebiyat ancak milli bir edebiyat olabilir. Toplumun tüm bu özellikleri ve hatta daha fazlası düşünce alanı için olduğu kadar sanat ve edebiyat için de büyük bir hazinedir. Yeter ki toplum onu kullanmayı bilsin. Karakoç'a göre, bu hazine ilhamla da birleşirse büyük eserlerin tekrar ortaya çıkmaması için hiçbir sebep yoktur.²⁹³

Sezai Karakoç, 1960'lı yılların sonlarında kaleme aldığı "Bu Toprakların Edebiyatı" başlıklı yazısında Türk edebiyatı hakkında şu tespitlerde bulunur:

"...Hâlbuki, bugünkü edebiyatımız, bir iki istisnai çizgiyi bir yana bırakırsak, kendi hayatımızla ilişkisini kesmiş bulunduğu gibi geçmiş edebiyatımızla olan bağlılığını da kurmaya yanaşmamakta, Kur'an'ın her alanda olduğu gibi sanat alanında da büyük önderliğinden faydalanmamakta, sadece Batı edebiyatından medet ummaktadır. İçinde bulunduğu İslâm medeniyetinin gücünden yararlanmayan, geçmiş edebiyatımızı inkâr eden, yaşadığımız hayatla da ilgilenmeyen bir edebiyatın gerçek bir edebiyat olmasına imkân yoktur."²⁹⁴

²⁹² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.618.

²⁹³ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.247.

²⁹⁴ **A.e.**, s.248.

Karakoç; ancak Kur'an'ın zengin kaynağından beslenen, İslam ve Batı edebiyatını çok iyi bilen, kendi insanıyla bütünleşmiş, kültürünü yaşayan kimselerin Türkiye'nin sanat ve edebiyatını yeniden kurabileceğine inanmaktadır.²⁹⁵ Kendisi de bu bilinçle hareket eden, hem Doğu hem de Batı edebiyatına hâkim olan Karakoç, bu hâlin ülkeye ve millete olan yansımalarını şiirinde de anlatmaya çalışmıştır.

“—Ah ne yük gramer—
Çevremi dolduran şairler
Homeros Lebid Firdevsi Şeyh Galib
Mevlâna Goethe İkbâl
Ne yüce anıt çağlara karşı
Benim dediğim ebedî bir iklim
Senin dediğin değişen durmadan değişen mevsim
İşte bak bir bulut geldi üstümüze
Mutluluk geldi üstümüze
Artık yeşile türbelerin şiirine çalıyor giysilerimiz
Yeniden kadifeden bir ülke kentlerimiz”²⁹⁶

Bu inancı doğrultusunda kendini yetiştirmiş bir şair olan Sezai Karakoç'a göre; tekrar eski kimliğini kazanması için, İslam edebiyat ve sanatının yapması gereken iki şey vardır. Bunlardan birincisi metafizikle bağını koparmamaya özen göstermek, ikincisi ise soyut konulara yönelmektir. Bununla birlikte edebiyatı ön planda tutup diğer sanat dallarını da kuşatarak İslam kültürünü yansıtan ve onu canlandıran eserler vermek için de elden gelen gayret gösterilmelidir.²⁹⁷

Sezai Karakoç, her ne kadar 20. yüzyılın ikinci yarısının sanat ve edebiyatını değerlendirirken karanlık bir tablo çizmiş gibi görünse de bu karanlığın aydınlığa dönüşebileceği inancını hiç yitirmez. Ona göre, dirilişin tohumları atılmıştır ve bir gün bu tohumlar neşvünema bulacaktır. Umudu ve gayreti kaybetmeye lüzum yoktur.²⁹⁸

²⁹⁵ A.e., s.249.

²⁹⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.498.

²⁹⁷ Sezai Karakoç, **İslâmın Dirilişi**, s.45.

²⁹⁸ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir**, s.150.

4.3.2. Sanat ve Edebiyatla Dirilmek

Doğu ve Batı medeniyetleri üzerine önemli tespitlerde bulunan Sezai Karakoç, hakikatle bağıını koparan Batı'nın gidişatını iyi görmemekte ve onun bir buhran yaşadığını düşünmektedir. Batı bu hâli yaşarken Müslüman coğrafya bir an önce kendine gelmeli, her şeyden önce Kur'an'la olan bağıını kuvvetlendirmelidir. Ondan uzak kalmak bu coğrafyaya hiçbir zaman fayda sağlamaz, tam tersi onun çöküşüne neden olur. Karakoç'a göre, Kur'an'ı hayatın tam merkezine almalı, hayatın her alanında ona müracaat edilmelidir. Bunun yanında İslam medeniyetinin bekası için düşünürlere, sanatçılara, şairlere, tarihçilere, erenlere büyük mesuliyetler yükleyen Karakoç, onlardan kendi kültür ve medeniyetlerinde yer alan değerli eserlerden ilham alarak, hakikatlerle bağlarını kuvvetlendirerek toplumu "İslâm'la diriltmek" için bir uyanışa geçmelerini istemektedir.²⁹⁹

Geçmişte Türk milletinin şiirle ve hakikatle bağları çok kuvvetliydi. Bugün ise bu değerlerle araya epey bir mesafe girdi. Bu mesafeyi bir an önce kısaltmak için tekrardan şiirin merkeze alındığı bir hayata ihtiyaç duyan Karakoç, bunu şiirinde de ifade etmiştir.

"Eskiler yaşıyorlardı olgun bir toplumda
Herkesin hemen Tanrı'yla olacağı bir makamda
O yüzden
Kitaplarının başında yer alır
Tevhitler münâcatlar
Onlar esere Tanrı'yı ululamakla başlar
Hazır bulmuşlardır her şeyi önceden
Ve herkes her an dolu saf İslâmla
...
Eskiler mutlu kişilerdi her an ve her zamanda
Tanrı'ya yakaracak bir halde ve bir durumda
Bir çağdayız ki eskilerin başladığı bizim sonumuzdur
Sonumuz olsa yine ne mutluyuzdur
...
Bizse sesleniyoruz cehennemden
Batakılık ve her türlü kir içinden
İnkâr umursamazlık körlük
Her türlü putlaştırma ve maddeye taparlık
İlkin bu kötülük ağını yırtmak gerek

²⁹⁹ Sezai Karakoç, **Sûr: Günlük Yazılar III**, s.152-153.

Köleliklerin çelik zincirini parçalamak
Ruhları çekip götürmek yeni bir dünyaya
Eritip arıtmak bir yüksek fırın potasında
Her türlü cüruftan pastan arınmalı maden
Arınış, büyük arınış gelmeli ateşten
Ruh arına arına özgür olmalı
Tanrı'ya yaklaşma halini bulmalı
Kitabın bir ödevi bu
Çağdan çıkarıp ebedî çağa götürme oyunu
Namaz için abdest gerektiği gibi
Ve okuyan, eserin sonunda bulur nasibi
Son gelmiş Ulu Tapınağa varmışlar
Yazan ve okuyan
Allah'ın önünde secdeye kapanmışlar
Perde kapanırken o sahne
Daha yakışmıyor mu günümüze”³⁰⁰

Karakoç'a göre Türk aydınları, psikologları, sosyologları, tarihçileri, yazarları, şairleri, ekonomistleri kısacası Türkiye'ye hizmet eden ve Türkiye'yi seven herkes hangi meslek grubundan olursa olsun İslam'ı en büyük ideal olarak benimsemeli, onu anlamaya ve yaşamaya çalışmalıdır. Onlar, İslam medeniyetini çöküşe götüren sebeplerin farkına vararak onlara çözüm önerileri sunmadıkça İslam ülkelerinin toparlanması ve ilerlemesi mümkün gözükmemektedir.³⁰¹

İnsanlığın geleceğini kurtarmak adına aydınları ve sanatçıları göreve çağıran Karakoç, bu konuda şairlere daha fazla bir mesuliyet yükler.

“Şairleri bir kez daha dünyayı yeniden
Kurmağa
Yeni bir dünya kurmağa çağıran
Çöle övgü çöle selâm
...
Ve şair Hızır'a arkadaş
Âbihayat yolculuğuna çıkan
Dilinde kırık dökük heceler
Dante Virjil Beatris
Romeo ve Jülyet
Firdevsi Hafız Câmi
Fuzuli ve Nizami
Leylâ ve Mecnun
Kaf ve Nûn sûrelerinden

³⁰⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.574-575.

³⁰¹ Sezai Karakoç, **Sûr: Günlük Yazılar III**, s.162.

Azık toplayan yolcu
Çölün sır tuzaklarını
Esrar beldelerini aşmak için
Tanrı dilinden
Medet umup
İmdat isteyen”³⁰²

Sezai Karakoç, İslam coğrafyasında yaşayan insanların kendilerine gelebilmeleri için “İslâm aydını”nın yetişmesini, bunun için de her şeyden önce bir “düşünce dirilişi”nin gerçekleşmesini gerekli görür. Düşünce planında dirilişin gerçekleşmesi inançta dirilişi doğuracak ve bunun beraberinde sanatta, estetikte ve edebiyatta da diriliş meydana gelecektir.³⁰³

Sezai Karakoç, ülkesinin kurtuluşunun yabancı medeniyetlerin ve ideolojilerin elinden olamayacağını, bunlara bel bağlamanın çok yanlış olduğunu düşünür. Ona göre, ülkesinin kurtuluşu kendi köklerindedir. Türk milleti, öncelikle geçmişinde yer alan değerli eserleri gün yüzüne çıkarmalı, onları incelemeli ve onlardan ilham almalıdır. Gerilemesinin, değerlerini kaybetmesinin ve azmini yitirmesinin nedenlerini araştırmalıdır. Bununla birlikte Batı’daki gelişmeleri de takip edip bu gelişmelerden kendisi için faydalı olacağına inandıkları varsa onları almasında da bir sakınca yoktur.³⁰⁴

Karakoç’a göre, toplum kıymetli eserlerine sahip çıkmayıp onları kütüphanelerin tozlu raflarına terk ederse, bestelerine ehemmiyet göstermeyip onları unutursa, mimari eserleri bakımsız bırakırsa ve onları çeşitli afetlerin tesirinden koruyamazsa İslam medeniyeti ayakta kalamaz. Çünkü toplum kendi medeniyetine değer vermezse başkalarının o medeniyete değer vermesi mümkün değildir. Karakoç, Batı’ya hayran olarak, onların eserlerini taklit edip yücelterek bir yere varılamayacağını söyler. Bu sebeple toplum olarak bir an önce bilinçlenmeli ve sahip olunan değerlerin kıymeti bilinmelidir.³⁰⁵

Batı’nın İslam medeniyetini değersizleştirme politikasının farkına varmak ve onunla mücadele etmek bir zorunluluktur Karakoç’a göre. Sanatı ve edebiyatı

³⁰² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.565-568.

³⁰³ Sezai Karakoç, **İslâmın Dirilişi**, s.24-25.

³⁰⁴ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.105-106.

³⁰⁵ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, s.124.

kültürün ihyasında önemli bir araç olarak gören Karakoç, “İslâmın Dirilişi” kitabında bu konuyla alakalı olarak şu cümlelere yer verir:

“Medeniyet dirilişimizin, kendi kültürümüzü tekrar canlandırışımızın belli başlı bir bölümü olarak, sanatımızı, İslâma özgü sanatı dile getirmeliyiz. Kendi kaderimizden, kendi duyarlığımızdan kendi sanatımızı örmeliyiz. Klasik sanatlarımızı, edebiyatımızı, eserlerimizi, anıtlarımızı hayata kavuşturmak için sarfedeceğimiz göz nuru ve alınterinin karşılığı, yeni bir sanatın, geleceğin bağrından olgunlaşmış bir salkım üzüm gibi koparılarak bize bağışlanması olacaktır. Mevlüt, başlıbaşına bir estetikdir. Ama onu yalnız başına bırakmayalım. Edebiyat küçümsemesini yıkalım. Genç şairleri transandantal sanata doğru akıtalım.”³⁰⁶

Yabancı ülkelerin İslam medeniyeti, kültürü ve milleti hakkında geçmişten beri önyargıları bulunmaktadır. Bu önyargılar, Batı sayesinde daha da körüklenmekte, İslam medeniyeti dünyaya yanlış tanıtılmaktadır. İslam medeniyeti, yabancı ülkelerin kendisini daha iyi ve yakından tanınması, özünde yatan değerleri keşfetmesi için mimariden, geleneksel sanatlara; edebiyattan, musikiye birçok alanda kendisini dışarıda gösterebilir ki Batı İslam medeniyeti hakkında doğru bilgiler edinebilsin.³⁰⁷ Karakoç, bu fikrini şöyle destekler:

“Çağdaş bir anlatım, tanıtım ve sunuş içinde, güçlü bir çeviri ile, Bâkî'nin, Nedim'in, Şeyh Galib'in, öbür büyük şairlerimizin eserlerini Batı dillerine kazandırmak ve onların entelektüel çevrelerine sokmak gerekir. Yalnız şairleri mi? Elbet, değil. Evliya Çelebi'yi de. Kâtip Çelebi gibi bilginlerimizi de. Tarihçilerimizi de. Tanzimat sonrasında bugüne kadarki edebiyat ve düşünce değerlerimizi de.”³⁰⁸

Karakoç, ülkesini dünyaya birçok alanda doğru bir biçimde tanıtmamanın, ülkesine düşman olanları bir anda dost yapmayacağını bilmektedir. Ne var ki, bu yöndeki çabalar ön yargıları yıkacak ve sahip olduğu medeniyete karşı geliştirilen olumsuz kanaatlerin yanlış olduğunu ortaya çıkaracaktır. Böylece Batı'nın İslam medeniyetine karşı geliştirdiği karalama politikaları da darbe alacaktır.³⁰⁹

³⁰⁶ Sezai Karakoç, *İslâmın Dirilişi*, s.46-47.

³⁰⁷ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham IV: Kuruluş*, s.75.

³⁰⁸ *A.e.*, s.75-76.

³⁰⁹ *A.e.*, s.76.

Sanat ve edebiyatın bugünü ve geleceği aydınlatacağına inanan Sezai Karakoç, bu noktada şiire büyük ve daha özel bir misyon yükler. İslam medeniyeti yaşadığı sürece şiir de varlığını koruyacak ve bu medeniyeti canlandıracaktır. Gelinmiş olunan noktaya bakılarak İslam medeniyetinin toparlanacağına olan inanç sarsılabilir. İslam inancı gereği “Allah’ın vaat ettiği güne kadar” ümidi kaybetmemek lazım gelir. Hiç beklenilmeyen bir anda bir yerlerden “diriliş muştusu” gelecektir.³¹⁰ Sezai Karakoç, şiirin bu misyonunu “Yorum” başlıklı şiirinde şöyle ifade eder:

“Açtım bir fal gibi dün gece kitabımı
Kader meşaleli şiirlerle donandım”³¹¹

Karakoç, şiiri bir sığınak olarak da görür. Şiirin yaralara merhem olan, huzur veren ve dinlendiren bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir.

“Evet yine bir şiirdir beni ara sıra dinlendiren
Acıma aralıklar verdiren
Ufuklardan ufuklara taşıyarak kelimeleri
Ne yapılar kurdum eleğimsağma gibi
İçimdeki bulutlardan yağıştan şimşekten ışıklardan
Gizli bir yapı taşından ders okudum ben”³¹²

Karakoç’a göre, şair yaşadığı çağdan birkaç yüzyıl ileride gider ve geleceği günümüze taşır. İslam üzere yaşamayı ve İslam’ı hakkettiği noktaya getirebilmeyi en büyük ülkü olarak gören Sezai Karakoç, hayatın ancak bu ülküyle bir anlam kazanacağına inanır, en büyük endişe olarak onu görür ve başka endişelere ehemmiyet vermez. Bu ülkü bugün; şiirin, sanatın, edebiyatın ve genel olarak kültürün ülküsü olmalıdır ki gelecekte hayata da girebilsin.³¹³ Karakoç, bu düşüncelerini şairlere yüklediği büyük sorumluluktan yola çıkarak “Şair” başlıklı şiirine şu şekilde yansıtmıştır:

³¹⁰ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir**, s.123.

³¹¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.480.

³¹² **A.e.**, s.333.

³¹³ Sezai Karakoç, **İslâmın Dirilişi**, s.47.

“Tart kaderini kuş uçuşlarındaki hafiflikle
Bülbül ötüşüyle gül açılımındaki arzuyla
Deniz altı kırmızı ve yeşil yosunla
Ateşle hayatının her anındaki atomu
Formülü Cebrail’in cebinde olan iksirler

Ve sen şairsin kelimeler ülkesindeki bilge
El salla fosfordan daha ışımsı bir umut
Zeytinden daha yeşil bir muştu
Daha sakın palmyeden defneden
Bir çağrıyla tükenmeyen

...
Yazısız bir mezar taşısın belki
Ama kendisi yazı olan
Çağın toprağındaki şifreyi söken
Ağaran tanın kırmızı yağmurunu çizen

Git gidebileceğın yere
Kalemden kâğıttan defterden öte
Kitaptan sonraki sette
Dur ve bul o ülkeyi yeniden”³¹⁴

Karakoç *Taha'nın Kitabı*'nda, şiirin geri gelmesini bir “muştu” olarak değerlendirmiştir. Ona göre, Tanzimat'la birlikte şiirden uzaklaşmıştır. Bu hâl, İslam medeniyetindeki çöküşün de bir göstergesidir. Çünkü şiirden uzaklaşıldığı an onun beslendiği hayattan, değerlerden de uzak kalınmış ve sahip olunan kültüre yabancılaşmıştır. Sezai Karakoç, şiire bu sebeple büyük önem verir. Çünkü ona göre, şiirin geri gelmesiyle arkasında duran hayat da geri gelecek, İslam medeniyeti canlanacak ve beklenen diriliş gerçekleşecektir.³¹⁵

“Günaydın bana geri gelen şiir
Bana geri gelen anıt
Bana geri gelen kalbim
Bana geri gelen kalbimin ayışığı
Gözleriyle iyileştiren yaralarımı
Kalbim güneşim efendim
Günaydın yüreğimin kuşluğu
Sürekli kuşluğu”³¹⁶

³¹⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.609-610.

³¹⁵ Ali Haydar Haksal, *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı*, s.63.

³¹⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.326.

Karakoç; İslam kültürünü yeni nesillere tanıtmanın, tarihi doğru bir şekilde öğrenmenin, edebiyat ve sanatı geliştirmenin, Batı hayranlığına ve taklitçiliğine karşı teyakkuzda olmanın önemine şu cümleleriyle dikkat çeker:

“Geçmiş kültürümüzü bütünüyle bugüne taşıyıp genç nesillere ulaştırmadan, yenidoğan, temelinde geleneğe dayanan edebiyatımızı bütün gücümüzle geliştirmeden, bir roman edası içinde değil, en büyük ciddiyetle tarihimizin bütün gerçeklerini gözler önüne sermeden, inanç, düşünce, bilgi, edebiyat ve sanat, aksiyon alanında yeni bir canlanış ve dirilişe varmadan, ...yerli kültür ve inançlara düşman her türlü batıcılığın da sahteliğini, yabancılığını bütün şarlatanları susturacak bir sesle haykırmadan, parlak geleceklerin kendiliğinden avuca konacağını sanmak, serapların en aldaticısından başka bir şey değildir.”³¹⁷

Sonuç olarak Karakoç; düşüncede, edebiyatta ve sanatta çağın ilerisinde yer almadan, insanların gönlüne hitap etmeden, onların mutlu ve huzurlu olmaları için gayret sarf etmeden, Müslümanlığı bu topraklarda tam manasıyla yaşanır kılmadan kendini İslam inancına adanmış kişilerin bu inanç uğruna vereceği mücadelenin başarıya ulaşacağını düşünmenin yanlış olacağı kanaatindedir.³¹⁸

4.4. İSLAMİ DÜŞÜNCE

4.4.1. İslam’a Genel Bir Bakış

İslamiyet’i hayatının merkezine alan, onu en büyük davası olarak gören ve bu uğurda gayret sarf eden Karakoç, İslam’a varoluşu gereği çok büyük ve derin anlamlar yüklemiştir. Hem kişisel hem de toplumsal planda kurtuluşa ermenin yegâne reçetesi olması hasebiyle İslam’ı hakkettiği noktaya getirebilmek adına bir bilinç oluşturmaya çalışmış; yazıları ve şiirleriyle bu amaca bıkmadan usanmadan hizmet etmiştir.

³¹⁷ Sezai Karakoç, **Sütun:Günlük Yazılar II**, s.108-109.

³¹⁸ **A.e.**, s. 534.

Karakoç'a göre, İslam her yönüyle berekettir. Bu bereket, insan ruhunu ve kalbini nurlandırdığı gibi toplumu ve tüm insanlığı da aynı nurla nurlandırır, canlandırır. Ona göre, İslam müspet olan her şeyi bereketlendirir. İyiliği her yana cömertçe saçar ve bu hâliyle kötülüğün önüne bir set çeker. Fakat bunun için insanın onun kalesine sığınması ve onun en güçlü dayanak olduğuna inanması gerekmektedir.³¹⁹

Sezai Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'in bazı bölümlerinde dünya hayatını merkeze alır. Dünya hayatının insanı bir "hortum" gibi kendine çekişini, burada yaşanan türlü imtihanları dile getirir. Bu imtihanlar insanı her yanından kuşatır ve aciz bırakır. Fakat onların bir noktaya dokunmaya gücü yetmez. Orası da yüreğin ta içinde yer alan "iman"dır. Şaire göre, bu "nokta" o derce güçlüdür ki insanı toparlar ve kendine getirir. Fakat imtihan her seferinde daha da şiddetlenir ve şeytan en tehlikeli bir biçimde sağdan yaklaşır ve insana türlü güzellikler sunarak, nefsine hitap ederek onu aldatmaya çalışır. İnsan, bu tehlikelerden ancak Kur'an'ın güçlü kalesine sığınarak kurtulur.

"Adıma anıtlar dikti kentlerden
Dinlendirilmiş mermerden
Aldansam belki buna aldanırdım
Fakat ona taş yağdırdım
Dört bucak ve dört yönden
Arkamda ve yanımda
Güçlü surlar vardı sürelerden
Onun uğursuz sesini yankılatmadan
Kendine geri gönderen"³²⁰

Şiirin devamında şeytan yine de pes etmez. Elindeki tüm kozları kullanmaya çalışır fakat nafiye. İnsanoğlu Kur'an'ın zırhını kuşandığı müddetçe ona hiçbir şey zarar veremeyecektir. Şeytan da bunu anlar ve çaresizce çeker gider. İnsan da böylece dirilişini gerçekleştirmiş olur.

"Yılan oldu çevremde döndü durdu o gece

³¹⁹ A.e., s. 225.

³²⁰ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.241.

Üfürerek camcı gibi somyanın demirinden
Saldığım denizi aşmak için
Kayıklar kırpardı seccadeden
Geceyi çağırarak pencereden
Kurumu derleyerek bacadan
Korkularımdan ördüyse de ulu bir kefen
Yatağı kabir yapıp bir ölü gibi durdum
Yeter bir zamanın süre avında
Dirildim bir örnek gibi mahşerden
Anladı bende beni aşan kudreti
Çekip gitti kapıdan
Bir tahsildar gibi
Uzun uzun direnip de
Eli boş dönen”³²¹

Sezai Karakoç, İslamiyet’in, imanın insanda tezahürü olduğunu söyler. Ona göre, toplumun canlanması ve varlığını sağlıklı bir biçimde sürdürebilmesi, medeniyetin bu toplumun içerisinden doğması imanın insan ruhuna girip İslam’la hayatlanmasıyla olacaktır.³²² Ayrıca İslamiyet; inancı, yaşantıyı düzenleyerek geçmiş ve bugünü değerlendirip geleceğe ışık tutmayı da sağlayacaktır.³²³

Vahiy; çıkmaza düşüldüğünde insana yol gösteren, hayata istikamet veren, insanoğlunu fenadan kurtarıp bekaya vardırarak olan, Allah’ın kullarına bahşettiği güçlü bir hazinedir.³²⁴ Tüm insanlığa maddi ve manevi kazandırdıkları saymakla bitiremeyecek olan Kur’an, âdeta insan için “şifa” kaynağıdır. Bunu Karakoç’un kaleminden şöyle aktarabiliriz:

“Kur’an, öyle bir merhemdir ki, sesi ayrı derde, sözü ayrı derde, anlamı ayrı derde, tevilî ayrı derde, hikmeti ayrı derde, hükmü ayrı derde, kıssası ayrı derde çaredir. Kur’an’dır bütün dertlere çare olan.”³²⁵

Sezai Karakoç, *Hızır’la Kırk Saat*’in bir bölümünde Hazret-i Peygamber’e ilk vahyin gelmesi esnasında ve sonrasında yaşananlara atıf yapmıştır. Hazret-i

---

³²¹ A.e., s.243.

³²² Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.45.

³²³ Sezai Karakoç, *Dirilişin Çevresinde*, s.36.

³²⁴ Sezai Karakoç, *Sütun: Günlük Yazılar II*, s.313.

³²⁵ A.e., s.314.

Peygamber'den vahyin önemini anlatması ve onunla insanlığı aydınlığa kavuşturmasını istenmiştir.

“Kalk ey
Örtülere bürünmüş Peygamber
Bu sıtmayla iyi edeceksin
Tifoları vebaları
İnsanlığı kâğıt kâğıt
Buruşturan cüzzamı
Çan sarasını
Havra harmanını
Göğüyle gönenen Harran'ı
Çile çömleği İskenderiye'yi
Sen dirilteceksin
...
Geri vereceksin
Antik dönemlerde çalınmış mermerin
İsa'nın Musa'nın İbrahim'in
Safa ve Merve'nin
Hacer-i Esved'in
Cennetlerden çağlayan
Nil'in Fırat'ın Dicle'nin
Sen arıtacaksın
Bu kelimelerin lâvlarıyla
Lânet volkanlarını
...
Sen kuracaksın
Seher çocuklarının
Tek kentini
Sen bildireceksin
Dünya geldi geleli
En önemli haberi”³²⁶

Çağın insanına ruhsal ve zihinsel marazlar musallat olmuş durumdadır. Bu marazların öncelikle sebepleri tespit edilmelidir ki çareleri bulunsun. İşte bu noktada başvurulacak yegâne merci “vahiy”dir. O, hem teşhisi koyar hem de tedavi eder. Karakoç'a göre, zihin ve ruh dünyasını karanlıklardan kurtarıp aydınlığa çıkararak Kur'an, aynı zamanda insana sunduğu ferahlıkla ve güçle de ilerlemeyi sağlar.³²⁷

³²⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.276-277.

³²⁷ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, s.149.

Hızır'la Kırk Saat' in bir bölümünde Karakoç; insanoğlunun yaşam serüvenini, inişlerini, çıkışlarını, günahlarını, sevaplarını sanki bir hayal âlemindeymişçesine anlatır. Ardından bir ses duyulur ve tüm insanlar ayılır, kendine gelir. Bu ses Kur'an'ın sesidir, her yana yayılır ve tüm insanlığı felaha erdirir.

“Sonra Kur'an okudular ayrıldık
Öyle aydınlandık ki
Doğudan da batıdan da
Birden gün doğmuştu sanki
İki güneş dört aydede
Birden doğmuştu sanki”³²⁸

Sezai Karakoç, *Ruhun Dirilişi* kitabında yer alan bir yazısında Allah'tan, Kur'an'dan ve Hazret-i Peygamber'den ayrı kalmayı yaşamamakla eş tutar. Kur'an'ın o eşsiz sesini duymayan kulak sağırılığa, Allah'ın zemin yüzündeki eserlerini ve kudretini görmeyen göz körlüğe, Allah'a inanmayan ruh ise felç olmaya hatta ölüme mahkûm olduğunu söyler. Bununla birlikte insanoğlu bugününü ve yarınını ihya etmek istiyorsa Allah'a inanmak ve O'na sığınmak mecburiyetinde olduğunu dile getirir.³²⁹

Taha'nın Kitabı' nda yer alan “Ay korosu” başlıklı şiirinin bir bölümünde Sezai Karakoç, “Yeni çağın önüne/ Yeni bir kitabı koyuyorum” mısralarıyla başlar. Burada bahsi geçen “yeni kitap” İslam ya da diriliş düşüncesi olarak yorumlanabilir. Şaire göre, onun her bir sayfası farklı bir hakikate açılır, anlattıkları insanoğlunu ihya eder ve bu asırda ihtiyaç olan “aşı”yı ona sunar.

“Yeni bir çağın önüne
Yeni bir kitabı koyuyorum
Bir sayfada Kur'an'a
Bir sayfada Kâbe'ye açılıyorsun
Bir sayfada dönen hacıları kutluyorsun
Bir sayfada at sağanağı
Bir sayfada aşî saati kıyamet beneği
Bir sayfada bir kenti güçlendiren kişi
O üçüncü kişi

³²⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.191-192.

³²⁹ Sezai Karakoç, **Ruhun Dirilişi**, s.42

Bir sayfada tuza dönüştüren Lût kavmi”³³⁰

Karakoç’a göre “İslâm Düzeni” ruhla aklı, zahirle batını, geçmişle bugünü ve geleceği, dünya hayatıyla ahireti, insanla tabiatı ve bunlar gibi daha birçok unsuru dengede tutar. Bu denge metafizik bir dengedir ve “mucize” niteliği taşır. Onun “mucize” oluşu ise Kur’an’dandır.³³¹

4.4.2. 20. Yüzyılda İslam

Sezai Karakoç, 20. yüzyılda İslam’ın hem yaşadığı toplumda hem de Müslüman coğrafyada ne boyutta yaşandığına dair tespitlerde bulunmuştur. Bu dönemde maddi ve manevi cephelelerde ve “mukaddesat” alanında zorlu bir savaş verildiğini öne sürmektedir. Bu savaş doğruyla eğrinin, güzelle çirkinin, ulvi ile süflinin, iman ile inkârın, sağlamlarla yozlaşmışın savaşıdır ve kıran kırana sürmektedir. Ona göre, durum her ne olursa olsun umutsuzluğa kapılmamak gerekir çünkü bu hâl Âdem ile Havva’dan beri hep yaşanmıştır ve kıyamete kadar da yaşanacaktır. Kimi zaman zulüm, ahıksızlık, haksızlık zahiren kazanmış gibi görünecek ama sonunda mutlaka “hak” galip gelecektir.³³² Sezai Karakoç, buna olan inancını mısralarında da sıklıkla dile getirmiştir.

“Her şey birden yok oldu O’nun karşısında
Her şey yeniden var oldu O’nda
Ve sen yeniden ayak bastın dünyaya
Aparı bir gönülle
Tûr’dan inen bir akıl
Miraç’tan dönen bir ruhla
Yeniden açıyorsun kapılarını Kent’in
Sözü uzatmaya gerek yok inan bana
Tek kelimeyle: dirildin söyleyeyim sana”³³³

³³⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.339.

³³¹ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.642.

³³² Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An**, s.43.

³³³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.505-506.

Karakoç, *Dirilişin Çevresinde* kitabında, yazılarını kaleme aldığı dönemi kastederek İslâm'ın yaşamasını çarpıcı bir dille ifade etmiş ve bunun “ateşin ve lâvın” içinde yaşamak kadar zor olduğunu söylemiştir. Bu dönemde yalan dolan, inkâr, kötülük her yanı kuşatan bir “yangın” bir “lav” gibidir ve insanlığın mahvına sebep olmaktadır. İslam ise bu yangının içerisindeki “gül” misali başını uzatıp insanlığı ihya edecek ve onları kurtuluşa erdirecektir.³³⁴ Sezai Karakoç, “Yaz” şiirinde bu durumu çağın insanının “namaz”a gereken değeri göstermeyişi hatta ona zarar vermeye çalışması üzerinden anlatmıştır. Şair, bu durum karşısında dehşete kapılmış ve namaz için bir savaş vermeye karar vermiştir. Aslında bu dolaylı yoldan tüm Müslümanlara yapılan bir çağrıdır.

“Namazı gördüm namazı
Cayır cayır yakıyorlardı
Birkaç milât adamı
Kızgın bir arı oğlunda

Elim bir ak at oldu
Burda savaşmak şart oldu
Tam öğlen vakti

Namazı uzatıp alana
Kopyalana kopyalana
Döndürmeli bir çağlayana”³³⁵

Karakoç’a göre, insanoğlu gitgide bozulmaktadır. İçine düştüğü bu hâlden bir an önce kurtulmak ve toparlanmak zorundadır. Onu kendine getirecek ve hakiki manada insan olmasını sağlayacak bir “sırta” ihtiyaç vardır. Ona göre, bu sır Kur’andır ve Hazret-i Peygamber’in sünnetidir. İnsanlık bu çağda maddenin fazlaca esiri olmuş hatta ona tapar, ondan medet umar hâle gelmiştir. Bunun neticesinde türlü çıkmazlara düşen insanoğlu ancak değerli “mirasına” “İslam” a dönerse bu çıkmazlardan kurtulabilir, hem bugününü hem de geleceğini aydınlatabilir.³³⁶ Sezai Karakoç, bu durumu “Fırtına” adlı şiirinde şöyle dile getirmiştir:

³³⁴ Sezai Karakoç, *Dirilişin Çevresinde*, s.300.

³³⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.148.

³³⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I:Metafizik Gerilim Şartı*, s.75.

“Ben her taşı beş yüz yıl önce konmuş
Bir camiye tutunarak buluyordum kendimi
Bir yağmadan böyle kurtarıyordum kendimi

...
Üzüm kurusuyla açılmış oruç
Başına çiğ yağmış namaz
Bu fırtınanın önünde
Bunlardan başkası duramaz

Ufukları tozdan arıtan
Ateş sularında yunmuş
Şehit gömleğinden başkası
Duramaz bu fırtınanın önünde

...
Kur’an sayfalarının önünde
Büyük melekler ordusu
O gencin önünde arkasında
Yürürler bu kadim fırtınaya doğru”³³⁷

Şiirde bahsi geçen “fırtına” ile kastedilen inkâr, ahlaksızlık, zulüm gibi kötülüklerdir. Bu “fırtına” rayından çıkmış kavimleri yerle bir etmiştir fakat onu tek durduracak şey İslam’dır. Bu tüm zamanlar için geçerlidir. Şiirin devamında ise şair, İslam’ın eninde sonunda tüm insanlığı selamete çıkaracağını muştulamaktadır.

“Fırtına kömürdü elmas oldu
Gül açıldı insan oldu
Bülbül çerden çöpten atladı
Her sabah yağmur demetlerini
Derlemeye çağırın benim o biçiliş sesim
Kayalarda yeniden ulu bir yuva yaptı

Ekin gibi biçildim öldüm ama dirildim
Kemiğin ve etin ateşini attım öteye
Sûrelerin gözlerine alıştım bir asma kütüğünde
Üzümde çelikte ve bozkır adağında
Tarlaların bile deliklerini dolduran
Yalnız ayışığından ürken
Ayın bölünmesinden ürperen
Ay bölününce üşüşecek o gök erlerinden
O ululuk yeniçerilerinin konuşmalarından sakınan
Alıştım o fırtınaya

---

³³⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.168.

Artık bu dünyanın enine
Bu dünya yüksekliğince
Bu dünyanın derinliğine
Kendimi bir avuç buğday gibi
Öfkeyle direnerek ve güvenerek
Savurabilirim

Savurabilirim
Ben yeryüzü harmanı”³³⁸

İnsanlığın kurtuluşunun ancak İslam’la olacağı inancını Nurettin Topçu ise şöyle dile getirmiştir:

“Heveslerin hislere, hislerin akla, aklın iradeye, iradenin de kendi üstünde bulunan ve kendine hem gaye hem de başlangıç olan küllî iktidara sığınması lâzımdır. Gaye olan kutsal kaynaktan hayat bulacağız. Gerçek bahtiyarlığı getirici medeniyet onun meyvalarından hayat alacaktır. Hayatın gayesi ve değeri ile varlığın neşvesi ondan çıkan ışıklarda barınıyor. Devrimizi devirelim, bu müthiş inkârı inkâr edelim. Elest bezminde ezanlar okunurken talihsizlikten, ondan yokluktan şikâyet etmeyelim. Bakınız Allah bize ne kadar yakınlığa. Dostlar! İnanmak, ummak ve sevmek gibi saadet yoktur. Aradığımız evinizdedir... Sevdiğiniz kalbinizde yaşıyor. Bugün bir büyük müjde günüdür onu adlandırmasını bilelim.”³³⁹

Karakoç’a göre, Müslümanlar çağın geldiği bu noktada bilinçlenip kendilerine yakışan pozisyonu almak zorundadır. Putlaştırılan her ne varsa bunların üzerine İslam’la gidilip insanlığa Allah inancı yeniden anlatılmalıdır. İnsan, kâinata yaratılmış olan her şeyin Allah’ın mülkü olduğunu, O’nun sayesinde ayakta durduğunu ve O dilemedikçe kendisine bir faydalasının dokunamayacağını idrak etmelidir, aksi hâlde büyük bir zulüm işlemiş olur. Bu noktada “İslâm aydınları”nı devreye sokan Karakoç, insanlara İslam ahlakının anlatılması, İlahi aşkın hayatın merkezine alınması hususunda onlara çok büyük görevler yüklemektedir. Onlar, azami fedakârlıkla, sabırla ve azimle hareket edip rayından çıkmış insanlığı tekrardan rayına sokma amacına kendini adanmalıdır.³⁴⁰ “İslâm aydını” bir yandan topluma İslam sağduyusunu kazandırmaya çalışmalı bir yandan kendini de bu anlamda yetiştirmelidir.³⁴¹ Karakoç’a göre, İslam dünyası var olmak ve tüm insanlığın

³³⁸ A.e., s.168-169.

³³⁹ Nurettin Topçu, **Kültür ve Medeniyet**, s.101.

³⁴⁰ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.24.

³⁴¹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, s.44.

yeniden var olmasını sağlamak için takva ehlinin açtığı yoldan devam edecek, inanç, bilim, sanat, edebiyat alanlarında kendini yetiştirmiş, aksiyoner “İslâm aydınları” nı yetiştirmek zorundadır.³⁴²

İnsanlığın dinden vazgeçmesini mümkün görmeyen Karakoç, dönüp dolaşıp gelinecek noktanın “İslâm’ın kurtuluş kapısı” olacağını söyler. Çağın şer etkileriyle kimi zaman ifrata kimi zaman da tefrite savrulan insan, ancak İslam’la dengede kalacaktır. İnsanın ve tabiatın kurtuluşu, “İslâm’ın dirilişi” ne bağlıdır. Batı medeniyeti insanlığı büyük bir çıkmaza sürüklemiştir. Ya bu çıkmaza hapsolunacak ya da ondan kurtulmak için bir umut ışığı aranacaktır. Karakoç’a göre, eğer bu arayış İslam aydınlarının yeni diriliş atılımlarına denk düşerse, insanlık için yeni bir dönem başlayacaktır.³⁴³

4.4.3. İslam’la Dirilmek

Karakoç’a göre, bugün maneviyat çeşitli etkilerle her yönden hasar almakta ve ikinci plana atılmaya çalışılmaktadır. Madde ise en önemli güç ve mutluluk kaynağı gibi gösterilmektedir. Oysaki bir toplum maddi olarak ne kadar gelişim gösterirse gösterebilir manevi değerlerinden uzak kalıyorsa bir gün mutlaka çöküşe geçecektir çünkü ondaki bu gelişimin içi boştur. Maddenin üstünlüğü hayatı hakiki manada yaşanmaya değer hâle getiremez ve bunun neticesinde hedeflenen müreffeh bir hayata da kavuşulamaz. Karakoç’a göre; ilim, sanat, erdem, millet ve Allah sevgileri “ruh dünyamızın dâvacıları”dırlar ve insan olmayı sağlarlar. Eğer bu değerler hem kalple hem yaşantıyla yüceltilebilirse, bu amaca adanılırsa “yarınki Türkiye”den güzel şeyler beklenebilir.³⁴⁴

İslâm’ın ve insanlığın dirilişi birbirinden ayrılamaz bütünlüktedir. Çeşitli sebeplerle tıkanan inanç ve düşünce yollarını açmak, duyarsız hâle gelmiş hisleri canlandırmak, çöküşe geçmiş ahlakı yeniden olması gereken noktaya çekmek, davranışları katılıklardan kurtarmak, kötü duyguların yerine kalpte sevgiye,

³⁴² Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.69.

³⁴³ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An**, s.162-163.

³⁴⁴ Nurettin Topçu, **Kültür ve Medeniyet**, s.91.

merhamete, hoşgörüye geniş bir yer ayırmak, her daim yıkıcılıktan uzak durup yapıcı olmaya gayret göstermek, hakikatlerin galip gelmesi için sabırla ve azimle çalışmak...Karakoç'a göre, bütün bunlar ve bu doğrultuda gösterilecek nice çaba "İslâm'ın dirilişi"ni gerçekleştirmesini sağlayacaktır. İslam dirildiği müddetçe de "insanlığın dirilişi" kaçınılmaz olacaktır.³⁴⁵

Allah, insanı çeşitli ibadetlerle yükümlü tutmuştur. Bu ibadetler, her şeyden önce emredildiği için yerine getirilir. Bununla birlikte ibadetlerin her birinin hem bireye hem de topluma bakan nice faydaları vardır. Sezai Karakoç'un eserlerinde "oruç" ibadeti üzerinde fazlaca durduğu görülmüştür. "İnsan ve Oruç" şiiri de orucu anlattığı şiirlerden biridir. Şair, bu şiirde orucu kimi zaman insan ruhunu emziren bir "anne" ye kimi zaman "dirilten" bir "rüzgâr"a kimi zaman da "İslâm baharı" na benzeter:

"İnsanın olma vaktidir bu erme fırsatı
Ruh emzirir anne gibi yeri göğü fecri
Yeni bir insan gelip nöbete duracaktır
Eskisi çürümüş bir heykel gibi devrildiğinden

Ey oruç, diriltici rüzgâr, islâm baharı
Es insan ruhuna inip yüce ilham dağından
Kevser içir, âbihayat boşalt kristal bardağından
Susamış ufuklara insan kalbinin ufuklarına"³⁴⁶

Sezai Karakoç, insanların varoluşunu Allah'a borçlu oldukları ve yitirmeye yüz tutmuş sağduyularını yeniden canlandırmaya çalışmaları gerektiğini söyler. Çünkü kurtuluş ancak bu sağduyuya dönüşle, yani dirilişle olacaktır.³⁴⁷ Sağduyuyla hareket edildiğinde doğru ile yanlış birbirinden ayrılacak, hakikatler ortaya çıkacak, toplumda ve dünyada meydana gelen gelişmeler sağlıklı bir biçimde yorumlanacaktır. Bunun neticesinde sahte değişimlere itibar etmeyip gerçek yenilenmelerin peşinde koşulacak, Batı'ya karşı aşağılık duygusuna kapılmaktan

³⁴⁵ Mehmet Doğan, "Diriliş ve Çevresi", **a.g.m.**, s.105

³⁴⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.453.

³⁴⁷ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, s.49.

kurtulunacak; inançta, düşüncede, sanatta ve edebiyatta geleneğe bağlı kalınıp güçlü adımlar atılarak diriliş gerçekleşecektir.³⁴⁸

Karakoç'a göre, İslam'ı tüm hakikatleriyle idrak edip yaşamaya çalışan toplumlara Allah, ilerlemeyi ve tüm insanlığın öncüsü olmayı nasip edecektir. İslam'dan uzaklaşıldığında ise toplum olarak en aşağı derecelere düşüp başkalarına muhtaç hâle gelinecektir ki bu başa gelebilecek en büyük felaket olacaktır.³⁴⁹

Karakoç'a göre, son dönemlerde İslam'dan uzak kalma neticesinde hem Türk toplumunda hem de dünyada ciddi bunalımlar yaşandığı aşikârdır. Ne var ki, umutsuz olmamak gerekir. İslam, göz göre göre tabiatın ve tarihin yok olmasına izin vermeyecek, bilimi ve tekniği hakikatle besleyerek olması gereken noktaya getirecektir. Böylelikle İslam "hakikat uygarlığı" olarak her dem ışığını koruyacak ve tüm insanlığı diriltmeye devam edecektir.³⁵⁰ Karakoç, bu düşüncelerini *Ayinler* kitabında da dile getirmiştir.

"Ama dönüyoruz döndürülüyoruz birden değişiyor sahne
Bir kez daha kurtuluyoruz Kur'an seheri seferinde
Âyetler bir ordu gibi kurtarıcı bir ordu gibi
Dağıtıyoruz bizi çepeçevre saran gulyabaniler derneğini"³⁵¹

Karakoç, İslam'ın geleceğine dair inancını ve onun şer güçlerle mücadelesinde hiçbir zaman yenik düşmeyeceği düşüncesini *Dirilişin Çevresinde* kitabında şöyle ifade eder:

"Gecelerin sona ermek üzere, gece için tayin edilen vaktin kaçınılmaz bir şekilde dolmak üzere olduğu, Güneşin doğmak üzere olduğu bu önemli vakitte, Doğu'dan Batı'ya doğru esecek bir 'Sabâ' vardır. Bu ulu rüzgâr, bu ULU SABÂ İslâmdır. Bunu bilen Hristiyanlık, vakti geciktirmeye çalışmakta, uğursuz bir büyücü gibi Doğu ufuklarını boyuna karaya boyamakta, bu meltemi doğarken boğmak ve onun yerine düzmece bir meltem gibi geçip Batı'ya esmek ve ancak böylece yaşamaya çalışmak ve ölene sun'i kan vererek yaşatmaya çalışmak istemektedir. Ama ne

³⁴⁸ A.e., s.53.

³⁴⁹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.24.

³⁵⁰ Sezai Karakoç, *Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir*, s.123-124.

³⁵¹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.496.

yapsalar boş, hangi kapıya başvursalar kapalı. Tarih ve Hakikat, yeni çağ şartları ULU SABÂ ile elele, bu fersûde Ortaçağ yarasa yuvasını dağıtacaktır.”³⁵²

Sezai Karakoç, insanın peygamberlerle olan bağıını kuvvetlendirip onların hayatlarından ibretler alabilirse hem bugününü hem de yarınını huzurlu bir biçimde yaşayabileceğini söyler. Böylece Kur’an da hayatın merkezine alınmış olur. Peygamberlerin hayatları son derece zengindir ve onlardan öğrenilmesi gereken çok şey vardır. İnanan insanlar için peygamber hayatı birer yol gösterici ışıktır, bugünü ve yarını aydınlatır.³⁵³

Peygamberlerin içerisinde, elbette ki, Hz. Peygamber’in yeri çok özeldir. O, âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. O’nun en büyük derdi, ümmetinin Allah’ın rızasını kazanması ve kurtuluşa ermesidir. İnsanlar ona indirilen vahye uyup onun sünnetine yapışırsa bugününü, yarınını hatta ebedî hayatını da güvence altına almış olur. Sezai Karakoç, *Zamana Adanmış Sözler* kitabında yer alan “Esir Kent’ten Özüлке’ye” şiirinin bir bölümünü bu doğrultuda kaleme almıştır. Burada, Hazret-i Peygamber’i ve ona olan sevgisini anlatır. Tüm insanlığın onun peşinden gittiği taktirde karanlıklardan aydınlığa çıkacaklarını ve dirilişlerini gerçekleştireceklerini ifade eder.

“Zengin ruhun yükseltmiş Tanrı katında seni
Ayak uydurmuş gönlün yıldızların sesine

İnsanlar izleseler güneş gibi gölgeni
Kavuşurlar ilâhî diriliş bestesine
...
Bir bâdısaba gibi es doğudan batıya
Hayatı yumuşattığın gibi ölümü yumuşat

Yağsın gönlünün nuru bu karanlık çatıya
Zehre batan ruhumu ışığınla aydınlat
...
Ben dudakları çatlak kavrulmuş yanık kaya
Sen kevser gibi gökten boşanan âbıhayat”³⁵⁴

³⁵² Sezai Karakoç, *Dirilişin Çevresinde*, s.152.

³⁵³ Sezai Karakoç, *Kıyamet Aşısı*, 8.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2005, s.121.

³⁵⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.437-438.

Karakoç'a göre dinsizlik ve tanrısızlık, maddeye, güce ya da servete tapma bir gün mutlaka saltanatını kaybedecek, İlahî kudretin karşısında hepsi eriyip yok olacaktır. Tüm bunların yerine kudreti sonsuz olan Allah'a tapmanın saltanatı gelecek ve dinin önündeki tüm engeller kaldırılarak boğulan insan ruhu nefes alacaktır. Böylelikle Allah'ın güzellikleri her yanı saracak ve kötülüklere, şiddete, ahlaksızlıklara yer kalmayacaktır.³⁵⁵

Taha'nın Kitabı'nda yer alan "Taha" karakteri günümüz Müslüman insanını sembolize eder. *Taha'nın Kitabı* toplam yedi bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde "Taha" bir serüven yaşar. Bu serüvenlerle Batı'nın olumsuz tesirleri, şairin şiirini kaleme aldığı çağ ve dünya hayatı anlatılmak istenir. Bu zamanın çeldiricileri çoktur ve bu çeldiriciler insanı her an doğru yoldan şaşırtacak niteliktedir. Kitabın altıncı bölümünde "Taha" ölür. Bu ölüm gerçek değil mecazi bir ölümdür. Ezelî ve Ebedî olan Allah'tan, Kur'an'dan, Hz. Peygamber'den, imandan ve İslam geleneğinden ayrı kalmanın neticesinde gerçekleşen bir ölümdür. Kitabın yedinci ve son bölümünde ise "Taha" dirilir, kitabın bu bölümünün adı da zaten "Taha'nın Dirilişi" dir. Bu diriliş "Taha"nın kendine gelip tekrar inancına ve değerlerine sarılmasıyla gerçekleşir. Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamber, diğer peygamberler, Hızır, dört melek dört bir koldan yetişerek "Taha" yı yani günümüz Müslüman'ını diriltir.

“Dört melek ve Kur'an'la
Dirildi Taha
Onulmaz bir ölümlerle
Kavuran bir felçle
Öldüğü halde
Dört melek ve Kur'an'la
Dirildi Taha
Cebraile Mikâil'le
Üç Sûr ve İsrâfil'le
Azrail'le bile
Dirildi Taha
Yatağında bozulmuş bir bağ gibi
Kavrulmuş yapraklar gibi
Dağılmış ve kendi kıyametini
Ve kendi onulmaz mahşerini yaşamışken
Nemrudun ateşinde yanmışken

³⁵⁵ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.49.

Firavun suyunda boğulmuşken
Dört melek ve Kur'anla
Peygamber soluğuyla
Dirildi Taha"³⁵⁶

“Taha” kitabın sonunda hakikatlere, güzelliklere ve huzura kavuşmanın sevinciyle Allah’a hamd eder ve kitap böylelikle biter.

“Bizi yaratana
Sonra öldürüp
Yeniden yaratana
Sonra tekrar öldürecek olana
Şu dünyanın çiftçisi yapana
Yeri göğü donatana
Cehennem’e ve Cennet’e
Belli bir işaret koyana
Hamd olsun"³⁵⁷

Müminin ferasetiyle gelecek zamanlar soluk alır. Onun samimi niyeti ve büyük azmiyle zorluklar aşılar ve yenilikler keşfedilir. Allah’a tüm varlığıyla dayanması hasebiyle etrafına rahmet saçar. O, sözüyle ve hâliyle insanlığa huzur verir, kötülüklerin engellenmesini sağlar. İslam’dan aldığı aydınlığı hem kendi ülkesine hem de tüm dünyaya saçan müminler, geleceğe de umutla bakılmasını sağlar.³⁵⁸ Karakoç, bu düşüncelerine *Ayinler* kitabında da yer vermiştir.

“Her insan bir derviştir
Her inanan ermiştir
Düşer yalınayak ayinlerin yollarına
Gözü mıhlı ayağına
Gönlü mıhlı Tanrı’sına
Bırakmış kendini selâm rüzgârına
Kurulmuş alçakgönüllülüğün Roma arabasına
Gider İlâhî Site’nin yurttaşlığına
Nice mimar mermer keser
Nice üstad sütun diker
Nice kardeş alkış tutar

³⁵⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.355-356.

³⁵⁷ *A.e.*, s.360.

³⁵⁸ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.120.

Koyulaştıkça saatler
Ayın bir kurban ayını
Ölüp dirilme töreni
Ruhu diriltme şöleni

Namaz sultan bir at olur
Oruçlar kanat olur
Bütün yollar Sırat olur
Kolları bağlanır şeytanın”³⁵⁹

Sezai Karakoç, bir gün Müslümanların ellerinde Kur’an-ı Kerim’le asrın önüne mutlaka geçeceğine inanmakta ve o vakit de tüm dünyanın umutla ışıldayacağını düşünmektedir. Ona göre, Batı’nın yüzyıllardır İslam’ın karşısında durma sebebinin burada aramak doğru olacaktır. Birleştiren, bütünleştiren İslam Batı’yı bugüne kadar hep korkutmuştur ve korkutmaya da devam edecektir.³⁶⁰

4.5. İSLAM MEDENİYETİNİ TEMSİL EDEN İSİMLER

4.5.1. İslam Medeniyetinin “Diriliş Sütunları”

Sezai Karakoç, İslam medeniyetini temsil eden değerli şahsiyetlerle ve onların eşsiz eserleriyle küçük yaştan itibaren haşır neşir olmuş, onlardan beslenmiş bir şair ve mütefekkindir. Gazzâlî, Muhyiddin İbnü’l-Arabî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Hacı Bektâş-ı Velî, Hacı Bayrâm-ı Velî, Yûnus Emre, Şeyf Galib, Fuzûlî, Bâkî, Aziz Mahmud Hüdâyî, İsmail Hakkı Bursevî ve daha nice ilim ve sanat ehli Karakoç’un fikir ve sanat dünyasının arka planında yer alır. Bu şahsiyetlerin her birini bir “diriliş sütunu”³⁶¹ olarak nitelendirir. Karakoç, hem bireysel hem de toplumsal olarak dirilişi gerçekleştirebilmek için bu değerlere sahip çıkmaya insanları her fırsatta davet eder. Bu sebeple de hem düşünce yazılarında hem de şiirlerinde İslam medeniyetini temsil eden bu isimler ve eserleri sıklıkla kendine yer bulur.

³⁵⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.503.

³⁶⁰ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.641.

³⁶¹ Sezai Karakoç, **Mevlâna**, 8.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.93.

Bahsi geçen isimlerden Gazzâlî, ilmi anlamda çok değerli çalışmalar yapmış ve yaşadığı dönem olan 11. yüzyılda çeşitli sebeplerle meydana gelen İslami düşüncedeki sapmaları rayına oturtmuştur. Bu sayede İslam dünyası tekrardan ruhsal ve zihinsel anlamda selâmete kavuşabilmiştir. Gazzâlî, İslam medeniyetinin ilerlemesine ve gelişmesine katkıda bulunarak çağının aydınlanmasını sağlamıştır.³⁶²

Gazzâlî'den yaklaşık yüz yıl sonra yaşamış olan Muhyiddin İbnü'l Arabî de en az onun kadar gayret sarf etmiş, yaratılışın hikmetlerini sezmeye ve bu hikmetlerin ardında yatan sırları keşfe çalışmıştır. Yapmış olduğu her bir keşif toplumun ihyasına hizmet etmiştir. Muhyiddin-i İbnü'l Arabî'den bir müddet sonra ise bu kez karşımıza Mevlânâ çıkar. Mevlânâ, yaşadığı dönemde hem fakirlikle hem de Moğol istilalarıyla perişan olan Anadolu halkını hakikatlere yöneltmiş ve gönüllerini bu hakikatlerle âdeta yıkamıştır. İmam-ı Gazzâlî'den ve Muhyiddin İbnü'l Arabî'den gelen ilim ve hikmetler Mevlânâ'nınkiyle birleşerek imanın hasara uğradığı dönemlerde halkın yaralarını sarmıştır. Bu ilim ve hikmetlerin kaynağı ise Kur'an'dır ve Hazret-i Peygamber'dir.³⁶³

Sezai Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'te yer alan şiirlerinin bazılarında Mevlânâ'ya, İbnü'l Arabî'ye ve daha birçok büyük zata yer verir. Bu şiirlerde onların hayatlarına değinir, hakikatlerle tanışma serüvenlerini çeşitli imgelerle anlatır ve insan hayatına kattıkları değerlerden bahseder. Şair, İslam beldelerinde bir seyahat hâlinindedir, gittiği beldelerde bu zatlarla yolları kesişmektedir ve bir şekilde onların hayatlarına dâhil olur.

“Şam'dayız
Mevlâna ve Mesnevi
Muhyiddin ve Yasin
Şems ve Füsüs
Şems nasıl değiştirdi
Bengisu sarnıçlarından geçirerek
Mevlâna Celâleddin'i
Ve Yasin bir delikanlı biçiminde
Ağır ölüm hastalığında
Nasıl iyileştirdi İbn-i Arabî'yi
Mekke çatısında Füsüs'un ve Fütuhât'ın yapraklarını

³⁶² A.e., s.28.

³⁶³ A.e., s.29-30.

ayıklayan
Güneşin yağmurun ve rüzgârın yardımcısı kimdi”³⁶⁴

Hızır’la Kırk Saat’in bir başka bölümünde şair, Bağdat’tadır. Burada Hallâc-ı Mansûr’un daracağacında asılma anına okuyucuyu götürür. Şair “yırtıcı kuşlar gibi” Hallâc-ı Mansur’un etrafında dönmektedir ve onun bereketinden istifade etmeye çalışmaktadır.

“Bağdat’tayız
Dönüp duruyoruz yırtıcı kuşlar gibi
Çevresinde bir darağcının
Koparabilir miyiz acaba
Etinden çileli etinden
Döğmeli ciğerinden bir parça
Hallac-ı Mansur’un
Kur’an okuyan yüreğinden
Bir ışık koparabilir miyiz
Eriyen gözlerinden
Bir bakış geçer mi içimizden
Bir taş atarak
Bir gül alabilir miyiz”³⁶⁵

Hızır’la Kırk Saat’in bir başka bölümünde ise şair, bu sefer insanlığa büyük manevi hazineler sunan, “gelecek zaman fiillerinin uzmanı” olarak nitelendirdiği Muhyiddin İbnü’l Arabi’nin yaşadığı coğrafyalarda seyahat eder ve onunla hemhâl olur.

“Kendini kutsal yapraklar gibi
Uçuşur sanan değil miyiz
Kitap taşlarını eriten
Yerine minare hayali
Kubbe mayası ekleyen
Hızır hardalından yakılar hazırlayan saralılara
Vaktin delirmişlerini
Sirenlerin sesinden
Eflâtun büyüünün yankısından kurtaran
Kitaplarını Kâbe yüzüğüne çeviren
Bir site kuran sabah yelinden

³⁶⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.230.

³⁶⁵ **A.e.**, s.233.

Bir uygarlık secdeden
Kütüphaneleri meleklediren
Muhyiddin-i Arabi değil miyiz

Doğu ankası
Batı ankası
Ş harfiyle uzlaşan S sesi
Yeni bir vakit alfabesi
Hızır'ın kelime denetçisi
Şifre bağlayıcısı
Gelecek zaman fiillerinin uzmanı
Saatin anlamı
Ayasofya şelâlesi
İşte size birkaç görünüş
Ak kara dünyasından
Muhyiddin'in"³⁶⁶

Mevlânâ, Anadolu insanının metafizik anlamda gelişimini sağlamıştır. Daha önce de bahsi geçtiği gibi onun yaşadığı dönemde Anadolu insanı, Moğol ve Haçlı istilalarıyla sarsılmış ve kurtuluş umutlarını neredeyse kaybetme noktasına gelmiştir. O, bu duruma düşen halkın Allah'la olan bağı ve inancını kuvvetlendirerek umutların tekrardan yeşermesini sağlamıştır. Mevlânâ, Anadolu'nun entelektüel anlamda gelişimine de büyük katkı sağlamış ve çok sayıda arif zat yetiştirmiştir.³⁶⁷

Sezai Karakoç'a göre, Mevlânâ'nın en büyük davası insanları Allah'a çağırmaktır. Allah, insanlara en büyük nimet olan inancı bağışlamıştır. O, hakiki umudun ve ebedi saadetin kaynağıdır. Tövbeleri kabul eder, düşenin elinden tutup kaldırır. Yeter ki, insan, Allah'a yakın olabilsin.³⁶⁸

Mevlânâ'nın çağrısı dil, din, ırk farkı gözetmek sizin herkesi kuşatır, sadece Müslümanlara yönelik değildir. O, bu çağrının tesirine olan inancını hiç kaybetmemiş, gayretini hep bu yönde sarf etmiştir. İlerleyen zamanlarda bu çağrı amacına ulaşmıştır. Moğolların, Hıristiyanların ve Yahudilerin birçoğunun Müslüman olduğuna şahit olunmuş ve Anadolu'da büyük devletler kurulmuştur.

---

³⁶⁶ A.e., s.235-236.

³⁶⁷ Sezai Karakoç, **Yunus Emre**, 17.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013, s.13.

³⁶⁸ Sezai Karakoç, **Mevlâna**, s.63.

Karakoç'a göre, bunların hepsi inancın, samimiyetin, umudun ve sabrın tezahürüdür.³⁶⁹

Sezai Karakoç'a göre, Mevlânâ hem bir "İslâm ereni" hem bir önder hem bir düşünür hem de bir şairdir. O, sahip olduğu tüm bu nitelikleri yaşadığı fetret döneminin düzelebilmesi için sarf etmiştir. Türk milleti de son dönemlerde maddi, manevi sıkıntılar yaşamaktadır. Karakoç'a göre, Mevlânâ cismen Türk milletinin yanında olmayabilir ama ruhuyla ve eserleriyle hep yanında olacaktır. Türk milletine yol gösterecek, manevî tasarrufuyla yardımını onlardan esirgemeyecektir.³⁷⁰

Mevlânâ'nın "Mesnevi"sine ufak yaşlardan beri muhatap olan Sezai Karakoç, onu şu şekilde nitelendirir: "Mesnevi, hazır ve gaibteki, şimdiki zaman ve gelecekteki dostlara, öğrencilere, kardeşlere, derli toplu, bir görüşü, temsiller, hikâyeler ve mazmunlarla sunmak ve öğretmek için, bir nehir gibi akan çağrışımlar zinciri ve halkalarıyla uzamış temel kitap."³⁷¹

Sezai Karakoç'un eserlerinde yer verdiği bir diğer isim 13. yüzyılda yaşamış Hacı Bektâş-ı Velî'dir. Bu değerli şahsiyet de diğerleri gibi İslam davasına adanmış, Anadolu'da İslamiyet'in hüküm sürebilmesi ve bu hükmün devam edebilmesi için büyük gayret sarf etmiştir. Yetiştirdiği müritlerini Anadolu'nun dört bir yanına gönderip onların gittiği yerleri aydınlatmasını sağlamıştır.³⁷² Bu inanca bağlılığın ve vatan sevgisinin bir göstergesidir.

Mevlânâ olsun Hacı Bektâş-ı Velî olsun her biri Kur'an'dan almış oldukları hakikatleri tüm Anadolu halkına aktarmışlar, Anadolu'yu inançla ve erdemle aydınlatmışlardır. Anadolu'da bu amaca şiiirleriyle hizmet eden şairler de vardır. Bu şairlerin başında da Yûnus Emre gelir.³⁷³ Onun şiiirleri İslam inancı, duyusu ve düşüncesiyle yoğrulmuştur. Bu şiiirler, hakikatlerle olan bağlantıları sebebiyle birçok insanı tesiri altına alır.³⁷⁴

---

³⁶⁹ A.e., s.64.

³⁷⁰ A.e., s.79.

³⁷¹ A.e., s.57.

³⁷² Sezai Karakoç, **Yunus Emre**, s.16.

³⁷³ A.e., s.19

³⁷⁴ A.e., s.20-21.

Sezai Karakoç'a göre Yûnus Emre, Türk insanının ileriki çağlardaki misyonunu bildiği için onun dilini, kültürünü, duyuşunu ve düşüncesini İslami çerçevede geliştirmeye çalışmıştır. Bu yüzden eserlerinde halkın anlayabileceği tarzda sade ve samimi bir dil kullanmıştır. O, Anadolu insanının İslam inancıyla yoğrulması için büyük sabır ve gayret göstermiştir.³⁷⁵

Sezai Karakoç, Mevlânâ, Yûnus Emre ve diğer “erenlere, pirlere” olan bakışını, onların gerek hizmetleriyle gerek eserleriyle insanlığa olan faydalarını “Mevlânâ” adlı eserinde şu şekilde dile getirmiştir:

“...Müslümanların ruhlarını canlandırıp tazeleyecek olan zâtlar, gerektiği her sefer, âdeta her yüzyılda görüneceklerdir. **Mevlânâ, Yunus Emre** böyle gelmiş büyüklerimizdir. Müslümanların en umutsuz günlerinde zuhur etmiş yakıcı imân ışıkları, muştı meşaleleridirler. Batan güneşleri âdeta hızla doğuya götüren ve oradan doğmalarını sağlayan olağanüstü güçle donanmış erlerdir onlar. Gün öyle batmış ve ortalığa öylesine bir karanlık çökmüştür ki, sanki güneş bir daha doğmayacaktır. İşte siz gelin de böylesine karamsar bir hisse kapılmış insanları yeniden ışıklı, aydınlık ve güzel günlerin geleceğine inandırın. İnancı, şerefi âdeta ayaklar altında çiğnenen milleti, tekrar mutlu günlerin geleceği güvencine kavuşturun. Ve siz gelin, cehennemi yaşayan insanlara, gözle görülür, elle tutulur şekilde cenneti gösterin, yaklaştırın ve tattırın. İşte bunu yapmak görevini yüklendikleri için, *Mesnevi* ve Yunus Emre'nin şiirleri, hiçbir eserin ve hiçbir şiirin varamayacağı bir mânevîyat âlemine yükseltebiliyorlar insanı.”³⁷⁶

Sezai Karakoç, *Gül Muştusu* kitabının bir bölümünde bu düşüncelerinden hareketle her açıdan zor zamanlar yaşanan 20. yüzyıldan Hazret-i Peygamber'e seslenir. Toplumunu yaşanan zorluklardan kurtarması için ondan ve onun yolundan giden “erler ve erenler”den “Allah'ın izniyle” imdada yetişmelerini ister. Türk milletinin ve tüm İslam coğrafyasının kurtuluşu için başka çıkar yol görmeyen şair, onları yardıma yetiştirmesi için yalvarırcasına Allah'a dua eder.

“Mekke'ye Medine'ye Şam'a
Kudüs'e Bağdat'a İstanbul'a
Semerkand'a Taşkent'e Diyarbakir'e
Yetiş peygamber imdadı yetiş

³⁷⁵ A.e., s.54.

³⁷⁶ Sezai Karakoç, **Mevlânâ**, s.67.

Yetiş Allah'ın izniyle
Diriliş bayraklarını taşıyan
Şehit gömleklerini peşin giymiş
Ateşten, sudan geçer gibi geçen
Allah önünde her varı yok gören
Dağların üstünde erip
Kentlere şafaklar gibi ağan
Küçük askerlerini
Gül diksinler diye yeni topraklarına
İnsanın ta gönlüne
Yetiştir erenlerini
Allah'ım
Âmin”³⁷⁷

Çalışmanın bu bölümünde Sezai Karakoç'un İslam medeniyetini temsil eden değerli şahsiyetlerden bazıları hakkındaki düşüncelerine yer verilmeye çalışıldı. Bundan sonraki bölümde ise Karakoç'un; gerek bireysel planda gerek toplumsal planda hayatı tanzim etmek, geleceği sağlam temeller üzerine kurmak, yani dirilişi gerçekleştirmek adına onlardan ve eserlerinden faydalanmanın Türk milleti ve İslam coğrafyası için ne derece önemli olduğu hakkındaki görüşlerine yer verilecektir.

4.5.2. “Diriliş Sütunları” ile Bugünü ve Geleceği Aydınlatmak

Sezai Karakoç, bugün Türk toplum olarak gitgide değerlerden uzaklaşıldığını ve bunun tabii bir sonucu olarak da düşüşe geçildiğini ifade eder. Ona göre, bu üzücü durum karşısında Türk milletinin elini kolunu bağlayıp oturması mümkün değildir. Karamsarlığa lüzum yoktur. Çünkü her toplum zaman zaman bu tarz düşümlere şahit olabilir. Önemli olan bu düşüşün sebeplerini bulup kalkış çareleri aramak ve bu noktada azami gayret göstermektir. İslam medeniyeti çok değerli şahsiyetler ve onların eşsiz eserleriyle doludur. Türk milleti her şeyden önce onlarla bağlarını koparmayıp onların eserleriyle iç içe yaşmalıdır. İlim, hikmet, irfan, aşk ve muhabbet pirleriyle sıkı bağ kurulabilirse onların feyiz ve bereketinden istifade edilir böylelikle hem bugün hem de gelecek aydınlatılabilir, yaşanılan düşüşler ufak sıyrıklarla atlatılabilir.³⁷⁸

³⁷⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.404.

³⁷⁸ Mahmut Kanık, “Diriliş Akımının Öncüleri”, **a.g.m.**, s.59.

Sezai Karakoç, *Ayinler* kitabında milletine bir yol gösterir. Ona, yaşanan tüm karanlıkları arkasında bırakıp İslam medeniyetinin eşsiz hazineleri olan “pirlerden, erenlerden” yardım alarak barışa ve huzura erebileceğini söyler.

“Arkaya atarak doğuyu batıyı
—göğsünden kan sızan bir güvercin—
Yavrusunu kaybetmiş olmaktan
Yasa batmış bir anneyken toprak
Köprülerden geçerken batan güneşe bakanlar
Lâlelerin yumurtasını kıran ticaret ateşeleri
Arkası boş bir dama merdiven dayayanlar
Geriye dönüp kaynağını yakan nehirler
Gece yarısı suda boğulma provaları
Ve benzerlerini arkada bırakarak
Yeni bir barış düzeyine çıkmak
Secde görmüş alınlar barışına ermek
Kurtuba söndüğünde görünür Muhyiddin-i Arabî kenti
Tatar ordularını gömen bir Mevlâna Silüeti
Selâm selâm yağmurlar indikçe görünmezlikten
Selâm selâm eridikçe taş karların kefeni
At bir adım daha dünya çökmüş de olsa omuzlarına
Pamuk gibi atacaksın onu Hallacı olacaksın dış birikimlerin
Nesimi gibi derisi yüzülecek denizlerin”³⁷⁹

Karakoç’a göre İslam medeniyeti, Batı’nın tesiriyle her cepheden epey sarsılmıştır. Onun bu olumsuz tesire bir an önce dur demesi, yeniden güçlü bir medeniyet seviyesine yükselmesi gerekmektedir. Türk milleti hakikatleri hem kendisine hem de tüm insanlığa yaymalıdır. Ancak bu şekilde kurtuluşa erebilir. Bunun için de şifayı yine kendi medeniyetinde aramalı, zengin kültür hazinesinden faydalanmalıdır. Bu noktada Karakoç, sahip olduğu medeniyetin geçmişinde yaşamış ve eserleriyle hâlâ yaşayan alimlere, hikmet ve muhabbet ehline, sanatkârlara müracaat etmenin önemini altını çizer. İlmi çalışmaların temeline İmam-ı Gazzâlî’yi koyulması gerektiğini, kamil bir Müslüman olmanın şuur ve bilgisinin İmam-ı Rabbanî’nin yolundan gidilerek kazanılabileceğini söyler. İmanı tazelerken Muhyiddin-i İbnü’l-Arabî’den İlahi aşkın, gönülleri saflaştırırken Mevlânâ’dan, Yûnus Emre’den muhabbetin ve erdemın derslerini almanın Türk milletini

---

³⁷⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.504.

zenginleştireceğini ve birlik beraberliği kuvvetlendireceğini ifade eder. Bunun yanında iyi bir sanat eserinin nasıl olması gerektiğini Fuzûlî, Bâkî, Hâfız gibi değerli sanatkârların şiirlerine bakarak öğrenip onların şiirlerindeki estetiğin sırrını aramaya çalışmanın önemli olduğunu söyler.³⁸⁰ Karakoç, daha bunlar gibi nice alim, sanatkâr ve üstada değinir; Türk milletini hayatın her alanında onlara başvurmaya çağırır.

“İşte bu geçmişte kalan ve her ne sebeple olursa olsun külle örtülmüş olan medeniyetinin manevî ve maddî yapısını yeryüzüne çıkaracaksın. Onda yaşayan ne varsa pırıl pırıl yapıp şahsiyetine katacaksın. Kur’an, yolunu şaşırılmaman için kılavuzun ve sürekli olarak yolunu aydınlatan ışığıdır. Peygamberler, sahabiler senin ideal örneklerindir. Bu zengin ve engin geçmişi, şimdiki zaman haline getireceksin, îman ve takva duygusunu her an yaşayan, erdemle, aşkla ve umutla dolu bir Müslüman olacaksın.”³⁸¹

Tüm bunlar, hem Türk milletini hem de tüm insanlığı kurtaracak, dirilişi gerçekleştirecek kurtuluş reçeteleridir.

Sezai Karakoç’un “Fecir Devleti” şiiri başlı başına İslam medeniyetinin dirilişini konu alan bir şiirdir. Fecir, sabaha karşı ortalığın aydınlanmaya başladığı zamanı dilimini ifade eder. Bu zaman dilimi koyu karanlıklar sonrasında gelir. Karakoç, fecir vaktiyle İslam medeniyetinin yeniden canlanması arasında bir bağ kurar. İslam medeniyeti, gerek Batı’nın tesiriyle gerek asrın fitneleriyle karanlık dönemler geçirmektedir fakat nasıl her geceden sonra bir sabah geliyorsa İslam medeniyeti için de aydınlık günler geri gelecektir. Karakoç’a göre, bunun gerçekleşmesi ise sahip olunan kültürün, değerlerin ve inancın yeniden yaşanır hâle gelmesi ile mümkündür. Karakoç, bu noktada Şeyh Galib’i devreye sokar. Onu büyük bir hevesle inşa edilmesini beklediği “yapı”nın, yani İslam medeniyetinin, “ustası” olarak görmektedir.

“Çağırdığım fecirde yoğrulacak bir yapı
Dumanlar içinde
Alevler içinde bir Şeyh Galib’tir ustası
Taş-ses mercan kitap doğurgan yara

³⁸⁰ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.107.

³⁸¹ A.e., s.107.

Fırtına öncesi bir uygarlık
Dumanlar alevler kan içinde bir usta”³⁸²

Şeyh Galib’i bir “muştucu” olarak ifade eden şair, asrın türlü karanlıklarının içersinde onun mücadelesini vereceğine ve bu karanlıkları aydınlığa çevireceğine inanmaktadır.

“Ve Şeyh Galib, yeniden iş başında şafakta
Yeni dünyanın ilk ustalarından
Benim dünyamın muştucularından
Alev duman kan ve gül içinde
Leylâk kadından düşen şafak
Ve kadın, anneden çocuğa akan
Bir şelâle belki, dünya kayalıklarından
Ta...Cennet’e dökülecek”³⁸³

Şiirin ilerleyen kısmında ülkesinin geldiği noktaya bakan şairin bir an karamsarlaştığı görülür fakat bu uzun sürmez. Batı, her ne kadar var gücüyle Türk milletinin üzerine gelip türlü oyunlarıyla onu yok etmeye çalışsa da şaire göre korkmaya lüzum yoktur. Şeyh Galib gibi “erenlerin, pirlerin” bereketiyle millet bunun üstesinden gelecektir; yeter ki, bu isimlerle bağlar güçlü tutulsun.

“Şimdi ben bozgunu yaşayan bir ulus gibi
Bozgununu yaşayan ulusum gibi
Gömülüyorum yabancı bir geceye
Su atlarının deniz diplerinin
Yer derinliklerinin bilinmez yeraltılarının çinisine
Didik didik ediliyorum sokaklarda
Büyük caddelerde
Bir yanı tüm düz ay olan
Bir yanı tüm düz dünya olan
Bir caddede zikzaklar çizer gibi
Bir aya, bir dünyaya çarpan
Bir Şarlo, ya da fikirlerin şaşkın altın arayıcısı
Hayır. Hayır. Bu madenî sis
Bu kömür tabakası üfürülecek
Gül bahçelerinden gelen

³⁸² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.415.

³⁸³ **A.e.**, s.415-416.

Şeyh Galib işi”³⁸⁴

Şair, şiirin sonuna doğru bir duaya yer verir. Burada Allah’tan, kendini Kur’an yoluna adanmış “pirler”e yardım etmesini, Türk milletini vahyin nuruyla aydınlatmasını, Hazret-i Peygamber’in duasını bu millete yoldaş etmesini ve beklediği “Fecir Devleti”ni ona bahşetmesini istemektedir.

“Işık tut Rabbim
Büyük ışığını esirgeme bizden
Koruyan acımana
Güzeller güzeli adlarına
Sığınan bu erlere
Işık tut Rabbim
Kur’an’ın aydınlığını yay gönlümüze
Peygamber duasını eş et bize
Saçılın senin solmaz baharının gülleri yolumuza
Sırrına sır katılın ulusumuzun
Yırtılsın inkârın zarı
Reddin seddi yıkılsın
İnancın fecri doğsun
Ağsın sabah yıldızı gibi ufku muza
Batı ve Doğu bütün anlamıyla
Geçmiş ve gelecek bütün anlamıyla
Açılsın önümüze bir kitap gibi
Yeşeren ağaçlar eğilsin üstümüze
Damarlarımız canlansın eski ruhun dirimiyle
Alev duman ve kan içinde
Bir şafak yapısı belirsin önde
Şeyh Galib’in divanı gibi
Yükselsin önümüzde yeni bir fecrin devleti
Çağırduğım işte bu FECİR DEVLETİ”³⁸⁵

İmam-ı Gazzâlî, Muhyiddin İbnü’l Arabî, Mevlânâ ve İmâm-ı Rabbânî gibi daha nice büyükler ve sanatkârlar, İslam tarihinin “ilham dönemi”nde gelmişlerdir. İslam’ın idrak edilmesine ve yayılmasına hizmet ederek tüm insanlık âlemini nurlandırmışlardır. Karakoç, bugün onların izinden giden nice düşünce, inanç, sanat

---

³⁸⁴ A.e., s.419.

³⁸⁵ A.e., s.421.

ve ahlak kahramanının gelerek İslam medeniyetinin dirilişine hizmet edeceklerine inanmaktadır.³⁸⁶

Alınyazısı Saati’nde yer alan bir şiirinde Karakoç, Doğu’dan gelmesini beklediği bir “atlı silüeti”nden bahseder. Şaire göre “Tanrı aşkından doğan o atlı” İslam medeniyetini temsil eden değerli büyüklerin izlerini taşımaktadır ve onlardan devraldığı ilimle, aşkla, erdemle ve sanatla İslam medeniyetini düştüğü yerden kaldırarak layık olduğu seviyeye taşıyacaktır.

“Doğudan gelen o atlı silüetinin
Atının ayaklarından çıkan toz
Altın tozundan daha değerli
Bir at ki karnında taşıyor bir başkaldırışı
Bütün başkaldırışı eskitip değersizleştiren başkaldırışı
Bir başkaldırı ötesi medeniyetini taşıyan karnında o at
Ve o atlı
Nereden geliyor o atlı
Tanrı aşkından doğan o atlı
Yunus izli Mevlâna çizgili
Muhyiddin- i Arabi gölgeli Gazali hacimli
Develerin hörgücünde saklı hazineler
Moğol atlılarının Dicle’ye döktükleri
O hazinelerin gizli şifreleri
Ve bin bir Bağdat mitolojisi”³⁸⁷

Sezai Karakoç, Mevlânâ’nın insanlığa yapmış olduğu çağrının ehemmiyeti üzerinde sıklıkla durur. Mevlânâ, insanın ancak İslam üzere yaşadığı sürece yaradılış gayesine uygun bir biçimde hareket etmiş olacağı inancındadır. İnançsızlıklar, küfür, yalan, riya ve bunun gibi nice süfli hâller insanoğlunun ruhuna bir hastalık gibi bulaşmıştır. Bir taraftan da çeşitli tesirlerle umutsuzluğa sürüklenen insan, ağır bir karamsarlığın içinde kıvrılmakta ve yanlış yollara, yanlış inançlara meyletmektedir. Eğer, İslam’ın güçlü tesiriyle insandaki umutsuzluk giderilip ondaki umut tohumları yeşertilebilirse insan yeniden kendine gelecek ve bu süfli hâllerden kurtulacaktır. Mevlânâ, bir ömür bu amaca hizmet etmiştir. Kur’an’dan ve Hz. Peygamber’den

³⁸⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.152.

³⁸⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.675-676.

aldığı dersle insanlara her daim umudu aşlamış, Allah'ın rahmetinden hiçbir zaman ümit kesilmeyeceğini ve tövbe kapısının hep açık olduğunu anlatmaya çalışmıştır.³⁸⁸

Karakoç, yaşadığı dönemle Mevlânâ'nın *Mesnevi*' sinin yazıldığı dönem arasında benzerlikler olduğunu düşünmektedir. Anadolu *Mesnevi*'nin yazıldığı dönemde doğuda Moğollar, Batı'da Haçlılarla mücadele hâlindeydi. Hem maddi hem de manevi anlamda ciddi kan kaybı yaşamaktaydı. Böyle bir dönemde Mevlânâ ve onun gibi hizmetler veren "Horasan erleri" Anadolu'yu dört bir koldan toparlamaya çalıştı ve bunda da muvaffak oldular. Medeniyeti yeniden canlandırmayı başardılar. Sezai Karakoç, 20. yüzyılda da hem Batı'nın hem de komünizmin tesiriyle İslam medeniyetinin ağır hasara uğratıldığını söyler. Türkiye'nin tıpkı 13. yüzyılda olduğu gibi hatta daha fazla *Mesnevi*'nin güçlü tesiriyle toparlanmaya ihtiyacının olduğunu dile getirir.³⁸⁹ Türk milletini Mevlânâ ve eseri *Mesnevi* ile bağları kuvvetlendirmeye çağırır.

Mevlânâ'nın elinde tuttuğu meşale yüzyıllar geçse de sönmeyecek bir meşaledir, tüm insanlığı aydınlatacaktır. O, Müslüman gençliğe yoldaş olacak ve ona yeni ufuklar açacaktır. Elbette ki, bunu yapan sadece "Mevlânâ" değildir. İmâm-ı Gazzâlî, Muhyiddin-i Arabî, İmâm-ı Rabbânî ve daha nice değerli zat, bu amaca hizmet etmiş "diriliş sütunları"dır. Sezai Karakoç, yeni neslin "Büyük Kurtuluş" yapısını bu "sütunlar" üzerine kurmaları gerektiğini düşünmekte ve bunun olacağına da inanmaktadır.³⁹⁰ Bu düşüncelerini şiirine de aktaran şair karşımıza şu mısralarla çıkar:

"Yeniden başlamak yazma sanatına
Kat kat olup açılmak gök katına

İndirmek yeryüzüne Allah'ın servetini
Bir gül gibi sunmak dünya saltanatına

Yeni bir zamanı indirmek kılıç gibi
Güneş saatine geceler saatine

Varmak Rabbani ile çileye katıp çile

³⁸⁸ Sezai Karakoç, *Mevlâna*, s.62.

³⁸⁹ *A.e.*, s.90.

³⁹⁰ *A.e.*, s.93-94.

Muhyiddin-i Arabi ve Mevlâna hakikatına

Gökyüzünü dolduran meleklerin sabrıyla
Kaldırmak aşk kadehini insanlık sıhhatına

Harfleri ve sesleri sözleri kelimeleri
Kitapları getirmek Peygamber fitratına

Merhameti ruhun en iç musikisi yapmak
Ve ölümü çevirmek diriliş hayatına”³⁹¹

Ülkeyi zarara uğratan, yeni neslin zihinlerini karartan yabancı akımların istediği şey Anadolu’nun ruhunu yok etmektir. Karakoç’a göre, onlar bütün çabalarını bu yönde harcasalar da bunu başaramayacaklardır. Kazdıkları inançsızlık ve ahlaksızlık kuyusuna bir gün mutlaka kendileri düşeceklerdir. Karakoç; Fatihlerin, Yavuzların, Kanunilerin, Mevlânâ’nın, Yûnus’un, Fuzûlî’nin, Bâkî’nin, İtrî’nin, Şeyh Galib’in, Dede Efendi’nin ve daha nice Allah yoluna kendisini adanmış değerli zatın neslinin Anadolu topraklarına yeniden teşrif edeceğine olan inancını yitirmez ve bu sebeple de Türk milletinin geleceğinden hiçbir zaman ümit kesmez.³⁹²

Sezai Karakoç, *Alıntazısı Saati* kitabında yer alan bir şiirine her yanı afetlerle çevrili Müslümanları koruması ve onlara yardım etmesi için Allah’a dua ederek başlar.

“Tanrım, müslüman, ne korkunç âfetlerle çevrili
Hem âfakta hem enfüste
Hem dışta hem içte
Hem fizikte hem ruhta
Onu koru Tanrım
Ona acı ona yardım elini uzat
Senin halkındır onun halkı
Onu uyandır onu şuurlandır
Ona bilgi ve güç ver
İleriyi görüş gücü ver
O, yeşilin şiiridir”³⁹³

³⁹¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.620.

³⁹² Sezai Karakoç, **Mevlâna**, s.94.

³⁹³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.669.

Şiirin hemen devamında ise şair, kalbine ve dolayısıyla tüm Müslümanlara seslenir. Onları hakikatin peşinde koşan, İlahi aşkı yaşayan ve maddeyi aşıp manaya götüren değerli zatları arayıp bulmaya, onlarla olan bağı kuvvetlendirmeye çağırır.

“Mevlâna görünür bir uçtan
Konya’dan Kubbe-i Hadra’dan
Muhyiddin-i Arabî İmam-ı Gazalî
İmam-ı Rabbânî ve Hallac esintileriyle dolu uygarlık
Pancurlar var Hallac gibi
Yaz sıcağında ruha açılan
Sabrın ve tevekkülün son ucu Geylânî
Halîslîğın saf madenî Rûfai
Dünya nakışlarını silmiş kalbden
Kalb ahiret aşısının boyasıyla boyalı nakşî
Ey kalbim sen yine bunları ara
Ve bul yeniden
Çatıda setlerde ufuk çizgisinin olduğu her yerde
Her Müslüman gönülde ve yüzde
Bin bir yol gider bir yola varır
Orda kalbimizin fidanı göğeri
Orda gönlümüzün çiçeği açar
Açar bir gün elbet yeniden gönlümüzün çiçekleri
Görülmemiş fizikötesine ait çiçekler”³⁹⁴

Karakoç’a göre, Batı Türk milletini İslam inancından koparabilmek için uzun süredir uğraş vermektedir. Bunu gerek menfî gerekse görünüşte müspet adımlarla yapmaktadır. Zaman zaman Türkiye’yi aralarına alabileceklerine dair vaatlerde bulunmakta fakat bunun karşılığında inancından taviz vermesini beklemektedir. Karakoç’a göre, Türkiye her ne şartta olursa olsun kendisine açılan bu kapıdan girmemelidir ve inancından hiçbir zaman vazgeçmeyeceğini Batı’ya göstermelidir. Kendisi bu konuda nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini de tasarlamıştır. “İslâm mesajcıları” yetiştirip Batı’ya göndererek onlara İslam kültür ve medeniyetinin tanıtmanın çok isabetli olacağını düşünür. Eğer Gazzâlî, Muhyiddin İbnü’l Arabî, Nizamî, Şeyh Galib, Sadi, İtrî, Hâfız, Mevlânâ, Yûnus, Aziz Mahmud Hüdâyî gibi değerli büyükler tanıtılır ve onların eserleri çeviri yoluyla Batı’ya ulaştırılırsa

³⁹⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.670-671.

İslam'ın o coğrafyada da tanınmasına ve yayılmasına hizmet edilmiş olacağını düşünür.³⁹⁵

Sezai Karakoç'a göre, bugün bir Batılı filozof ve sanatçılar kadar hatta daha fazla İslam medeniyetinin değerli alim ve sanatkârları evrensel kültürde tanıtılmadıkça, bir *İlâhî Komedya* kadar Mevlânâ'nın *Mesnevi*'si veya sahip olunan diğer nitelikli eserler tüm dünyaya aktarılmadıkça Doğu'nun da Batı'nın da selamete çıkması çok zordur.³⁹⁶

Sonuç olarak, Sezai Karakoç için diriliş demek İslam medeniyetinin hazineleri olan büyük alim ve sanatkârları tanımak ve eserlerini hayatın merkezine almak demektir. Türk milleti bu değerlerle bağlarını kopartırsa ruhunu kaybeder, ayakta kalamaz. Karakoç, bunu bir yazısında şöyle ifade etmiştir:

“Mevlâna'dan, Mesnevi'den çıkış noktasını alan edebiyat. Eski İran Edebiyat gücüne ermeyi hedef bilen bir edebiyat. Gazzali'den, Muhyiddin-i Arabî'den yola çıkan düşünce ve ilim. Büyük mutasavvıf ve velilerden yola çıkan ruh hayatı. İşte bu diriliş olmadıkça İslâm Âlemi dirilmez. İslâm Âlemi dirilmedikçe de insanlık dirilmez.”³⁹⁷

4.6. DİRİLİŞ DÜŞÜNCESİ

4.6.1. Dirilişin Tanımı

Sezai Karakoç'un çıkış noktası 1960'lara dayanan diriliş düşüncesinin oluşmasında Cezayir ve Tunus'un Fransa'ya karşı vermiş oldukları bağımsızlık mücadeleleri önemli bir etken olmuştur. Bu ülkeler Fransa'nın ağır saldırılarına, zulüm ve işkencelerine rağmen bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Bu mücadeleyi yakından takip eden Karakoç, gerek tüm İslâm ülkeleri için gerekse Türkiye için inançtan sanata, medeniyetten kültüre, politikadan ekonomiye hemen her alanda diriliş düşüncesini inşa etmeye çalışmıştır. Düz yazılarında diriliş düşüncesinin

³⁹⁵ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar*, s.45.

³⁹⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.97

³⁹⁷ Sezai Karakoç, “Dönüş”, *Diriliş Dergisi*, S.1-2, İstanbul, Eylül 1974, s.10.

tanımı ve içeriği hakkında geniş çaplı yazılara yer vermiş; hikâyelerini, tiyatro ve şiirlerini bu düşüncesinin ifade alanları hâline getirmiştir.

Sezai Karakoç, dirilişi özgürlük olarak tanımlar. Bir başka ifadeyle ona göre diriliş, özgürlüğün sesidir. Bu özgürlük, kaskatı köleliğin, esirliğin ya da bunların farklı çeşidi olan gururun ve egonun üzerine gölge düşüremediği “varoluş özgürlüğü”dür. Karakoç’a göre diriliş, özgürlüğün kültür ve uygarlığıdır. O, ne Doğu uygarlığının ne de Batı uygarlığının çerçevesiyle sınırlandırılmayacak kadar geniş kapsamlıdır. Çünkü diriliş kültürü, “hakikat uygarlığı” olan İslam medeniyetinin yeniden açan “özgürlük çiçeği”dir.³⁹⁸

Sezai Karakoç’a göre gerçek diriliş, Maide suresinde geçen “Bir kişiyi dirilten, bütün insanlığı diriltmiştir.”³⁹⁹ hükmünü hayatın merkezine almakla olur. İnsanlık, düştüğü inkâr ve zulüm bataklığından kurtulmak için değişmek zorundadır. Doğu için de Batı için de elzem olan bu değişim büyük bir değişimdir ve diriliş yönünde gerçekleşmesi gerekmektedir.⁴⁰⁰

20. yüzyılda Müslüman coğrafya Batı tarafından türlü zulümlere maruz kalmıştır. Karakoç, bu dönem Müslümanları için “çağın mazlumları” ı ifadesini kullanmıştır. Durum ne olursa olsun karamsarlığa kapılmayan Karakoç, İslam coğrafyasında tüm insanlığı diriltecek bir hareketin gelişeceğini ve ilerleyeceğini ileri sürer. Bu hareketin adı da kendisine göre diriliştir. Ortadoğu olarak nitelendirilen Müslüman coğrafyaya düşen görev, Kur’an’ın özünden beslenip dirilmek ve daha sonra bütün insanlığı diriltmektir. Karakoç’a göre; ruhu, inanma yeteneğini, sanat gücünü, düşünme yetisini diriliş düşüncesine doğru ilerletmek gerekir. Kâbe’nin anlamı etrafında toplanıp canlanmak ve ölüm engelini aşmak, İslam medeniyetini “ölü” noktadan en kısa sürede kurtarmak Müslümanların en önemli görevi olmalıdır.⁴⁰¹ Bu düşüncesini “Taha’nın Dirilişi” başlıklı şiirinde Müslümanların sembolü olan “Taha” karakteri üzerinden dile getiren Karakoç, onun Dört Melek ve Kur’an’la dirilişini şu mısralarla anlatmıştır:

---

³⁹⁸ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.27-29.

³⁹⁹ Maide 5/ 32.

⁴⁰⁰ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, s.60.

⁴⁰¹ **A.e.**, s.61.

“Dört melek ve Kur'an’la
Dirildi Taha
Onulmaz bir ölümle
Kavuran bir felçle
Öldüğü halde
Dört melek ve Kur'an’la
Dirildi Taha
Cebraile Mikâil’le
Üç Sûr ve İsrâfil’le
Azrail’le bile
Dirildi Taha
Yatağında bozulmuş bir bağ gibi
Kavrulmuş yapraklar gibi
Dağılmış ve kendi kıyametini
Ve kendi onulmaz mahşerini yaşamışken
Nemrudun ateşinde yanmışken
Firavun suyunda boğulmuşken
Dört melek ve Kur'anla
Peygamber soluğuyla
Dirildi Taha”⁴⁰²

Sütun isimli kitabında bir yazısında uyanış, yeniden doğuş(rönesans) ve diriliş kelimelerinin anlamlarına değinen Karakoç; Batı’nın, Marksistlerin ve her türlü dünya görüşlerinin paylaşamadığı “uyanış” kelimesini çok genel, her yana çekilebilir ve yetersiz bulmaktadır fakat yine de bir başlangıç olarak anlamlı olduğunu düşünmektedir. Yeniden doğuş diğer bir ifadeyle rönesans ise, insanlığın geldiği noktaya ve yaşanan ıstıraplara göre çok sığ ve dar bir zihin atılımıdır. Bu sebeple Karakoç, insanlığı kurtuluşa erdirecek bir değişim için ölümden tekrar hayata dönmeyi ifade eden “diriliş” kelimesini kullanmanın yerinde olacağı kanaatine varmıştır.⁴⁰³ Bunu *Alın yazısı Saati* adlı şiir kitabında şöyle dile getirmiştir:

“Varolmanın tek şartı
Kaderin kaderle çarpışması
Kaderin kaderi ertelemeşi
Kaderin kaderi yenmesi
Yeniden varolmanın sırrı
Dirilmek ve diriltmek görevi

⁴⁰² Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.355-356.

⁴⁰³ Sezai Karakoç, *Sütun: Günlük Yazılar II*, s.489.

Ölümün çürütemediği güzellik
Ben o güzelliği söylüyorum ölümün ötesindeki güzellik”⁴⁰⁴

Gerek Hıristiyanlığı gerek Marksizm’i gerekse tüm Batı coğrafyasını insanlığın düştüğü kötü durumlardan sorumlu tutan, onları insanlığın kanına ellerini bulamakla suçlayan Karakoç; İslam’ın dili, dini, ırkı ne olursa olsun her zaman mazlumların yanında yer aldığını ve onların acılarını paylaştığını dile getirir. Ona göre, insanlık ancak İslam’la kurtuluşa erecektir. “Diriliş, insanın İslâm’da dirilmesi ve İslâm’la kurtulmasıdır.”⁴⁰⁵ *Zamana Adanmış Sözler* adlı şiir kitabında “Esir Kent’ten Özüle’ye” başlıklı şiirinde insanlığın ancak Hz. Peygamber’in izinde giderek dirilişini gerçekleştirebileceğini dile getiren Karakoç, O’nun getirdiği vahye uyan insanlığın karanlıklardan aydınlığa çıkacağını; O’ndan ayrı kalmanın ise ölümle eş değer olduğu söyler.

“Zengin ruhun yükseltmiş Tanrı katında seni
Ayak uydurmuş gönlün yıldızların sesine

İnsanlar izleseler güneş gibi gölgeni
Kavuşurlar ilâhî diriliş bestesine

...
Bir bâdisaba gibi es doğudan batıya
Hayatı yumuşattığın gibi ölümü yumuşat

Yağsın gönlünün nuru bu karanlık çatıya
Zehre batan ruhumu ışığınla aydınlat

Ben en ölüden ölü senden ayrı kaldım ya
Çaresiz derde şifa olan elini uzat

Ben dudakları çatlak kavrulmuş yanık kaya
Sen kevser gibi gökten boşanan âbıhayat”⁴⁰⁶

Diriliş düşüncesi, insanlığın hâline, gidişatına, sorunlarına ve bu sorunların çözümüne “Bir insanı diriltmek, bütün insanlığı diriltmek gibidir.”⁴⁰⁷ emrinin

⁴⁰⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.677-678.

⁴⁰⁵ Sezai Karakoç, *Sütun: Günlük Yazılar II*, s.489.

⁴⁰⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.437-438.

⁴⁰⁷ Maide 5/32.

sorumluluğu ve bilinciyle bakar. Diriliş, hayata yeniden doğmaktır. Hayatı ve ölümü anlamlandırmak, onları yaşanılır, katlanılır ve uğruna mücadele edilir kılmaktır. Diriliş düşüncesine göre yaşamak diriliş dikkati ve bilinciyle sürekli uyanık olmaktır.⁴⁰⁸

Sezai Karakoç, inşa ettiği diriliş akımına hizmet edecek “diriliş erleri”ne birçok yazısında ve şiirinde seslenir. Onları öfkelerinin esiri olmamaları konusunda uyarır. Çünkü öfke insanı zayıflatan ve zor durumda bırakan bir duygudur. Karakoç’a göre “diriliş eri” nin görevi “ses” olmaktır ancak bu yolla güçlü olunabilir. Diriliş akımı; İslam’ın ruhundan, emirlerinden, ilkelerinden, ahlakından alınan ilham ve aşkla, Türk milletini yeni bir “ses”e kavuşturma yoludur, öfke yolu değildir.⁴⁰⁹

Diriliş Muştusu kitabında dirilişin farklı tanımlarına yer veren Karakoç, bir yazısında onu İslam’dan ayrılışın sona erışı ve İslam’a yeniden kavuşmanın başlangıcı olarak tanımlar. Çünkü ona göre diriliş, bir düşüşten çıkış ve kurtuluştur; acı tecrübelerden sonra varoluşun gerçek hakikatine ve amacına dönüşür. Dirilişi bir duygu, bir düşünce veya eylem tazelenmesi davası olarak görmek yanlıştır, “Lâfzın ötesine ve arka planına inerek, ordan ruhu, gönlü ve davranışı hakikatin yüksek fırınında yeniden özbenliklerine kavuşturma çilesi olarak onu benimsemek gerekir.”⁴¹⁰

Karakoç’un diriliş tanımlarının temelinde hareket vardır. Karakoç, bu hareketle sevgi arasında yakın bir bağ olduğunu düşünür ve bunu *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi* kitabında “Diriliş, Sevgi Devrimidir” başlıklı yazısında şöyle dile getirir:

“Hile sevgiyi yenemez, sadece kendini yener. Riya, sevgiyi örtemez, ancak kendini örter. Kuvvet, sevgiyi deviremez, ancak kendini devirir.

Sevgi öğretilerinin temeli olan peygamberlerin öğretilerine, İslâm öğretisine, Kur’ân öğretisine, onların sevgileriyle Tanrı sevgisine ulaşma yoludur Doğru Yol, Gerçek Yol.

---

⁴⁰⁸ Hüseyin Su, **a.g.m.**, s.16.

⁴⁰⁹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, s.132.

⁴¹⁰ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.24.

Sevgide dirilmektir, ruhun kurtuluşu.

Diriliş, bir sevgi devrimidir. Ruhun ölümünü hazırlayan öçlerin, ezmelerin, çekememezliklerin devrilmesi yoluyla sevgide ruhun dirilişini gerçekleştirme yöntemidir, diriliş.”⁴¹¹

Tüm bu tanımlardan hareketle Sezai Karakoç’un mimarı olduğu diriliş düşüncesinin İslam inancıyla kuvvetli bağı olan, peygamber hayatlarını medeniyetin inşasında rehber edinen, sadece bireyi, Türk milletini ya da Müslüman coğrafyayı değil tüm insanlığı kuşatan, Batı’nın yıkıcı etkisine karşı İslam medeniyetini koruyan ve bu medeniyeti üst noktalara taşımayı amaç edinmiş bir düşünce olduğunu söylemek mümkündür.

4.6.2. Diriliş Düşüncesi ve Gelecek

Sezai Karakoç, *Yitik Cennet* adlı eserinde bir medeniyette batıya doğru bir meyil hissedildiğinde o medeniyetin gerçek sahiplerinin durumu bütün açıklığıyla görüp harekete geçerek “diriliş noktası” etrafında toplanmaları gerektiğini söyler. Ancak bu şekilde inançta, ahlakta, sanatta ve davranıştaki yüksek medeniyet oluşumlarının çürümeye yüz tuttuğu yerden bir tohum misali yeniden neşvünema bulabileceğine inanmaktadır. Bu durumu Hz. Nuh’un kıssasıyla delillendirir. Çöküş sinyalleri veren medeniyetler için yeniden doğuşun diğer bir ifadeyle rönesansın sembolüdür “Nuh’un Gemisi”. Bilindiği gibi bu gemiye her cins hayvandan birer çift alınmış böylelikle hayatın devamı sağlanmıştır. Karakoç, aynen bunun gibi bir medeniyetin özelliğini taşıyan inanç, ahlak, duygu ve düşünce tohumlarının “Diriliş Merkezi”nde toplanması gerektiğini düşünür. Bu tohumlar hayata yeniden aşkla, inançla ve umutla doğacak böylelikle medeniyetin dirilişi sağlanacaktır.⁴¹²

“Her çağda, şartlar ne kadar ağır ve umutsuz olursa olsun inananlar için bir Nuh’un Gemisi vardır. İnananlar ona sığınır ve onu felâketlerin yatıştığı veya erişemediği, trajik çizgilerin durgunlaştığı bir yere ulaştırabilirse, kurtuluş yeniden başlayacak demektir. Her çağda her uygarlık ve inanç grubu için böyle bir “diriliş” umudu

⁴¹¹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.156.

⁴¹² Sezai Karakoç, *Yitik Cennet*, s.38.

vardır. Ölüm tehlikesindeki uygarlığın temel unsurlarından öz parçacıkları, protoplazma özleri taşıyıp da bir yerde onları mayalanmaya bırakmalı, o özlerle çağı ve gelecek zamanı mayalandırmalı. Bu mayalanışı aşkla ve feragatle gözlemeli. İşte o bekleyişten, o hamur yoğruluşundan, battığı sanılan uygarlığın dirilişi doğacaktır.”⁴¹³

Karakoç, “Kış Anıtı” başlıklı şiirinde de bu düşüncelerine yer verir. Hz. Nuh’un yaşadığı şehir her ne kadar boğulmuş olsa da onu ve inananları kurtaran geminin enkazının olmadığını söyler çünkü bu gemi hâlâ dipdiri yaşamaktadır. Şaire göre, bu gemi Hz. Nuh’un döneminde nasıl kurtuluşa vesile olduysa bu çağda insanlığın kurtuluşuna vesile olacaktır.

“Bir boğa rüzgârıyla sabahın lâmbası bir poyrazla
Nuh şehri boğulmuştur
O kurtaran geminin enkazı yoktur
Çünkü o gemi ölmemiştir
Bir şelâle üstündedir sağdır dipdiridir
Bir yay gibi yeni bir çağa gerilmiştir
Bir tufan öncesinin telâşu içindedir
Üflenecek Sûr için kulağı kırıktedir
Her deprem ölü bir şehrin öfkesidir
Zavallı bir diriliş girişimidir
Eski olan kendini yapmak için
Yeninin düzgün taşlarını devirir
Böylece gündüz bir kere daha taşların altında kalır
Afrodit’in heykeli tam ortasından biçilir
Putlar öğlenin yüksek fırınında erir
Bir mangal dolusu kül haline gelir
Her deprem sanki muzip bir tarihçinin işidir”⁴¹⁴

Sezai Karakoç’a göre insanlığın yitirdiği ve her geçen gün uzaklaştığı “hakikat uygarlığı”nın dirilişi tarihin en büyük sorunudur. İnsanda hakikatleri araştırma isteği, vicdan ve samimiyyetin bir parçası kaldığı müddetçe; yani yeryüzündeki kötülüklerle, yaşanan zulümlerle ve yalanla mücadele edecek iyiliğin, doğruluğun ve güzelliğin bir parçası var olduğu müddetçe dirilişin gerçekleşmesinden ümit kesilmez. Bunun ne zaman ve hangi şartlar altında gerçekleşeceğini ancak Allah’ın bilebileceğinin altını çizen Karakoç, dirilişe

⁴¹³ A.e.

⁴¹⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.161.

inananların, ne kadar az sayıda olurlarsa olsunlar, bu bilinmezliğe bakıp gayretten yoksun kalmamaları gerektiğini söyler. Çünkü onlara düşen gece gündüz demeden çalışmak, diriliş hakikatini en yakından en uzağa kadar etraflarına yaymak ve gelecekte olacakları sabırla, tevekkülle beklemektir. Şartlar ne kadar ağır olursa olsun dirilişe inananların görevi, hiçbir zaman yılmamak, karşılarına çıkan engelleri aşmaya çalışmak ve insanoğluna faydalı olabilmek için canlarını feda edercesine çaba göstermektir.⁴¹⁵

Sezai Karakoç, gerek İslam dünyasının gerek insanlığın kurtuluşunun İslam dünyasının canlanmasına bağlı olduğunu dile getirir. Ona göre, edebiyat Mevlana'yı ve onun *Mesnevi*'sini bir çıkış noktası olarak belirlemeli, eski İran edebiyatının gücüne ermeyi hedef bilmelidir. Düşünce ve ilim ise Gazzali'yi, Muhyiddin-i Arabi'yi temel kaynak olarak benimsemelidir. Büyük mutasavvıf ve velilerden yola çıkan, onlardan beslenen ruh hayatı olmadıkça, bu yönde bir diriliş gerçekleşmedikçe İslam âleminin dirilemeyeceğini savunan Karakoç; İslam âlemi dirilmedikçe de insanlık dirilemeyeceğine inanmaktadır.⁴¹⁶

4.7.GELECEĞİ İNŞA EDECEK KADRO “DİRİLİŞ ERLERİ”

4.7.1. “Diriliş ERLERİ”nin Genel Özellikleri

Sezai Karakoç, kendi medeniyetiyle ve ruh dünyasıyla bağını hiçbir zaman koparmaz. Düşünce yazılarını, hikâyelerini, piyeslerini ve şiirlerini bu kaynaklarla besler. Düşünceleri ve sanatı geçmişle gelecek arasında bir köprü gibidir. Bu doğrultuda şahsına münhasır ve ideal bir insan tipi oluşturur. Bu insan tipinin her zaman bir karşılığı vardır.⁴¹⁷

Sezai Karakoç; İslam'ı, İslam coğrafyasını, İslam medeniyetini, Müslümanların birliğini ve ülkesini düşünce dünyasının merkezine alır. “İslâm'ın dirilişi”nin gerçekleşmesi için bu olguların merkeze alınması ona göre şarttır. Ona

⁴¹⁵ Sezai Karakoç, *Diriliş Muştusu*, s.119-120.

⁴¹⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.13.

⁴¹⁷ Ali Haydar Haksal, *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı*, s.55.

göre, bunun öncülüğünü yapacak olanlar da kendisinin ortaya koyduğu diriliş düşüncesini gerçekleştirecek olan “diriliş erleri”dir. Zaman zaman onları “diriliş insanı” olarak da ifade eder. Her bir Müslüman yazar, şair, entelektüel bu olgular için mücadele etmeli ve onları yüksek sesle duyurmalıdırlar. Onlar, Müslüman toplulukları kendi özlerine dönmek ve devletine, milletine sahip çıkmak için harekete geçirmelidirler. Aksi takdirde Batı’nın güdümünde kalmak kaçınılmaz bir son olacaktır.⁴¹⁸

Sezai Karakoç, bahsettiği “diriliş erleri”nin niteliklerini ortaya koymayı ihmal etmez ve bunları düşünce yazılarında sıklıkla dile getirir. Bu doğrultuda “diriliş erleri”nin özelliklerini genel anlamda şu şekilde sıralamak mümkündür:

“Diriliş erleri” için özgürlük, önemli bir sorumluluktur. Bahsedilen özgürlük sorumlulukların yerine getirilmesiyle gerçekleşecektir. O, her şeyden önce Allah’a karşı sorumlu hisseder kendini. Allah’a karşı sorumluluğuyla bağlantılı olduğu sürece başkalarına karşı sorumlu olduğu düşünür. O; insanları, eşyayı, düşünceleri, gücü, parayı putlaştırmaz, tapılacak yegâne varlığın Allah olduğu inancı ve bilincini taşır.⁴¹⁹

Diriliş insanı, kendini Allah yoluna adar ve onun en büyük davası İslam’dır. O, her dem dirilmek için çabalar, ölüşler onun mizacına uygun değildir.⁴²⁰ Yaşamıyla davası bütünleşmiştir. Bu uğurda başta benliği olmak üzere her şeyini feda edebilir. Çünkü onun için önemli olan hakikatin gerçekleşmesidir.⁴²¹ “Diriliş erleri” tevekkül sahibidir, davası uğruna alın teri döker ve sonucunu Allah’tan bekler. Düşüncesi, duyusu, davranışı, inancı hep alın teriyle yoğrulmuştur. Bugün Müslüman coğrafyanın alın teri dökmekten kaçındığı için bu duruma düştüğünü fark eder ve bu durumdan kurtulmanın çarelerini arar. Karakoç’a göre, alın teri dökmeyi sadece fiziksel bir çaba ile sınırlandırmamak gerekir çünkü onun ruhsal boyutu da vardır. Bunu şu şekilde açıklar:

---

⁴¹⁸ A.e., s.193.

⁴¹⁹ Sezai Karakoç, **İnsanlığın Dirilişi**, s.147.

⁴²⁰ A.e., s.148-149.

⁴²¹ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.45.

“Asıl ter, ruhların döktüğü terlerdir. Beden nasıl terleyerek içindeki kirli ve zehirli maddeleri dışarı atıyorsa, ruhlar da, çile terlemesi sonucunda, içteki kıskançlık, şöhret düşkünlüğü, puta ve dünyaya taparlık, maddeye değer verme, gurur gibi kötü duygu ve düşünceleri, duyarlık sapıtmalarını, benlik sanrılarını dışarı atar. Ruh, bu terleyiş sonunda arınır.”⁴²²

“Erenler, pirlere” ruhlarını bu terlemelerle saflaştırmış yüce insanlardır. “Diriliş erleri” de onların izinden giderek bu teri dökmelidirler.⁴²³

“Diriliş eri” maddeyi yüceltmez, ruha önem verir ve ona üstünlük tanır. Makam, mevki sahibi olmak gibi bir amacı yoktur; onun için önemli olan İslam’a, devletine ve milletine hizmet etmektir. O, her adımını Allah’ın rızası doğrultusunda atmaya çalışır. İslam uygarlığını yüceltebilmek için hikmeti, düşünceyi, bilim ve sanatı bir araç olarak kullanır.⁴²⁴

“Diriliş erleri” insanlara kucak açar, onlara elinden geldiğince yardımcı olmaya çalışır. Başkaları için suizanda bulunmaz çünkü bir Müslüman’ın görevinin hüsnüzan olduğunun bilincindedir.⁴²⁵ O; insanlara, hayvanlara, tabiata bir “muştı” olmaya çalışır, bunun kendisi için bir ödev olduğunun farkındadır. Bu sebeple gittiği her yere güzelliği ve sevinci taşır.⁴²⁶

Diriliş insanı, geçmişini gerçekler ışığında yeniden yorumlar ve geleceği de hakikatler üzerine bina eder.⁴²⁷ O, gelecek zamanı tıpkı şimdiki zaman gibi gerçek kabul eder ve şimdiki zamanın iyi bir noktaya gelmesi için gayret sarf ederken geleceği de tanzim ettiğinin farkındadır. Zamanı zihninde böler fakat bunu yaşantısına uygulamaz çünkü o, “Bu dünyayı yaşarken öteki dünyayı da yaşar.” Öteki âlemdeymişçesine bir duyuş ve davranış sergiler.⁴²⁸ Allah’ın halifesi olduğu inancını taşıdığından her adımını çok dikkatli atar.⁴²⁹ Hukuku, estetiği ve ahlakı metafizikle bağlantılıdır. Elinden geldiğince baki olan şeylerle haşır neşir olup fâninin tutsağı olmamaya çalışır. Hayatı hep bir mücadeleyle geçer. Bu mücadele

---

⁴²² A.e., s.54.

⁴²³ A.e.

⁴²⁴ Sezai Karakoç, **İnsanlığın Dirilişi**, s.149.

⁴²⁵ A.e.

⁴²⁶ A.e., s.152.

⁴²⁷ A.e., s.149.

⁴²⁸ A.e., s.151.

⁴²⁹ A.e., s.147.

inançsızlığa, ahlaksızlığa ve haksızlıklara karşıdır. Şartlar ne kadar çetin olursa olsun umutlarını hiç kaybetmez ve yılmaz.⁴³⁰

“Diriliş eri” yeni bir sosyal doku kurmayı amaçlar. Bu sosyal doku “diriliş toplumu”dur. Onu kurarken “diriliş erenlerinden, pirlere” istifa eder. “Diriliş toplumu”nun temelini inancı koyar, bilim ve sanatla onu zenginleştirir. Kurduğu toplumun istikametini tüm insanlığa faydalı olacak şekilde tanzim eder.⁴³¹

4.7.2. “Diriliş Erleri” ve Gelecek

Sezai Karakoç, eserlerini kaleme aldığı dönemi kastederek inançsızlığın çok yaygınlaştığını ve baş tacı edilmek istendiğini söyler. Bu sebeple bu dönemde her açıdan karanlık bir çağ yaşanmaktadır. Fakat meyas olmaya lüzum yoktur. Ona göre, inancın yeniden yeşereceği ve karanlıkların aydınlığa dönüşeceği zamanlar gelecektir. Buna en büyük vesile “diriliş nesli” olacaktır. Bu nesil gelecek günlerde belirecek, ruh ve iman dirilişini gerçekleştirecektir.⁴³² Bu diriliş inançta, bilimde, sanatta, hem ferdi hem toplumsal planda, ahlakta gerçekleşecek ve her yanı aydınlatacaktır. Karakoç, bunun aksini düşünmek istemez çünkü beklenen dirilişin gerçekleşmemesini kıyametin kopuşuyla eşdeğer görmektedir.⁴³³

“Diriliş erleri”nden bahsederken Karakoç’un *Taha’nın Kitabı* adlı eserine değinmek isabetli olacaktır. “Taha” Kur’an’ın 20. suresinin adıdır ve bu surenin adı üzerine çeşitli yorumlar yapılmışsa da huruf-u mukata’dan olduğu için geniş ve net bir açıklama yapılamamaktadır. Sezai Karakoç’un kitabına bu ismi vermesine ise Hz. Ömer’in bu surenin vesilesiyle Müslümanlığı seçmesi etkili olmuş olabilir. Dolayısıyla “Taha” ismi bir değişimin sembolü olarak değerlendirilebilir.⁴³⁴

Kitapta ismi geçen “Taha”nın bir sorumluluğu vardır ve ciddi bir bilinçle hareket eder. “Taha” ile Karakoç’un ortaya koyduğu diriliş düşüncesi arasında sıkı bir bağ vardır. “Taha” bir “diriliş eri”dir. Kimi zaman “kavis”ler görür, kimi zaman

⁴³⁰ A.e., s.153.

⁴³¹ A.e., s.150.

⁴³² Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.38.

⁴³³ A.e., s.48.

⁴³⁴ Selahattin İpek, “Bir Şairin Varoluş Serüveni”, *a.g.m.*, s.177.

“Samanyolunu”nu izler, kimi zaman İslam medeniyetini temsil eden beldelerde dolaşır kimi zaman da peygamberlerin izini sürer. O, yanlışla doğruyu birbirinden ayıracak bir şuurda sahiptir, ayrıca cesurdur da. Peygamberlerle, “gönül erleri”yle arkadaşlık eder, onların çilelerine ortak olur. Onların hayatlarından ders çıkarır. “Taha” yeni zamanı diriltme çabasıdır.⁴³⁵ Batı’yla, inançsızlıkla ve haksızlıklarla mücadele verir ve sonunda kazanır.

“Eline yas çubukları alarak
Göze göz dişe diş yaprak yaprak
Havada kollarını bıçak gibi açarak
Taha yürüdü yarasaların üstüne
Biliyordu kentten kendine bir fayda yoktu
Kent savaşçı değil belki bir savaştı
İçki değil
İçki sofrasında kırılan bir bardaktı
Göze göz dişe diş yaprak yaprak
Göğe gerili yarasa tellerini kırarak
Bir ırmak kıyısının öğle sıcağının güneşini
O güneşin anısını yardıma çağırarak
Kalbe uyum yapan marşlar mırıldanarak
Lâleli çiçeklerini kar içinde bırakarak
Taha o gece savaşını bütünüledi”⁴³⁶

Karakoç’a göre, tarihin akışı içerisinde bir süreklilik vardır. Bu hiçbir şeyin aynı kalamayacağına göstergesidir. Nasıl uzunca bir süredir inançsızlık yaygınlaşmışsa bunun tam tersi de yaşanacak ve inanç hüküm sürer hâle gelecektir. İnsanın yaratıldığı ilk günden beri hakikat “sancaktarlarını” bulmuştur ve onun en büyük “sancaktarları” peygamberlerdir. Kendisini de bir “diriliş eri” olarak gören Karakoç, bu erlerin gelecek zamanın ihyasının gerçekleştirmek için peygamberlerin açtığı yoldan ilerlemekten başka çarelerinin olmadığını net bir dille ifade eder. “Diriliş erleri” peygamberlerin taşıdıkları sancağı yere düşürmemek için maddi manevi elinden gelen tüm gayreti göstermelidir çünkü bu onun varoluş sebebidir. Bahsi geçen “sancak” Allah inancını temsil eder. Karakoç’a göre, bu “sancak” sayesinde insan putlarını parçalar, diğer insanların ve eşyanın önünde eğilmekten,

⁴³⁵ Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, s.43.

⁴³⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.313.

onların karşısında aciz kalmaktan kendini korur. Allah'a teslim olur ve hakiki özgürlüğüne kavuşur.⁴³⁷

Karakoç'a göre, "Diriliş nesli"nin gelmesi İslam medeniyetinin kurtuluşu için şarttır. Türk milleti, gaziliğin ve şehitliğin yüceliğini yeniden idrak etmelidir. Yeni nesil, inancı ve ideali uğruna şehit olan Hz. Hüseyin'i örnek almalıdır, onun bilincine varmalıdır.⁴³⁸ Karakoç'un bu neslin geleceğine dair inancı tamdır; bu nesil gelecek ve insanlığın kurtuluşuna hizmet edecektir.

"Yaklaşıyor gölgeler
Hayaller anılar ve sesler
Büyük aydınlıklarla birlikte geliyorlar
Gittikçe beliriyorlar
Gittikçe yoğunlaşıyor
Doku et kemik kazanıyorlar
Kasları çağa gerilmiş
Er kişiler çıkıyorlar bir bir geceden
Biliyorum geliyorlar sancaklarıyla
Geceyi silen sancaklarıyla
Gök yeşilini getiriyorlar
Güneşin ışığını taşıyorlar
Koşanlar bunlardır çağırdığım fecre doğru
Yoğrulacak bir fecre doğru
Aydan sütunlar taşıyorlar
Gün ışığından kemerler
Çerçeveler yerleştiriyorlar dört yöne
Hayatları bir ölümce yağma edilmiş
Anne ve babaların çilesinden
Çalınmış miraslarının içinden
Örselenmiş kefenlerinin içinden
Geliyorlar ustalar çıraklar
Şafak işçileri
İkinci mimarları
Çağı bir ortaçağ yayı gibi geren ülkülerine
İnançsızlığın yıkıcılığını
Köleliğin sömürmenin
Kör yüreğine ok atan
İnkârı öldüren
İnsanı dirilten
Bir fecrin erleri
Batmış medeniyetimizin
Ruhumuzun arkeologları
Çıkıp çıkıp bir lânetli geceden

⁴³⁷ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Âmentüsü**, s.11.

⁴³⁸ Sezai Karakoç, **Dirilişin Çevresinde**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014, s.22-23.

Geliyorlar”⁴³⁹

Şiirin hemen devamında ise şair, “diriliş erleri”nin yardımcısı olması için Allah’a dua eder; vahyin aydınlığıyla onları aydınlatmasını, “peygamber dualarını kendilerine eş etmesini” ister.

“Işık tut Rabbim
Büyük ışığını esirgeme bizden
Koruyan acımana
Güzeller güzeli adlarına
Sığınan bu erlere
Işık tut Rabbim
Kur’an’ın aydınlığını yay gönlümüze
Peygamber duasını eş et bize
Saçılısın senin solmaz baharının gülleri yolumuza
Sırrına sır katılsın ulusumuzun”⁴⁴⁰

Sezai Karakoç’a göre, tarih “diriliş erleri” için büyük bir bilgi kaynağı ve önemli bir tecrübe alanıdır fakat onlar, tarihi aşırı derecede yücelterek ona bağlanma gafletinde bulunmazlar. Her bir olayı kendi döneminin şartları içerisinde değerlendirir, tarihi gerçekleri ortaya çıkararak onu yeniden biçimlendirirler.⁴⁴¹

Tarihe dönüp bakıldığında Müslümanların büyük devletler kurdukları ve bu devletleri başarıyla ayakta tuttukları görülmektedir. Karakoç, gelecekte de aynı başarıların gerçekleşmesi ve Türkiye’nin güçlü bir devlet hâline gelmesi için “diriliş erleri”nin canla başla çalışması gerektiğini söyler, bu onların “tarihî misyonu”dur.⁴⁴²

Karakoç’a göre, diriliş inancını ve düşüncesini benimseyen, bu davaya hizmet etmek isteyen insan “kısa vâde adamı” olamaz. O, içinde bulunduğu coğrafyanın ve zamanın farkındadır. Bu farkındalıkla gözünü sonsuzluğa çevirir. Tarihle olan bağı koparmadan, şimdiki zamanda olduğunu unutmadan gelecek zaman için elinden geleni yapar. “Diriliş eri” için tarih bir “yarın”dır. Bu bilinçle hareket eder. Tarihte

⁴³⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.420-421.

⁴⁴⁰ **A.e.**, s.421.

⁴⁴¹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, s.28.

⁴⁴² Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Âmentüsü**, s.47.

yaşananları değerlendirirken şimdiki zamanı ve geleceği de kurma çabası içindedir.⁴⁴³

Sezai Karakoç, *Taha'nın Kitabı*'nda birçok yerde "Samanyolu"ndan bahseder, ona çeşitli anlamlar yükler. Şair, "Samanyolu"nu insanoğlunun yaşadığı maceraların göğe yansması olarak görür. "Samanyolu" Doğu insanının günlük yaşamından geçmişinde yaşadığı önemli olaylara kadar birçok temel unsuru bünyesinde barındıran bir realitedir. Şair, eğer dikkatle bakılırsa onda İslam beldelerinin, peygamber hayatlarının, İslam medeniyetinin görülebileceğini söyler.⁴⁴⁴ Ona göre, "Diriliş erleri" de yüzünü "Samanyolu"na çevirmeli ve ondaki hakikatlerle ferahlamalı ve geleceği aydınlatmalıdır.

"Bir keçi bir Samanyolu'na bakarsa ondan bir İncil doğmaz
İncil'i daha iyi anlar Samanyolu'na bakarsa bir çoban
Güldür çiğ gibi yağın samanyollarından
Uyanır uyanmaz güneşe saldıran doğu çocuklarına
Güzün badem kıra kıra erişir kadınlar ona
Geceleri bir zikir gibi kimi toprak mezarlara
Su gibi yansıtır ağıtları aya ve bakıra
Gökte akan bir Dicle'dir ama
Işık salmaz kavunlara umut vermez kan kırmızı karpuzlara
Geceleri Kur'an'ı indirir arılara karıncalara
Gündüzleri bir yakıdır zeytinlere incirlere narlara
...
Bir dondurma serinliği erken gelmiş bir sabah ışıyışı
Alın yeni zamanların gelecek çağların mimarlarınca
zorlananlara"⁴⁴⁵

Sezai Karakoç, İslam ülkelerin radikal bir değişime ihtiyaçlarının olduğunu düşünür. Bu değişim ise ne Batılılaşma ne de devrim ile gerçekleştirilebilir. Hakikatten uzak bu atılımlar İslam medeniyetiyle örtüşmez. İslam medeniyetinin değişimi ancak dirilişle olabilir. Dirilişle birlikte İslam ülkeleri içine doğru güçlü bir değişim sergileyerek Batı'nın yıkıcı etkilerine karşı bir set çekip özlerine döneceklerdir. Daha sonra bunun dışa yansması da görülecektir. Karakoç, beklenen "diriliş erleri"nin devrimin ve Batılılaşmanın çok ötesinde olan dirilişi gerçekleştirerek

⁴⁴³ Hüseyin Su, **a.g.m.**, s.19.

⁴⁴⁴ Selahattin İpek, **a.g.m.**, s.177.

⁴⁴⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.304-305.

çağın yüzüne “Devrim yok, Diriliş var”, “Gerçek Devrim Diriliştir”, “Devrim ötesi var: Diriliş” gibi sloganları yazacaklarına dair umut taşımaktadır. Bu güçlü adımlar sayesinde Batı belki yıkıcı etkiye sahip devrimi bırakarak dirilişin rüzgârından etkilenir. Bu durum, insanlık için büyük bir kazanç olur.⁴⁴⁶ Sezai Karakoç, bu düşüncelerine *Hızır’la Kırk Saat*’te de yer verir.

“Evrim günlük sularla
Devrim irinle kanla
Bizse dirilişi gözlüyoruz
Bengisu bengisu kayna ve çağla”⁴⁴⁷

İslam dünyasının sıkıntılı zamanlar yaşadığı bir dönemde Anadolu’da bir yeniden doğuş hareketi gerçekleştirilmişti. Bu hareket İslam kaynaklarından, İran ve Türk düşünce ve edebiyatından beslenmekteydi. Anadolu’nun her bir köşesinde “pirler” aydınlatıyorlardı. Onlar hem dindar kişilerdi hem de ilim ve sanat alanında kendilerini yetiştirmişlerdi. Bir yandan medeniyetin görünür planda yer alan hasarlarını onarmaya çalışırken bir yandan da inançlarıyla, ahlaklarıyla ve faziletleriyle Anadolu’nun manevi yapısını yoğurarak geliştirmeye çalışıyorlardı. Ayrıca bu insanlar gündüz ihtisaslaştıkları mesleklerinde çalışarak halka hizmet ediyorlardı. Bu sayede Osmanlı Devleti’nin yeniden doğuşu gerçekleştirildi. İslam dünyasının son zamanlardaki hâline bakıldığında da, aynı sıkıntıların yaşandığını müşahede edilmektedir. Karakoç sahip olduğu medeniyeti bu durumdan çıkaracak ve onun dirilişini gerçekleştirecek dindar, ahlaklı, feraset sahibi, gayretli ve sabırlı insanlara ihtiyaç olduğunu söyler. Bu insanların dışarıdan gelip ülkeyi kurtarması beklenemez. Türk milleti onları içinden çıkarıp nitelikli bir “diriliş nesli” yetiştirmelidir. Bu nesli yetiştirirken de İslam medeniyetinden faydalanmalı, “pirleri ve erenleri” örnek almalıdır. Sezai Karakoç, gelmekte olduğunun ilk sinyallerini veren “diriliş nesli” nin inançlı, sağduyulu, benliklerini dize getirmiş, sabırlı ve

⁴⁴⁶ Sezai Karakoç, *İnsanlığın Dirilişi*, s.80.

⁴⁴⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.188-189.

gayretli bir nesil olacağına ve hem ülkesine hem de İslam coğrafyasına büyük hizmetler vereceğine inanmaktadır.⁴⁴⁸

Karakoç, *Gül Muştusu* kitabında “diriliş erleri”nin sinyallerini verir. Şiirin bir bölümünde şair, namazı anlatarak başlar ve onu “gül şarabı” na benzetir. Bu şarabı damıtan ise “oruç”tur. Namaz; tüm kötülüklerin karşısında durur, karanlıkları aydınlığa çevirir, insanlığa enerji verir ve dirilişin gerçekleşmesini sağlar.

“Gül şarabından içtik sabahları
Namazın ta kendisi gül şarabı
Bir şarap oruçlarımızdır damıtanı
...
Gün doğmaz bu şarap doğar
Gül açılır ve bu şarap
Şaraba karşı bu şarap
Saçılır göğümüze
Savaşçı bilgin anne
Çıkarız birbir bir sisten
Çanların alacakaranlığından
Toprak karabasanından
Ölüm kasabasından
Gün doğusuna
Sabah çağrısına
Diriliş pazarına
Gül şarabının
Atları yerinden sıçratan
Coşkunu sarhoşluğuyla”⁴⁴⁹

Bu mısraların ardından şair, “güneş adamı”ndan kendisini kınamamasını ister. Burada “güneş adamı” imgesiyle İslam inancına uygun yaşayan insan kastedilmiştir. Şair, aynı zamanda bir “diriliş insanı”dır. Henüz inancı doğrultusunda tam manasıyla yaşayamadığı ve dirilişini gerçekleştiremediği için kınanmamayı talep etmektedir.

“Kınama beni güneş adamı
Ak kundaklardan çıkıp
Gökyüzü beşiklerinde sallanan
Yeraltı maden damarlarından
Daha ağırsam

⁴⁴⁸ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.25-26.

⁴⁴⁹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.384-385.

Kınama beni ayağa
Daha kalkamadıysam”⁴⁵⁰

Şiirin son kısmında ise şair, yani “diriliş insanı” uyanır, namazın hakikatiyle kendine gelir. Artık bilinçlenmiştir ve davasına hizmet etmek üzere kente inebileceğini söyler.

“İşte uyandık kınama bizi güneş adamı
Uyandık Ashab-ı Kehf gibi
Güllerin açılma vakti
Ağacağız kente şimdi

Gül uygarlığı
Gül şarabının uygarlığı
Gül kokusundan mest olup
Ölüken dirilenler gibi
Ağacağız kente şimdi”⁴⁵¹

Sezai Karakoç, Anadolu’da yeni bir oluşumun meydana geleceğine inanmaktadır. Bu oluşum günümüz şartlarında eski kültürün yeni nesle aktarılması ve geleceğin büyük devletinin temellerinin bu nesille atılması ile gerçekleşecektir. Anadolu, Ortadoğu’da büyük bir devlet kuracak “diriliş nesli” nin yetiştirilmesi misyonunu taşımaktadır.⁴⁵²

Karakoç, “İslam’ın dirilişi”ni, “insanlığın dirilişi”nden ayırmaz. Çeşitli menfi etkilerle tıkanmış inanç, düşünce, duyarlılık, ahlak ve davranış kanallarını açmak; öfkenin ve kinin yerine sevgiyi ve barışı, kibrin yerine alçak gönüllüğü getirmek; kolay olan yıkıcılığı bırakıp zor da olsa yapıcı olmayı tercih etmek, hakikatlerin yeniden eskisi gibi yaşanması için sabırlı, güçlü ve gayretli olmak suretiyle İslam’ın ve insanlığın dirilişinin gerçekleşeceğine inanır. Seza Karakoç’a göre, arzu edilen ve beklenen “diriliş nesli” ancak böyle bir zeminde yetiştirilebilir.⁴⁵³

Yüzyıllardır Batı, İslam medeniyetini çökertmek için her yolu denemiştir. Bunu kimi zaman savaşlarla ve saldırılarla aleni bir biçimde kimi zaman da İslam

⁴⁵⁰ A.e., s.385.

⁴⁵¹ A.e., s.386.

⁴⁵² Sezai Karakoç, **Unutuş ve Hatırlayış**, s.34.

⁴⁵³ A.e., s.62.

medeniyetinin yaşam tarzına, inancına ve değerlerine fark ettirmeden tesir ederek yapmıştır. Sezai Karakoç, bu şer güçlerin ne yaparlarsa yapsınlar çabalarının boşa gideceğine inanmaktadır. Çünkü hakikatler çok güçlüdür ve şiddeti ne olursa olsun, her türlü darbeyi alt edebilir. Ona göre, Batı'nın tüm bu yaptıkları ancak hakikatin daha çok parlamasına hizmet edecektir. “Diriliş erleri”nin yapacakları çalışmaların neticesinde beklenen diriliş gerçekleşecek ve zafer Türk milletinin olacaktır.⁴⁵⁴

Sezai Karakoç, *Hızır'la Kırk Saat*'te diriliş insanının eğer isterse mücadelesiyle her türlü imkânsızlığı imkâna çevirebileceğini dile getirir. O, “bir bozkırdan dağ doğurtabilir, çıbandan gül toplayabilir ya da bir katedralden cami çıkarabilir.” Avrupa'nın tüm dünyaya yaptığı zulümler İslam coğrafyasını kaygılandırırsa da ümitsiz olmaya gerek yoktur. “Diriliş erleri” davalarını gerçekleştirmek üzere mutlaka gelecek ve bu zulmü ortadan kaldıracaklardır.

“Bir dağ doğurtabilirsin bir bozkırdan
Gül toplayabilirsin bir çıbandan
Narlar menekşeler devşirebilirsin bir kurbandan
Bir azizi sağlarsın bir Roma yangınından
Bir cami çıkartabilirsin bir katedralden
Sen ne denizler gördün
Güneşin batışında
Kesildiği andaki bir kurban gibi
Kıvranan
Ve çamlara çarpmış yaralanmış
Cam parçalamış kargalardan
Bir çan çalıyor
Bütün eski köprülerinde Avrupa'nın
Bir sancak kaygılanıyor
Sancısından dünyanın
Erleri yeni yeni yerleşiyor yerlerine Âraf'ın
Işıkları bir kez daha yanıyor Cennet'teki dâvanın”⁴⁵⁵

Türk milleti sağduyusunu yeniden canlandırabilirse etrafında yaşanan olayları daha sağlıklı bir biçimde değerlendirebilir. Gerçek ilerleme ve gelişimle sahtesi arasındaki farkı görebilir, Batı karşısında kendini aşağı görme gafletinden kurtulabilir. Sezai Karakoç; inanç, düşünce, sanat ve edebiyat alanlarında İslam

⁴⁵⁴ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.31.

⁴⁵⁵ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.226.

medeniyetinden beslenecek, yüce değerlerine kendini adanmış “diriliş nesli”nin bu sağduyunun canlandırılması için çaba harcaması ve onunla davasına hizmet etmesinin isabetli olacağını düşünmektedir.⁴⁵⁶

Karakoç, yazılarını yoğun olarak kaleme aldığı 20. yüzyılı kastederek o dönemde bunalımlı ve karanlık bir çağ yaşandığının, kötü insanların her köşede işbaşında olduğunun altını çizer. Bu durum yine de onu karamsarlığa itmez çünkü bir hakikat uygarlığı olan İslam, her şeye rağmen bu karanlıklar içinden bir güneş gibi doğacak, ülkesini ısıtacak ve aydınlatacaktır. “İslâm’ın diriliş”i en yakın zamanda gerçekleşecektir.⁴⁵⁷ İslam, tekniğe ve bilime hakiki istikametini verecek, onları tamamlayacak; tabiatın ve tarihin batıp yok olmasına izin vermeyecek ve hakiki uygarlığı yeniden canlandıracaktır. “Diriliş erleri, erenleri ve pirleri” gelecek zamanın fecrinde belirecek ve bu davaya tüm samimiyeti, sabrı ve gayretiyle hizmet edecektir.⁴⁵⁸ Karakoç, “yüzü hep fecir devletine dönük olan”, ”gönlünde cennetten bir site” taşıyan ve vahyin ışığında hareket edecek olan bu erleri beklemekte ve bu bekleyişi *Gül Muştusu* kitabının son kısmında şöyle dile getirmektedir:

“İnsanlığın yeni bir kader dönüşümünde
Mercan kitap ve doğurgan yaradan
Zamanın an an tanık olduğu
Bütün gerçekliğiyle sûrelerden
Gelecek yeni bir, bir insan ruhu
Yüzü hep dönük fecir devletine
Gönlünde hep cennetten bir site
İpek örtülerin hıştırtısı
Gün yüzlü insanların gezintisi
Dillerinde ipekten yumuşak
Kılıçtan keskin âyetler
Gezinirler fecir yapısının ufkunda
Ve ben gözlerim onları
Her sabah gün doğarken
Güvercinler konarken taraçalara
Fatih’te
Oturduğum
Çatı
Katında”⁴⁵⁹

⁴⁵⁶ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.53.

⁴⁵⁷ Sezai Karakoç, *Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir*, s.123.

⁴⁵⁸ *A.e.*, s.124.

⁴⁵⁹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.421-422.

Sezai Karakoç, *Ayinler* ve *Ateş Dansı* kitaplarındaki şiirlerinde de “diriliş erleri”nden bahseder. Onların niteliklerini ve misyonunu dile getirir. İslam medeniyetiyle olan kopmaz bağlarını, Batı medeniyetiyle verdikleri mücadeleyi, inançlarını her şeyden üstünde tutuşlarını, samimiyetlerini ve gayretlerini farklı imgelerle anlatır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SEZAI KARAKOÇ, GELECEĞE NASIL BAKIYOR?

5.1. SEZAI KARAKOÇ'UN GELECEĞE BAKIŞINDAKİ PSİKOLOJİK TEZAHÜRLER

5.1.1. Umut

Kur'an'da yer alan birçok ayette Mümin'in Allah'ın lütfundan ve rahmetinden ümit kesmemesi gerektiği, Allah'ın rahmetinden ancak kâfirlerin ümidi keseceği ifade edilir. Örneğin; Yusuf suresi 87. ayet "Evlatlarım! Gidin Yusuf'u ve kardeşini 'iyice araştırıp haber getirin.' Allah'ın lütfundan ümidinizi kesmeyin. Çünkü kâfirler toplumundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."⁴⁶⁰ ya da Hicr suresi 56. ayet "(İbrahim de: 'Hak yoldan) sapanlardan başka Rabbinin rahmetinden kim ümit keser ki?' dedi."⁴⁶¹ şeklindedir. Bu ayetlere Ankebût suresi 23. ve 36. ayetler, Mümtehine suresi 13. ayet, Nisâ suresi 104. ayet gibi ayetler de eklenebilir. Bu ayetler incelendiğinde anlaşılıyor ki, Allah'ın merhametinden ümit kesilemez çünkü O, Kadir'dir ve gücü her şeye yeter, Gafur'dur tövbe ederk O'na yalvardıklarında insanları affeder, Latif'tir eşsiz ve sonsuz hazinelerinden insanlara cömertçe lütfeder.

Sezai Karakoç, inancı gereği umutsuz olamayacağının bilincinde olan bir düşünür ve şairdir. Düşünce yazıları ve şiirleri incelediğinde hemen hiçbir eserinde olumsuzluk yoktur. Bu her şeyi tozpembe görmek, yaşananları sağlıklı değerlendirememek gibi anlaşılmalıdır. Karakoç, her şeyden önce olayları, tarihi, toplumu ve insanı çok iyi gözlemler; bunlar hakkında da önemli ve objektif tespitlerde bulunur. Şartlar ne kadar kötü, karışık ve tıkanık gözükse de onun hep bir çözüm önerisi vardır. Geleceğe dair öngörülerde bulunur ve insanları uyarır. Yaşanılan yüzyılın ya da hayatın karanlıklarına karşı umudun ışığıyla hem Türk milletini hem de tüm İslam dünyasını aydınlatmaya çalışır. Onda karamsarlık,

---

⁴⁶⁰ Yusuf 39/87

⁴⁶¹ Hicr 42/56

vazgeçme, şikayet etme ve hayal kırıklığı yoktur. Doğru adımlar atmaya ve toplumu da bu şekilde yönlendirmeye çalışır. Onun adımları hep geleceğe dair programlanmıştır.⁴⁶²

Karakoç, *Sesler* kitabında yer alan bazı mısralarda, “Nuh tufanı” hadisesine atıfta bulunmuştur. Bu hadiseye göre, Hz. Nuh; Allah’a inanmayan, isyan eden ve putlara tapan kavmini gece gündüz uyarır fakat kavmi bu uyarıları dikkate almaz. Onlar, inatla ve büyüklenerek inkâra devam ederler.⁴⁶³ Bunun üzerine Hz. Nuh; Allah’tan, inkâr ve sapıklık içindeki bu kavmi helak etmesini ister çünkü onlar yaşadığı sürece inanları yoldan çıkarmaya devam edeceklerdir. Kendisi, anne ve babası, iman edenler ve kıyamete kadar gelecek erkek ve kadın Müminler için ise Allah’tan mağfiret diler.⁴⁶⁴ Allah da Hz. Nuh’un bu duasını kabul eder ve ondan bir gemi yapmasını ister. İnkâr ehlinin İlahi takdir gereği boğulmaya mahkûm olduğunu söyler.⁴⁶⁵ Bunun üzerine Hz. Nuh, Allah’tan aldığı emirle bir gemi inşa eder; iman edenleri ve her çeşit hayvandan birer çifti bu gemiye alır.⁴⁶⁶ Onlar, Allah’ın murat ettiği zamana kadar bu gemide kalırlar, kâfirler için gelecek olan azabı beklerler. Gökyüzünden sel gibi yağmurlar iner, yeryüzündeki pınarlar fişkirir ve tufan hadisesi başlar.⁴⁶⁷ Bu tufandan sadece gemiye binen Müminler ve hayvanlar kurtulur. Hz. Nuh’un kavmi helak olup gider.

Sesler kitabındaki bahsi geçen mısralarda Hz. Nuh’un yaptığı geminin ölmediği, o zaman nasıl Müminleri zulmetin içinden kurtardıysa şimdi de Türk milletini kurtaracağı dile getirilir. Türk toplumunda yaşanan inanç ve ahlak noktasındaki depremleri, çöküşleri “zavallı bir diriliş girişimi” olarak ifade eden şair, bu depremler sebebiyle umudunu kaybetmez çünkü onları İslam medeniyetinin yeniden canlanışına bir vesile olarak görür.

---

⁴⁶² Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, s.66.

⁴⁶³ Nuh 71/5-7.

⁴⁶⁴ Nuh 71/26-28.

⁴⁶⁵ Hûd 11/36-37.

⁴⁶⁶ Hûd 11/40.

⁴⁶⁷ Kamer 54/11-12.

“Bir boğa rüzgârıyla sabahın lâmbası bir poyrazla
Nuh şehri boğulmuştur
O kurtaran geminin enkazı yoktur
Çünkü o gemi ölmemiştir
Bir şelâle üstündedir sağdır dipdiridir
Bir yay gibi yeni bir çağa gerilmiştir
Bir tufan öncesinin telâşî içindedir
Üflenecek Sûr için kulağı kırıktedir
Her deprem ölü bir şehrin öfkesidir
Zavallı bir diriliş girişimidir
Eski olan kendini yapmak için
Yeninin düzgün taşlarını devirir
Böylece gündüz bir kere daha taşların altında kalır
Afrodit’in heykeli tam ortasından biçilir
Putlar öğlenin yüksek fırınında erir
Bir mangal dolusu kül haline gelir
Her deprem sanki muzip bir tarihçinin işidir”⁴⁶⁸

Sezai Karakoç’un çıkarmış olduğu *Diriliş* dergisinin ilk sayısı Nisan 1960’ta okuyucuyla buluşur. Kendisi, derginin ilk sayısını çıkarırken bir diriliş ayı olan “nisan”ı tercih etmiştir. Bu dergide “Diriliş” imzasıyla konan ilk yazı “Samanyolunda Veba”dır. Bu yazıda insanın varoluş gayesini unuttuğu ve dolayısıyla ona uygun yaşamadığı dile getirilmiştir. Karakoç, bu tespiti yapmakla birlikte umutsuz değildir çünkü bu gayenin yeniden hatırlanacağına ve hayatın ona göre tanzim edileceğine inanmaktadır. 20. yüzyılın tüm olumsuz şartlarına rağmen o, yine de karamsar değildir. Çünkü birçok medeniyet geçmişinde çöküşler yaşamış fakat yeniden yükselişe geçebilmiştir. Ona göre, korkuya lüzum yoktur. İslam medeniyeti de bir “basübadelmevt” e gebedir. Bir yerlerde çıkış kapısı mutlaka vardır; yeter ki, bu medeniyetin sahipleri onu arayıp bulmaya çalışsın, bu yönde ciddi sabır gösterip gayret sarf etsin.⁴⁶⁹

Gül Mustusu kitabında yer alan bir şiirinde geleceğe dair umuda yer veren şair, bir “büyükanne” imgesiyle karşımıza çıkar. Bu imge; Allah’la bağı kuvvetli, ağzı dualı ve sezgileri güçlü olan yaşlılar için kullanılmıştır. “Büyükanne” ellerini semaya kaldırır ve dua eder. Gelecekte Müslümanları güzel şeylerin beklediğine inancı yüksektir.

⁴⁶⁸ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.161.

⁴⁶⁹ Mehmet Doğan, *a.g.m.*, s.104.

“Büyükannenin eli bulutların içinde
En verimli duanın hasadını biçmede
Eski zamanlarda söylenmiş apaçık
Ama gelecek zamanlarda sırra dönüşen
Yüce erlerin sözlerinden
Sözlerin gençleşen hayallerinden
Kabarmış yeşil damarlı elleriyle
Alinyazısıyla dögmeli gül devşirmede
Araştırıyor gözleriyle kuşlukta biriken
Muştulu kader seslerini
Bir şey olacak biliyor ama ilerde
Aşağıda çarşıda ve şehirde
Tren yolunda lokomotiflerde
Hiç görmediği büyük şehirlerde
Bir şey olacak biliyor ama ilerde
Bağdat'ta Şam'da Kudüs'te
İsmi söyleyemediği
Söylenmesi âdeta yasak olan
Batı illerinde
Güneşin battığı yerlerde
Kaynayan bir cehennem gibi coşarak
Işıklı ve kutlu din topraklarını
Toza dumana ve kana boğan
O yerlerde
Ama şimdi bütün bunlar ilerde”⁴⁷⁰

Karakoç, *Diriliş* dergisinde 1978-1980 yıllarında kaleme aldığı yazılarını *Makamda* kitabında toplamıştır. Bu kitapta yer alan bir yazısında insanın umutla veya umutsuzlukla uğraşmasının yersiz olduğunu, insana düşen asıl görevin sorumluluklarını yerine getirmek olduğunu söyler. Şartlar her ne kadar toplumu umutsuzluğa sürüklese de o, umudu yeşertmek için insanları gayrete sevk eder:

“...İnsanın umutla ya da umutsuzlukla ne işi vardır? O ödevini yapar. Yaradılış, ödevine bağlı. Umut yoksa, umudu doğurmaya çalış. Geçmiş zamana bak, orda en umutsuz anlarda nasıl bir umut meşalesinin karanlık gecede yükseldiğini görürsün. Yol kaybeden kişiler, tam umutsuzluğa düşecekleri an, bir de bakarlar ki dağ başlarında ateşler yakılmış. Gelecek zamanın geçmiş zaman gibi olacağını düşünmen hayâlcilik sayılmaz. Tersine, gelecek zamanı peşin mahkûm etmen, zamanın yaradılış sırrına saygısızlık olur. Gelecek zamanda umut kalmamışsa, gelecek zaman olamaz. Çünkü umut, yeni gerçekleştirmeler, onun yaşama özüdür. Ancak, umutların saklandığı kıvrımlar vardır zamanın katmerli katmanları arasında. Kıvrımlarda olağanüstü gelişimler bir embriyon gibi neşvünemasını bekliyor. Harikalar doğum günlerini bekliyorlar. Erenler, o günlerin kahramanıdır. Olayların içinde bereket ve keramet tohumları vardır. Yeter ki, insan, bunları değerlendirebilecek,

⁴⁷⁰ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.366-367.

verimlendirebilecek bir kıvama ersin. Sen kendinden umut kesmemişsen, bil ki, zamandan da umut kesilmez. Yeni nesiller gelecek ve bugünkü nesilleri aşacaktır. Doğacak her çocuk, Allah'ın yer yüzüne gönderdiği bir kurtuluş umududur. Sen toptan hepsini nasıl bir çırpıda yadsıyabilirsin?"⁴⁷¹

Karakoç, 20. yüzyılı metafizik unsurların görmezden gelindiği, maddenin putlaştırıldığı ve ahlaki anlamda çöküşlerin yaşandığı bir yüzyıl olarak görür. O, bu tabloyu fark etmekle birlikte bu tablonun düzeleceğine dair inancını ve umudunu hiç yitirmemiştir. Ruhun yeniden dirileceğini, saplanılan inkâr bataklığından çıkılacağını, putların birer birer yıkılacağını, benlik sarhoşluğundan ayılmanın nasip olacağını düşünmektedir. Vahyin yeniden ışıyla insanları aydınlatacağına ve İslam'ın beklenen dirilişini gerçekleştireceğine inancı tamdır.⁴⁷² Bu düşünceleriyle paralel olarak Karakoç, *Taha'nın Kitabı*'nda devrin şartları ne kadar kötü olsa da bunun mutlaka bir sebebi olduğunu dile getirmekte, gelecekte bu şartların düzeleceğine ve ülkesine bir kazanç olarak döneceğine dair umut taşıdığını ifade etmektedir. Bu noktada "kuyruk yıldızı" ve "ülker kümesi"nden yardım isteyen şair, onların doğmasıyla geleceğin aydınlanacağını düşünmektedir. Şiirde geçen "kuyruk yıldızı" ve "ülker kümesi" imgeleriyle İslam medeniyeti kastedilmiş olabilir.

"Fırınlara açıldı narlar kurudu
Kuyu deştik sular çekildi
Doğ ey kuyruk yıldızı ülker kümesi
Bilirim en çorak toprağın bile var bir kehâneti
Bir kerâmeti
Bir gelecek zaman ticareti
Demet demet muştuları
Demet demet nimetleri"⁴⁷³

Karakoç'a göre, insanlığın son dönemlerde yaşadığı trajedinin böyle sürüp gitmesi mümkün değildir. Tarihe dönüp bakıldığında; peygamberlerin geldikleri dönemlerde insanlığı, dünyayı değiştirdikleri ve ruhları dirilttikleri görülür. En zor zamanlarda böyle mucizeler gerçekleşebilmişse ileride de peygamberler olmasa da

⁴⁷¹ Sezai Karakoç, **Makamda**, 2.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1985, s.38-39.

⁴⁷² Sezai Karakoç, **Ruhun Dirilişi**, s.12.

⁴⁷³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.310.

onların yolundan giden değerli insanlar “diriliş erleri, erenleri, pirleri” gelecek ve bu menfi gidişi müspete çevireceklerdir. İnsanlığın kıyamete kadar umuttan ve muştudan uzak yaşamasının imkânı yoktur. Her şeyin batıp yok olduğu düşünülen bir anda bu insanlar çağın yüzünde belirecek, beyinlerin kötülüklerle yıkanmasını önleyecek, zalim ve merhametsiz insanların Allah karşısında nasıl aciz kaldıklarını ispat edeceklerdir. Karakoç’a göre, dünya insanlığı, tabiatı, tarihi kirletenlere, materyalistlere, değerleri sömürenlere kalmayacaktır. Zaman zaman bu şer güçler kazanmış gibi gözükseler de asıl zafer merhametli, saf yürekli, Allah’a olan inancı kuvvetli, fedakâr ve ferasetli insanların olacaktır. Yaşanılan yıkım dönemleri sona erecek yapım yeniden başlayacaktır. Geçmişin imtiyazlı olduğunu düşünmenin, geleceğin ise karanlık olduğu kanaatine varmanın İlahi lütfun kanunlarına aykırı olduğunu düşünen Karakoç, şu an şartlar ne kadar kötü olursa olsun geleceğin türlü güzelliklere gebe olduğunu kimsenin inkar edemeyeceğini söyler.⁴⁷⁴

Sezai Karakoç, 1976-1977 yılında *Diriliş* dergisinde kaleme aldığı şiirlerini *Ayinler* adı altında kitaplaştırmıştır. Bu kitapta yer alan şiirlerinde “kutsal” a fazlasıyla yer vermiştir. Şair, bu kitabındaki şiirlerini diyalog biçiminde kaleme almıştır. Şiirde konuşan “iki ses” vardır. Bu seslerde biri çağın ve modernizmin kışkacı altında olan insanı, diğeri de İslam kültür ve medeniyetinin değerlerine saygı duyan, bu değerleri yaşadığı dönemde yeniden canlandırarak kurtuluşa ereceğine inanan insanı temsil eder.⁴⁷⁵ İkinci ses, inancı sağlam olduğu için mutludur, geleceğe umutla bakar. İnsanlığın ve tabiatın “Yeni Düzen”le yani İslam’la dirileceğine inanır.

“Eşyaya ve insana yeni bir maya katan
Kıyamet merceğiyle uyarlı diriliş aşısından
Bu son ayinin fısıltısından
Yeni bir soluk gelip ufkumuzu sarınca
Yeni Düzen’de buluşacak ağaç ve insan
Toprak ve su taş ve karınca
Artık mutluluktur ve mutluluğun ötesidir bu
Tanrı’nın gözüyle bakış penceresidir bu.”⁴⁷⁶

⁴⁷⁴ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar*, s.125.

⁴⁷⁵ Şaban Sağlık, *a.g.m.*, s.221.

⁴⁷⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.500-501.

Sezai Karakoç, Batı'nın Müslümanlara yönelik saldırılarını düşünce yazılarında değerlendirir ve onların geleceğinin karanlık olacağını öne sürer. Batı, her fırsatta Müslüman coğrafyaya saldırmakta ve bu şekilde ayakta kalmaya çalışmaktadır. Fakat onlar yapılan savaşlardan zararlı çıkacaklardır, Karakoç, bundan emindir. Belki bu uzun zaman alacaktır ancak Müslümanlar, Batılıları yurtlarından kovmayı başaracaklardır çünkü esaret ve kölelik İslam ruhuna aykırıdır. Sebepler tahtında Batı ne kadar güçlü olursa olsun, İslam coğrafyası bir gün onu perişan etmeyi başaracaktır.⁴⁷⁷

Alınyazısı Saati kitabının bir bölümünde Şam'da meydana gelen zulümleri anlatır şair ve bu İslam beldesine Batı'nın ve Rusya'nın vermiş olduğu zarardan dolayı çok üzgündür.

“Bir nar gibi koparılan Şam
Yabancı ellerce gerçek dalından
Güneşten ayırıp götürülen geceye
Renginden ruhundan anısından soyulan”⁴⁷⁸

Şaire göre, durum ne kadar içler acısı olsa da pes edilmemelidir. İslam'ı temsil eden diğer beldelerin ve Şam'ın üzerindeki kara bulutlar bir gün elbet dağılacaktır. Bunu yapacak olan da “Büyük Atlı” dır. Burada bahsedilen “Büyük Atlı” *Çağ ve İlham II:Sevgi Devrimi* kitabında “İslâm'ın Üç Atlısı” başlıklı yazısında yer verilen “oruç atlısı” olmalıdır. Karakoç, bu atlının gelip Şam'ı kurtaracağına ve oradaki zulmeti ortadan kaldıracığına dair umut taşımaktadır.

“Ama umutsuzluk yok, en yakın ve keskin günde,
Sonunda dönecek talih, gelecek Büyük Atlı
Çileye batmış İslâm halkı için kurtarıcı
Görünecek ilkin Şam'da der gelenek saati”⁴⁷⁹

⁴⁷⁷ Sezai Karakoç, *Unuş ve Hatırlayış*, s.54.

⁴⁷⁸ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.638.

⁴⁷⁹ *A.e.*, s.635-639.

Taha'nın Kitabı'nın "İkinci Bölüm"ünde 20. yüzyılda yaşayan "Taha"nın bir yönüyle kişisel, diğer bir yönüyle de -içinde yaşadığı toplumun temsilcisi olması sebebiyle- toplumsal savaşı anlatılır. Kitabın ilk bölümünde olduğu gibi bu bölüm de bir "kavis"le başlar. Peş peşe gelen sorular, "Taha"nın, içinde bulunduğu konuma bir anlam vermeye yöneliktir. "Taha" büyük bir değişim yaşamaktadır, bu değişimin kaynağını ve boyutlarını anlamak istemektedir. "Kavis" bir yönüyle olumlu bir yönüyle de olumsuz özellikler taşımaktadır. "Taha" kırsal kesimden kente gelmiştir ve savaş, oradan getirdiği donanımlarla kentte de devam edecektir. Bu, bir bakıma medeniyetler savaşıdır. Savaşın bir tarafında çağın olumsuzluklarını taşıyan ve bunlarla topluma saldıran "yarasalar", diğer bir tarafında ise İslam medeniyetini temsil eden "Taha" vardır. "Yarasalar"ın gücüne karşılık "Taha" tarihini, inancını ve kültürünü yardıma çağırır.⁴⁸⁰

Bu bölümde "Taha"nın karşısına "Doktor" çıkar. Bu "doktor" misyoner gibi davranmaktadır ve "yarasalar"ın bilimsel bir kimlik kazanmış şeklidir. "Taha" onunla olan savaşında da Kur'an'dan yardım ister ve bu savaşı kazanır; böylelikle kimliğini ve kişiliğini kazanmış olur. Batı, Doğu karşısında görünüşte bir zafer kazanmış gibidir fakat "Taha" umutludur, gelecekte bu tablonun değişeceğine inanmaktadır.⁴⁸¹

"Fakat bir gün gelecek
Çağırmasını bilersen gelecektir
Doğu'yu Batı'yı bilen gelecek
Kendi cebirine çeviren gelecektir"⁴⁸²

Sezai Karakoç, Müslümanların diriliş ve uyanışlarını tanımlarken geleceğe dair sezgileri çok kuvvetlidir. Gelecekte olabilecek olumlu ve olumsuz şeylere işaret eder, hem milletini hem de tüm İslam coğrafyasını bu anlamda bilinçlendirmek ister. Her zaman için olumlu olandan yana tavrını koyar. Karamsarlığa itecek ifadeler kullanmaktan uzak durur. Ortaya koyduğu diriliş düşüncesin çekirdeği umuttur. Bu

⁴⁸⁰ Selahattin İpek, **a.g.m.**, s.179.

⁴⁸¹ **A.y.**

⁴⁸² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.315-316.

düşünceyi gerçekleştirmeye hizmet edecek entelektüel kadronun yetişmesinin de şart olduğunu öne sürer.⁴⁸³ Bu düşüncesini *Leylâ ile Mecnun* kitabında da dile getirmiştir.

“Olmasa basubadelmevt bereketi
Umutlanacak ne var”⁴⁸⁴

Bu mısraların devamında ise şair, geleceğe dair umudunu pekiştirir; ne batışlar ne de yaşanan sonlar onu karamsarlığa iter.

“Mermerde doğan aynalar içinden
Karanlıkta ıştır hep Yeni Yapımın gözleri
Yıkılan her ulu şehir yeniden yapılmıştır
Her son, kaderde bir başlangıçtır

...
Nice bin kez tattım bitiş şerbetini
Nice kez dişledim ölümün etini
Gün battı sanki kıyamet batışıyla
Dünya parçalandı mahşer çınlamasıyla
Ama doğuş var
Yine bir doğuş var
Dedi bir serçe kuşu
Konmuş son incecik dala

Evet doğdu yine doğmayacak sandığım güneş
Geldi gelmez dediğim haber
Her cehennem bir cennete işaret
Her kara sunun ötesi bir ak kevser”⁴⁸⁵

Karakoç’un şiirleri incelendiğinde göze çarpan en önemli özelliklerin gerçeği arama, ona ulaşmak için metafizik enginliğe ulaşma ve ebediliğin tadına varma olduğunu görülür. Karakoç’a göre; tüm ön yargılar yıkılmalı, insanı ve toplumu yokluğa götüren bağlar koparılmalı, zulmetin içindeki nur ortaya çıkarılmalıdır.⁴⁸⁶ Ona göre şair, yalnızca, türlü sıkıntılara düşmüş milleti için ağıtlar yakan bir insan

⁴⁸³ Ali Haydar Haksal, *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı*, s.188.

⁴⁸⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.576.

⁴⁸⁵ *A.e.*, s.576-577.

⁴⁸⁶ Şakir Diclehan, *a.g.e.*, s.163.

değildir; o, toplumu bu sıkıntılardan kurtarmaya çalışan ve ona umut veren, “muştular saçan” kişidir.⁴⁸⁷

Sezai Karakoç’un eserlerinde insanlık tarihinin serüveni gizlidir. Bu serüvenin hemen her dönemi ele alınmaya çalışılır. Bu yapılırken de içinde yaşanan yüzyılın karanlıkları nasıl aydınlığa dönüştürülür ve diriliş gerçekleştirilirin cevabı aranır.⁴⁸⁸

5.1.2. Karamsarlık

İnsanoğlu umudunu kaybettiğinde karamsarlaşır, hayatı sağlıklı yorumlayamaz ve hareket kabiliyetini yitirir. Bu bakış açısına sahip kişiler için gelecek karanlık bir kuyu gibidir. Karakoç’a göre inanmış insan, şartlar ne kadar ağır olursa olsun karamsar olmaz, umutsuzluğa kapılmaz. Çünkü o her şeyin hazır bir biçimde önüne gelmeyeceğinin farkındadır. Hayatı çetin imtihanlarıyla kabul eder ve mücadelesini verir. Olayları değiştirme, yani olumluya çevirme gücünü verecek olan Allah’tır. Allah’tan umut kesmek ise inanan insan için mümkün değildir.⁴⁸⁹

Allah, inanan insana büyük istidatlar bahşetmiştir. Bazen bu istidatların ayrıca desteklendiği ve kuvvetlendirildiği de müşahede edilmektedir. Ruh, “ilâhî ilhamla” beslenmekte, daha verimli bir hâle gelmektedir. Bu yüzden İslam’da umutsuzluk, inançsızlıkla bir tutulmuştur. Karakoç’a göre, yeryüzünde Allah’ın halifesi olmak kolay değildir. İnsanın sırtına tahammülü zorlayacak çok ağır yükler yüklenebilir. Karakoç, şartların sükut ettiği ve umutların kesilecek noktaya geldiği anlarda eğer insan, tahammül gösterip yolundan dönmezse çetin şartları bir bir aşacak ve onun arzu ettiği başarıya kavuşacaktır.⁴⁹⁰

İnsanoğlu geleceğe umutla bakıp ona dair planlar yapamazsa var olma kaygısı tüm ağırlığıyla omzuna yüklenir ve karamsarlaşır. Bu hâl, onu zaman zaman ezer çünkü ümitsizliğin içinde yaşayamaz. O yine hayata tutunmaya, hayaller kurmaya ve

⁴⁸⁷ Sezai Karakoç, *Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir*, s.53.

⁴⁸⁸ Ali Haydar Haksal, *Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı*, s.26.

⁴⁸⁹ Sezai Karakoç, *Sütun: Günlük Yazılar II*, s.349.

⁴⁹⁰ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.57.

gelecek için planlar yapmaya çalışır. Elindeki imkânlarla mücadelesini verir ve bir çıkar yol bulmak için çabalar.⁴⁹¹

Sezai Karakoç'un gelecek tasavvurunda karamsarlığın izine rastlamak mümkün değildir. O, bir Mümin'in elinden gelen gayreti gösterip neticeyi Allah'tan beklemesi gerektiğini, umudu kaybetmenin her şeyi kaybetmekle eşdeğer olduğunu bilir. Bununla birlikte geçmişinde ve yaşadığı çağda meydana gelen olayları objektif bir biçimde değerlendirmeyi, geleceğe dair ön görülerde bulunmayı da ihmal etmez. Yapılan hataları, atılan yanlış adımları fark etme ve ettirme gayretindedir. Bunu hem düşünce yazılarıyla hem de şiirleriyle yapar. Zaman zaman olumsuz tablolar önümüze koyar. Bunun sebebi yaşananların vehametini göstermek, ikazda bulunmak ve doğru adımlar atılmasını sağlamaktır; bunu karamsarlıkla karıştırmamak gerekir.

Taha'nın Kitabı, Karakoç'u neredeyse bütün yönleriyle anlatan bir "destan şiir" niteliği taşır. En kişisel olandan en evrensel olana, en basitten en karmaşığa, en somuttan en soyuta insanın yaşadığı ve yaşayabileceği olaylar çeşitli sembollerle bu kitapta anlatılmıştır. Bu semboller çok geniş bir yelpazede sunulmuştur. İnsanlık tarihi ve Kur'an, Hıristiyanlık ve İslam, Anadolu yaşamı ve büyük kent serüveni, ölüm, diriliş, değişim, savaş gibi birçok unsur bu kitapta kendine yer bulmuştur.⁴⁹²

Taha'nın Kitabı'nda şair kendi içine yönelir, geçmişe doğru gider ve geçmişte insanların yaşadığı birçok olayın kendi içinde de yaşandığını, kendisinin de benzer serüvenlerin muhatabı olduğunu görür. Bu serüvenleri aslında tüm insanlar yaşamıştır ve yaşamaya devam edecektir. Bununla birlikte şair, yaşadığı dönemin olumsuzluklarını da görür; birçok insanın varlığından haberdar olmadığı, dikkat etmediği belki de önemsemediği olaylar onu çok rahatsız eder. Şair, "farkında olmak" ve fark ettiklerini etrafına duyurmak gibi bir sorumluluğu olduğunu düşünür. *Taha'nın Kitabı* bu anlamda çağdaş insanı uyaran bir şiirdir.⁴⁹³

---

⁴⁹¹ Şakir Diclehan, **a.g.e.**, s.151.

⁴⁹² Selahattin İpek, **a.g.m.**, s.175.

⁴⁹³ **A.y.**

“Değişe değişe bozulmuş ölüm bile
Nerde ölümün o ak o yeşil
O siyah kırmızı keskin rengi
Artık ölüm ne gri ne kahverengi
Ne gök rengi ne yer rengi
Ölüm bir grev gibi kaplamış ülkemizi
Ta can evimize kast eden bir grev gibi
Batı bu karanlık grevin gözcüleri
Doğu sonsuz bir grevin
Çocuk düşüren bir anne gibi
Güneşi düşürmüş son seheri
Taşlar birer birer minarelerden düşmede
Geceler bir inme gibi inmede
Bir felç geldi gökten ve topraktan
Doğudan batıdan”⁴⁹⁴

Şiirin bunlar gibi daha birçok mısraı 20. yüzyıla tutulmuş bir ayna gibidir ve yaşananları gözler önüne serer. *Taha'nın Kitabı*'nın “Altıncı Bölümü”nün sonuna doğru şair, daha fazla bu manzaralara dayanamaz ve harekete geçmesi için Taha'yı uyarır. Felçten önce hiç değilse birkaç kelime söylemesini yani yapılan yanlışlıklara, yaşanan haksızlıklara dur demek için bir çaba göstermesini ve ölecekse öyle ölmesini ister.

“Felç öfkesinden bir sayfadır önümüze açılan
Oku okuyabildiğin kadar ölüm dersinden
Taha birkaç kelime kaldı söylenmedik
Felçten önce birkaç kelime söyle
Son birkaç kelimeyi de söyle
Öleceksen bari öyle öl öyle
Uğursuzluk akşamı çökmeden
Kısa süren
Kutsal bir öğle gibi
Son birkaç kelimeyi söyle”⁴⁹⁵

Fakat “Taha”da yani çağın insanında bir kıpırtı göremez şair. Bu hareketsizlik inancın zayıflığından, karamsarlıktan, İslam medeniyetinden uzak kalıp Batı'ya teslim olmaktan, tembellikten vs. kaynaklanmaktadır. Bu karanlık ve kritik tablo şöyle gözler önüne serilir:

⁴⁹⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.352.

⁴⁹⁵ *A.e.*, s.353-354.

“Duvar yanmış bir Kur'an sağlam kalmış duvarda
Fırlayacak kuvvet yok kol yastığı dayandığında
Ayakları şimşek yakmış
Ezmiş bir gök gürültüsü kaburgaları
Yatak yapışmış vücuda nasıl koşacaksın Taha
Nasıl koşacaksın taş araya girmiş Kur'ana”⁴⁹⁶

Bu mısraların hemen ardında şiirin son bölümü olan “Yedinci Bölüm” gelir. Bölümün alt başlığı “Taha'nın Dirilişi” adını taşımaktadır. Başlıktan da anlaşılacağı gibi bir önceki bölümde felç olup ölen “Taha” burada dirilir. “Diriliş”ine vesile olan unsurlar ise “Dört melek ve Kur'an”dır. Böylelikle karanlık ve kritik olan tablo aydınlığa, karamsarlıklar umuda dönüşür.

“Dört melek ve Kur'an'la
Dirildi Taha
Onulmaz bir ölümle
Kavuran bir felçle
Öldüğü halde
Dört melek ve Kur'an'la
Dirildi Taha”⁴⁹⁷

Karakoç, özellikle Batı'nın İslam coğrafyası üzerindeki politikalarından ve girişimlerinden bahsederken olumsuzla vurgu yapar. 1970'li yılların başında *Diriliş* dergisinde kaleme aldığı yazılardan oluşan *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı* kitabında, İslam âleminin parlak dönemlerini kaybetmeye başladığı sırada Avrupa'nın Endülüs medeniyetinden aldığı ilimle, sanatla ve ilhamla ilerlediğinden; bu alanlarda sönmeye yüz tutmuş İslam coğrafyasını esir ettiğinden bahseder. Avrupa çeşitli anarşist, nihilist düşüncelerini İslam ülkelerinde yaymış ve karışıklıklara sebep olmuştur. Kitabın yazıldığı dönemi kasteden Sezai Karakoç; geçmişinden, medeniyetinden, ruhundan kopan İslâm âleminin kurtuluşu Batı'nın yıkıcı fikir akımlarında aramak gibi bir yanlışa düştüğünü dile getirir. Bu akımlara

---

⁴⁹⁶ A.e., s. 354.

⁴⁹⁷ A.e., s.355.

kapılma durumu söz konusu olursa İslam âlemi için kurtuluştan bahsetmenin söz konusu olamayacağını söyler.⁴⁹⁸

Dönemin sıkıntılarını tespit eden ve bunlardan zaman zaman bunalan Karakoç, önümüze “dikilen duvarları aşmak, aydınlığa çıkmak ve bahara kavuşmak” ister fakat bu her zaman mümkün olmaz. Bu durumu *Gül Muştusu*’nda şu mısralarla anlatır:

“—Bahar gelmiş Yusuf
Çok düş gördük
Gül getirilmiş hapisaneye
Çok düş yorumladın ama
Henüz çıkamadık geniş
Ve aydınlık yeryüzüne
Bir gül getirilmiş
Ama aşamadık duvarları
Çıkamadık gül
Bahar ülkesine”⁴⁹⁹

Zamana Adanmış Sözler’de de bu mısralara benzer bir tabloyla karşımıza çıkan şair, zamanın tazyiki altında epey zorlanmış ve yorgun düşmüştür. Bu hâl onun geleceği geçici de olsa bir “pişmanlık” olarak görmesine neden olur. Zaman, şairi zehirlemiş ona zarar vermiştir fakat o, harekete geçer ve bu zehri “şifa”ya çevirir. “Zehir rüzgârını” yani asrın türlü menfi tesirlerini ruhtan aldığı güçle döve döve bir gelecek zaman şehrine dönüştürür. Şartlar ne kadar kötü olursa olsun şairin gözü gelecek güzel günleri aramaktadır.

“Ey, gelecek zaman ne kadar yakınsın artık
Çağrılmadan gelen pişmanlıksın artık
Ey artık dibi görünen su
Bölünüp bölünüp yok olan su
Yazlar ki gelip geçiyor üstümüzden bir yarasa soluğu gibi
Kış yerden yükselen yılın kefeni
Zamanın zehri bana gelir beni ağular
Bende patlar ama yine de bende şifaya çevrilir
Ben, bir zehir rüzgârını

⁴⁹⁸ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.83.

⁴⁹⁹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.388.

Ruhun çekiciyle döğe döğe
Bir gelecek zaman şehrine döndüren
Görülmedik sevinçlerin devrimi
Ah, güneş nerededir, nehir nerededir
Nehirlere batmış o güneş nerededir”⁵⁰⁰

Batı İslam dünyasını bir kere teslim almış, bir daha uyanmaması ve dirilmemesi için ruh ve zihin dünyasını karanlığa boğmuştur. Bunu geliştirdiği çeşitli kadrolar ve kurumlar vasıtasıyla yapmıştır. İslam coğrafyası bu kadro ve kurumların âdeta işgali altında kalmış, sağlıklı düşünemez ve doğru adımlar atamaz hâle gelmiş; bir nevi taşlaşmıştır. Durum ne olursa olsun, Karakoç’a göre, kurtuluş ve diriliş mümkündür. Şartlar ne kadar ağır olsa da umutsuzluk çukuruna saplanmak yanlış olur. Tarihte, düştüğü zor durumlardan kurtulabilmiş nice ülkeler ve milletler vardır. Toplum mutlaka kurtuluşunu sağlayacak kahramanları içinden çıkaracaktır. Kader planında nelerin işleyeceğini bilinmediğine göre karamsarlığa düşmeye lüzum yoktur.⁵⁰¹

Büyük atılımlar yapan kişiler ve toplumlar bir süre sonra dinlenme sürecine girerler. Fakat yeterince dinlendikten sonra tekrardan harekete geçmek, sıçramalar yapmak ve rehavetten bir an önce kurtulmak gerekir. Aksi hâlde yeni bir doğuş ve diriliş fırsatı elden gider. Sonrasında uyanılsa bile iş işten geçmiş olabilir. Karakoç, dinlenişini ve yapacağı atılımları doğru programlayamayan toplumların geleceklerinin karanlık olacağını ifade eder.⁵⁰²

Sezai Karakoç, 80’li yılların sonuna doğru kaleme aldığı bir yazısında çağın âdeta bir “gün tutulması” yaşadığını dile getirir. Kötülüklerin, yanlışlıkların hücumu geçtiğini; doğruyu, iyiyi ve güzeli karanlığa boğduğunu söyler. Böyle bir durumda kendi kendini teselli etmeye, bunun geçeceğine inandırmaya çalışır. Fakat gerek ülkesinde gerekse bazı İslam ülkelerinde yaşanan haksızlıklar, zulümler onun zaman zaman yeisin eşliğine getirir.⁵⁰³

⁵⁰⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.449.

⁵⁰¹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, s.100.

⁵⁰² Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III: Doğum Işığı**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013, s.10.

⁵⁰³ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku**, s.7.

“Gördüm Diyarbekir’i Konya’yı Bursa’yı İstanbul’u
Görmediğim şehirlere karşılık
Şiraz İsfahan Semerkant
Basra Bağdat Şam kaybolmuş ve karanlık.

Bir anının uzak akisleri
Kurumuş ağacın sararmış çiçekleri
Aydınlığı çalınmış lâmbaların pervaneleri
Sönmüş bir deniz gibi batık

...
Kentler benim kırılmış
Kollarım ve kanatlarım
Ak kuşlardır çağrılmış
Yaslar şölenine atları
Adları bile çağrışım yapmıyor
Yeraltına ve gökyüzüne
Ve yeryüzü hatırlamıyor
Ve hatırlatmıyor gökyüzüne”⁵⁰⁴

Şaire göre, bu noktada yapılacak en güzel şey duaya sarılmaktır. Şair, Allah’tan yalvarırcasına bu karanlık geceyi aydınlığa çevirmesini ve tüm İslam âlemini kurtuluşa erdirmesini ister. İslam ülkelerinin yarıdan fazlası bu dönemde esaret, ezilmişlik, sömürü ve sefalet altında kıvrılırken geride kalan kısmı adaletsizliğin, tembelliğin ve düzensizliğin mahkûmu olmuş durumdadır.⁵⁰⁵ Şair, bu sebeple bir an önce silkelenmek ve harekete geçmek gerektiğini söyler.

Ayinler kitabında Batı’nın maddi ve manevi zulümlerine değinen Karakoç, savaşların dehşetli sahnelerini, insanların var olma mücadelesini ve tüm bu yaşananlar sebebiyle umutsuzluğun içine düşüşünü elim bir şekilde anlatır.

“Savruluyor vücutlar kollar bacaklar ve kafatasları
Düşmüş bir yere atom bombası
İnsan ölümünden bir sis içindeyiz
Çelik fırtınasında ve uranyum boyutlarında
Soluk almak ve varolmak sınavında
Öcle bağrımızı deliyor batı kargaları
Ciğerimizi delik deşik ediyor yalancı bir soyutun kargaları
Tam hiçliğin arefesindeyiz hiçlik bayramının
Cellât toylarının idam sonlarının kutlanışı
Umutsuzluğun şahdamarındayız”⁵⁰⁶

⁵⁰⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.616-617.

⁵⁰⁵ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III: Doğum Işığı*, s.12.

⁵⁰⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.494.

Fakat şair düştüğü bu durumdan “kurtarıcı bir ses”le ve “Cebrail gelgitleriyle” kurtulur, arzu ettiği mutluluğa kavuşur. Burada kullanılan “kurtarıcı ses” imgesiyle Allah’ın inayeti, “Cebrail gelgitleri” ifadesiyle de vahiy anlatılmak istenmiştir. Şair; yaşanan zulümleri durdurmak, mutlu olmak ve kurtuluşa ermek için Allah’ı ve vahiy en büyük dayanak noktası olarak görmektedir.

“Birden kurtarıcı ses göğün meşaleleri yaklaşıyor
Dolduruyor yanımızı yoremizi
Cebrail gelgitleriyle ıslanıyor kurumuş dudaklarımız
Ay! Ay düşüyor kucağımıza
Birden ne mutluluk bu
Varoluşun odak noktasında mıyız yoksa”⁵⁰⁷

Sezai Karakoç, İslam âleminin yaşadığı sıkıntılara hiçbir zaman kayıtsız kalmamış, hep bir çözüm arayışı içinde olmuştur. Bu coğrafyada yaşanan zulümler, onu hassaslaştırmış, derin üzüntülere sevk etmiştir fakat yine de Allah’a olan inancı onu ayakta tutmuştur.

“Yüreğim Milletimin halinden kanlıdır. Böyle yüce bir milletin, islâm milletinin düştüğü acı bölünme, cehalet, maddî ve manevî batış hali beni tarifsiz sıkıntılara düşürür. Ama, yine Allah’ın rahmeti gelir, beni ye’se düşmekten kurtarır.

Ona olan imanım, yine Milletimin yüceleceği inancımı doğurur bende. Yine aşkla ve şevkle dolarak dâvamın hizmetine koşarım.

Bir gün gelecek, yine Yüce İslâm Milleti, bilinçlenecektir. Nerelerden nerelere geldiğini öğrenecek ve bu onu uyandıracaktır. Buna en büyük bir inançla inanıyorum.”⁵⁰⁸

Alınyazısı Saati’nde bu düşüncelerini destekleyen Karakoç, “sabah yıldızı” imgesiyle ifade ettiği İslam’ın hiçbir şekilde söndürülemeyeceğini, onun “insanlığın alınyazısı” olduğunu korkmadan ve hiçbir şüphe duymadan söyler.

⁵⁰⁷ A.e., s.495.

⁵⁰⁸ Sezai Karakoç, *Diriliş Neslinin Âmentüsü*, s.16.

“Kimse söndüremez seni
Sabah yıldızı
İnsanlığın alinyazısı
Altın çivilerle çakılmış
Zaman levhasının göğsüne”⁵⁰⁹

Şaire göre, Batı türlü stratejilerle ve attığı adımlarla insanlığın mahvına sebep olmuş, ortaya attığı zehirli fikir akımlarıyla İslam inancını zedelemeye çalışmış ve zaman zaman da bunu başarmıştır.

“Yaşatmaya değil
Öldürmeğe inanmış
Diriltmeye değil
Söndürmeğe kanmış
Bir takım eli silâhlılar
Seni de mutlaka seni de
O sonsuz sükûnet dünyasında
O her kıvılcığın bir altın değer kazandığı cihanda
Ürperttiler titrettiler sarstılar
En sefil bir kapitalizm taklidi
Ve komünizm ciridi
Kendi insanımızı
Ruhumuzu canımızı kanımızı
Eritip emdi, emdi eritti
Bir oyun böyle başladı
Bir oyun böyle gitti
Bir oyun böyle bitti”⁵¹⁰

Karakoç’a göre, bu geçici bir başarıdır, meyus olmaya lüzum yoktur. Hak, mutlaka batıla galip gelecek; sona yaklaşıldığı düşünülen noktada yeni ve güzel başlangıçlar filiz verecektir. İslam yeniden hakkettiği noktaya gelecektir ancak bunu Batı’nın kanlı politikalarıyla değil “gül sağanağı hâlinde” yani kendisine yakışır bir biçimde yapacaktır.

“Hayır, sabah yıldızı
Gözümüzün bebeği
Gönlümüzün çiçeği

⁵⁰⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.448.

⁵¹⁰ **A.e.**, s.650-651.

Sevgili
Sabah yıldızı
Oyun bitmedi.
Bitti sanılan bu yerde
Yeniden başlayacak
İndi sanılan bu perde
Yeniden açılacak
Onların istediği gibi değil
Kaderin istediği biçimde
Kan seli olarak değil
Gül sağnağı halinde
Ve yeniden o anneler o sevgililer
Geri gelecekler
Ve o aydın o yiğit çocuklarını getirecekler
Senin kurşunla yaralanmış
Kana batmış gözlerini
Ruhlarından akan
Ak ve billür
Bir kevserle yıkayacaklar
Gök gök olacak
Yer yer olacak
Ve yeniden başlayacak maceramız
Dünya ve ahiret hayatımız”⁵¹¹

Karakoç’un İslam ülkelerindeki gençlik hakkında da önemli tespitleri vardır ve bu tespitler pek iç açıcı değildir. Yeni neslin kutsal kavramları tanımadığını, anne babaya saygı duymadığını, ahlaki değerlerden yoksun yaşadığını, vatan sevgisi ve kaygısı taşımadığını üzümlere dile getirir. Okumayan ve düşünmeyen bu nesil; derin kültüründen beslenmemekte, medeniyetini tanımamaktadır.⁵¹² *Dirilişin Çevresinde* isimli kitabında 1960’lı yılların liselerini ve üniversitelerini de değerlendiren Sezai Karakoç, bu kurumların millî ve insani temelden yoksun, Türk milletinin köklerinden gelen ve ona kişilik kazandıran iklimden mahrum olduklarını ifade eder. İnançtan, hakikate dayalı ilimden ve sevgiden uzak olan bu kurumlar yaşadıkça İslam ülkelerinin gençliklerinin geleceğinin hiç de parlak olmayacağını üzümlere belirtir.⁵¹³

Karakoç’a göre, dünyanın genel manzarası ve insanlığın gidişatı ne kadar iç karartıcı gözükürse gözüksün umutları tüketmeye gerek yoktur. Tam tersi bu durum Türk milletini gayrete sevk etmelidir. İnsan olmak bunu gerektirir. Unutmamak gerekir ki, yalnız Türk milletinin değil tüm insanlığın hayatı hatta yeryüzündeki tüm

⁵¹¹ A.e., s.651

⁵¹² Sezai Karakoç, *Dirilişin Çevresinde*, s.154.

⁵¹³ A.e., s.155.

varlıkların hayatı bu milletin adımlarından etkilenecektir. Türk milletinin omuzlarına yüklenen bu sorumluluk ağırdır fakat bir o kadar da şerefli dir.⁵¹⁴

5.1.3. Muşt u

Âkif Emre, Sezai Karakoç için kaleme aldığı bir yazısını şu cümleyle bitirir: “Sezai Karakoç, Dünya tasarımını bir muşt u üzerine kuran belki de tek düşünürdür.”⁵¹⁵ Bu düşünceye katılmamak mümkün değildir. Çünkü onun düşünce yazılarının ve şiirlerinin birçok yerinde farklı bir “muşt u” karş ılar okuyucuyu ve bunlar ortaya koyduğu diriliş düşüncesinin çekirdeğini oluşturur.

Muşt unun kelime anlamı müjdedir. Fakat Karakoç, bu kelimeye çok daha derin ve metafizik anlamlar yükler.

“Muşt u, sadece bir umut değildir; gerçekleşmesi için sağlam kanıtlar bulunan umuttur. Ve sadece bir bekle yiş ve umut psikolojisi değil, ruhu yücelten ve o muşt u toplumu düzeyine erdiren bir oluş çabas ıdır da. Umut, muşt unun tümü değil, bir unsurudur. Muşt u ise, umuttan, sevinçten, alınterinden karılmış bir yazgı donanımdır.

...

Muşt u, gerçek muşt u, ruhu derinden yaralayan sorunun şifa verici cevabını getirir. Gerçek gözlere görünen fizikötesi beldeden gelen bir haberdir o. O, dünyayı, ufak ilâhî yağmur taneleriyle o Yüce Belde’ye çeviren hazineler hazinesidir.

...

Peygamberin getirdiği ‘muşt u’, vahiy muşt us u, insanı zamana mahkûm olmaktan kurtaran kutsal haberler kaynağıdır. Kurumayan Tanrı çeşmesidir muşt u. ‘Bütün dünyanın ağaçları kalem, denizleri mürekkep olsa’ bu muşt uyu yazarlar ve bitiremezler.”⁵¹⁶

Sezai Karakoç’un şiirlerinde Hazret-i Peygamber’in hayatı, şahsiyeti, sözleri ve fiilleri, O’nun dönemindeki olaylar ve kişiler kimi zaman ana konu kimi zaman bir anekdot kimi zaman da bir telmih ögesi olarak sık sık karş ımıza çıkar. *Gün Doğmadan*’da yer alan birçok şiirde okuyucuya “Peygamber bilinci” verilmeye

⁵¹⁴ Sezai Karakoç, *Unu tuş ve Hatırlayış*, s.61.

⁵¹⁵ Âkif Emre, “Bir Dünya Tasarımı ve Ortadoğu”, *Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç*, s.51.

⁵¹⁶ Sezai Karakoç, *Diriliş Muşt us u*, s.37-38.

çalışılır. *Hızır'la Kırk Saat*'te Hazret-i Peygamber'in doğumuna ve vefatına, miraç ve hicret hadiselerine, tebliğe dair mısralar vardır; *Gül Muştusu* ve *Zaman'a Adanmış Sözler*'de de bu konularla alakalı mısralara rastlamak mümkündür. Bundan yola çıkarak denilebilir ki, modern Türk şiirinde, Hazret-i Peygamber'i en yoğun ve derin bir biçimde anlatan şair Sezai Karakoç'tur.⁵¹⁷

“Küçük Na't” de Karakoç'un Hazret-i Peygamber'i anlattığı ve övdüğü şiirlerden biridir. Ayrıca bu şiirde Hazret-i Peygamber'in insanlığa bir muştı gibi gelmesi de anlatılmıştır. O, bir muştı gibi gelmiş ve vahyin bereketiyle dirilişin anahtarını getirmiştir. Şair, Resûl'ü büyük bir heyecanla “bütün deniz kıyılarında” beklemektedir. Beklenen hem Hazret-i Peygamber'in kendisi hem de getireceği vahiy muştusudur. Böylece şair içinde, tüm dünya için bir yenilenme ve silkiniş vakası olan Nuh tufanının kopacağını⁵¹⁸ düşünmekte, dünyaya yeniden ayak basıyormuş gibi bir heyecan hissetmektedir.

“Göz seni görmeli ağız seni söylemeli
Hafıza seni anmak ödevinde mi
Bütün deniz kıyılarında seni beklemeli
Sen Eskimoların ısınması sevgililer mahşeri

Akıl yeni bir akıldır çiçeklerden
Mantığım mantığın üstünde yeni
İçimde Nuh'un en yeni tufanı
Dünyaya ayak basıyorum yeniden”⁵¹⁹

Şiirin sonlarına doğru okuyucuyu bir şölen karşılar şair ve ona “yaklaşan çok muhteşem bir günün” muştusunu verir. Artık zafer kazanılmış, hak batıla galip gelmiştir. Gelen günle birlikte “her yer çiçekle ve karla” bezenecek ve çocuklar zulmün, inkârın ve kötü ideolojilerin tesirinden kurtulacaktır.

“İkinci sokaklarda bandolar mızıkalar
Yaklaşan çok yaklaşan muhteşem bir gün var

⁵¹⁷ M. Fatih Andı, *Şiirin Ufku: Hz. Peygamber'i Şiirle Sevmek*, İstanbul, Şule Yayınları, 2017, s.67.

⁵¹⁸ A.e., s.72.

⁵¹⁹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.119.

Bütün yollarda zafer takı
Eriyen kar derin denizlerde katafalk

Gün doğuyor her yer çiçek ve kar
Bütün çocuklar kurtuldu demektir”⁵²⁰

“...Modern çağın insanlığa dayattığı çürütücü ve helâk edici cahiliye taununun üzerine yaşanan ‘en yeni Nuh tufanı’ akabinde ‘yaklaşan, çok yaklaşan muhteşem bir gün’ vardır. Ana caddeler, o büyük geliş için hazırlanmıştır, o ‘muhteşem gün’ün resmigeçidi için boşaltılmıştır, tören güzergâhına zafer takları dikilmiştir, her yer çiçeklenmiştir. İkinci sokaklarda, ara sokaklarda (bile) bu gelişin uğruna kutlamalar yapılmakta, bandolar mızıklar çalmaktadır. Müjdeler olsun ki, artık gün doğmakta, bahar gelmekte, karlar erimekte, her yer çiçeklerle donanmaktadır. ‘Yaklaşan muhteşem gün’ün ‘diriliş muştusu’yla ışılan ve ısınan insanlık, dondurucu buzulları ve karları eritmekte, kara ve karanlık küfür kışının cenazesini, derin denizlerdeki katafalklara taşımaktadır.”⁵²¹

Sezai Karakoç, *Taha'nın Kitabı'nda Hz. Peygamber'e “kalbim”, “kalbimin kenti”, “güneşim”, “efendim”, “Ey kalbimi kurtaran/ Paslı morg bıçağından”* gibi hitaplarla seslenir ve ondan muştularıyla birlikte gelmesini; çağın zulmetini aydınlığa çevirmesini, kalplerdeki yaraları iyileştirmesini istemektedir. Eğer izin verirse hem kendisi hem de insanlık için “umut, muştı ve mutluluk” kaynağı olan ayaklarına kapanmayı “muştı şarabı”nı onun ayaklarından içmeyi arzu etmektedir.

“Bıraksan
Ayaklarına kapansam ne var
Ayaklarından başlıyor umutlar mutluluklar muştular
Benim için ve bütün insanlar için
Aşka batmış çılgın balıkçılar gibi
Muştı şarabını
Ayaklarından içmek isterim
...
Tövbe onulmaz tövbe Zülküfül tövbesi geliyor
Çarpıyor ne çarpıyor öğüt tanımaz kalbim
Kalbim güneşim efendim
Ölmüşleri diriltiyor sesin
Toprağı kabartan bir iklim
Olan ayaklarına kapansam ne var
Ayaklarından başlıyor benim için
Umutlar mutluluklar muştular”⁵²²

⁵²⁰ A.e., s.120.

⁵²¹ M. Fatih Andı, *Şiirin Ufku: Hz. Peygamber'i Şiirle Sevmek*, s.74-75.

⁵²² Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.327-329.

Karakoç'a göre, muştu gönül birliğini sağlayıcı önemli bir faktördür. Korku da birlik sağlayabilir fakat bu yüzeysel ve geçici bir birliktir; korku faktörü ortadan kalktığında birlik de bozulur. Muştunun sağladığı birlik ise, eğer hakiki bir muştuyrsa, kalıcıdır. Muştunun gerçekleşmesi bu birliği bozamaz, aksine amaç kökleştiği için birlik "toplum"a dönüşür ve süreklileşir. Allah, Hazret-i Peygamber'e "korkutmasını ve muştulamasını"⁵²³ emretmiştir. Bu emirle kastedilen insanları korkutarak bir araya getirmek ve muştulayarak bu birlik ve beraberliği sağlamlaştırmak, sürekli hâle getirmektir.⁵²⁴

Karakoç, Kur'an ayetlerinin indirilmesi nihayet bulduktan sonra Allah'tan gelen müjdelerin kesildiğini düşünmenin yanlış olduğunu söyler. Çünkü başlı başına bir mucize olan Kur'an, insanları kötülüklerden sakındırmasının yanında rahmetle ve bereketle kuşatarak kıyamete kadar muştularıyla ihya etmeye devam edecektir. Yeter ki, insanlar onunla bağını koparmasın. Her çağ onu yeni bir yorumla idrak edecek, insanlık onunla yeni hakikatler keşfedecek ve aydınlanacaktır. Kur'an, sonsuz bir hazinedir, bütün nesiller bu hazinenin cevherleriyle zenginleşecek ve umudunu tazeleyecektir.⁵²⁵

Karakoç'a göre, Müslümanlar içine düştükleri uyuşukluk ve karamsarlık batağından kurtulmalı, Allah'ın müjdeleriyle dirilmeli, ölmeye yüz tutmuş çağın ve insanlığın ruhunu bu müjdelerle canlandırmalıdır. Bu, körü körüne iyimserlik ya da tembellikten doğan "oportünizm"le yani fırsatçılıkla karıştırılmamalıdır. Müslüman'dan beklenen, var oluşu derin bir bilgi ve hikmet gözüyle inceledikten sonra İlahi müjdenin aşkıyla donanıp kendisini tüm insanlığın kurtuluşuna adanmasıdır.⁵²⁶

Hızır'la Kırk Saat'in bir bölümünde Karakoç, Hazret-i İlyas'la buluşur, onunla muhabbet eder ve hayaller kurar. Bu muhabbet esnasında şair, çağın durumunu değerlendirir, insanların üzerine düşen görevleri yerine getirmeyişinin sonuçlarını Hazret-i İlyas'a anlatır. Her ikisi de Doğu'yu ve orada yaşanmış güzel günleri büyük

---

⁵²³ Yunus 10/2, Müdessir 74/1-2.

⁵²⁴ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.36.

⁵²⁵ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku**, s.118.

⁵²⁶ Sezai Karakoç, **Ruhun Dirilişi**, s.91.

bir özlemle anar. Ama umutsuz değildirlere, güzel günlerin yeniden geleceğine inanırlar. Tüm dünyaya “bahar müjdesi”ni vermeyi istemektedirler.

“Ey ismini okyanus köpüklerinden
Yunusların aynalarda yansımasından
Almış olan kardeşim,
Ölen insan
Al tutmuş toprağı alkışlamadan
Biz yeşilin yıldönümünü kutlayalım
Baharı muştulayalım
Enlemlere boylamlara
Sabır yatırına
Adı Mehmet olan çocuğa
Müthiş bir ruhun tıbbı gibi”⁵²⁷

Hızır’la Kırk Saat’in bir başka bölümünde ise inkâr, zulüm ve ahlaksızlıkla beslenen insanları, toplumları ve ideolojileri “akrep”e benzeten şair, eğer onların kökü kurutulmazsa, türlü oyunlarına aldanılırsa ve açtıkları yoldan gidilirse daha çok güçleneceklerini; “çocukları” ve dahi insanlığı “zehirleyeceklerini” söyler. Eğer insanlık, bu “akrep”leri öldürmeyi başarabilir, yani şer güçlerin önüne geçebilirse “baharı gecikmiş kentler için” yeniden güzel günlerin geleceğini muştular.

“Şekere alışmış akrebi öldürmezsen
Şekerden zehir yapacaktır
Çocukların için bunu iyi bil
Bu öldürdüğüm çocuk için bir örnektir
Her yaz bahçelerde binlerce akrep öldürülecektir
Geziye çıkan çocuklar için
Gün görmemiş menekşeler dirilecektir
Baharı gecikmiş kentler için”⁵²⁸

Batı uygarlığı bir dönem kapitalizm, komünizm ve materyalizm gibi zehirli fikir akımlarıyla tüm insanlığın zehirlenmesine neden oldu, çağın yüzünü kararttı ve insanlığı çıkmaza soktu. Karakoç, bu dönemde kaleme aldığı bir yazısında gelinen nokta ne kadar sıkıntılı ve sancılı gözükürse gözüksün bunların aşılacağını, fecrin

⁵²⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.199-200.

⁵²⁸ *A.e.*, s.205.

yaklaştığını muştulamıştır. Bundan hiç şüphesi yoktur çünkü her güçlüğün ardından bir kolaylık yaratılacağına inancı tamdır. İnsanlık yeniden “aşağuların aşağısı”ndan “yücelerin yücesi”ne çıkacak ve diriliş elbet gerçekleşecektir.⁵²⁹

Karakoç, insanların “çağdaş firavun ve nemrutlar” ın elinden kurtarılmasının, zulme isyanın, hürriyetsizliğe başkaldırının ancak İslam’ın “diriliş bayrağı”nın tüm dünyada dalgalanmasıyla gerçekleşebileceğini düşünür. Ona göre, yeniden bir kahraman gibi insanlığa hizmet ederek onurlanacak mümini nice muştular beklemektedir gelecekte.⁵³⁰

Karakoç’a göre, şer güçler ne kadar uğraşırsa uğraşsınlar “İslâm’ın muştı medeniyeti” nin kararın dünyayı yeniden aydınlatmasına, onun muştularının kalplere nüfuz etmesine mani olamayacaklardır. Gönüller, erdemle dolup taşacak; Allah, yeryüzü halifesi olan insanı her yeni gün farklı bir rahmetle ve müjdeyle karşılayacaktır.⁵³¹ Öyleyse içinde bulunulan şartlar ne olursa olsun umut kesilmemelidir ve unutulmamalıdır ki, “gelecek zaman bütün hızıyla, hakikat için, islâmın insanlığa bir zamanlar kanasıya verdiği ve her zaman için de vermeye hazır olduğu mutluluklarla yaklaşmakta.”⁵³²dır.

Sezai Karakoç, *Gül Muştusu* kitabında, klasik edebiyatın en önemli mazmunlarından olan “gül” e yeni ve çağdaş bir anlam katarak onu modern şiire kazandırmış, şiirin merkezine oturtmuştur. Bir başka ifadeyle gülün ardındaki bütün İslam kültürünü modern şiire başarıyla aktarmıştır.⁵³³ Şiirde ebediliği anlatırken “gül”ün seçilmesi rastlantısal bir durum değildir. Klasik şiirde yer alan bir mazmun canlandırılmak istenmiştir. “Gül”ün burada tek bir anlamı yoktur. Ebediliği anlattığı kadar, ebediliğin farkında olan toplumları da anlatmaktadır. Burada özellikle vurgulanan toplum Anadolu’dur.⁵³⁴ Batı’yı çözümleyebilmiş bir Doğu insanı olan

⁵²⁹ Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, s.216-217.

⁵³⁰ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.50.

⁵³¹ *A.e.*, s.120.

⁵³² Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı*, s.46.

⁵³³ Sıddık Akbayır, “Gül Muştusu’na Dair Bir Yorum Denemesi”, *a.g.y.*, s.187-188.

⁵³⁴ Ebubekir Eroğlu, *Sezai Karakoç’un Şiiri*, İstanbul, Bürde Yayınları, 1981, s.85.

Karakoç, şiirinin hemen her mısraına yerleştirdiği diriliş düşüncesini *Gül Muştusu* kitabında muştular vererek “gül-bahar” ilişkisi çerçevesinde anlatmıştır.⁵³⁵

“Kerpiçte bir değişme var
Ölü tozunda bir doğrulma
Tüylenecek mezartaşları
Sızıyor saçaklardan kiremit kanı
Oluklardan akıyor
Dökülmüş kireç tozlarıyla bulanmış su
Arılar arılar içeceğiniz su bu su
Kerpiç damlarınızın oluklarından akan
Baharla karışık su
Eleğimsağma damlaları
...
Kış karanlığını boşaltıyor kıra
Baharın boşaltıyor geniş beyazlığına
Yavru doğurur gibi soluğunu
...
Bütün bunlar olacak ama ilerde
Benim bütünleyeceğim yerde
Ölümlü dirilişle
Kerpice kattığım gülle duamla”⁵³⁶

Karakoç, *Gül Muştusu*'nun bir bölümünde de “Dicle ile Fırat arasında” yer alan “eski bir şehir” i yani tam manasıyla İslam kültürünü yansıtan bir şehri tasvir etmiştir. Şairin doğum yeri olan Diyarbakır olması muhtemel bu şehrin her bir yanı gülle bezelidir ve şehir “bahar yağmurları”yla açılacak yeni güllere gebedir. “Gül” bu şehirdeki evlere “yeni bir yıl gibi”, “muştusu gibi” yetişir. Gülleri “baharın salavatı” olarak niteleyen şair, onların sabah vakti yeryüzüne inerek gençlere “aşk ezanı” okuduklarını dile getirir. Şair, bu mısralarıyla âdeta şehrin gülle dirileceğini müjdelemektedir.

“Dicle’yle Fırat arasında
Bir eski şehir cennet titremesi
Sarı güller çevirmiş dört yanını
Yabancı bir şehir gibi
Kırmızı güller yerli
Kuzuların doğması nasıl beklenirse o ülkede

⁵³⁵ Sıddık Akbayır, **a.g.m.**, s.188.

⁵³⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.368-369.

Güllerin açması da öyle beklenir gün doğmadan önce
Bahar yağmurları böyle güllere gebe
İner gökyüzünden bahçelere
Nişanlarda gül şerbeti içilir
Hastalara gül şurubundan ilaç
Gül bir yeni yıl gibi
Yetişir evlere bir muştu gibi
Hızır fısıltısı say onu
Baharın salâvatı güller
Yeryüzüne gelerek sabahları
Yataklara dökülerek
Aşk ezanını okurlar gençlere”⁵³⁷

Gül Muştusu’nun hemen her mısraında okuyucuyu gülle muştulayan Karakoç, son bölümünde bir duaya yer verir ve şiirine noktayı koyar.

“Klasik Divan tertibinde ‘Münacat’lar genellikle eserin başına konulurken, Sezai Karakoç’un ululamalarını (tebcil) duayla birlikte şiirin sonuna koyduğu görülüyor. El verişsiz şartların, bozuluşların anlatıldığı bu şiirde umut ışığının sonradan belirmesi doğaldır. Dramatik olgularla ve öğelerle dolu olmasına rağmen, Karakoç’un şiirinin iyimser bir çizgisi de vardır. Hep, sonunda varacağı yolun üzerindedir. En karamsar tablolarla bile umudu yanı başında götürür. Sıcak ve parlak renklere beklenenden fazla yer verir. ‘Gül Muştusu’nun sonunda dua, yaratıcının yeniden anımsatılması ile gelişir ve yaratılmış olanın toprak gibi saflaşması, yani ilk durumuna dönmesi arzularını taşır. Şiirin müziği, üzerindeki hamdediş ve duayı yansıtmakla kalmak, okuru bir ayin gibi katılmaya çağırır.”⁵³⁸

Bu son bölümde Hazret-i Peygamber’e de seslenen şair, O’ndan insanlığı düştüğü kötü durumlardan kurtarması ve “diriltmesi” için bir an önce “yetiş”mesini ister.

“Ey gök yolcusu
Yolculuğunda meleğin kanadı
Mevsimi geçmiş bir gül yaprağı gibi kuruyan
Yetiş bize kıyamet bildiricisi
Kıyametteki sevinç muştucusu
Yetiş kabaran yeni toprağa
Kur’an tohumunu ekmek için
Gül tohumlarını saç bize

⁵³⁷ A.e., s.372-373.

⁵³⁸ Ebubekir Eroğlu, a.g.e., s.85-86.

Gül bahçesi olan türbenden
Ve komşun Tanrıevi'nden
Ve sevgilin olan ve sevgilisi olduğun
Diri Diriltici olanın
Acımasından bize

Yetiş ayağının tozu olduğumuz peygamber
Yetiş her zaman diri olan varlığınla
Yetiş yak lâmbamızı
Yetiş aydınlat karanlığımızı
Yetiş yeşillendir çöllerimizi
Yetiş dirilt insanımızı
Seni sevenin ismiyle yetiş bize
Yetiştir bize”⁵³⁹

Karakoç'a göre, “Diriliş erenleri ve pirleri”nin her biri bir muştudur; geldikleri dönemi inkârdan, cehaletten, ahlaksızlıktan koruyan bir kalkan olmuşlardır. İnsanların hakikatlerle olan bağlarını güçlendirmiş, İslam'ın her türlü istilaya rağmen ayakta kalmasına hizmet etmişlerdir. Karakoç'a göre, 20. yüzyılda aynı istilalar şekil değiştirip yine gün yüzüne çıkmıştır fakat korkmaya lüzum yoktur çünkü İslam dini inanan insanları muştularıyla bu istilalardan kurtaracaktır.

“İslâm ruhu, muştudan muştuya koşarak, zamanı kat eder. İmam-ı Gazzali bir muştudur, Muhyiddin-i Arabî bir muştı. Her müceddit, yenilenme muştularını getirdi islâm toplumuna. Her alanda muştular geldi bize.

Selahaddin-i Eyyubî bir muştudur, Fatih bir muştı. İmam-ı Busirî bir muştudur, Hafız, Sâdi bir muştı. Abdülkadir Meragi bir muştudur. İtrî bir muştı. Yunus Emre, Fuzulî bir muştudur, Şeyh Galib bir muştı.

Korkunç Moğol istilası bu müjde rüzgârlarını durduramadığı gibi, son çağda Batı cehenneminin ateşlerinin de İslâm'ın ruhun sevinci meşalelerini küle çevirmesi mümkün değildi. Evet, Batı, bizi ve medeniyetimizi adeta ölüm sularına götürdü ama o nokta kendisi bizden önce ölümün tadını tattı. Dar vakitleri yaşadık. Fetret dönemine girdik. Ama, bu son değildir. Oyunun sonu değildir bu. Perde inmedi henüz. İkinci bir perde daha vardır. Rövanş olan bir perde.”⁵⁴⁰

Sezai Karakoç'un tasavvurunda geniş bir yer tutan “diriliş nesli” tarihine, medeniyetine, inancına, değerlerine, vatanına ve milletine bağlı, bilinçli bir nesildir. Zamanın şartları gitgide çetinleşmektedir fakat geleceği inşa edecek olan “diriliş

⁵³⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.403.

⁵⁴⁰ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku**, s.119.

nesli” bu şartlarla mücadele edip onların içinden sıyrılarak Türk milletine muştular getirecektir. Bir kesim için kabullenmesi zor olsa da artık “Haluk’un neslinin dönemi kapanmakta Âsım’ın şehit neslinin devamı olan ‘Diriliş Nesli Dönemi’ başlamaktadır.”⁵⁴¹

“Bu nesil, korku ve muştı neslidir. Neredeyse hakikatı yeryüzünden silmeyi başaracak olan şeytancı güç ve dehanın son insan ruhlarında doğurduğu kıyamet gününe mahsus korkudan gelip, en zayıf anında bile mağlup olmayan, hakikatin şanını tarihin alnına en derin çizgilerle yazan, insanlığın sarılacağı son kurtuluş ipi olan bir ülkünün, islâm ülküsünün tükenmez muştusuna çağırarak olan nesil.”⁵⁴²

Sezai Karakoç’un neredeyse bütün eserlerinde kendisini en çok hissettiren şey İslam medeniyetinin şehirleridir. İslam medeniyetini temsil eden bu şehirler “kültür şehir vurgusuyla” ifade edilir. Dünya kültür ve düşünce tarihinin önemli bir merkezi olan Orta Doğu, özellikle de Kudüs bir odak noktasıdır. Karakoç, bakışını İslam coğrafyasının bütün şehirlerine çevirmiştir, onları büyük bir titizlikle inceler. Onların arka planında yer alan ruh derinliklerini kavramaya ve kavratmaya çalışır; bunu bir sorumluluk olarak görmektedir. Başlangıç olarak Medine’yi ele alır çünkü bu şehir, İslam medeniyetinin çekirdeğini oluşturur.⁵⁴³

Şehir, tek başına bir toprak parçası olarak insanlara bir şey anlatmaz. Kültür tarihinin birçok unsuru bir araya gelir ve şehre bir değer katar. Örneğin; “Medine” şehrinin bir ruhu vardır ve “İmrulkays” bu ruhun bir parçasıdır. Doğu’nun şehirlerinin hemen hepsinin kendisine özgü ruhunun olması bu anlamda doğal karşılanmalıdır. Sezai Karakoç, şehir ruhunu bir gelecek unsuru ve muştulayıcı olarak öne çıkarır.⁵⁴⁴ Birçok şiirinin zemininde İslam beldeleri vardır. Mekte, Medine, Bağdat, Şam, Kudüs, Kahire, Beyrut, Şiraz, İstanbul, Diyarbakır, Konya vb. bu şehirlerden bazılarıdır.

---

⁵⁴¹ Sezai Karakoç, **Sûr: Günlük Yazılar III**, 6.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 201, s.27.

⁵⁴² **A.e.**

⁵⁴³ Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, s.75.

⁵⁴⁴ **A.e.**, s.76.

“Bir nar gibi koparılan Şam
Yabancı ellerce gerçek dalından
Güneşten ayırıp götürülen geceye
Renginden ruhundan anısından soyulan
...
Ama umutsuzluk yok, en yakın ve keskin günde,
Sonunda dönecek talih, gelecek Büyük Atlı
Çileye batmış İslâm halkı için kurtarıcı
Görünecek ilkin Şam’da der gelenek saati”⁵⁴⁵

20. ve 21. yüzyılda Batı tarafından inançla araya mesafe sokularak muştu kapıları kapatılmak istenmekte, muştu sahte bir rüya olarak gösterilmektedir. Bu durum Türk milletinin karamsarlaşmasına, hareketsiz kalmasına ve kendini şartlar karşısında zayıf hissetmesine neden olmaktadır. Bu ağır psikolojiyle yönünü Batı’ya çeviren Türk toplumu denize düşenin yılana sarılması misali onlardan medet ummaktadır. Sezai Karakoç, tam da bu noktada devreye girerek Türk milletinin bakışını eserleriyle İslam’a, İslam medeniyetine, kültürüne ve değerlerine çevirerek toplumda bir bilinç oluşturmaya çalışmaktadır; hakiki gücün ve muştunun kaynağının bu hazineler olduğunu vurgulamaktadır.

5.1.4. **Korku**

Karakoç’a göre, ideali olan insanların en büyük misyonu umut vermek ve korkutmaktır. Gelecekte bekleyen tehlikeleri görüp onlar hakkında haber vermek, onlardan kaçınmaya çağırmak da bu misyonun bir parçasıdır. Hem korkutmak hem de gösterecekleri doğru ve güzel yoldan gidilirse bekleyen güzelliklerle umutlandırmak; yaşanan sıkıntılara, zorluklara katlanabilmek için gereklidir. Bu tutum, ideali olan insanlara peygamberlerden kalan değerli bir mirastır.⁵⁴⁶

Korkutmak ve muştulamak ilk bakışta her ne kadar birbirine zıt iki kavram gibi gözükseler de aslında birbirlerini tamamlamaktadırlar. Biri kötüyü yıkarken diğeri iyiyi kurar; biri yasaklar koyarken diğeri buyruklar verir. Bunlardan birini sürekli kullanmak “tek kanatla uçmaya çalışmak” olur ki bu, insanı istenilen noktaya

⁵⁴⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.638-639.

⁵⁴⁶ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.122.

vardırmaz. İnsanlar hep korkutulursa çaresizliğe ve karamsarlığa sürüklenir, hep umutla beslenirse de tembelliğe. Önemli olan bunlar arasında bir denge tutturabilmektir. Eğer korkunun en karanlık noktasında umut ışığı sunulursa o zaman ışığın değeri bilinir, neyden kurtulup neye kavuşulduğu idrak edilir. Böylelikle insan, kendini bulur ve yönünü hakikat yoluna çevirir.⁵⁴⁷

Korku ve muştuyu dengede tutan din yalnızca “İslam”dır. Peygamberler kendilerine verilen emir gereği hem korkuttular hem de muştuladılar. Bu emir bugün peygamberlerden yalnızca Müslümanlara miras kaldı.⁵⁴⁸ Diğer dinlerde durum çok farklıdır. Yahudilik, geldiği noktaya bakıldığında, sadece korkutmaktan ibaret bir din hâlini aldı. Bu sebeple dar bir çerçeve dışında tesirini kaybetti çünkü insanlar umudun ve müjdenin olmadığı bir dine doğal olarak girmek istemedi. Hıristiyanlık, sürekli umutlandırılmıy derken realitesini yitirdi, hayatın sıkıntılarını sırt çevirdi ve böylelikle inandırıcılığını kaybetmiş oldu. İslamiyet ise bütün umutların ufkuna Cennet’i, bütün korkuların ufkuna da Cehennem’i koyarak dengeyi sağlamış oldu.⁵⁴⁹

Karakoç, “Kız Kulesi’ne Gazel” başlıklı şiirinde Batı’nın gerçek yüzünü ortaya koyar ve “saf ve temiz yürekli Müslüman”ları “korkut ve muştula buyruğunca”⁵⁵⁰ uyarır. Çünkü Doğu’da ve Batı’da onları bekleyen ölüm tehlikeleri vardır. Bu uyarı onların kötülüklerden “sakınma”sını sağlamak içindir, cesaretini kırmak için değil.

“Batı güldü yüzümüze
Ama hep arkadan vurdu
Hep öyledir Batı
Ve hep öyle kalacak
Ey, doğunun iki yüzlü, batının iki yüzlülükten de artık yüzlü
Hainlikleri ve düşmanlıklarıyla karşılaşan
Saf ve temiz yürekli Müslüman
Sen hep yalın kılıçla
Ve yüzyüze
Ve apaçık ilân ederek savaştın
Bunu bir onur işi saydın
Kaybettinse zırhsız savaştığından kaybettin

⁵⁴⁷ A.e., s.122-123.

⁵⁴⁸ Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s.30.

⁵⁴⁹ Sezai Karakoç, **Sütun: Günlük Yazılar II**, s.123.

⁵⁵⁰ Bkz. Yunus 10/2, Müdessir 74/1-2.

Müslümanlar
Sizin için büyük hayat tehlikesi var doğuda ve batıda
Batıdan iki defa korkun doğudan iki defa
Korkun demek sakının demek
Yoksa müslüman için korkmak ne demek
Doğu da batı da korksun senden geçmişte olduğu gibi
Korkut ve muştula buyruğunca
Yeniden söyle söyleyeceğini”⁵⁵¹

Sezai Karakoç’un düşünce yazıları incelendiğinde, onun hem bireysel hem toplumsal planda hem de tüm İslam coğrafyası için korkulacak noktaların altını çizip Türk milletini tedbire davet ettiğini görmekteyiz. Örneğin; günlük yazılarına yer verdiği **Sûr** isimli kitabında, yaşanan dönemde İslam dininin Türk milletini yer yer terk etmekte olduğunu ve İslamiyet’ten uzaklaşıldığı için de bu milletin karanlıklara doğru sürüklendiğini üzümlere dile getirir. Bununla birlikte, Karakoç’a göre, yine de umutsuz olmamak gerekir çünkü İslamiyet Türk toplumunu tam manasıyla terk etmiş değildir fakat kendisi, eğer gerekenler yapılmazsa ya da bu noktada geç kalınırsa İslam dininin bu milleti terk edeceğinden ve buna engel olunamayacağından korkmaktadır. Geçmişe bakıldığında birçok medeniyetin varoluş savaşı verdiği görülmektedir. Karakoç, İslam medeniyetini de bulunduğu konum itibarıyla varoluş ve yok oluş ortasında kritik bir noktada durduğu için çok dikkatli olmaya davet eder.⁵⁵² Gelinek noktayı ise şiirlerinde şöyle dile getirir:

“Değişe değişe bozulmuş ölüm bile
Nerde ölümün o ak o yeşil
O siyah kırmızı keskin rengi
Artık ölüm ne gri ne kahverengi
Ne gök rengi ne yer rengi
Ölüm bir grev gibi kaplamış ülkemizi
Ta can evimize kast eden bir grev gibi
Batı bu karanlık grevin gözcüleri
Doğu sonsuz bir grevin
Çocuk düşüren bir anne gibi
Güneşi düşürmüş son seheri
Taşlar birer birer minarelerden düşmede
Geceler bir inme gibi inmede
Bir felç geldi gökten ve topraktan
Doğudan batıdan

⁵⁵¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.666-667.

⁵⁵² Sezai Karakoç, **Sûr: Günlük Yazılar III**, s.30.

...
Kalp Yakup ve Yusuf öyküsünden boş
Kafa bütün karıncalarla sarhoş
Dudağı kesen şarap gibi
...
Ateş sönmüş kervan batmış
Kervana yol gösteren yıldız yanmış
...
Kırılmış kırılmış aynalar bezmiş
Kırılmış kırılmış aynalar kırılmış
Kırılmış yarasaların soluğundan
Baharı kalmamış ondan kırılmış
Ortasından çatlayan bir zamandan kırılmış⁵⁵³

Karakoç'a göre, 20. yüzyılda içki, kumar, fuhuş, hırsızlık gibi kötü alışkanlıklar ve yıkılan yuvalar o kadar çok artmıştır ki Türk milletinin geçmişinde yer alan temiz hayat tarzının izleri silinmekte, toplum yavaş yavaş ve farkına varmadan bir felakete doğru sürüklenmektedir. Eğer, silkelenip en kısa zamanda kendisine gelemezse başına bir musibetin gelmesi mukadderdir.⁵⁵⁴ Sezai Karakoç, bu durumu şöyle izah eder:

“Evet, Ezelî ve Ebedî Tek Tanrıya ve Öteki Dünyaya inanış gibi metafizik kaynaklı inançlarımız, bu inançlara bağlı olarak namaz, oruç gibi tapınma görevlerimiz, ahlâkımız, mimarî; musiki ve edebî varlıklarıyla tüm kültürümüz, yazımız ve nice nice sanatlarımız, şehit kanı içerek yaşamış toprağımız, bize babalarımızın ve annelerimizin bıraktığı kutlu mirastır. Bu mirasın değerini bilmediğimiz, kendimizi beğenip de her şeyi yeniden ve sıfırdan yapabileceğimizi sandığımız ve bu uğursuz zan doğrultusunda ısrar ve inadımızı devam ettirdiğimiz takdirde, büyük bir hayal kırıklığı ve tarihin karanlığına gömülüş bizi bekliyor demektir.”⁵⁵⁵

Sezai Karakoç'a göre, zayıflatılan imanı yeniden güçlü hâle getirmek için çalışmalar yapmak temele alınmakla birlikte Türk milletinin kurtuluşu için sadece bunlar yeterli değildir. İslam ve iman Türk milletinin varlık sebebidir, toplum onlardan hiçbir koşulda vazgeçemez. Kendini İslam davasına adayanlar tarafından iman ve İslam'ı güçlendirecek eğitim ve çalışmalar mütemadiyen sürdürülmelidir. Fakat İslam, geniş anlamda anlaşılmadığından bu çalışmalar yeterli gelemeyecektir.

⁵⁵³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.352-354.

⁵⁵⁴ Sezai Karakoç, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar**, s.105.

⁵⁵⁵ **A.e.**, s.137.

Tüm bunların yanında İslam medeniyetinin yeniden reel planda gerçekleşmesini sağlamak amacıyla kültürel bir atılıma da ihtiyaç var. Batı, bu medeniyeti her cepheden zorlama ve yıkma gayretindedir. Bunu ilk etapta iman ve İslam cihetiyle yapmak istemiş; muvaffak olamayınca da İslam medeniyetini yıkılma noktasına getirmiş ve Türk toplumunu değiştirmiştir. Şimdi, sıra inançtadır. Batı, elindeki tüm güçleri kullanarak sarsılmaz kaleyi, imanını, sarsamaya çalışmaktadır. Türk milleti, İslam'ı ve imanını korumak için tüm çabasını ortaya koymakla birlikte medeniyetinin dirilişini sağlamak için de gereken ne ise yapmayı ihmal etmemelidir. Pozitif ve sosyal bilimlerde, ahlaki hususlarda kendi medeniyetini kaynak olarak alıp bunların üzerine yeni yorumlar ve tezler eklemelidir. Bununla birlikte fedakâr ve idealist aydın tipini ortaya çıkarmalı ve sayılarını artırmalıdır. Aksi hâlde Türk milletini dinin sarsılması, maneviyatın yok olması, medeniyetin ve kültürün çöküşü, tarihin unutulması gibi felaketler beklemektedir.⁵⁵⁶

Alinyazısı Saati'nde Karakoç, İslam coğrafyasında yaşanan sıkıntılar sebebiyle çektiği ızdırabı "sabah yıldızı" ile dertleşerek anlatır; ondan üzülmemesini, güçlü olmasını ister. Tüm bu yaşananlara onun değil, kendisinin ağlaması gerektiğini ifade eder. Burada bahsi geçen "sabah yıldızı" İslam'ı simgelemektedir.

"Bırak ben ağlayayım
Esir pazarında satılan Afganistan'a
Açlıktan milyonları kırılan Afrika'ya
Filipinler'e
Habeşistan'a Eritre'ye Filistin'e
Esaret prangasıyla kıvranan
Kafkaslar Azerbaycan Türkistan'a
Bütün milletlere ülkelere
Irmaklar gibi ben ağlayayım
Sen demir gibi olmalısın
Çelik gibi sabah yıldızı
Ceyhun dursun ben ağlayayım
Seyhun dursun ben ağlayayım

Sen diriliş yıldızısın
Büyük Tanığısın
Tanrı'ya inanmanın"⁵⁵⁷

⁵⁵⁶ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.135-136.

⁵⁵⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.645.

Şiirin devamında ise şair “sabah yıldızı”na korkmaması için telkinde bulunur. Zira “Peygamber ocaklarının bebekleri” yani Türk askerleri yaşadığı müddetçe onu kimse “gölgeleyemeyecek”tir.

“Korkma seni gölgeleyemez
Karanlığın öbekleri
Seni örseleyemez
Sabaha kadar havlayan
Şerrin köpekleri
Çevrende halkalanmış
24 saat nöbette
Peygamber ocağının bebekleri
Yeryüzü melekleri
Kahraman
Asker tüfekleri”⁵⁵⁸

Sezai Karakoç, aynasını çağın yüzüne tutup ondaki korkulacak noktaları göstermekle birlikte çözüm önerileri sunmayı ve kurtuluş için umutlandırmayı da ihmal etmez. Ona göre, eğer Türk milleti güzel bir gelecek istiyorsa kendi özüne dönmeli, kurumaya yüz tutmuş medeniyetini çeşitli kaynaklarla beslemeli, maneviyatını güçlendirmeli, ahlaki değerlerine yeniden dönmeli, alanında uzman bilim adamları yetiştirmeli, geçmiş ve gelecekle bağ kuracak sanatçıları içerisinden çıkarmalı, ileri görüşlü devlet adamları ile Türkiye’yi layık olduğu seviyeye yükseltmelidir. Karakoç için durum ne olursa olsun korkmaya lüzum yoktur. Eğer Türk milleti rayından çıkmış gidişatı toparlayıp tekrar yerine oturtursa bunun arkası gelecektir ve beklenen diriliş gerçekleşecektir.⁵⁵⁹

Karakoç, *Yitik Cennet* adlı kitabının Hz. Nuh’ a ayırdığı bölümünde Nuh Tufanı’ndan hareketle inananlara seslenir. Bu seslenişle Mümin için daimi bir korkunun olmadığını ve şartlar ne kadar çetin olursa olsun her zaman bir çıkış kapısının olduğunu dile getirir.

---

⁵⁵⁸ A.e., s.646.

⁵⁵⁹ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar*, s.143.

“Ey inanmış kişi! Korkma! Bütün insanlık inkâr ve sapıklık bataklığına gömülse de senin için nurlu bir iz vardır. Hazreti Nuh’un izi. Ve bu iz seni “kurtarıcı gemi”ye götürecektir.

İnkâr ve isyan ağları göklere erse, daha doğrusu isyan ve günah alevlerini söndürmek üzere Allah’ın buyruğuyla yükselen sular göğün su çizgisiyle birleşse, yine korkma, bu iki çizgi arasında sen O’nun güvenli gemisinde sıcacık rüyalar içinde mışıl mışıl uyuyacaksın.

Allah’ın habercisine açtığı bir mucize bahçesidir bu. Allah’ın razı olduğu kişiye Tufan bile bir sığınaktır.”⁵⁶⁰

5.1.5. Bilinçlilik

Sezai Karakoç’a göre bilinç, “Sağduyunun üstüne kemerler, kubbeler, sütunlar, köşe taşları koyarak, ebedilik tapınağını yükselten ruh mimarlığıdır.”⁵⁶¹ Bilinç sayesinde hakikatin sırrına erilir. Vahiy, “Mutlak bilincin keskin kılıcıdır.” Bu kılıç, bilinçsizlikleri ve putları yıkar, dağıtır; hakikatlerin gün yüzüne çıkmasını sağlar.⁵⁶² Bununla birlikte bilinç, sorumlulukları bir onur bilmektir; onları tutsaklık olarak görmek ya da nefsi putlaştırmaya bir vesile kılmak değildir.⁵⁶³

Bahsi geçen bilinç “iç bilinç”tir, bilincin özünü ihtiva eder. Bunun yanında bir de “dış bilinç” vardır ki bu “iç bilinç”i inkâr anlamına gelmez. Aksine ikisi birbirini bütünler niteliktedir. “Dış bilinç”, “iç bilinç”i bir zırh gibi kuşattığı ölçüde bir anlam kazanır. Eğer onu inkâr eder ve onun yerine geçmeye çalışırsa hiçbir anlamı kalmaz, bilinçsizliğe dönüşmeye mahkûm olur. Karakoç’a göre, 20. yüzyılda yaşanan türlü sıkıntıların, buhranların temelinde sadece “dış bilinç”e odaklanmak, diğerini yok saymak yatmaktadır.⁵⁶⁴

İslam toplumu geçmişte bilinçli bir toplumdur. Sahip olduğu bu bilinç sayesinde varlığını asırlarca sürdürmüştü. Bu toplumun içerisinde yaşayan her fert ülkesine ve milletine karşı ciddi bir sorumluluk duymakta, zihinlerdeki ve gönüllerdeki bilincin dışavurumuyla devlet ve millet oluşmaktaydı. Karakoç’a göre, 20. yüzyılda bu bilince erebilen bir devletin dünyada var olduğunu söylemek

⁵⁶⁰ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.37.

⁵⁶¹ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, s.221.

⁵⁶² **A.e.**,

⁵⁶³ **A.e.**, s.220.

⁵⁶⁴ **A.e.**, s.221.

mümkün değildir. Devlet ve milletin eş görüldüğü geçmişteki İslam toplumlarında her bir Müslüman, devletin bir parçası olduğunun farkındaydı. Dolayısıyla devlete gelecek her zararın kendisine de dokunacağı bilincini taşıyordu. Karakoç'a göre, Türk milleti bugün bu bilinçle yaşadığı müddetçe İslam ve İslam toplumları da varlığını sürdürecektir, hakikatlerden vazgeçmeyecek; iyilik, güzellik, doğruluk, fazilet tüm dünyaya yayılacaktır.⁵⁶⁵

Sezai Karakoç'a göre, gitgide Müslüman coğrafyanın bilinci zayıflıyor ve neredeyse yok olmayla karşı karşıya. İslam coğrafyasının büyük bir kısmında savaşlar, zulümler, haksızlıklar hüküm sürerken diğer kısmı buna sadece seyirci kalmakta; bu sıkıntıları aşmak adına hiçbir çaba göstermemektedir. İslam coğrafyasındaki bu kopukluk Batı'nın hoşuna gitmekte ve Batı durumu fırsata çevirerek saldırılarını artırmaktadır. Karakoç'a göre, İslam coğrafyası bilincini kaybetmeyip eskisi gibi birlik beraberliğini sürdürebilseydi, Batı bu şekilde saldırmaya cesaret edemezdi.⁵⁶⁶

Karakoç, "Ötesini Söylemeyeceğim" şiirinde Fransa'nın Cezayir ve Tunus'u emperyalist politikalarla sömürmesine yer vermekle birlikte Doğu-İslam dünyasıyla seküler Batı dünyası arasındaki farklılıklara da değinir. Şair, burada Batı'nın siyasi ve ekonomik anlamdaki sömürülerinin kalkmasını talep etmektedir. Bu şiir, masum bir kız çocuğunun ağzından kaleme alınmıştır. Bu kız çocuğu "Bay yabancı"ya yani emperyalist ve inanç yoksunu Batı insanına seslenir; ondan her türlü zulmünü, ahlaksızlığını, pisliğini alarak çekip gitmesini ister. Bilinçlidir ve Batı'nın kötü niyetinin farkındadır. Onun zahiren göze hoş gelen güzelliklerine kapılmaz ve tepkisini gösterir. Kardeşi "Ali" ise, henüz bu bilince sahip değildir, Batı'nın olumsuz etkilerine açıktır; o, Müslüman coğrafyanın genelini temsil eder.⁵⁶⁷ Karakoç, bu şiiriyle Türk milletini ve bütün Müslümanları bilinçli olmaya davet eder.

"Gidiniz ve öteki yabancıları da beraber götürünüz
Tuhaf ve acaip şapkalarınızı da beraber götürünüz emi

⁵⁶⁵ A.e., s.66.

⁵⁶⁶ A.e., s.66-67.

⁵⁶⁷ Murat Sönmez, a.g.m., s.150.

Boynunuzdaki o uzun ve süslü şeritleri de
Kirli çamaşırları tahta döşemelerin
Üzerinde bırakmamanızı yalvararak isteyeceğim
Yalvararak isteyeceğim diyorum Medenî Adam
Siz bilmezsiniz size de anlatmak istemem
Kardeşim Ali gömleğinizi mutlaka giyecektir
Halbuki ben Bay Fransız sizin gömleğinizi
Hatta Matmazel Nikol'un o kırmızı ipekli gömleğini
Hani şöyle etekleri kıvrım kıvrımdır ya
Bile giymek istemem istemeyeceğim.”⁵⁶⁸

“Kapalı Çarşı” şiirinde de İslam medeniyetine zarar veren, gizli kapaklı işler çeviren, ahlakı bozuk, emperyalist Batı’yı ele alan şair, onlara karşı dikkatlidir ve onların oyunlarına gelmez.⁵⁶⁹ Şiirde hitap ettiği kadından, “onlara” yani Batı insanına İslam medeniyetini, inancını ve değerlerini anlatmasını ister.

“Sen cuma gününün hürriyet kadar kutsal olduğunu onlara anlat
Benim aynamı küçültüp büyüten onlar
Benim aynamı aynalıktan çıkararak
Kapalı çarşılar içinde fikre ve gerçeğe
Neler neler etti anlarsın onlar.
...
Sen kapalı çarşılar üstüne yağmur yağanı
Yağmurun iyi ve doğru yağmadığını
onlara anlat”⁵⁷⁰

Karakoç’a göre, İslam toplumlarında son dönemlerde ufak da olsa bilinç uyanışları görülmektedir. Bu toplumlar arasında ekonomik, siyasi ve kültürel alışverişler başlamıştır, ne var ki, bunlar yeterli değildir. Bu alışverişler daha da artmalıdır ki İslam coğrafyasının birlik beraberliği güçlensin. Dirilişin bu şartlara bağlı olduğunun unutulmaması gerektiğini düşünen Karakoç’a göre, Müslümanlar ancak bu şekilde hareket ederse şimdi ve gelecekte güçlü hâle gelir; refaha kavuşur. Tüm İslam âlemi bu bilinci sürekli güçlendirmeli ve içine düştüğü, belki de farkında

⁵⁶⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.47.

⁵⁶⁹ Murat Sönmez, **a.g.m.**, s.149.

⁵⁷⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.60-61.

olmadığı gaflet batağından kurtulmalıdır.⁵⁷¹ Karakoç, bu düşüncesini *Ayinler* kitabında şöyle dile getirir:

“At bir adım daha tarih bir metafizik gibi
Dünyayla birlik çökmüş de olsa omuzlarına
Sağında doğu kitâbeleri
Solunda Helen harabeleri
Makinaları ezerek ilerle ilerle kader çerisi
Darmadağın et hatıralar haritasını bile
Emme hiçliğin ve fâniliğin zehirli memesini
Acıkmayı ve susamayı öğren yeniden
Buğday sunmasını bil boşuna dönmesin değirmen
—Sonra kendi kendini yer değirmen taşı—
Tanrı için olsun doğa ve insan savaşı
Üstün bir barış ve uyum değişiminden
Bir öz kazansın bu kavga yeniden”⁵⁷²

Asırlarca Batı medeniyeti tarafından İslam medeniyetinin kültür ve hayat tarzı batırılmak istenmiştir. Karakoç’a göre, 20. yüzyılda da durum farklı değildir. İnançsızlar, inkârcılar, tabiatçılar, maddeciler kimi zaman gizli kimi zaman da açık bir biçimde bütün güçlerini seferber ederek Türk milletinin imanını, inancını, hayat tarzını, kültür ve medeniyetini yıkmaya çalışıyorlar. Türk milletinin en büyük meselesi bu saldırıya dur demek, var olan gücünü harekete geçirmek; imanını, kültürünü, tarihe bakışını tazelemek suretiyle bilinçlenmek ve kaybedilen tabiat, dünya ve öte âlem düşüncesini yeniden canlandırmak olmalıdır. Bunun yanında İslam ülkelerini, Türkiye’yi ve Türk milletini ilerletmek, layık olduğu seviyeye yükseltip her çağda söz sahibi yapmak, şer güçlerin altında ezilmekten korumak; kısaca ihya etmek de bu büyük meseleye dahil edimelidir. Sezai Karakoç’un ortaya koyduğu diriliş düşüncesi bunu ihtiva etmektedir ve ona göre “diriliş erleri” bu bilinçle hareket etmesi gereken insanlardır. Bu dava adamları, karanlığa gömülmüş ve kurtuluş ümitlerini yitirmiş insanları gelecek için umutlandırmalı, toplumu canlandırmalıdır.⁵⁷³

⁵⁷¹ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.66-67.

⁵⁷² Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.504-505.

⁵⁷³ Mehmet Doğan, *a.g.m.*, s.109.

Karakoç'a göre, Batı ne yaparsa yapsın çabaları boşa gidecektir. Çünkü İslam medeniyetinin bilinç düzeyi yavaş yavaş da olsa artmakta, diriliş başlamaktadır. İslam coğrafyasında şartların çetin olduğu bir gerçektir fakat umutsuz olmaya lüzum yoktur. "Allah'ın yeniden gönüllerde yaktığı meşale parlayacak, sönmeyecek ve bir gün insanlığı tümüyle aydınlatacaktır." Bu zafer ancak, Müslümanların tam manasıyla bilinçlenmesi, ülkülerine sahip çıkması, çilelere sabretmesi ile kazanılacaktır.⁵⁷⁴

5.1.6. Direniş

Sezai Karakoç, gerek düşünce yazılarında gerekse şiirlerinde Türk milletini "direniş"e davet eder. Direniş, sabrı ve azmi de içinde barındırır ve Karakoç'un ortaya koyduğu diriliş akımının bel kemiğini oluşturur. Onun bakış açısına göre direniş, genel olarak Batı'nın menfi fikir akımlarına, İslam kültür ve medeniyetini yıkma çabalarına, haksızlıklarına ve emperyalist politikalarına karşıdır. Batı, her ne kadar, hiçbir zaman yıkılmayacakmışçasına mağrur bir biçimde duruşunu sergilese de onun sistemleri, hakikatle bağlantılarının olmaması sebebiyle, her an yıkılmaya mahkûmdur. Bu sebeple Karakoç, Türk milletini onların hilelerini bozmaya, korkmamaya ve direnmeye çağırır.⁵⁷⁵

Karakoç'a göre, Müslümanlar muhatap oldukları tüm olumsuzluklara rağmen hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmamalı, gerçek kurtuluşun İslam'da olduğunu unutmamalıdır. İnancı, kültür ve medeniyeti, ahlakı, toplumsal hayatı Türk milletinin bitmez tükenmez hazinesidir. Batılılar ortaya koydukları fikir akımlarıyla ve yaşam tarzlarıyla zahiren Türk milletine çok şey sunuyormuş gibi gözükmektedir. Fakat işin aslı çok başkadır. Onlar İslam kültür ve medeniyetinin altına "dinamit" koymaktan başka bir şey yapmamaktadırlar. Türk toplumu onlara hiçbir zaman ödün vermemeli ve boyun eğmemelidir. Hem kendi ülkesinin hem de tüm İslam âleminin kurtuluşu için elinden ne geliyorsa yapmalıdır. Batı, Türk milletini galeyana getirerek yanlış adımlar atmasına neden olmak, her şekilde sabrını zorlamak

⁵⁷⁴ Sezai, Karakoç, *Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi*, s.87.

⁵⁷⁵ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.47.

istemektedir. Türk milleti öfkesine hâkim olmalı, provokasyonlara gelmemeli, direnişini sakın bir şekilde gerçekleştirmeli ve yapılan tüm haksızlıklara karşı mücadelesini göstermelidir.⁵⁷⁶ Sezai Karakoç, bu bakış açısını *Ayinler* kitabında şu mısralarla ifade etmiştir:

“Son eri de kalsam ölüm kalım savaşında uygarlığımın
Yılmam geri dönmem bekçiliğini yeğlerim mezarlığımın
Hayat ve ölüm tabiat ve tarih iç ve dış âlem
İç içe birbirinden kopmaz tanrısal bir gerçeklik her dem
Üç merdivenli bir minaredir arştan boşanan şeyler
Bir hilâle çıkar sonunda bütün yaşanan şeyler
Ne kadar dalsam da göklerin suların derinliğine
Gözlerim kaçırılmaz yeryüzünde karıncaların en hurda
kımıldanışlarını bile”⁵⁷⁷

“Başkalarının sunî aktüalitesinden kurtulup kendi aktüalite düzenini kuran, başkalarının soru ve sorunlarına tutulmayıp kendi meseleleriyle uğraşan, kendi dünyasına eğilen, sürekli olarak dış propagandaya direnip kendi dirilişini gerçekleştiren müslüman, islâm toplumunu yeniden kuracak olan öncülüğe gerçek bir aday demektir.”⁵⁷⁸

Afrika ve Çin, Avrupa'nın teknik gücü karşısında direnemedi, çaresizce ona boyun eğmek zorunda kaldı. Oysaki Müslümanlar, Batı karşısında güçsüz kalsalar da hiçbir zaman onlara boyun eğmediler, her zaman bu emperyalist topluma karşı mücadelelerini sürdürdüler. Filistin'de, Afganistan'da, Etyopya'da, Filipinler'de bağımsızlık için direndiler. Bu direniş, diğer ülkelere de örnek oldu. Onlar da Batı'ya karşı bağımsızlık mücadelelerini vermek için çaba gösterdiler.⁵⁷⁹ Karakoç'a göre, “Müslümanların bu direnişi, bir zamanlar olduğu gibi, diriliş derecesine yükselir de, direnişten, yani tepkiden ibaret kalmazsa, tarihin yeni bir dönemine ayak basıyoruz demektir.”⁵⁸⁰

⁵⁷⁶ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar*, s.40.

⁵⁷⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s.500-501.

⁵⁷⁸ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.115.

⁵⁷⁹ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.62.

⁵⁸⁰ *A.e.*, s.63.

Sezai Karakoç, “Kutsal At” şiirinde Cezayir’in Fransa’ya karşı vermiş olduğu bağımsızlık mücadelesini anlatır. Bu savaş bilindiği üzere son derece kanlı ve acımasızca gerçekleşmiştir. Cezayir, kanının son damlasına kadar direnmiş; bağımsızlığına kavuşmuştur.

“Yurdunu sevenlerin
Gözlerini kimse bağlamaz
At üstünde can verirler
Atla birlik can verirken

Ve yaşar Cezayir

...
Cezayir’de atların
Gördüğünü kimse görmedi
Kimse bu ölümlerle
Cezayir’li gibi
Ve Cezayir’li kadar
Ölmedi

Ama Cezayir yaşıyor

Gidelim gidelim Cezayir’e
Dağları kıvrım kıvrım şehir
Ölümü ikiye bölen nehir
Orda akar aşka kine ve zafere”⁵⁸¹

Alınyazısı Saati kitabının bir bölümünde de Kudüs’ün İsrail tarafından maruz kaldığı zulümleri anlatan Karakoç, tüm Müslümanları bu haksızlığa karşı direnişe çağırır.

“Fitne bastırılıncaya kadar savaşın!
Yeryüzünden fesat kalkıncaya kadar
Ey insanlık, ey insanlar
Ey gündüzden daha gündüz,
Hakikatten daha hakikat
Müslümanlar.”⁵⁸²

⁵⁸¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.84-85.

⁵⁸² **A.e.**, s.630.

Karakoç, idealist insanların Allah'tan ümitlerini hiçbir zaman kesmediklerini dile getirir. Onlar, Allah'tan ümitlerini kesmedikleri için de, şartlar ne kadar çetin olursa olsun, insanlardan ve kendi toplumlarından da ümitlerini kesmezler. Karakoç'a göre, Müslümanlar var güçleriyle çalışıp, maddi ve manevi bütün güçlerini bir araya getirip kötü gidişi durdurabilirlerse, yani direnebilirlerse, dirilişlerini de gerçekleştirebilirler.⁵⁸³

5.1.7. Azim

Sezai Karakoç'un, umudunu hiç yitirmeyen bir düşünür ve şair olduğu eserlerinde görülmektedir. Ona göre gelecek zaman çok büyük ve aydınlık olaylara gebe dir. İslam medeniyeti yeniden tüm parlaklığıyla varlığını gösterecektir. Yalnız şu unutulmamalıdır ki, umutlanabilmek için her şeyden önce ciddi bir azim göstermek gerekir. Hiçbir çaba harcanmadan umut edilirse samimi olunmaz ve bu umudun da içi boş olur.⁵⁸⁴

Karakoç, düşünce yazılarında olduğu gibi şiirlerinde de azme vurgu yapar. Ona göre şair, hayatı sadece gözlemleyen kişi değil; aynı zamanda insanlarda bir bilinç oluşturan, onları gayrete sevk eden ve ümitlendiren kişidir. Şairin milletini azme sevk ettiği şiirlerinden biri *Hızır'la Kırk Saat*'tir.

“Bir dağ doğurtabilirsin bir bozkırdan
Gül toplayabilirsin bir çıbandan
Narlar menekşeler devşirebilirsin bir kurbandan
Bir azizi sağlarsın bir Roma yangınından
Bir cami çıkartabilirsin bir katedralden
Sen ne denizler gördün
Güneşin batışında
Kesildiği andaki bir kurban gibi
Kıvranan
Ve çamlara çarpmış yaralanmış
Cam parçalamış kargalardan
Bir çan çalıyor
Bütün eski köprülerinde Avrupa'nın
Bir sancak kaygılanıyor

⁵⁸³ Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar*, s.13.

⁵⁸⁴ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An*, s.80.

Sancısından dünyanın
Erleri yeni yeni yerleşiyor yerlerine Âraf'ın
Işıkları bir kez daha yanıyor Cennet'teki dâvanın”⁵⁸⁵

Taha'nın Kitabı'nda da bunlara benzer mısralarla birçok yerde karşılaşılır. Karakoç'un, bu şiirde “Taha”ya seslenirken aslında muhatabı tüm Müslüman coğrafyadır. Müslümanların azmetmedikleri müddetçe kurtuluşa ermelerinin âdeta bir hayal olduğunu dile getirir.

“Ey kapının önüne gelip de kapıyı çalmayan Taha
Bilgi kırık şiir yüzlek
Kendi içinde ve dışında
Dönerek dönerek dönerek
Kapının önüne gelip kapıyı çalmayan Taha
Nisanda bahar denizde iyot bulmayan Taha
Sevgilinin saçı ne bulunur
Ölmüş kedilerin kemiklerinde”⁵⁸⁶

Türk milleti gerek ülkesinde gerekse tüm dünyada yaşanan olaylar sebebiyle çoğu zaman umudunu kaybetmekte ve bu sebeple de azmini yitirmektedir. Karakoç, bu noktada milletine Kur'an'da geçen Peygamber kıssalarıyla seslenir. Hazret-i Nuh, kavminin tüm engellemelerine rağmen umudunu kaybetmeden, var gücüyle, Allah'tan aldığı emir doğrultusunda gemisini inşa etmiştir. Hazret-i İbrahim tüm çabalarına rağmen vahyi inkâr eden kavmi tarafından ateşin içine atıldığında dahi sabır gösterip tevekkül etmiş, Hazret-i Yunus en çetin şartların karanlığında bile ışığa çıkacağına dair umut beslemiştir. Hazret-i Peygamber de aynı şekilde İslam'ın tebliği ve yayılması hususunda mücadelesinden hiç vazgeçmemiştir. Karakoç'a göre, milletine düşen de bu kıssalardan dersler alıp geleceği azim ve umutla inşa etmektir.⁵⁸⁷ Bunu şiirinde şöyle ifade eder:

“At bir adım daha tarih bir metafizik gibi
Dünyayla birlik çökmüş de olsa omuzlarına

⁵⁸⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.226.

⁵⁸⁶ **A.e.**, s.333-334.

⁵⁸⁷ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.48.

Sağında doğu kitâbeleri
Solunda Helen harabeleri
Makinaları ezerek ilerle ilerle kader çerisi
Darmadağın et hatıralar haritasını bile
Emme hiçliğin ve fâniliğin zehirli memesini
Acıkmayı ve susamayı öğren yeniden
Buğday sunmasını bil boşuna dönmesin değirmen
—Sonra kendi kendini yer değirmen taşı—
Tanrı için olsun doğa ve insan savaşı
Üstün bir barış ve uyum değişiminden
Bir öz kazansın bu kavga yeniden”⁵⁸⁸

Karakoç, 80’li yılların sonuna doğru kaleme aldığı bir yazısında İslam coğrafyasında görülen savaşlar, haksızlıklar ve zulümler sebebiyle yaşanan bunalımları anlatır. Müslümanları yaşanan olayları iyi gözlemlemeye, bunlara çareler aramaya çağırır. Bunların hepsini bir “sınav” olarak görür ve İslam medeniyetinin geçmişinde ağır sınavlar yaşayıp bu sınavları nasıl umudunu yitirmeden azimle, sabırla, inançla aşmışsa şimdi de bu zor zamanları aşacağına dair inancını dile getirir.

“... İslâm tarihinin en büyük, en ciddi, en kapsamlı bunalımını yaşıyoruz. Gerçeği görmeliyiz; başımızı deve kuşu gibi kuma gömmemeliyiz. Kendimizi kandırmamalıyız. Krizi ciddiye alıp, en derin en geniş anlamıyla çerçevelemeli ve ona göre çare aramalıyız. Kriz büyüktür diye de umutsuzluğa düşmemeliyiz. Yol, Tanrı’nın yoludur. Bunalım bir sınavdır. Sınav ne kadar büyük olursa olsun, mü’min, onun üstesinden gelecektir. Yeter ki, meseleyi ciddiye alsın, hakikat boyutlarıyla idrak edip beyninin, ruhunun ve iradesinin en geniş gücüyle çözüm arasın. Ve o çözümü azimle uygulasin. O zaman, varılacak sonuç, sınavla aynı oranda büyük olacaktır. Nasıl geçmiş zamanlardaki bunalımlardan sonra, İslâm Medeniyeti, yeni açılımlar ve çiçeklenişler, yeni doğuşlar ve dirilişler yaşamışsa, bu en büyük krizi yendiği zaman da, en büyük bir açılım, çiçekleniş ve dirilişine yeniden kavuşmuş olacaktır.”⁵⁸⁹

Allah dilerse bütün dünyada yaşanan sıkıntıları bir anda çözebilir fakat iyiliğe, güzelliğe, hakikate yönelik meylin yücelişleri insana ait olsun diye ondan azmetmesini beklemektedir. İnsanoğluna ihsan edeceği güzellikleri, onun kemalâtı için bu çabaların ucuna takmıştır. Karakoç’a göre, Türk milleti kendisini, inancını ve

⁵⁸⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.504-505.

⁵⁸⁹ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An**, s.74.

devletini, korumak adına her türlü zahmete katlanırsa, gerekirse canını ortaya koyarsa hem bu dünyada hem de öte âlemde kazananlardan olacaktır.⁵⁹⁰

Ülkesi için düzelecek çok şeyin olduğunu düşünen Karakoç'a göre, bunları düzeltmek için Türk milletinin azimle gece gündüz çalışması, tembellikten fersah fersah uzak durması gerekir. İnsan kendisini çevresinden, toplumdan soyutlayamaz. Eğer Türk milleti ve devleti kendisini çağın dışında tutarsa bundan zarar gören yine kendisi olur. Onun düşmanlarının yani Batı'nın istediği de zaten budur: Türk milletini çağın ve dünyanın gerisine itmek. Batı, Türk toplumunu karamsarlığa boğarak çalışmaktan alıkoyma peşindedir fakat bu toplum bilinçli olur ve durumu iyi değerlendirirse dirilişini gerçekleştirememesi için hiçbir sebep yoktur.⁵⁹¹

5.2. SEZAI KARAKOÇ'UN GELECEK TASAVVURUNDA BİREY VE TOPLUM

Sezai Karakoç'un gelecek tasavvurunda ne sadece birey ne de sadece toplum vardır, o her ikisini de bir bütün olarak görür. O, toplum bireylerden oluştuğu için bireyde meydana gelecek çöküşün toplumda da büyüyerek görüleceğini ya da tam tersi, bireyin dirilişinin toplumu da etkileyeceğini düşündüğünden bireyi ve toplumu birbirinden ayırmaz hatta çoğu zaman bunlara tüm İslam âleminin geleceğini de dâhil eder.

Sezai Karakoç; çağın sorunlarını belirlemeyi, tartışmayı, onların neden ve sonuçlarını tespit etmeyi amaç edinmiştir. Sadece bununla kalmayıp tespitlerine bir aydın ve sanatçı sorumluluğuyla çözümler bulmaya, bu çözümleri okuyucusuyla paylaşmaya çalışmıştır. O, eserlerini bu temel üzerine inşa etmiştir. Umudu, çileyi ve sabrı da işin içine katarak hem insanı ve toplumu hem de Müslüman kişiyi ve İslam toplumunu içine düştükleri olumsuzluklardan çıkarmanın yollarını aramıştır.⁵⁹²

---

⁵⁹⁰ Sezai Karakoç, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar**, s.125.

⁵⁹¹ Sezai Karakoç, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II: Başyazılar**, s.147.

⁵⁹² Köksal Alver, "İnsan ve Toplum Gerçeğini Heceleme – Sezai Karakoç'un Düşünce Yazıları-", **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, s.86.

Sosyoloji, sosyal psikoloji, antropoloji, tarih gibi sosyal bilimler ve disiplinler toplumu sadece bireylerin nicelik anlamında toplamından ibaret görmez. Çünkü toplum, bireylerin sayıca toplamının çok üstünde yeni bir kişilik, yeni bir enerji, yeni bir güç ve varlıktır. Sezai Karakoç da bu bilgiden hareketle inanmış kişilerin ruhlarının birleşmesinden yeni bir manevi kişilik doğduğuna inanır. Bu öyle bir manevi kişiliktir ki kişilerin ruhlarına hükmeder ve onlar üzerinde bir tasarrufu vardır.⁵⁹³

“İki inanmış kişi bir araya gelirse, tek tek kişilerden daha fazla donanmış olurlar bizi çevreleyen fizikötesi karanlıklar karşısında. Redde, inkâra, isyana dirençleri artar inanmış kişiler bir araya geldikçe. ‘Olumsuz’ güçlerin üzerine daha güvenle yüklenirler. Tam bir samimiyet ve katıksızlıkla yoğrulu bir inanç içinde kenetlenen kalplerin erişeceği güç, hesaplanamayacak derecede büyük bir güç oluşturur. Bunun içindir ki, bütün müminler bir ‘cemaat’, bir ‘toplum’, bir ‘millet’ meydana getirerek, inançları için yıkılmaz bir kale, aşılmaz bir duvar örmüş olurlar. Şeytanın mızraklarının işlemediği, deccal kılıçlarının kırıldığı taştan bir sûr bir hisar.”⁵⁹⁴

Karakoç’a göre Türk milleti “Değiştirebilmek için, değişmeliyiz.” düşüncesini amaç edinmelidir. İnsanı, Doğuluyu, Batılıyı değiştirip gerçek insanlığa döndürmek, hakikatlere muhatap kılmak yani İslam’ın nuruyla tüm ruhları nurlandırmak gibi büyük ve yüksek bir ideale adanmalıdır. Kendisini ne küçük görüp yetersiz hissetmeli ne de gurura kapılıp olduğundan yükseklerde görmelidir. “Biz mi insanlığı değiştireceğiz?” dememelidir. Tüm insanlığı değiştirebilecek bir güce sahip olacak kadar bir değişim yaşayıp insanlığın kurtuluşuna ermesine yani dirilişine vesile olmalıdır.⁵⁹⁵ Sezai Karakoç, bu düşüncelerini *Alinyazısı Saati*’nde bir dua biçiminde şöyle dile getirmiştir:

“Tanrım yeniden dirilişin tohumlarını
Saçmamız için fırsat ver
Kötülük ilkesini zayıflat
Direnişini kır yoğunluğunu seyrelt
Doğrulukla doldur doğumumuzu
Peygamberin zamanından bir...

⁵⁹³ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku*, s.124.

⁵⁹⁴ A.e.

⁵⁹⁵ Sezai Karakoç, *Sûr: Günlük Yazılar III*, s.49.

Zaman düşür üstümüze
Hakikat içimizde göğersin
Yeniden o gümüş sükûnet gelsin
İkindilerimizin saatine”⁵⁹⁶

Karakoç, imanını kaybetmiş milletlerin ilhamını da kaybedeceğini söyler. Bu sebeple, Türkler toplum olarak zayıflayan imanlarını yeniden güçlendirmelidir. Kur’an, Türk milletine yeniden ilham kaynağı olmalı ve Türkler insanlığa Kur’an’ın mucizelerini anlatacak nitelikli insanı yetiştirmelidir. Karakoç’a göre, Türk halkı imani noktada sahip olduğu aydınları kadar zayıf değildir. Aydınlar; Batı’dan gelen, hakikatlerle hiçbir bağı olmayan menfi akımların tesirinden fazlaca kaldıkları için imanını, ilhamını ve aşkını yitirmişlerdir. Bu hâl onları bunalıma sevk etmektedir. Karakoç’a göre, onlar için en tesirli ilaç vahiydir. Türk milletinin ilhamı kendi inancında, medeniyetinde ve kültüründe gizlidir. Bu ilhamı ortaya çıkarabilirse bu milleti gelecekte aydınlık günler beklemektedir.⁵⁹⁷

Sezai Karakoç, *Ayinler* kitabında Batı’nın İslam coğrafyasına verdiği büyük hasara değinir. Şiirde onları “batı kargaları” olarak nitelendirir. “Batı kargaları” “öcle insanların bağrını delmekte”, umutsuzluğa düşmelerine neden olmakta, onlara görülmemiş zulümler emektedir. Fakat Müslümanlar, tüm bunlara rağmen vahyin imdada yetişmesiyle birlikte selamete çıkacaklar; hakiki “mutluluğa” ereceklerdir.

“Savruluyor vücutlar kollar bacaklar ve kafatasları
Düşmüş bir yere atom bombası
İnsan ölümünden bir sis içindeyiz
Çelik fırtınasında ve uranyum boyutlarında
Soluk almak ve varolmak sınavında
Öcle bağrımızı deliyor batı kargaları
Ciğerimizi delik deşik ediyor yalancı bir soyutun kargaları
Tam hiçliğin arefesindeyiz hiçlik bayramının
Cellât toylarının idam sonlarının kutlanışı
Umutsuzluğun şahdamarındayız

Birden kurtarıcı ses göğün meşaleleri yaklaşıyor
Dolduruyor yanımızı yoremizi
Cebrail gelgitleriyle ıslanıyor kurumuş dudaklarımız
Ay! Ay düşüyor kucağımıza

⁵⁹⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.675.

⁵⁹⁷ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, s.38.

Birden ne mutluluk bu
Varoluşun odak noktasında mıyız yoksa⁵⁹⁸

Batı, İslam ülkelerini yok etmek için geçmişte olduğu gibi 20. yüzyılda da büyük gayret sarf etmektedir. Karakoç'a göre, Müslümanların bu durumda ilk olarak yapacağı şey, Batı'nın kendilerine hiçbir zaman dost olmayacağını kabul etmektir. İkincisi, parçalar hâlinde bulunan ve henüz bir türlü bütünlük sağlayamamış olan İslam âleminin birleşmesini sağlamaktır. Üçüncüsü ise hem teknik ve güç olarak hem de kültürel anlamda tüm İslam coğrafyasını kendisini koruyabilecek noktaya getirmektir. Ona göre, bunların içerisinde en önemlisi birlik ve beraberliğin sağlamasıdır.⁵⁹⁹

İyilik yapmak, kötülüğü önlemek ya da gidermek için el ele vermek İslam'ın temel ilkelerindedir. Kişinin imanı ancak böyle bir ortamda ziyadeleşir. Karakoç'a göre, eğer Türk toplumu İslam toplumu olmaktan çıkarsa onu meydana getiren bireylerin "dağılmış arı oğluna" dönmesine neden olur. Müslümanlar dağılır, perişan olur, düzen bozulur ve acınacak hâle düşer.⁶⁰⁰

Sonuç olarak Sezai Karakoç, İslâm toplumlarını hem şimdinin hem de geleceğin teminatı olarak görür. Bu toplumu çökertmek adına atılan her bir adımın tüm insanlığın çöküşüne neden olacağını ya da tam tersi bu toplumun güçlenip canlanması adına atılacak her bir adımın da tüm insanlığın ihyasına hizmet edeceğini düşünür.⁶⁰¹

---

⁵⁹⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.494-495.

⁵⁹⁹ Sezai Karakoç, **Sûr: Günlük Yazılar III**, s.57-58.

⁶⁰⁰ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku**, s.126.

⁶⁰¹ A.e.

SONUÇ

Sezai Karakoç'a göre, Müslüman geçmişi bilip değerlendirdiği kadar geleceğe dönük de olmalıdır. Geleceğe yönelik bir niyete, bilince, azme ve ruha sahip olmak; Müslüman'ın en önemli özelliklerindedir. Onun psikolojisinde “umutsuzluk ve yeis”e yer yoktur. Çıkarları peşinde koşmak bir Müslüman'ın fitratına ne kadar uzaksa karamsarlık ve kötümserlik de o ölçüde uzaktır. İnsanoğlu umursamaz olduğu müddetçe geçmişi, umutsuz olduğu müddetçe de geleceği unuttur. Hâlbuki insan, geçmişi ve geleceği unutmayıp şimdiki zamanla bütünleştirirse hayatını sağlıklı bir biçimde sürdürebilir. Karakoç'a göre, geçmiş zamanı şimdiki zamanda eritip onu çağdaş bir forma sokmak; şimdiki zamanın yönünü gelecek zamana çevirmek ve onun kendini aşmasını sağlamak çok büyük bir kazanç olacaktır. “Zamanı tek boyuttan kurtarmak” Müslüman için çok ehemmiyetlidir. Müslümanlar bunu başarabildikleri zamanlarda medeniyetin en üst seviyesine çıkabilmiş, başaramadıklarında ise aşağılara yuvarlanmışlardır. Bu sebeple İslam medeniyeti yeniden kendisine gelip dirilişini gerçekleştirebilmek için zamanı bir bütün olarak algılama bilincine sahip olmalıdır.⁶⁰²

Karakoç'un ortaya koyduğu teze göre insanlık için bir diriliş gereklidir. Müslüman, kendi dirilişini gerçekleştirdiği zaman onunla birlikte tüm insanlık da dirilişini gerçekleştirecektir. “Ölmeye yüz tutan, kaderi kilitlenen insanlığın dirilişi, kirlenen, yozlaştırılan tabiatın dirilişi, kötü için kullanılan, israf edilen zamanın dirilişi, hepsi hepsi, bu dirilişe bağlı.”dır.⁶⁰³

Sezai Karakoç, yeni bir dünyanın inşa edilmesinin ve yeni insanın yani “diriliş insanı”nın doğmasının vaktinin geldiğini düşünmektedir. Bu insan; geçmişine sahip çıkan ve ondan dersler alan, geleceğe dair güçlü adımlar atan, “özdeğişim”i ve gelişimi için çaba harcayan, içinde bulunduğu şartların farkında olan, değerlerine sahip çıkan, ülkesi ve milleti için her türlü fedakârlığa katlanabilen, inancı sağlam ve

---

⁶⁰² Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III: Doğum Işığı*, s.28-29.

⁶⁰³ A.e., s.31.

yeni bir “uygarlık ülküsü”ne sahip insandır. “Diriliş insanı” ölmeye yüz tutmuş “ruhun dirilişi”ni gerçekleştirebilmek için var gücüyle çabalamalıdır.⁶⁰⁴

Sezai Karakoç’un eserleri incelendiğinde onun hayatını düşünme ve duyuş üzerine kurduğu görülecektir. O; sahip olduğu medeniyeti, kültürü ve inancı ilgilendiren her konu üzerine yoğunlaşmış, kalem oynatmıştır. Gerek Türkiye’de gerekse tüm İslam coğrafyasında yaşanan sorunları tespit ederek onlara kendince çözüm üretmiş, bu sorunlar konusunda Türk milletinde bir bilinç oluşturmaya çalışmıştır.⁶⁰⁵ Batı ona göre; tarihi, medeniyeti, ahlakı ve yaşam tarzı açısından teyakkuzla yaklaşılması gereken bir coğrafyadır. Birçok yazısında ve şiirinde bu coğrafyanın İslam medeniyeti, inancı ve kültürü üzerindeki yıkıcı faaliyetlerine değinmiştir. Türk milleti medeniyetine sahip çıkıp onu canlandırmayı başaramazsa onu bekleyen tehlikelerin neler olduğunu anlatma gayretinde olmuştur. Bir ülkeyi yıkmak isteyenler, tıpkı Bat’nın yaptığı gibi, öncelikle onun köklerine zarar verirler, geçmişiyile bağını koparmaya çalışırlar. Toplumun gözünde tarihini, medeniyetini ve kültürünü itibarsızlaştırıp bu değerleri kötü gösterirler. Buradaki gaye, toplumla medeniyeti arasındaki bağı koparmak, onun çöküşüne zemin hazırlamak ve geleceğini inşa etmesini engellemektir.⁶⁰⁶ Karakoç’a göre, bu bir ülkenin başına gelebilecek en büyük tehlikedir. Bu sebeple Türk insanını tarihine, medeniyetine, inancına sahip çıkmaya çağırır.

Allah’la, Kur’an’la ve peygamberle aradaki bağ zayıfladığı müddetçe insanlığın kurtuluşa eremeyeceğini düşünen Sezai Karakoç; akli, duyuları ve ruhumuzu hakikatlerle beslemenin ne derece elzem olduğunu her fırsatta yazılarında ve şiirlerinde dile getirmiştir.

“Allaha, vahye, peygambere inanmayan akıl, ölü bir akıldır.
Kur’an sesini duymayan kulak sağır,
Allahın kudret ve eserlerini görmeyen göz kör,
Allah’a inanmadan yaşayan ruh meflûç ve ölüdür.

⁶⁰⁴ Sezai Karakoç, **İnsanlığın Dirilişi**, s.158.

⁶⁰⁵ Ali Haydar Haksal, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, s.23.

⁶⁰⁶ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham IV: Kuruluş**, s.67.

Allaha inanmayan çağ, ölü bir çağdır.

Çağ, Allaha inanmakla dirilecektir.

İnsan, insanlık ve çağ, Allahsız yaşayamayacak bir biçimde yeniden dirilecektir.”⁶⁰⁷

Karakoç’a göre, peygamber ve insanın arasındaki mesafe gitgide açılmaktadır. Eğer bu mesafe olması gereken boyuta çekilebilirse bundan yeni, mutlu ve umutlu bir çağ doğacaktır. Peygamberler, hakikatlerin yayılması için görevlendirilmiş birer memurdur. Onların hayatları ibretli hadiselerle doludur. Türk milleti bu hadiselerden ders çıkarıp bunları medeniyetine uygulayabilirse insanlık yeniden “inananların çağını yaşayacaktır.”⁶⁰⁸

Sonuç olarak, yapılan bu çalışmada görülmüştür ki, Sezai Karakoç’un şiirlerinde ve onun bir bütünleyicisi olan düşünce yazılarında gelecek tasavvuru inancın, medeniyetin, kültürün ve ahlakın ihyasına -onun ifadesiyle söyleyecek olursak- “diriliş”ine dayalıdır. Bu değerler dirildiği müddetçe çağ ve insan da dirilecektir. Karakoç’a göre, her şeyden önce hem Türk milleti hem de tüm İslam âlemi bilinçli olmalı, birlik ve beraberliğini korunmalıdır. İslam coğrafyası yaşanan hâl ne olursa olsun ümitsizliğe düşmemelidir. Müslümanlar inandığı, samimi olduğu, sabır ve gayret gösterdiği müddetçe gelecek onlar için hep aydınlık olacaktır.

---

⁶⁰⁷ Sezai Karakoç, **Ruhun Dirilişi**, s.42.

⁶⁰⁸ Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s.121.

KAYNAKÇA

Akay, Hasan - Andı, M. Fatih, “Sunuş”, **İstiklâl Marşı İstikbâl Marşı 41 Dize 41 Yorum**, haz.: Hasan Akay-M. Fatih Andı, 5.bs., İstanbul, Hat Yayınevi, 2016.

Andı, M. Fatih, **Şiirin Ufku: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek**, İstanbul, Şule Yayınları, 2017.

Akbayır, Sıddık, “Gül Muştusu’na Dair Bir Yorum Denemesi”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.185-197.

Akbayır, Sıddık, **“Yoktur Gölgesi Türkiye’de” Sezai Karakoç**, İstanbul, Türkuvaz Kitapçılık Yayıncılık, 2013.

Aktaş, Şerif, “Mehmet Âkif ve İnsan”, **Hece Karakter Âbidesi ve Bir Çığlık Olarak Mehmet Âkif Özel Sayısı**, Ankara, Özel Sayı:15, 2008, s.25-37.

Alver, Köksal, “İnsan ve Toplum Gerçeğini Heceleme –Sezai Karakoç’un Düşünce Yazıları-”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.84-89.

Baş, Münire Kevser, **Diriliş’in Yapı Taşları: Sezai Karakoç’un Düşünce Sanatında Temel Kavramlar**, 2.bs., Ankara, Lim Yayınları, 2015.

Batuk, Cengiz, **Tarihin Sonunu Beklemek: Ortadoğu Dinlerinde Eskatoloji Mitosları**, İstanbul, İz yayıncılık, 2003.

Çebi, Hasan, **Bütün Yönleriyle Necip Fazıl Kısakürek’in Şiiri**, y.y., Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.

Deniz, İhsan, “Sezai Karakoç’un Şiir Mirası”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.432-434.

Diclehan, Şakir, **Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Lim Yayınları, 2015.

Doğan, Mehmet, “Diriliş ve Çevresi”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.103-110.

Dursun, Ali, **Medeniyetin Burçları: Sezai Karakoç Kitabı**, Kayseri, Hikmet Matbacılık, 2015.

Düzdağ, M. Ertuğrul, **M. Akif Ersoy**, 2.bs., Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996.

Emre, Âkif, “Bir Dünya Tasarımı ve Ortadoğu”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.44-51.

Emre, Âkif, “Bir İslâm Şairinin Gelecek Tasavvuru”, **Hece Karakter Âbidesi ve Bir Çılgılık Olarak Mehmet Âkif Özel Sayısı**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:15, 2008, 38-45.

Emre, Âkif, "Büyük Doğu ve Gelecek Tasavvuru", **Hece Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Özel Sayı:9, 2004, s.48-55.

Emre, Âkif, “Sezai Karakoç’ta; Üç Şehir, Üç Sesleniş”, **Sezai Karakoç’u Anlamak**, haz.: Mahmut Bıyıklı, Bahtiyar Aslan, İstanbul, Küçük Çekmece Belediyesi Kültür Yayınları, 2013, s.23-30.

Eren, Hasan, v.d. , **Türkçe Sözlük**, C.1, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1988.

Eroğlu, Ebubekir, **Sezai Karakoç’un Şiiri**, İstanbul, Bürde Yayınları, 1981.

Ersoy, Mehmet Âkif, **Safahat: Orijinali ve Günümüz Türkçesi**, İstanbul, Beyan Yayınları, haz. A. Vahab Akbaş, 2007.

Feyizli, Hasan Tahsin, **Feyzü'l-Furkân Açıklamalı Kur’ân-ı Kerîm Meali**, 8.bs., İstanbul, 2010.

Garaudy, Roger, **Geleceğimizde İslâm Var**, 3.bs., İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2015.

Haksal, Ali Haydar, **Sezai Karakoç: Eleğimsağmalarda Gök Anıtı**, İstanbul, İz Yayıncılık, 2012.

Haksal, Ali Haydar, “Üstat Sezai Karakoç’ta İslâm ve Gelecek”, **Medeniyetin Burçları Sezai Karakoç Kitabı**, ed.: Ali Dursun, Kayseri, Medeniyetin Burçları Derneği, 2015, s.230-235.

İpek, Selahattin, “Bir Şairin Varoluş Serüveni”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.175-184.

Kanık, Mahmut, “Diriliş Akımının Öncüleri”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.52-63.

Karaca, Alâattin, “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Şehir Coğrafya Medeniyet”, **Medeniyetin Burçları Sezai Karakoç Kitabı**, ed.: Ali Dursun, Kayseri, Medeniyetin Burçları Derneği, 2015, s.397-404.

Karaçam, Ferman, “ ‘Bir Uygarlık Savaşçısı’ Olarak Sezai Karakoç” , **Sezai Karakoç’u Anlamak**, haz.: Mahmut Bıyıklı, Bahtiyar Aslan, İstanbul, Küçük Çekmece Belediyesi Kültür Yayınları, 2013, s.121-122.

Karakoç, Sezai, **Çağ ve İlham I: Metafizik Gerilim Şartı**, 6.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1999.

Karakoç, Sezai, **Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012.

Karakoç, Sezai, **Çağ ve İlham III: Yazgı Seçkisi**, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1998.

Karakoç, Sezai, **Çağ ve İlham IV: Kuruluş**, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2008.

Karakoç, Sezai, **Diriliş Neslinin Âmentüsü**, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1978.

Karakoç, Sezai, **Dirilişin Çevresinde**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.

Karakoç, Sezai, **Diriliş Muştusu**, 6.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012.

Karakoç, Sezai, “Dönüş”, **Diriliş Dergisi**, S.1-2, İstanbul, Eylül 1974, s.9-12.

Karakoç, Sezai, **Düşünceler I: Kavramlar**, 5.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013.

Karakoç, Sezai, **Edebiyat Yazıları I: Medeniyetimizin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir**, 5.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012.

Karakoç, Sezai, **Edebiyat Yazıları II: Dişimizin Zarı**, 5.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.

Karakoç, Sezai, **Farklar: Günlük Yazılar I**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.

Karakoç, Sezai, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I: Perde Devrildiği An**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012.

Karakoç, Sezai, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II: Diriliş Şoku**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013.

Karakoç, Sezai, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III: Doğum Işığı**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013.

- Karakoç, Sezai, **Gün Doğmadan**, 18.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015.
- Karakoç, Sezai, **Gündönümü**, 9.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **İnsanlığın Dirilişi**, 11.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **İslâm**, 13.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **İslâmın Dirilişi**, 13.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **Kıyamet Aşısı**, 8.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2005.
- Karakoç, Sezai, **Makamda**, 2.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1985.
- Karakoç, Sezai, **Mehmed Âkif**, 10.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2007.
- Karakoç, Sezai, **Mevlâna**, 8.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **Ruhun Dirilişi**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 1979.
- Karakoç, Sezai, **Sûr: Günlük Yazılar III**, 6.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **Sütun: Günlük Yazılar II**, 7.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015.
- Karakoç, Sezai, **Unutuş ve Hatırlayış**, 3.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2008.
- Karakoç, Sezai, **Varolma Savaşı I**, 4.bs., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2013.
- Karakoç, Sezai, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I: Başyazılar**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II: Başyazılar**, 4.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai, **Yitik Cennet**, 22.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2015.
- Karakoç, Sezai, **Yunus Emre**, 17.bs., İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013.
- Karataş, Turan, **Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç**, İstanbul, Kaknüs, 1998.
- Karadeniz, Abdurrahman, “Büyük Doğu'nun Siyaset, Toplum ve Devlet Tasarımı”, **Hece Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Özel Sayı:9, 2004, s.16-22.
- Kazancı, Ömer Lütfi, **Hazreti Âdem'den Hatemü'l-Enbiyâ'ya Peygamberler Tarihi**, 2.bs., İstanbul, Ensar Yayınları, İstanbul, 2014.

Kısakürek, Necip Fazıl, **Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu**, 21.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2014.

Kısakürek, Necip Fazıl, **Büyük Doğu**, haz.: Suat Ak, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2012.

Kısakürek, Necip Fazıl, **Çile**, 35.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1998.

Kısakürek, Necip Fazıl, **İdeologya Örgüsü**, 19.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2012.

Kısakürek, Necip Fazıl, **İman ve Aksiyon**, 24.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2016.

Kısakürek, Necip Fazıl, **Öfke ve Hiciv**, 8.bs., İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2011.

Kirenci, Mustafa, “Diriliş Akımı: Düşüncenin ve Şiirinin Çağrısı”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı: 5, 2010, s.312-329.

Kuntay, Mithat Cemal, **Mehmet Akif: Hayatı-Seciyesi-Sanatı**, İstanbul, Oğlak Yayıncılık, 2014.

Miyasoğlu, Mustafa, **Necip Fazıl Armağanı**, 9.bs., İstanbul, Konak Yayınları, 2011.

Mülayim, Atilla, “Sezai Karakoç’ta Medeniyet”, **Sezai Karakoç’u Anlamak**, haz. Mahmut Bıyıklı, Bahtiyar Aslan, İstanbul, Küçük Çekmece Belediyesi Kültür Yayınları, 2013, s.49-51.

Okay, M. Orhan, **Necip Fazıl Kısakürek**, 4.bs., y.y., Şule Yayınları, 2005.

Öngören, Ferit, “İrdeleme”, **Şiir Sanatı**, y.y., Mart 1967, s.17.

Sağlık, Şaban, “ ‘Tanrı’nın Gözüyle Bakış Penceresi’ yahut Sezai Karakoç’un ‘Ayınlar’i ”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.216-235.

Sönmez, Murat, “Şahdamar”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, s.148-156.

Su, Hüseyin, “Bir Tecdit Hareketi Olarak Diriliş Düşüncesi”, **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.9-23.

Topçu, Nurettin, **Kültür ve Medeniyet**, 9.bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2015.

Topçu, Nurettin, **Türkiye'nin Maarif Davası**, 21.bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016.

Topçu, Nurettin, **Yarıncı Türkiye**, haz.: Ezel Elverdi, İsmail Kara, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2.bs., 2015.

Tökel, Dursun Ali, "Bir Medeniyet Eleştirmeni Olarak Necip Fazıl", **Hece Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Özel Sayı:9, 2004, s.56-65.

Türk Diyanet Vakfı, **İslâm Ansiklopedisi**, C. 1, 1988

Uçan, Hilmi, "Sezai Karakoç'un Günlük Yazılarında İnsana, Türkiye'ye, Orta Doğu'ya, Batı'ya ve Dünyaya Bakış Açısı", **Hece Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.bs., Ankara, Özel Sayı:5, 2010, s.75-83

Weblowsky, R.J.Zwi, "Eschatology", **E:R.**, C.5, y.y., s.148-151.